

Străjer în calea furtunilor

Cadran militar buzoian

Anul V, nr. 9, iunie 2011

OMAGIU EROILOR

Străjer în calea furtunilor

Adresa:

Buzău, str. Unirii nr. 140
Tel. 0735233264
www.fundatia-averescu.ro

Director: gl. bg. dr. Nicolae Ciucă

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor-șef:

lt. col. Romeo Feraru

Redactor-șef adjunct:

Emil Niculescu

Secretar de redacție:

col. (r) Constantin Dinu

Redactori:

- col. (r) Mihai Goia

- lt. col. Liviu Corciu

- Viorel Frîncu

Departament economie:

lt. col. (r) Gherghina Oprîșan

Difuzare:

m.m. Iulian Cadulencu

Corectură:

pl. adj. Sandu Popa

Tipar: EditGraph, Buzău

ISSN: 1843-4045

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate aparține exclusiv autorilor, conform art. 205-206 Cod penal. Reproducerea textelor și fotografiilor este permisă numai în condițiile prevăzute de lege. Manuscrisele nu se înapoiază.

Revista pune la dispoziția celor interesați spații de publicitate.

Numărul curent al revistei se găsește pe site-ul fundației, în format pdf.

Copertele 1 și 4
Ziua Veteranilor de Război,
Divizia 2 Infanterie "Getica",
29 aprilie 2011

S U M A R

- EDITORIAL -

- Locotenent colonel Romeo Feraru, *Ziua Eroilor* (1)

- AGENDA FUNDAȚIEI -

- *Ziua Veteranilor de Război, lecție de istorie* (2)
- *Copiii au primit cu bucurie daruri de la Moș Crăciun* (4)
- *Ediția a doua a concursului de istorie „1 Decembrie Ziua Națională a României”* (6)
- *La mulți ani, România!* (10)

- EVENIMENT -

- General maior prof. univ. dr. Visarion Neagoe, *95 de ani de istorie. De la Armata a 2-a, la Divizia 2 Infanterie* (11)

- TEATRELE DE OPERAȚII -

- Colonel dr. Vasile Cerbu, *Islamul, o lume în schimbare. Religia* (15)

- ISTORIE, CULTURĂ -

- Locotenent colonel Liviu Corciu, *Momente de glorie în războiul pentru întregirea României Regimentul 48 Infanterie Buzău. Campania anului 1917* (31)
- Viorel Frîncu, *Monumentul ridicat de medicul buzoian Petre Inotescu* (38)
- Emil Niculescu, *1821 în zona Buzăului* (39)
- Prof. univ. dr. Constantin I. Stan, *Trecerea Tisei de către Armata Română (30 iulie 1919) în conștiința contemporanilor* (46)
- Emil Niculescu, *Cezar Boliac, aboliționistul, și Buzăul* (52)
- Viorel Frîncu, *Personalități militare buzoiene în Campania din Bulgaria (1913)* (57)
- Comandor aviator doctor Marius-Adrian Nicoară, *Măsuri de organizare și instruire a forțelor aeriene regale române pentru intrarea în cel de-al doilea război mondial* (60)

Memoria veteranilor

- Colonel (r.) Petre Costea, *Confesiunile unui veteran de război. De la Cotul Donului, la Oradea* (67)

Raftul cu cărți (72)

- TEORIE MILITARĂ -

- General maior (r.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, *Noul concept strategic al Alianței Nord-Atlantice și impactul său asupra securității și apărării naționale* (75)
- Colonel dr. Vasile Cerbu, *Rolul informațiilor militare în procesul de luare a deciziilor în contextul aderării României la NATO* (79)
- Căpitan comandor drd. Alfred Vasilescu, *Reflectarea agresiunilor non-convenționale în politicile de securitate ale NATO și Uniunii Europene* (83)
- Maior Marian Caloian, *Retenția personalului în Ministerul Apărării Naționale* (85)
- Locotenent Florinel Suci, *Telefonia VoIP (Voice over Internet Protocol)* (87)

- AREALUL BUZOIAN -

- Locotenent colonel Romeo Feraru, *Dealul Istrița* (89)

- MOZAIC BUZOIAN -

- *22 decembrie, Ziua Victoriei Revoluției Române* (91)
- *Divizia 2 Infanterie „Getica”. Preluare de stafetă* (91)
- *60 de ani de la înființare. Topogeodezii militari buzoieni* (92)
- *„Cultul Eroilor”. Conferința anuală a filialei Buzău* (94)
- *Rezerviștii în sărbătoare* (95)
- *Debut de carieră în Forțele Aeriene Române* (96)
- *Ziua NATO în România, sărbătoare a democrației și spiritului euroatlantic* (97)
- *Zilele Buzăului* (98)
- *La ceas aniversar. Geniștii buzoieni* (99)

Ziua Eroilor

Înălțarea Domnului, sărbătoare creștină în care se prăznuiește și Ziua Eroilor, se învecinează anul acesta cu un eveniment pe care Divizia 2 Infanterie „Getica” îl are inscripționat cu bronz în agenda sa, în calitate de urmașă a tradițiilor de luptă: 95 de ani de la înființarea Armatei a 2-a, comandată de generalul Alexandru Averescu, una din capitelerile pe care s-a sprijinit cu tărie ființa României Mari, a statului național unitar și, după secole de ardentă și comună aspirație națională, întregit.

Pe drapelele de luptă ale Armatei a 2-a, pecete victorioasă a marcat-o bătălia de la Mărăști, înfruntare în care, așa cum consemnează generalul Gheorghe Dabija, în vasta sa istorie „Armata română în războiul mondial”, a însemnat un moment astral al istoriei naționale: *Armata a II-a română de sub conducerea generalului Averescu dobândise o victorie decisivă, care în tactică însemnează aruncarea inamicului înapoi, zdrobirea lui prin dezorganizarea unităților sale, făcându-i prizonieri, luându-i materiale și panicându-l.*

Visul unirii tuturor provinciilor românești își află atestarea și în „Notițele zilnice din război”, jurnalul comandantului Armatei a 2-a, care, în 13 iulie 1917, însemna: *Generalul Văitoianu este de părere că în direcțiunea Lepșei, am putea merge până peste frontieră.*

Ideea îmi surâde; mi-ar plăcea să pot planta un drapel pe un petec din pământul ce voim să-l cucerim, pentru a simboliza aspirațiile noastre.

Mihail Sadoveanu, în postura de reporter de front al ziarului „România”, întâlnește, imediat după bătălie, un convoi de prizonieri germani, peisaj, în primul rând moral, pe care îl creionează ferm: *Un tânăr trist, cu față firavă, vorbește trudit. Arată că e din Dettmold. De trei ani a umblat pe toate fronturile Europei. Aici în Vrancea, cum spun și ofițerii lor, s-a întâmplat cu ei un lucru spăimântător.*

S-au bătut în alte părți necontenit. De multe ori au fost biruitori. Au fost și înfrânți. Dar în pozițiile tari de la Mărăști au primit de la mâniașii noștri soldați o lovitură așa de crâncenă încât nu și-au mai venit în fire nici astăzi.

Văd acum deplin că prin această bătălie, armonioasă în planul ei și-n execuția neșovăitoare și exactă, indiferent de ce poate fi mâni, armata noastră și-a câștigat un titlu indiscutabil de glorie.

Bătălia de la Mărăști va trece în istoria noastră ca o operă serioasă și solidă de artă militară.

Tensiunea, jertfa și măreția oștirii române în acele momente vor fi fost copleșitoare, dacă între bătălia de la Mărăști și aceea de la Mărășești aliații ruși puneau

problema, conform doctrinei lor din timpul războaielor antinapoleoniene, evacuării Moldovei, urmând ca armata noastră să fie retrasă undeva la Kerson, Poltava sau Harkov.

Prețul pierderilor umane ale țării în timpul primei conflagrații mondiale, care, pentru noi a însemnat întregirea națională, s-a ridicat în total la aproximativ un milion (morți, răniți, mutilați și dispăruți), din care 330.000 morți din rândul militarilor, ceea ce se estima a reprezenta 1/20 din populația totală a României.

În perioada interbelică, datoria morală a îngrijirii mormintelor eroilor reprezenta nu numai un act de recunoștință, ci și o operă de educație și cultură pentru contemporani și generațiile viitoare. Mormintele și monumentele de război s-a convenit a intra sub oblăduirea unei instituții oficiale, inițiativă demarată de generalul de corp de armată Arthur Văitoianu, unul dintre comandantii Armatei a 2-a, fondatorul Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, înființată prin decret regal, la 12 septembrie 1919, antecesoarea „Cultului Eroilor” de astăzi. Menirea acesteia era să identifice, centralizeze și amenajeze, pe teritoriul țării locurile de veșnică odihnă ale tuturor ostașilor români sau străini, *căzuți în timpul și din cauza războiului, precum și ale tuturor celor care au căzut, îndeplinind un serviciu comandat, la oricare din formațiunile armatei.*

În municipiul Buzău, ultima garnizoană a Armatei a 2-a, lângă „Biserica Eroilor”, ridicată în memoria jertfelor de sânge ale Diviziei 5 Infanterie, s-a inaugurat, în urmă cu optzeci de ani, la 8 octombrie 1931, în prezența suveranului Carol al II-lea, a primului ministru, Nicolae Iorga, a ministrului armatei, generalul Ștefănescu-Amza, secondat de alți generali foști combatanți în războiul întregirii, a episcopului Ghenadie al Buzăului, cimitirul eroilor români și germani. Pe mauseleul înălțat ulterior, în marmură albă, veghează inscripția: *Încununând frunțile voastre cu laurii nemuririi, v-am cules cu recunoștință și pietate de pe plaiurile județului Buzău și v-am așezat sub acest dom pe voi, 7867 eroi necunoscuți din războiul 1916-1918.*

Acestora li s-a adăugat, în istoria parcursă, alți luptători căzuți pentru patrie și alte semne ale neuitării.

Tuturor le aducem, la ceas de înălțare ortodoxă, pioasă recunoștință și omagiu, în numele garanților de astăzi ai demnității și suveranității naționale a României.

Locotenent colonel Romeo Feraru

Ziua Veteranilor de Război, lecție de istorie

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a sărbătorit, la 29 aprilie, eroii în viață ai celui de-al Doilea Război Mondial.

Veteranii de război din județul Buzău au fost invitați de către generalul de brigadă dr. Nicolae Ciucă la sediul Comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica”, unde au fost întâmpinați cu flori de un grup de elevi de la Școala nr. 15 „George Emil Palade” și de militari din garnizoană.

Invitații au vizitat muzeul ce cuprinde aspecte din istoria mării unități, începând cu Armata a 2-a, continuând cu Comandamentul 2

Operațional Întrunit „Mareșal Alexandru Averescu” și până în zilele noastre.

În sala de conferințe „General Ștefan Gușă” a avut loc o adevărată lecție de istorie: veteranii de război au depănat amintiri din grelele zile ale războiului, amintindu-și despre faptele de arme, iar elevii au asistat la un adevărat „film istoric”.

După prelegerea profesorului de istorie Doina Balaban, o parte dintre elevi au citit eseurile dedicate „actorilor din film”.

În încheiere, generalul de brigadă Lucian Foca s-a adresat veteranilor afirmând că, astăzi, militarii își apără țara având ca model faptele de vitejie ale veteranilor celui de-al Doilea Război Mondial.

După fotografia de grup, invitații au participat la ceremonialul militar și religios desfășurat la Mausoleul Eroilor și au primit onorul găzii de onoare și al unei patruli de avioane IAR-99 „Șoim” de la Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene - Boboc, care a survolat cerul înnorat, parcă apăsător de greutatea evenimentului.

La final, gazdele și veteranii de război au ciocnit o cupă de șampanie, continuând să depene amintiri de neuitat.

Sponsori: S.C Boromir S.A și S.C. Adipan S.R.L.

Copiii au primit cu bucurie daruri de la Moș Crăciun

A devenit deja o tradiție ca, la sfârșit de an, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” să organizeze un eveniment adresat copiilor.

De această dată, copiii de la Complexul de Servicii Comunitare nr. 2 „Sfântul Stelian”, din cadrul Serviciului module rezidențiale de tip familial și cei ai mem-

brilor fundației, au fost invitați să participe la un joc interactiv, prin care aceștia au participat la o incursiune în minunata lume a Crăciunului tradițional românesc.

Atmosfera a fost una specială, unde sunetul clopoțelului din colindele tradiționale s-a întrepătruns cu voia bună din cântecele de muzică populară interpretate de artiștii buzoieni, din formațiile „Sânziennele” și „Nemuritorii”.

La sfârșitul spectacolului, Moșul a împărțit daruri tuturor copiilor, aceștia mulțumindu-i pentru cadourile primite. De asemenea, Fundația „Mareșal Alexandru Averescu” a oferit bătrânilor din Centrul de persoane vârstnice asistate din Smeeni, cadouri constând în produse alimentare specifice Crăciunului.

Întreaga activitate a beneficiat de sprijinul financiar al S.C. BETA S.A.

Ediția a doua a concursului „1 Decembrie, Ziua Națională a României”

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”, a organizat, cu sprijinul Consiliului Județean Buzău, ediția a doua a concursului de istorie, „1 Decembrie - Ziua Națională a României”, adresat elevilor din

instituțiile de învățământ preuniversitar din județul Buzău.

În acest an, s-au înscris 47 de elevi din 11 colegii naționale, licee și grupuri școlare din: Buzău, Râmnicu Sărat, Pătârlagele și Beceni, care au con-

Concursului de istorie națională a României”

curat, de această dată, individual.

Concursul desfășurat la 27 noiembrie la sediul Diviziei 2 Infanterie „Getica”, a avut două probe: un chestionar cuprinzând 15 întrebări și un eseu.

Subiectele au fost stabilite din istoria românilor între anii 1821 și 1947, având ca bibliografie, lucrarea profesorului Florin Constantiniu „O istorie sinceră a poporului român”.

AGENDA FUNDAȚIEI

Juriul, format din locotenent-colonel dr. istoric Florin Șperlea, redactor-șef la Observatorul Militar, profesor Ana Preda Tudor, inspector de istorie la Inspectoratul Școlar Județean - Buzău și profesor Sorin Turturică, muzeograf la Muzeul Aviației Militare, în urma evaluării lucrărilor, a stabilit următorii câștigători: *locul I* - Cristina Ciurea de la Colegiul Național „B.P. Hasdeu” - Buzău, *locul II* - Larisa Dumitru tot de la Colegiul Național „B.P. Hasdeu” și *locul III* - Teodor Baciu de la Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul” din Buzău.

Cele două mențiuni au fost obținute de Raluca Ene de la „B.P. Hasdeu” și Norela Feraru de la Colegiul Național „Alexandru Vlahuță” - Râmnicu Sărat.

Toți participanții, elevi și profesori îndrumători, au primit diplome, numărul 8 al revistei Fundației – „Străjer în calea furtunilor” și cărți de specialitate, oferite de Fundația „General Ștefan Gușă”.

Câștigătorii au fost premiați, cu sume bănești, în cadru festiv, de

către președintele Consiliului Județean Buzău, domnul economist Victor Mocanu și de către președintele Fundației „Mareșal Alexandru Averescu”, general maior dr. Nicolae N. Roman, în cadrul ceremonialului organizat cu ocazia sărbătoririi Zilei Naționale a României, la

1 Decembrie, în fața Prefecturii.

Prin acest concurs, am vrut să menținem treaz interesul adolescenților buzoieni pentru cunoașterea istoriei României și a faptelor de eroism ale înaintașilor noștri, care au dus la înfăptuirea mărețului act de la 1 Decembrie 1918.

Câștigătorii concursului de istorie

- Locul I - 300 lei - CIUREA Cristina - Colegiul Național „B.P. HASDEU” - Buzău.
 Locul II - 200 lei - DUMITRU Larisa - Colegiul Național „B.P. HASDEU” - Buzău.
 Locul III - 100 lei - BACIU Teodor - Seminarului Teologic „CHESARIE EPISCOPUL” - Buzău.
 Locul IV - mențiune 50 lei - ENE Raluca - Colegiul Național „B.P. HASDEU” - Buzău.
 Locul V - mențiune 50 lei - FERARU Norela - Colegiul Național „ALEXANDRU VLAHUȚĂ” - Râmnicu Sărat.
 Locul VI - STANCIU Ionuț - Colegiul Național „ALEXANDRU VLAHUȚĂ” - Râmnicu Sărat.
 Locul VII - BĂICULESCU Elena-Andrea - Liceul Teoretic „RADU VLĂDESCU” - Pătărlagele.
 Locul VIII - DRAGOMIR Mădălina - Colegiul Național „MIHAI EMINESCU” - Buzău.
 Locul IX - FLOREA Alice - Colegiul Național „B.P. HASDEU” - Buzău.
 Locul X - PANĂ Iulian - Colegiul Național „MIHAI EMINESCU” - Buzău.

La mulți ani, România!

Primind o invitație, pe adresa fundației, de a participa la o manifestare dedicată Zilei Naționale de la o grădiniță, sincer, mă întrebam ce pot înțelege copiii de 3, 4, sau 5 ani dintr-o poveste frumoasă a istoriei noastre, pe care, poate, mulți dintre cei mai mari decât ei, nu au deslușit-o.

După discuția avută cu directorul grădiniței cu program prelungit nr. 10, doamna Diana Mușat, care mi-a spus cum s-au gândit să organizeze activitatea două dintre educatoarele care au inițiat proiectul, Marilena Irimia și Elvira Burciu, mi-am dat seama că preșcolarii vor fi bucuroși, dar și curioși să vadă printre ei, un militar.

Nu mică mi-a fost mirarea, atunci când am intrat în mica sală de „spectacole”, să văd „o mulțime de copii gălăgioși”, dar frumos îmbrăcați, de sărbătoare, în costume naționale, o parte dintre ei, fluturând steaguri tricolore, confecționate chiar de ei, ajutați, probabil, de părinți și educatoare.

Programul artistic a început cu intonarea imnului național „Deșteaptă-te române!”, pe care copiii l-au cântat cuprinși de o încărcătură emoțională, supe-

rioară adulților, pentru care acest ceremonial a virat, uneori, în rutină.

Copii din grupele pregătite de educatoarele Nicoleta Râșnoveanu, Diana Bîra și Georgeta Popa au interpretat cântece patriotice și au recitat poezii.

Cu emoție, am explicat copiilor, pe înțelesul lor, speram eu, despre ce s-a întâmplat la 1 Decembrie 1918, folosindu-mă de un film unde se puteau vedea militarii români și faptele lor de vitejie din Primul Război Mondial - Războiul de Întregire a Neamului. Mi-a fost destul de greu, dar, la sfârșit, am putut constata că majoritatea copiilor, chiar și fete, vroiau să se facă soldați.

Întâlnirea s-a încheiat cu un program de dansuri populare, pregătit de educatoarele Florentina Zota, Filofteia Postolache și Maria Tuțu.

Plăcut surprins de cele întâmplate, cred că proiectul doamnelor educatoare a fost motivat, iar copiilor, chiar la vârste fragede, li se stimulează sentimentele de dragoste și respect față de valorile naționale, față de istorie și de cei care, cu jertfe, au determinat-o.

Locotenent colonel Romeo Feraru

95 de ani de istorie

De la Armata a 2-a, la Divizia 2 Infanterie

----- General maior (r.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe

În urmă cu 95 de ani, România, în dorința întregirii hotarelor sale tradiționale, a intrat în Primul Război Mondial alături de Antanta. În noaptea de 14/15 august 1916, în conformitate cu „Planul de mobilizare pentru anii 1916-1917” și prevederile „Ipotezei Z”, din Comandamentul suprem român, au fost chemate sub drapel, toate forțele militare române, inclusiv cele ale Armatei a 2-a, structură organizatorică ce se preconiza a se înființa la campanie.

Așa cum rezultă din Ordinul 40 al Marelui Cartier General, datat „București. 15 august 1916”, și care constituia actul său de naștere, „cu începere din ziua de 18 (optusprezece August a.c., toate trupele și serviciile prevăzute prin lucrările Ipotezei Z vor trece sub ordinele superioare ale comandamentului Armatei a 2-a al cărui Cartier General se va găsi instalat, până la teminarea mobilizării, în localul Școlii de artilerie și geniu...”

Ca eșalon operativ de mare importanță din structura Armatei României, plasată în centrul dispozitivului strategic de pe Carpați, Armata a 2-a avea să joace un rol crucial în campania din 1916, asigurând, de una singură și în condiții deosebit de grele, retragerea forțelor române spre Moldova.

Având în componere, la început, Corpurile 2 și 3 Armată și Brigada 3 Călărași, ce întruneau în total 78 batalioane infanterie, 12 escadroane de cavalerie și 71 baterii de artilerie, iar la comandă pe generalul de divizie Alexandru Averescu, numit prin „Înaltul Decret No. 2784 din 14/ VIII/ 1916”, Armata a 2-a română intră, cu viteza ce-o impuneau evenimentele acelei vremi, în **prima etapă** din istoria ce va cuprinde **perioada august 1916 - mai 1918**.

Armata a 2-a a participat, inițial, la operația de acoperire în fâșia sa de front repartizată. Istoricul

Constantin Kirițescu sesiza importanța zonei de responsabilitate încredințată acesteia: „Armata a 2-a română se găsea în mijlocul dispozitivului românesc, în partea cea mai întinsă a arcului carpatic. Importanța acestui sector venea din două împrejurări. Aici se găseau, pe o întindere relativ mică cele mai multe trecători: Branul, Predealul Bratocea, Buzăul, spre a nu pomeni decât pe cele mai importante. În al doilea rând, acest sector domină calea cea mai directă și mai comodă, care ducea din Capitala țării în Ardeal. Ea avea, la 25 km de frontieră, Brașovul, important nu numai ca populație, ci și ca centru comercial și nod de comunicație a numeroaselor căi ferate și sosele ce converg spre acel punct din toată regiunea de sud-est a Ardealului.

Urmează, cu bune rezultate, ofensiva desfășurată, în lunile august-septembrie 1916, pe frontul din Ardeal, traversând cele trei etape ale acestei prime operații.

Ofensiva Armatei a 2-a în Transilvania s-a încheiat în a doua decadă a lunii septembrie 1916, când trupele acesteia au atins și trecut la consolidarea alinamentului: Odorheiul Secuiesc, Paloș, Dăișoara, Ticușul Nou, Noul Roman, Cârțișoara, Avrig. Începând cu această dată, raportul de forțe s-a echilibrat substanțial în sectorul Armatei a 2-a, el devenind chiar nefavorabil pentru partea română, în urma aducerii de către Puterile Centrale, în această zonă, a Armatei a 9-a germane. Raportul de forțe existent în acel moment era de 1/3,65 în favoarea inamicului. Situația creată a impus Armatei a 2-a trecerea la apărare pe întregul aliniament, formă de luptă predominantă pentru perioada septembrie – decembrie 1916.

Comandamentul acesteia și forțele din componere au fost nevoite, cu dificultăți enorme și în fața unui inamic superior numeric și tehnic, cu o experiență de

război apreciabilă, să organizeze aliniamentele de apărare de pe Carpați, angajând memorabilele lupte de apărare din trecătorile Predeal și Bran-Câmpulung cu grupurile „Predeal” și „Nămăiești”, comandate de generalii Arthur Văitoianu, respectiv Traian Găiseanu. Pe frontul Armatei a 2-a, în afară de bătăliile pentru controlul trecătorilor Predeal și Bran, forțele române au opus o aprigă rezistență pe văile Cașinului, Zăbalei, Bâscei Mici, Siriului Mare, la pasurile Tabla Buții și Bratocea, respingând peste tot încercările vrăjmașului de a trece munții.

După 43 de zile de lupte aprige în trecătoarea Predeal și peste 20 de zile în pasul Bran – Câmpulung, ambele direcții au rămas zăvorâte în calea înaintării inamicului pe direcția generală București. Doar situația grea creată pe frontul Armatei 1 în Oltenia și vestul Munteniei face ca, la 16 noiembrie 1916, inamicul să intre fără luptă în orașul Câmpulung, ce fusese evacuat cu o noapte înainte, la ordin, de către forțele Grupului „Nămăiești”.

În urma consumării operației de pe Argeș – Neajlov, la care Armata a 2-a a participat doar cu Divizia 21 Infanterie, aceasta primește, cu începere de la 21 noiembrie/04 noiembrie, misiunea de „a schimba frontul și a ocupa pe malul stâng al Teleajenului un front cu fața la vest, acoperind toate comunicațiile care, de la munții Carpați și până la Corlătești inclusiv (4 km sud-vest de Ploiești), duc spre răsărit”.

Rând pe rând, timp de 40 de zile și pe o adâncime de aproximativ 200 km., până la 01/14 decembrie, împreună cu forțe din Armata 1 română și, de la acea dată, de una singură, având la dreapta și la stânga doar trupe rusești, Armata a 2-a, reconstituită între timp pe Grupurile „Vrancea-Oituz”, condus de generalul de brigadă Constantin Cristescu, (ulterior „Mannerheim”) și „Râmnic”, condus de generalul Arthur Văitoianu, desfășoară, pe timp nefavorabil, lupte aprige de apărare, organizând și opunând rezistență pe aliniamentele: Cricov, Prahova, Ialomița, și munții Buzăului, calea ferată Ploiești-Buzău. În acțiunile purtate în zona Ploiești-Mizil, ofițerii și soldații Corpului 2 Armată s-au remarcat prin spirit combativ, fiind citați astfel într-un ordin de zi: „În luptele îndârjite ce au avut loc de la Ploiești până la Mizil v-ați distins și v-ați sacrificat vitejește...Ajunși în fața orașului Mizil cu efective reduse, ați primit să rezistați pe poziție și să contra-atacați forțele superioare inamice. Ați luptat cu vitejie și bravură și n-ați cedat pământul scump al țării noastre până nu v-ați făcut datoria de ostași.”

Mai apoi, între 20-27 decembrie 1916, Armata a 2-a, împreună cu trei mari unități de cavalerie rusă – divizia Usuriska, Zaamurskaia și Zemna – va purta una din cele mai aprige încleștări, așa-numita „bătălie a Râmnicului” sau „bătălia de Crăciun”, în care au fost înfruntate grupurile de armate germane „Morgen”, „Ruiz”, „Kraft” și „Stabs”. Un atac combinat al Armatei

1 austro-ungare, pe văile Oituzului și Uzului, în spatele forțelor româno-ruse și al grupului de armate Mackensen, între munții Buzăului și Râmnicu Sărat urmărirea străpungerea aripii de sud a frontului oriental și, în consecință, scoaterea definitivă a României din război. Armata a 2-a, împreună cu aliații a reușit să stabilizeze frontul, în mod definitiv, în prima decadă a lunii ianuarie 1917, pe aliniamentul cuprins între Cașin, la dreapta, și Irești, la stânga, pe pantele dinapoia pârâului Limpejoara. Generalul Alexandru Averescu avea motive să poată spera: „Nu s-a atins exact și peste tot linia indicată de mine, totuși situația s-a restabilit destul de bine și inamicul a fost oprit. Cred că frontul nostru va căpăta stabilitate pe linia pe care ne găsim”.

În perioada de refacere a potențialului militar și moral al forțelor române, din prima jumătate a anului 1917, Armata a 2-a, spre deosebire de celelalte structuri, a fost singura care a realizat, pe baza celor stabilite de Marele Cartier General, într-o manieră proprie, această operațiune complexă, combinând activitatea de refacere cu menținerea dispozitivului de apărare din zona Vrancei a majorității marilor sale unități și unităților din compunere.

La 30 iunie 1917, când generalul Alexandru Averescu consemna în cunoscutele sale „Notițe zilnice din război”, „Totu-i gata, cel puțin la mine”, Armata a 2-a era pregătită, cu potențialul substanțial refăcut, aptă să fie angajată în marile bătălii de la Porțile Moldovei.

Forța combativă a Armatei a 2-a se ridica la 56 de batalioane de infanterie, înzestrate cu 448 mitraliere,

Generalul Averescu în mijlocul ofițerilor din comandamentul Armatei a 2-a.

228 de tunuri, din care 52 grele, 14 escadroane de cavalerie și 21 de avioane.

Acesteia avea să-i revină cinstea și onoarea de a participa la marea ofensivă de la Mărăști, între 9 și 14 iulie, ce a avut drept rezultate de factură operativă și tactică ruperea frontului pe o lărgime de circa 30 km și realizarea unei pătrunderi maxime de 28 km în dispozitivul inamic, cu un ritm mediu de 3 km/ 24 ore. Impetuoșitatea ofensivei executate a atras aprecierile elogioase ale comandantului Armatei 4 ruse, I.A. Ragoza, care a telegrafiat generalului Averescu; *„Admirând bravura și activitatea excepțională a vitezelor dumneavoastră trupe, vă rog să primiți, domnule general, cele mai sincere felicitări din partea mea personal și a întregii armate 4 ruse. Suntem mândri că avem un vecin atât de viteaz”*.

Nu se încheiaseră bine comentariile de răsunet asupra acestei operații victorioase, însoțite de regretul că ea a fost oprită din ordin de către comandamentul suprem, înainte de a se exploata pe deplin succesul, când, Armata a 2-a, restructurându-și dispozitivul spre dreapta, participă, cu eforturi substanțiale, la operația de apărare de la Oituz, zăvorând, în urma unor aprige și dramatice încleștări, ce au durat peste 20 de zile, Valea Oituzului și blocând înaintarea inamicului spre Onești și Adjud.

În ultima parte a războiului, după retragerea din toamna anului 1917 a trupelor rusești de pe frontul din Moldova, Armata a 2-a va ocupa o fâșie de apărare mult mai largă, de aproximativ 130 km, între localitățile Bicaz, spre nord, și Muncel, la sud.

La sfârșitul lunii ianuarie 1918, răspunzând solicitărilor regelui și guvernanților, generalul Alexandru Averescu predă comanda acestui glorios eșalon generalului Arthur Văitoianu, dedicându-se carierei politice.

La 1 mai 1918, urmare a Tratatului de pace de la București, Armata a 2-a primește ordinul de demobi-

lizare și se desființează ca structură. Menționăm că, în toamna anului 1918, la a doua mobilizare a armatei române, trupele Diviziilor 9 și 10 Infanterie care, în perioada interbelică și după 1947, au făcut parte din structura Armatei a 2-a, au executat misiuni de luptă în Basarabia, la solicitarea organelor puterii de stat, atât înainte, cât, mai ales, după unirea acesteia cu România.

Etapa a doua de existență a Armatei a 2-a, ca structură constituită, este premergătoare intrării României în cea de a doua conflagrație mondială.

Astfel, ca urmare a mobilizării armatei decretată de Marele Stat Major român la 01 septembrie 1939, *„cu începere de la 23 septembrie a.c., a luat ființă Armata a 2-a conform ordinului Marelui Stat Major nr. 11251/39”*, preciza într-un raport comandantul ei, generalul de divizie Nicolae Ciupercă, nimeni altul decât cel care era șeful Secției Operații, când la comandă se afla generalul Alexandru Averescu.

Dacă la 28 iunie 1941, Armata a 2-a avea în componere Corpul 2 Armată, Divizia 1 Grăniceri, Diviziile 4, 9 10 Infanterie, Brigada a 7-a Cavalerie și Detașamentul *„Dunărea”*, după rapturile teritoriale aplicate României, în vara aceluiași an, marile unități operative și tactice, ce se aflau în dispozitiv în teritoriile ocupate vremelnic, se retrag spre interior și își modifică structura. Așa se face că, la 12 septembrie, Armata a 2-a avea în subordine Corpul 2 Armată cu comandamentul la București (pentru un timp și în garnizoana Constanța) și Corpul 3 Armată cu comandamentul în garnizoana Buzău.

La 22 septembrie 1940, pe baza *„Proiectului de reorganizare a Armatei”*, inițiat de conducătorul statului, Ion Antonescu, și aplicat de Marele Stat Major român, comandamentul Armatei a 2-a se desființează, Corpul 2 Armată fiind pus la dispoziția Marelui Stat Major, iar Corpul 3 Armată intrând în subordinea Armatei a 4-a.

Chiar dacă au fost resubordonate, în perioada celui de al Doilea Război Mondial, altor structuri militare, marile unități din compunerea fostei Armate a 2-a, au desfășurat acțiuni militare, atât în campania din est cât și în cea din vest, constituind – prin faptul că se vor regăsi, după 1960, din nou în subordinea acesteia -, puntea de legătură între perioada interbelică și postbelică a acestui comandament și marcând continuitatea lui în timp.

Procesul postbelic de reorganizare a armatei române a impus elaborarea de către Adunarea deputaților, în anul 1947, a „Legii nr. 205 pentru organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale” și a „Legii 206 pentru organizarea armatei”.

În baza acestor acte normative, în iunie același an, se crează ca structuri organizatorice, 4 regiuni militare, Regiunea 2 Militară, cu comandamentul în Capitală, fiind continuatoarea tradițiilor Armatei a 2-a.

Cu începere de la 1 mai 1960, în baza ordinului Marelui Stat Major nr. C.L. 0066 din 27.02.1960 și a Ordinului comandamentului Regiunii 2 Militare nr. R.A. 0903 din 28.04.1960, se desființează Regiunea 2 Militară și ia ființă, în garnizoana București, **Comandamentul Armatei a 2-a**, avându-i drept comandant și șef de stat major pe generalii-maiori Stan Marcu și, respectiv, Ioan Jelev, de fapt, comanda structurii ce tocmai se desființase. Începe **etapa a treia** a existenței Armatei a 2-a, etapă ce s-a derulat până la 01.08.2000.

În anul 1980, pe baza aprobării Consiliului Apărării, menționată în protocolul nr. C.A. 004 al ședinței din 06 februarie și a Ordinului General al ministrului apărării naționale nr. 0008 din 02 aprilie 1980, începând cu 05 aprilie, ia ființă **Comandamentul Armatei a 2-a**, dislocat în garnizoana Buzău, subordonat ministrului apărării naționale, având ca zonă de responsabilitate Moldova și Dobrogea (zonele de operații de est și sud-est) și, ca structuri subordonate, trei mari unități mecanizate, una de rachete, un centru de instrucție, precum și unități de artilerie, transmisiuni, geniu, artilerie antiaeriană.

Redislocarea Comandamentului Armatei a 2-a în garnizoana Buzău, în primăvara anului 1980, marchează o nouă etapă, a treia, a istoriei acestei armate.

În ziua de 16 aprilie, ministrul apărării naționale, în baza Decretului Prezidențial nr. 80 din 17 aprilie același an, instalează în funcția de comandant al Armatei a 2-a pe generalul maior Ion Dândăreanu, iar, prin ordinul M.C. 213 din 21 aprilie, în funcția de șef al statului major, pe generalul-maior Grigore Drăghici.

Cu toate greutatele inerente oricărui început, într-un timp relativ scurt, datorită responsabilității și activității energice a comenzii structurii ce se crea, a șefilor de secții, compartimente și birouri, Comandamentul Armatei a 2-a a devenit un organism bine încheiat, cu

personalitate, care s-a bucurat de respectul comandanților și statelor majore subordonate și de încrederea conducerii Ministerului Apărării Naționale.

În perioada 1980-1989, a organizat și condus 31 de aplicații cu marile unități subordonate, abordând problematici, forme de luptă și situații tactice diverse, în toate zonele de operații, în special în cele de est și sud-est, în condiții diferite de relief, anotimp și stare a vremii.

Potrivit convenției realizate la nivelul ministerelor apărării din forțele statelor membre ale Tratatului de la Varșovia, Armata a 2-a a participat cu grupe operative la mai multe aplicații de comandament și stat major de front, pe hartă, în garnizoanele Mangalia, Constanța și Neptun, precum și pe teritoriul Republicii Bulgaria - „Scut – 82”, „Balcan – 86”, „Balcan – 88” -, fiind, de fiecare dată, remarcată pentru coeziune, modul de lucru și justetea hotărârilor adoptate.

Evenimentele de la sfârșitul anului 1989 au găsit Armata a 2-a și comandamentul acesteia cu majoritatea efectivelor în garnizoanele de dislocare. O analiză și situații statistice, ulterior întocmite, atestă că participarea Armatei a 2-a, la evenimentele din perioada 22-31.12.1989, a inclus 3858 militari, 20 de tancuri, 147 T.A.B., efective și tehnică de luptă folosite cu preponderență în garnizoanele București, Buzău și Brăila.

Perioada 1990-2000 debutează cu schimbări în conducerea Armatei a 2-a, comandanții acesteia fiind numiți generalii locotenenți Paul Cheler (01-07.02.1990) și Dumitru Pletos (07-26.02.1990), iar, între 26 februarie 1990 și 28 martie 1994, generalul-locotenent Ștefan Gușă, personalitate militară deosebită, care a dedicat armatei tot ce a avut mai bun, întreaga sa capacitate, experiență militară, crezând până în ultima clipă a vieții în menirea de apărator al țării.

La 19 iulie 1994, comandant al Armatei a 2-a este numit generalul-locotenent Nicolae Păștinică, iar, din 18 octombrie 1995 și până la 12.09.1997, generalul de brigadă Eugen Bădălan.

În perioada 12.09.1997-21.01.1999, comandant al Armatei a 2-a este generalul de brigadă dr. Mircea Mureșan, și, între 05.02.1999-31.07.2002, generalul de brigadă Mihai Palaghia.

Aplicațiile tactice organizate și conduse de Comandamentul Armatei a 2-a, sau cele conduse de eșaloanele superioare, la care aceasta a participat, precum și convocările de pregătire de comandament și stat major, au fost concepute și s-au desfășurat pe baza principiilor luptei moderne, concluziilor și învățămintelor reieșite din conflictele militare, inclusiv cele desprinse din evenimentele din decembrie 1989.

Mai importante au fost aplicațiile „Putna '90”, „Neptun '91”, „Bicaz '92”, „Siret '93”, „Ciuc '93”, „Dacia '93”, „Siriu '94”, „Siret '94”, „Danubius '95”, „Criza '99”, „Forța 2000”.
(va urma)

Islamul, o lume în schimbare

- Religia -

----- Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

În general, în lume, există o percepție confuză și preponderent negativă în legătură cu spațiul musulman: o lume conservatoare, puternic atașată unor valori tradiționale, puțin deschisă dezvoltării contemporane, traversată de tot felul de orientări fundamentaliste, de mișcări violente etc. Nu contest faptul că realitatea din țările musulmane conține și asemenea trăsături. În orice caz, percepția obișnuită despre această lume este schematică, sărăcăcioasă și în ultimă instanță, deformată. Îmi propun, în ceea ce urmează, să ofer un tablou mai bogat, mai nuanțat și, dacă se poate, mai aplicat al acestei lumi. Pentru că este vorba despre un spațiu care include 46 de țări și aproape o cincime din populația globului.

Fiind o lume mai puțin cunoscută, ar trebui să lămurim mai întâi conținutul unor termeni și teme care vor apărea frecvent în rândurile de față: Islamul, Coranul, Jihadul, raportul dintre lumea arabă și cea musulmană etc. Consider că aceste lucruri ar putea fi lămurite mai bine dacă voi face o scurtă istorie a apariției Islamului și a civilizației islamice; în felul acesta, vom putea asocia noțiunile și categoriile respective chiar cu momentul nașterii lor, plasându-le, deci, în contextul cel mai potrivit de înțelegere a sensului și semnificației acestora.

De-a lungul veacurilor, începând cu primele atestări scrise ale istoriei și până în secolul al VII-lea, acea imensă peninsulă-situată între Marea Roșie, Eufrat, Golful Persic și Oceanul Indian, cunoscută sub denumirea de Arabia - a rămas neschimbată și aproape neafectată de evenimentele care au zguduit restul Asiei și au cutremurat din temelii Europa și nordul Africii¹.

Arabii consideră că începuturile tradiției țării lor se pierd în negura timpurilor, în istoria orientală făcându-se uneori referiri la vechii arabi primitivi sau la triburile pierdute. În secolul al VII-lea acest popor aproape necunoscut de nomazii din peninsula Arabiei își fac intrarea pe scena istoriei universale într-un mod spectaculos: în mai puțin de zece ani, impulsionați de noua lor religie, arabii cuceresc Iranul, Mesopotamia, Irakul, Siria, Africa Septentrională și Peninsula Iberică. Mai surprinzător, însă, a fost faptul că acești cuceritori s-au dovedit dotați și cu remarcabile calități politice, administrative și culturale.

Cadrul geografic în care au apărut arabii și în care și-au afirmat mai întâi creativitatea culturală și civilizatorică este arida Peninsula Arabică. Arabii din regiunile centrale și septentrionale ale peninsulei sunt în gene-

rali nomazi, vorbind limba arabă prin excelență; arabii din sud, populație în marea majoritate sedentară, vorbeau o limbă oarecum asemănătoare cu dialectele etiopene. Peninsula Arabică, datorită climei sale calde și secetoase, este acoperită, pe cea mai mare suprafață, de întinse deșerturi nisipoase, unde, pe alocuri crește o vegetație săracă. Condiții mai bune se găsesc numai în regiunile Yemen și Hedjaz, de pe coastele de sud-vest și vest ale peninsulei².

În Yemen, unde ploiele sunt mai frecvente, se practica o agricultură, grădinărie și pomicultură relativ dezvoltate, cultivându-se cereale, orez, pomi fructiferi, îndeosebi curmali și plante aromatice și se creșteau animale. De aceea încă din Antichitate, Yemenul era numit Arabia Fericită. În Hedjaz, deși condițiile naturale sunt mai puțin prielnice decât în Yemen, au înflorit două importante așezări, Mecca și Yathreb (numită ulterior Medina), centre comerciale apărute pe drumurile de negoț, care legau Yemenul de Arabia de nord, de Egipt, de Siria și de Irak.

În Arabia centrală, septentrională și în deșertul Siriei dominau nomazii, beduinii - marele rezervor demografic al Arabiei, care se infiltrau în țările din jur devenind semi-nomazi. Cum s-a văzut, cea mai mare

parte a Peninsulei Arabice era populată de triburile de beduini (de la Badiya = stepă), cunoscuți și sub numele lor etnic, arabi (A'rab), această ultimă denumire extinzându-se, treptat, la toți locuitorii, nomazi sau nu.

Deși mentalitatea nomazilor excludea ideea de stat, totuși au existat și în nord formațiuni statale apărute în jurul unor centre comerciale organizate de-a lungul marilor drumuri caravanier. Două dintre acestea au avut o importanță internațională: drumul care din Yemen urca până în Siria de-a lungul coastei Mării Roșii, trecând prin ținutul Hedjaz, prin Mecca și Medina; și cel care, pornind din părțile sudice ale Golfului Persic, urma cursul Eufratului până în Siria centrală.

În interiorul Peninsulei puternicul trib Kinda reușește, în secolul al V-lea să reunească mai multe triburi într-o confederație, dar pentru scurt timp.

Viața economico-socială, politică și religioasă a evoluat diferentiat în funcție de aceste condiții. În Yemen și în Hedjaz, agricultura și creșterea sedentară a animalelor, meșteșugurile, negoțul și cămătăria au determinat o varietate mai mare de ocupații. În aceste regiuni s-au format o aristocrație tribală, posesoare de turme mari de animale și de pământuri, negustori și cămătari, îndeosebi la Mecca, meșteșugari, agricultori și crescători de animale, precum și sclavi.

Arabii nomazi, ca și cei sedentari, erau împărțiți în triburi și familii, fiecare condus de un șeic sau emir, a cărui lance înfiptă în fața cortului era însemnul ordinului caracteristic. Cu toate acestea, funcția respectivă, deși transmisă din generație în generație, nu era strict ereditară, ci depindea de bunul plac al taberei. Toți șeicii unui trib recunoșteau un conducător unic, numit Șeicul Șeicilor, care putea aduna sub stindardul său toate ramurile risipite în caz că ar fi fost amenințați de vreun pericol.

În ansamblu, societatea arabă preislamică se găsea în primele secole ale erei creștine, în stadiul destrămării relațiilor gentilice și al apariției categoriilor sociale. În aceste condiții, fiecare trib arab avea zeități proprii, dar în ajunul apariției islamului, devenise tot mai puternică tendința unificării politice și religioase a arabilor. Religia Arabiei vechi este la fel de risipită ca și poporul său. Pe bază de animism, ea supunea viața oamenilor unui mare număr de puteri, djinn-ii, care-i însoțesc, îi ispitesc, le inspiră gândirea și faptele.

Centrul religios al triburilor arabe a ajuns Mecca, care, datorită așezării sale prielnice, devenise așezarea cea mai frecventată și locul tradițional de contact al lumii arabe preislamice. Oglindind tendințele de unificare politică și religioasă a triburilor arabe, pantheonul arab de la Mecca, templul Caaba, ridicat în cinstea celui mai de seamă dintre zeii arabi, Alah, cuprindea ca principal obiect de cult, o mare piatră neagră cubică, probabil un meteorit, iar în nișe săpate în peretele templului circa 360 de zeități, reprezentând zeitatea sau zeitățile fiecărui trib. În același timp, sub influența con-

cepțiilor religioase ale comunităților creștine și evreiești, stabilite la Mecca, Yathreb sau în Yemen, începuse să se răspândească și în lumea arabă ideea existenței unei divinități unice. În aceste condiții, în secolul al VI-lea a luat naștere doctrina hanifilor, care propovăduiau renunțarea la cultul zeilor tribali și recunoșterea existenței unei divinități unice³.

PROFETUL MAHOMED - FORMAREA STATULUI ȘI PROCESUL DE ISLAMIZARE.

În primele decenii ale secolului al VII-lea, intensificarea procesului de destrămarea a relațiilor gentilice și de formare a categoriilor sociale a creat premisele sociale necesare ale apariției statului arab. Singurul organism politic pe care-l cunoșteau arabii - fie nomazi, fie sedentari - era tribul; unele triburi mai slabe se puneau sub protecția altora mai puternice, altele se uneau prin alianțe în confederații⁴.

Formarea statului arab a fost grăbită totodată și de necesitatea purtării luptelor cu statul persan, care reușise să cucerească și să stăpânească Yemenul între 572-628 și să-și exercite dominația asupra drumurilor comerciale din sudul și sud-vestul Arabiei. Premisele creării unui stat arab unitar și apoi a unui imperiu, au fost opera lui Muhammad (în arabă Preaslăvitul), fondatorul unei religii universaliste și în același timp un abil și energic om de stat. Apariția islamismului a fost pregătită de existența în credințele arabe preislamice a concepției despre o zeitate principală - Allah - ca și de influența concepțiilor mozaice și creștine despre o divinitate unică - Jahve, Dumnezeu - adaptate și răspândite în lumea arabă de către hanifi.

Muhammad sau Mahomed, marele întemeietor al religiei islamice, s-a născut la Mecca în luna aprilie a anului 569, provenind din tribul Koreiș, care stăpânea orașul Mecca. Ca și pe Iisus, tradiția îl prezintă sărac: la moartea mamei sale nu moștenește decât o sclavă, câteva oi și 5 cămile. La douăzeci și nouă de ani ajunge caravanier în slujba unei bogate văduve, Khadidja, cu cel puțin zece ani mai în vârstă ca el, cu care se căsătorește. În această perioadă simte Muhammad primele semne ale Revelației: meditații, retrageri, plimbări în jurul Meccăi. În sfârșit, pe muntele Hira, spre anul 612, în 26/27 din luna Ramadan, are loc strălucirea supremă prin care Allah îi poruncește: Predică în numele Domnului tău! Muhammad și-a elaborat doctrina între 610-620, expunând-o oral în fața auditorilor săi. După moarte, expunerile sale, notate sau reținute de către discipolii săi, au fost adunate într-o carte, Coranul, care cuprinde învățăturile de bază ale islamismului și este considerat drept cartea sfântă a islamiștilor⁵.

Islamul nu constituie o biserică și el nu are sacerdoțiu, cultul putând fi săvârșit de oricine; nu este nici măcar necesar să fie practicat într-un sanctuar. Dar la fel ca iudaismul și creștinismul, islamul va sfârși prin a accepta un anumit număr de intermediari și intercesori.

Etica musulmană îmbină în același spirit, pentru individ și colectivitate, un ansamblu de practici în care se regăsește o dublă preocupare de asceză spirituală și de eforturi spre fericirea tuturor. Din prima categorie decurg interdicțiile, alimentare în special, de exemplu carnea de porc sau de animale nesângerate. În materie economică, Coranul, născut într-un oraș negustoresc, nu condamnă comerțul, chiria, proprietatea sau munca salariată⁶.

Datorită ostilității koreișiiților mica comunitate, ce s-a format în jurul lui Muhammad, va cunoaște exilul. În anul 615, Muhammad încheie un acord cu triburile arabe yemenite din Yathreb și împreună cu partizanii săi părăsește Mecca: acesta fiind exilul sau fuga (hedjira), Hegira, care va fi luată drept începutul erei islamice. Din simplu predicator, Muhammad a devenit șeful unei asociații noi, în care se vor destrăma vechile legături de trib și prin negocieri abile sau cu ajutorul armelor el a instituit un model exemplar pentru urmașii săi, califii⁷.

Nici Coranul, nici Muhammad n-au reglementat instituțional problema comunității, dispozițiile luate pentru organizarea statului la Medina, fiind luate de pe o zi pe alta, emanând direct de la Profet și concepute pentru o comunitate pusă numai sub conducerea sa.

RAMURI ALE ISLAMULUI⁸

Muhammad nu a prevăzut și istoria rămâne mută asupra motivelor acestei carențe, cine va fi succesorul său și pentru a rezolva această problemă comunitatea de credincioși a suferit acele rupturi care sunt cunoscute și astăzi: șiiții și suniții. Primii considerau că autoritatea, dreptul, justiția și toate semnele puterii nu puteau fi separate de izvorul lor viu - scânteia divină supraviețuind în bărbății familiei - , fără încetare, reînnoit prin intermediul descendenților lui Ali, ginerele și vărul lui Muhammad, descendenți care deveneau astfel ghizii (imamii) comunității. Suniții - ortodocșii musulmani - considerau că Profetul nu putea avea descendenți ci doar înlocuitori, însărcinați cu perpetuarea și aplicarea gândirii Profetului.

Pentru mulți dintre noi, religia ocupă un loc foarte important în viața de zi cu zi. Ca și răspândire și număr de adepți, islamul ocupă locul doi în lume. Ne propunem să oferim informații, știri și alte aspecte legate de islam și musulmani⁹.

Marea schismă islamică din anii 655-661 pricinuită de luptele pentru conducerea califatului, numită în izvoarele islamice "*Marea discordie*", stă la originea împărțirii musulmanilor în: sunniți (90% dintre musulmani), kharigiți (0,2%) și șiiți (9,8%), dintre care 80% se află în Iran.

Din aceste ramuri principale derivă aproximativ douăzeci de subramuri. Această divizare are la bază, în principiu, ponderea acordată în dreptul canonic

(ar.: *fiqh*) următoarelor surse: Coranul, Tradiția profetului Muhammad (sunna), reflecția și consensul.

Majoritatea populației musulmane a lumii urmează Islamul Sunnit, iar aproximativ 10% urmează Islamul Șia. Șiiții locuiesc în mai multe țări, însă formează majoritatea în Iran, Iraq, Bahrein și Azerbaidjan. De asemenea, există un număr semnificativ și în Afghanistan, Kuweit, Liban, Pakistan, Arabia Saudită, Siria și Yemen. Suniții și Șiiții urmează aceleași principii religioase, totuși diferențele dintre ei au condus câteodată la intoleranță religioasă, lupte politice și confruntări violente. În următoarele rânduri veți citi o prezentare obiectivă a contextului istoric în care au evoluat aceste două ramuri ale Islamului (secte) și diferențele practice și de credință dintre ele.

CONTEXT ISTORIC¹⁰

Diferențele dintre Șia și Sunni pornesc de la neînțelegerile în ce privește succesorul Profetului Mohammed, care a murit în 632, și în ce privește natura conducerii politice a comunității musulmane. Dezbaterea istorică s-a centrat pe decizia de a oferi succesiunea unei persoane calificate și pioase care să conducă Ummah urmând obiceiurile Profetului, sau exclusiv unei persoane rudă cu el. Chestiunea a fost ridicată în momentul în care comunitatea a ales un companion apropiat de Profet (Abu Bakr) pentru a deveni primul calif. Deși cei mai mulți dintre musulmani au acceptat această decizie, unii au susținut candidatura lui Ali ibn Abu Talib, vărul Profetului și ginere al său, soțul fiicei Fatima. Ali a jucat un rol important pe timpul Profetului, dar nu a trimfat în cadrul sistemul tribal arab.

Situația a fost inacceptabilă pentru unii dintre urmașii lui Ali care i-au considerat pe Abu Bakr și cei doi califi care au urmat (Omar și Uthman) ilegitiimi. Urmașii lui Ali credeau ca Profetul însuși l-a numit pe Ali ca succesor și cele ce se petreceau erau împotriva dorinței divine. Câțiva dintre partizanii lui Ali au organizat uciderea celui de-al treilea calif Uthman în 656, iar Ali a fost numit calif. Ali, la rândul său, a fost asasinat în 661, iar fiii său Hassan și Hussein, au murit în bătăliile împotriva forțelor califului sunnit. Cei care l-au susținut pe Ali au devenit cunoscuți mai târziu ca Șii'a, derivat de la shi'at Ali, adică susținători ai lui Ali. Mai existau și alții care respectau și acceptau legitimitatea califatului său, dar se opuneau succesiunii politice bazate pe linie sanguină a Profetului. Grupul, care constituia majoritatea musulmanilor, s-au numit în timp Sunni, adică urmași ai obiceiurilor Profetului (Sunna). În concepția lor, sunniții cred că conducătorul comunității musulmane (imamul) trebuie selectat prin acord comun, pe ordinea politică existentă și pe baza meritelor sale individuale. Premisa a fost practică neconstant în interiorul comunității Sunni de-a lungul istoriei Islamului. Califatul nu a mai fost instituție religioasă și politică după secolul XIII, deși termenul de calif continuă să fie folosit de

anumiți conducători musulmani până în 1924, când a fost total abolit de către primul președinte al Turciei, Mustafa Kemal Atatürk.

ISLAMUL ȘIIT – DEZVOLTARE ȘI PRINCIPII¹¹

Inițial, mișcarea șiiită a câștigat o susținere masivă în zonele ce acum reprezintă Iraqul, Iranul, Yemenul și părți din Asia Centrală și de Sud. În cea mai mare parte a lumii, Șia reprezintă minoritate. Astăzi, potrivit estimărilor, Islamul șiiit este practicant de către 10% din totalul de musulmani de pe glob.

Pentru Șiiți, primul lider adevărat al comunității musulmane este Ali, considerat imam, termen folosit de Șiiți nu doar pentru a indica abilitățile de conducător ci înseamnă și relații de sânge cu Profetul Muhammad.

Cum descendenții lui Ali au preluat conducerea comunității șiiite, funcțiile unui imam au devenit mult mai clar conturate. Fiecare imam ales alegea un succesor și, conform credinței șiiite, transmitea o anumită cunoaștere spirituală următorului conducător. Imamii serveau atât ca conducători spirituali cât și politici. Dar cum șiiții începeau cu precădere să piardă bătăliile politice cu conducătorii musulmani sunniți, imamii s-au axat pe dezvoltarea unei spiritualități care să devină esența practicilor și credințelor religioase șiiite. Șiiții cred că atunci când linia imamilor-conducători politici (cunoscuți ca mujtahizi) de după Ali s-a terminat, ei au câștigat dreptul de a interpreta cunoștințele religioase, mistice și legale ale comunității mai largi. Cel mai învățat dintre acești interpretori i se numește ayatollah (semnul lui Dumnezeu).

Sursele jurisprudenței, indiferent de sectă, sunt Coranul și Sunna (hadisuri – relatări ale spuselor și faptelor Profetului, qiya – analogii, ijma’- consensuri și ijthad). Funcția principală a învățaților religioși este interpretarea legii islamice (șaria’). Nu există legi codificate nici în Islamul Șia nici în Sunni. Mai degrabă, există surse de interpretare a legii, la fel pentru șiiți și sunniți. Hadisurile șiiite diferă de hadisurile sunnite, multe în care conțin spusele imamilor șiiți care se consideră inspirați divin. Interpretarea legală șiiită, spre deosebire de cea sunnită, îngăduie mai mult spațiu pentru interpretare personală.

Practicile religioase șiiite se centrează în jurul comemorării fiului cel mic al lui Ali, Hussein, care a fost martirizat lângă orașul Karbala în Iraq de către forțele sunnite în 680. Moartea sa este comemorată în fiecare an în a zecea zi a lunii Muharram din calendarul islamic, printr-un ritual sumbru și câteodată violent numit Ashura. Ca minoritate deseori persecutată de unii sunniți, șiiți găsesc consolare în ritualul de Ashura, prin amintirea martiriei lui Hussein și lecțiile morale ce se desprind din ea.

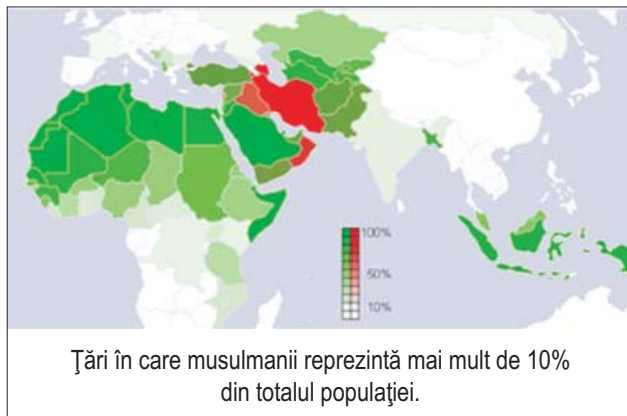
Secte ȘIITE

Șiismul doisprezecar, cea mai comună formă de

șiism în ziua de azi, domină în Iran, Iraq, Liban și Bahrein. Doisprezecarii acceptă o linie de 12 imami infailibili descendenți ai lui Ali, pe care îi consideră aleși divin încă de la naștere. Cei 12 imami sunt văzuți ca purtători ai credinței și interpretorii ideali ai legii și teologiei. Doisprezecarii cred ca al 13-lea și ultimul dintre imami au dispărut spre sfârșitul secolului al nouălea. Acest „imam ascuns” este așteptat să conducă comunitatea într-o zi. După cum notează un învățat, cu privire la dispariția celui de-al 13-lea imam, mulți Doisprezecari „aleg să se retragă din politică și îi așteaptă venirea”. Acest lucru este considerat un curent pacifist printre Doisprezecari. În secolul al 20-lea, când schimbările în peisajul politic din Orientul Mijlociu chemau la activism unele grupuri din Liban și Iran, un nou curent competitiv activist a găsit interes printre anumite grupuri doisprezecare, de exemplu liderul religios iranian Ayatollah Khomeini.

Ismailiții sau Șiismul Șeptar. Deși majoritatea șiiților sunt de acord asupra premisei că Ali a fost primul imam adevărat, nu se înțeleg asupra succesorilor lui. Ismailiții, care este a doua mare sectă șiiită, s-a dezvoltat în secolul opt, ea recunoscând doar primii 7 imami (al șaptelea fiind numit Ismail). Istoric vorbind, sau măcar până în secolul al XVI-lea, ismailiții au fost mult mai dispuși să urmărească puterea militară și teritorială decât Doisprezecarii. În trecut, ei au menținut state puternice, care au jucat roluri importante în dezvoltarea istorică a Islamului. Astăzi, ismailiții sunt răspândiți în lume dar sunt mai proeminenți în Afghanistan (sub clanul Naderi), India și Pakistan. Există de asemenea comunități ismailite și în Africa de Est și Sud.

Alte secte șiiite. Zaizii (zayd), care recunosc primii cinci imami și contestă identitatea celui de-al cincilea, sunt o sectă minoritară a Islamului șiiit, cei mai întâlniți în Yemen. Zaizii resping conceptele cum ar fi „imam infailibil” sau „imam ascuns”. Alte secte, cum ar fi Alawiții și Druzii, sunt în general considerate ca fiind derivate ale șiismului, deși unii adepți nu se consideră musulmani. Alawiții există mai mult în Siria și Liban. Familia Assad, care efectiv a condus Siria începând cu 1971, este alawită. Cel mai mult, Alawiții interpretează stâlpii Islamului simbolic și nu aplicat, și au sărbători atât creș-

tine cât și islamice. Puțin se cunoaște despre aceste secte pentru că cele mai multe dintre practici sunt secrete. În Turcia, Aleviții sunt un grup ce face parte din Islamul șiiit, deseori confundat cu Alawiții sirieni sau alte comunități șia. Nu se cunoaște mult despre practicile lor religioase. Aleviții sunt, în cea mai mare parte, bine integrați în societatea turcească, unde vorbesc atât turca cât și limba kurdă. Comunitatea Druză, concentrată în Liban, Iordania, Siria și Israel, este o desprindere din secolul XI din secta ismailită. Cele mai multe dintre practicile druze sunt secrete.

După ce al doisprezecelea Imam dispare fără urmă, conducătorul Shiitilor este ales de un consiliu și numit Ayatollah. Islamul Sunni continuă să se extindă din Spania până în India în timpul dinastiei Umayyazilor (fondată de Mu'awiya). Astăzi există aproape un miliard de musulmani în Indonezia, India, Asia Centrală, Peninsula Arabică și Africa, dintre care 90% sunt Sunni. Iranul și Irakul au populație majoritară shiata.

ISLAMUL SUNNIT: DEZVOLTARE ȘI PRINCIPII¹²

Majoritatea musulmanilor din ziua de azi este sunnită. Ei acceptă primii 4 califi (inclusiv Ali) ca urmași ai Profetului, dar resping ideea că imamii sunt inspirați divin care trebuie venerați/respectați. Musulmanii sunni nu acordă ființelor umane acest statut deosebit, ci doar profetilor menționați în Coran, spre deosebire de venerarea șiiit a imamilor. Sunniții au o ierarhie religioasă mai puțin elaborată și puternică decât șiiții. De asemenea, învățații religioși sunniți au fost sub control statal, față de conducătorii șiiți. În același timp, Islamul Sunnit tinde să fie mai flexibil față de oamenii care conduc rugăciunea și predica, prezintă o diferență subtilă în ce privește obligativitatea rugăciunilor față de șiiism, dar amândouă grupurile dețin o înțelegere similară a credințelor islamice de bază.

În Islamul sunnit, există 4 școli de jurisprudență care oferă interpretări alternative ale deciziilor legale. În mod tradițional, studierea legii se face la școli instituționale islamice numite madrasa. Cele 4 școli de jurisprudență se bazează în cea mai mare parte pe analogie ca mod principal de formula legile, și cântăresc în mod diferit spusele Profetului și a companionilor săi în deciziile pe care le iau. În anumite țări seculare, cum ar fi Turcia, opinia învățaților religioși reprezintă o călăuzire morală și socială drept cum ar trebui musulmanii să își practice religia, și nu se consideră legi „legale”.

CELE PATRU ȘCOLI LEGALE, CARE VARIAZĂ ÎN ANUMITE ASPECTE, SUNT:

Malekismul sau școala malekită, ce îl are drept fondator pe Malik bin Anas (m. 795), autorul primului tratat de drept islamic, Al-Muwattā (Cel simplificat), se bazează pe opinia personală rațională (ar.: رأی ra'y) și pe raționamentul prin analogie (ar.: قياس qiyās) mai mult decât pe tradiții. Malekismul este predominant în

Musulmani rugându-se

Maghreb, sudul Egiptului, Africa occidentală (inclusiv în Nigeria).

Hanefismul sau școala hanefită, ce îl are drept fondator pe Abu Hanifa (700, Kufa – 767, Bagdad), acceptă, pe lângă izvoarele primare ale dreptului canonic, Coranul și Tradițiile, opinia personală rațională (ar.: رأي ra'y), atunci când nu se găsește un precedent al cazului în discuție în sursele amintite. Hanefismul este predominant în Turcia și în regiunile aflate cândva sub dominație otomană, în afară de Maghreb și Egipt. Musulmanii din Dobrogea sunt hanefiți.

Șafiismul sau școala șafiiită, ce îl are drept fondator pe Aș-Șafi' (m. 820), se bazează pe Tradiții și pe raționamentul prin analogie, atunci când situația o cere. Consensul – 'ijmā'– învățaților (ar.: 'ulamā') este acceptat, fără să fie însă privilegiat. Șafiismul este majoritar în Indonezia, Malaezia, Filipine, Africa orientală, și prezent, într-o oarecare măsură, în Egipt, Caucaz, Kurdistan, Asia Centrală, Yemen și Palestina.

Hanbalismul sau școala hanbalită, ce îl are drept fondator pe Ahmad bin Hanbal (mort în 855), respinge opinia personală și raționamentul prin analogie, pentru a elimina posibilitatea apariției inovației păcătoase (ar.: بدعة bid'a), limitându-se la o interpretare strict literală a Coranului și a Tradițiilor. Deși această școală va intra în declin începând cu secolul al XIV-lea, sub otomani, ea va renaște sub o nouă formă în secolul al XVIII-lea, prin mișcarea wahhabită sau salefită, inițiată de Muhammad bin 'Abd al-Wahhab, pornind de la gândirea marelui teolog hanbalit Ibn Taymiyya (m. 1328). Islamul wahhabit este recunoscut ca religie oficială a Arabiei Saudite și are o influență importantă în lumea islamică din cauza controlului saudit al orașelor sfinte Mecca și Medina, și din cauza finanțării saudite a unor școli și moschei din alte țări.

KHARIGIȚII¹³ Kharijiții (ar.: خوارج khawāriġa „secesioniști”), la început susținători ai lui Ali, l-au părăsit în 657, considerându-l prea șovăielnic și imputându-i faptul că a acceptat ca problema conducerii comunității islamice să fie obiectul unor tratative. Pornind de la ideea egalității tuturor credincioșilor, ei cred că imamatul și califatul pot reveni oricărui credincios, indiferent de originea sa etnică sau socială, dacă este ireproșabil din punct de vedere moral și religios. Puritani

desăvârșiți, kharigiții îi exclud din islam pe toți aceia care se fac vinovați de păcate grave. Descendenți ai lor trăiesc astăzi în oazele din Mزاب (Algeria), pe insula tunisiană Djerba, ca și în Oman, sub numele de ibadiți, unde reprezintă jumătate din populație.

SECTE SUNNITE

Diviziunile sectare. Islamul sunnit a cunoscut diviziuni sectare mai puțin proeminente decât Islamul šiit. Secta Ibadi, care exista mai mult în Oman, Africa de Est și părți din Algeria, Libia și Tunisia, a fost deseori desconsiderată ca sectă sunnită. Pe când, în general, dogma religioasă și politică conține doctrine de bază sunnite, ibadiții nu sunt nici sunniți nici šiiți. Ei cred cu tărie în existența unei societăți musulmane drept-credincioase și corecte, al cărui conducător să fie ales pentru cunoștințele sale și pietate, fără a lua în considerare rasa cu linia de descendență, selectat de către liderii comunității.

Mișcarea puritană numită Wahhabism a devenit binecunoscută în ultimii ani și este aproape cea mai proaspătă mișcare din lumea islamică. Fondată în Arabia de către învățatul Muhammad ibn Abd al-Wahhab (1703-1791), mișcarea este considerată o continuare a școlii Hanbali. Spre deosebire de alte școli, care de obicei se bazează pe interpretări ale textelor religioase, urmașii Hanbali tind să aplice Coranul și Hadisurile în sens literal. În același mod, Abd al-Wahhab a încurajat reîntoarcerea la practica pură, ortodoxă, a Islamului, așa cum este prezentată în Coran și în viața Profetului Muhammad. În secolul XVIII, Muhammad ibn Saud, fondatorul dinastiei moderne Saudi, a format o alianță cu Abd al-Wahhab și a început procesul unificării triburilor dispersate din Peninsula Arabă. De la acest punct, a existat o relație strânsă între familia conducătoare

saudită și stabilimentul religios wahhabit. Cele mai conservative interpretări ale Islamului Wahhabit privesc šiiții și alte secte non-wahhabite ca eretici.

Religia populară și sufismul¹⁴. Sufismul a fost câteodată înțeles greșit ca fiind o sectă islamică, însă practicile Sufismului transcend, în multe feluri, diviziunile sectare ale Sunni și Șia. Sufismul poate fi descris ca un mod de practică al Islamului. Este un termen folosit pentru a desemna numeroase ordine mistice, care în general învață că prin practici mistice, un musulman poate căuta o înțelegere a experienței divine și personale cu Dumnezeu. Datorită învățăturilor sale adaptive, sufismul a servit de asemenea ca un vehicul pentru ca musulmanii să accepte ambele trăsături de bază ale Islamului sunnit și šiit. De exemplu, mulți sufiți îl venerază pe Ali cum o fac și šiiții, fără a respinge primii trei califi sunniți. Istoric vorbind, cele mai multe grupuri Sufi au fost flexibile în a adapta obiceiurile locale non-musulmane oriunde s-a răspândit Islamul, dar această flexibilitate a condus la persecuția sufiților de către unii musulmani „ortodocși” care considerau practicile sufiste eretice.

Deși doctrinele Islamului Sunni contrazic ideea că ființele umane posedă anumite puteri, Sufismul a răspândit practicile religiei populare prin încurajarea venerării indivizilor pioși, a mormintelor sfinte în multe părți ale lumii islamice. Sufismul a fost deseori reprezentat ca o formă strict pacifistă și apolitică a Islamului, iar recent a fost numită, o formă moderată a wahhabismului puritan. Unele grupuri Sufi, totuși, nu sunt strict pacifiste, iar în epoca modernă, unele grupuri sufiste din Asia Centrală și Balcani au participat la lupte militare defensive.

Imamul de la Mecca critica valul de proteste din lumea araba. Imamul de la Mecca, principalul loc sfânt

al Islamului, a criticat vehement valul de proteste care zguduie lumea araba, calificându-l drept "haos religios și moral". "Au izbucnit furtuni în țările arabe" unde protestatarii cer "separarea religiei de stat, multipartidism și libertăți neconforme cu sharia, ceea ce duce la haos religios și moral", a declarat seicul Saleh Ben Mohamed Al-Taleb. Imamul, care a făcut aceste declarații în timpul predicii ținute cu prilejul rugăciunii musulmane de vineri, le-a recomandat liderilor arabi "fermitate" față de astfel de revendicări, scrie AFP

Credință de bază. Deși există diferențe considerabile între Sunni și Șia, cele două secte islamice au tradiții comune, credințe și doctrine. Toți musulmanii cred că Profetul Mohammed a fost trimisul lui Allah, cred în revelațiile trimise Profetului (Coran și hadisuri). Conceptele de pietate, străduința pentru îmbunătățire, justiția socială sunt fundamentale pentru practica și credința islamică. În plus, toți musulmanii trebuie să trăiască în acord cu cei cinci stâlpi ai Islamului: mărturisirea de credință (shahada), rugăciunea zilnică (salat), dania/pomana (zakat), postul în Ramadan (sawm) și pelerinajul la Mecca dacă e posibil (hajj).

CEI 5 STÂLPI DE BAZĂ ÎN RELIGIA ISLAMICA

Obligațiile musulmanului se constituie, în primul rând, din "Cei Cinci Stâlpi" (ar.: al-arkan al-khamsa). Pentru ducerea la îndeplinire a acestor obligații, musulmanul trebuie să fie major și cu mintea întreagă. De asemenea, înainte de a începe îndeplinirea uneia dintre obligații, el trebuie să-și exprime (în sinea lui) intenția (ar.: niyya) a ceea ce vrea să facă, adică să conștientizeze pe deplin actul respectiv. Din această cauză, îndeplinirea unei obligații este precedată de o serie de pregătiri (cum ar fi spălările rituale, de exemplu) care au exact această menire¹⁵.

SAHADA (ar.: Aș-Șahāda) - Mărturisirea de credință

Mărturisirea de credință (ar.: șahāda), prin care o persoană își exprimă apartenența la islam, și care constă în afirmarea unicității lui Dumnezeu, al cărui trimis este Muhammad¹⁶:

„Lā ilāha illā Allāh wa Muhammad rasūlu-Allāh!”

Aceasta înseamnă: „Mărturisesc că nu există alt Dumnezeu în afară de Allah și Mahomed este trimisul său”.

Este principala modalitate prin care musulmanii își afirmă apartenența la religia islamică. Mărturisirea de credință este omniprezentă în viața musulmanului.

SALAH (ar.: Aș - Salāt) – Rugăciunea

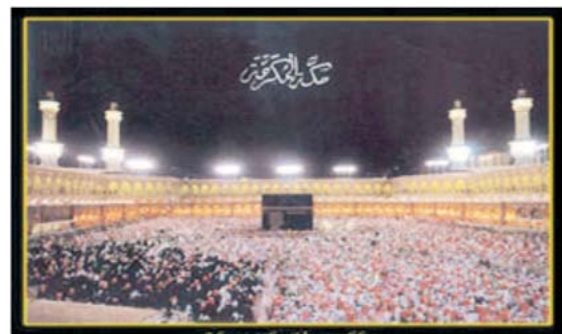
Rugăciunea (ar.: salāt), ce constă într-un ansamblu de gesturi - prosternări, îngenuncheri, înclinări - însoțite de rostirea unor formule rituale, se desfășoară de cinci ori pe zi, în momente bine precizate, anunțate de muezin (fie direct prin vocea sa, fie printr-o înregistrare): rugăciunea din zori (subh), de la prânz (zuhr); de după-amiază ('isr), de dinainte de apusul soarelui (magrib), de după lăsarea serii (ișā). Vinerea, la prânz, are loc

rugăciunea comunitară la moschee, rugăciune însoțită de predica (khutba) imamului.

Rugăciunea se efectuează în direcția Al-Kaaba (Casa sfântă) aflată în Mecca. Înainte de a se ruga, musulmanul trebuie să fie curat pe haine și corp, iar locul unde intenționează să facă rugăciunea trebuie să fie curat. Religia islamică interzice rugăciunea la Ma-

homed, alți profeți sau îngeri. Musulmanul se roagă doar la Dumnezeu. În afara de cele 5 rugăciuni obligatorii musulmanul poate să facă și alte rugăciuni opționale¹⁷.

SAWM (ar.: Aș - Sawm) - Postul din luna Ramadan.

Postul (ar.: sawm), ce constă în abținerea de la mâncare, băutură, relații sexuale pe timpul zilei (începând cu puțin înainte de răsăritul soarelui până după asfințitul acestuia) pe tot parcursul lunii Ramadan, a IX-a lună a calendarului islamic¹⁸.

Luna Ramadan este a noua lună a calendarului Islamic și comemorează luna în care profetul Mahomed a primit revelația de la Dumnezeu. Timp de 30 de zile musulmanii adulți trebuie să postească din zori până la apusul soarelui. Aceasta înseamnă abținerea de la mâncare, băutură, fumat și relații conjugale în timpul orelor de post. Călătorii, femeile gravide, femeile care alăptează și bolnavii pot amâna postul, urmând să-l țină ulterior. În afara de acest lucru musulmanii trebuie să-și modifice comportamentul; să nu mintă, să nu-i jignească pe ceilalți. Luna Ramadan este considerată o lună a iertării și a milei. Religia islamică stabilește postul ca un mijloc de purificare, un exercițiu de auto control și o dovadă de credință¹⁹.

HAJJ (ar.: Al - Haj) - Pelerinajul la Mekka

Pelerinajul (ar.: hağğ), realizat în primele două săptămâni ale lunii dhū-l-ḥiğga, la Mecca și în împrejurimile sale, care este obligatoriu o dată în viață pentru cei care au posibilitatea materială.

Orice musulman care are capacitatea financiară și o bună stare de sănătate este obligat să efectueze măcar o dată în viață acest pelerinaj. Al-Kaaba (casa lui Allah) este o clădire cubică cu un etaj despre care religia islamică spune că a fost construită de Adam și reconstruită mai târziu de către profetul Ibrahim și fiul sau Ismail²⁰.

ZAKAT (ar.: Az- Zakāt) - Dania rituală

Dania (ar.: zakāt), care reprezintă a 40-a parte (2,5%) din economiile ținute mai mult de un an, cu puține excepții, pentru fiecare musulman a cărui avere depășește nisab-ul, și 10% sau 20% din producția agricolă. Acești bani sau produse vor fi distribuite săracilor.

În limba arabă cuvântul zakat înseamnă purificare, curățire. Religia islamică stabilește plata daniei ca modul de a păstra averea curățită de lăcomie și avariție. Dania rituală este obligatorie de 2,5 % din valoarea veniturilor. Dania rituală are o destinație precisă cum a menționat Coranul: "Milosteniile - din dania - sunt numai pentru săraci, pentru sărmani, pentru cei care ostensesc pentru ele, pentru cei ale căror inimi se adună - într-o credință -, pentru slobozirea robilor, pentru cei îndatorați greu, pentru calea lui Allah și pentru călătorul aflat pe drum". Persoana care îl oferă trebuie să nu aștepte nimic în schimbul lui și să nu urmărească laude din partea celorlalți pentru actele sale de caritate²¹.

IZVOARELE PRINCIPALE ALE ISLAMISMULUI CORANUL.

Coranul este cartea sfântă a islamului. În original se numește قرآن și înseamnă "recitare". Deși este numit "carte", când un musulman se referă la Coran, se referă la text, la cuvinte, nu la lucrarea tipărită. Coranul a fost păstrat de-a lungul timpului prin memorarea întregului text, cuvânt cu cuvânt. Tipărirea în masă a Coranului în arabă și traducerea în alte limbi sunt considerate facilități moderne²².

Pagină din Coran

Coranul a fost revelat, conform tradiției islamice, profetului Muhammad de către îngerul Gabriel (Gavriil; ar.: Ġibrīl) în numeroase ocazii între anii 610 și moartea lui

Muhammad în 632. Pe lângă faptul că îi memorau revelațiile, unii dintre însoțitorii săi le-au notat, sporadic, pe pergamente, pietre, omoplați de cămilă²³. O parte probabil importantă dintre ele au sfârșit prin a se regăsi în versiunea osmanică a Coranului, a cărei formă a fost stabilită de către o comisie, însă o comisie nu mai putea garanta fidelitatea și veracitatea formei alese, în măsura în care rezultatul muncii ei este punctul de vedere al unui om (Zaid) sau al unui grup de oameni. (Dominique Sourdel, profesor la Université de Paris-Sorbonne, în lucrarea Islamul, publicată de Humanitas în 1993, spune la pagina 53 despre versiunea introdusă de Osman ('Othman): „Această Vulgata, al cărei cel mai vechi exemplar păstrat datează din 776 și care nu poate pretinde că ar cuprinde totalitatea revelațiilor, conține fără îndoială unele pasaje interpolate.”)²⁴.

Schematic, versiunea tradiției a faptelor, spune că după moartea profetului Muhammad (632), Abu Bakr, primul calif, i-a poruncit lui Zayd bin Thabit să strângă și să înregistreze toate versetele autentice ale Coranului, după cum erau păstrate în forma scrisă sau orală. Exemplarul lui Zayd, păstrat de văduva profetului Muhammad, Hafsa bin Umar, stă la baza textului coranic întocmit în vremea celui de-al treilea calif, Uthman bin Affan, între anii 650 și 656, care a poruncit alcătuirea unui exemplar model, care să înlăture toate diferențele survenite cu timpul între versiuni, acest exemplar rămânând fundamental până acum. El a trimis copii ale acestui exemplar în toate provinciile califatului, și a ordonat ca toate celelalte variante să fie distruse, fiind considerate de atunci ca inexacte. Istoricii Coranului vorbesc însă de un proces mai gradual chiar decât cel prezentat de tradiție, Coranul fiind rodul unei munci redacționale ale cărturarilor islamici aflați în slujba puterii califale contemporane lor, o muncă întinsă pe o perioadă de mai bine de un secol.

Versiunea lui Uthman (cunoscută sub numele Musḥaf 'Uthmān "Vulgata lui Osman") organizează revelațiile în ordinea lungimii, cu cele mai lungi capitole (sura) la începutul Coranului și cele mai scurte la sfârșit. În viziunea conservatorilor ordinea capitolelor este stabilită de divinitate. Mai târziu specialiștii au încercat să așeze capitolele în ordine cronologică, și printre musulmani există un consens privind împărțirea capitolelor în cele revelate la Mecca și cele revelate la Medina. Unele sure (de exemplu Sura XVII - Al-Isrā') au fost revelate în mai multe locuri, în perioade diferite²⁵.

Deoarece Coranul a fost scris într-un sistem grafic ce nota doar consoanele și care nu poseda încă un sistem de puncte diacritice care să diferențieze literele izomorfe, și deoarece existau tradiții diferite ale recitării, pe măsură ce persoane care nu vorbeau limba arabă se converteau la islam, exista o neînțelegere privind lectura exactă a anumitor versete. Până la urmă s-au dezvoltat forme de scriere care folosesc "puncte" pentru a indica vocalele. Sute de ani după Uthman, cărturarii musulmani au încercat să determine aplicarea

punctelor și citirea corectă în textul nevocalizat al lui Uthman. În urma cercetărilor, au fost acceptate șapte variante canonice de citire a Coranului (acestea se referă doar la intonare și la decuparea textului - scris fără punctuație - în fraze), diferențele dintre acestea fiind considerate minore și nu afectează înțelesul general al textului.

Forma Coranului cea mai răspândită astăzi este textul publicat de Universitatea-moschee Al-Azhar din Cairo, în 1923.

Coranul, încă de la începuturile sale, a devenit centrul devotamentului islamic și până la urmă subiectul controverselor teologice. În secolul 8, mu'taziliții au susținut crearea Coranului de-a lungul timpului. Oponenții lor, din diferite școli, au pretins eternitatea și perfecțiunea Coranului, existent în ceruri înainte să fie revelat lui Muhammad. Teologia aș'arită (care a devenit predominantă) susține eternitatea Coranului și faptul că el nu a fost creat. Totuși, unele mișcări moderne din cadrul islamului se apropie de poziția mu'tazilită.

Cei mai mulți musulmani privesc Coranul cu venerație, înfășurându-l într-o pânză curată, păstrându-l pe un raft înalt și spălându-se ca pentru rugăciuni înainte de a citi din Coran. Vechile exemplare ale Coranului nu sunt distruse ca hârtia obișnuită, ci arse sau depozitate în cimitire pentru Coran. Coranul este, pentru musulmani, o călăuză infailibilă pentru pietatea personală și viața în comunitate, un adevăr istoric și științific. Din perspectiva științei însăși (istoria religiei), Coranul reprezintă un text de literatură sacră a cărei evoluție și fixare tardivă este tipică acestui tip de documente (există un paralelism cu istoria textului sacru creștin, în ceea ce privește perioada de tradiție orală ca și în privința multiplicității surselor). Astfel, așa cum acceptă tradiția islamică însăși, în mod surprinzător, cuvântul lui Alah a fost practic transmis spre păstrare de către Profet tovarășilor lui, și asta prin memorare, astfel încât, cum era de așteptat, au survenit curând după dispariția acestuia neînțelegeri și dispute, provocate de inadvertențele exprimate de multitudinea de crâmpie orale ale companionilor care i-au supraviețuit lui Mahomed. Știința, de asemenea, în contrast cu credința, nu poate ignora faptul ca religia islamică s-a născut la marginea unui puternic imperiu creștin, anume Bizanțul (Imperiul roman de răsărit, Ρωμανία (Romania)), imperiu creștin ortodox care domina în regiune diverse state clientelare arabe, ce erau și ele creștinate. În aceste state creștine (de orientare eretică cel mai adesea) s-a dezvoltat pentru prima dată cultura arabă, aici apărând, de ex., scrierea arabă în care mai târziu a fost fixat Coranul însuși. În plus, în deșertul arab unde s-a născut religia islamică, erau statornicite numeroase comunități evreiești, care, evident, și ele împărtășeau o religie monoteista (iudaismul). Iatrib (Medina) este un astfel de exemplu de așezare în care exista o comunitate evreiască sedentară și cu mare influență economică asupra orașului. (1) Mai mult, fricțiunile teologice interne din

sânul Imperiului bizantin au produs valuri succesive de refugiați, în majoritate creștini eretici (nestorienii, de ex.) care s-au instalat în diverse oaze situate pe drumurile comerciale ale epocii. Sclavia era, și ea, o altă sursă de populație creștină aflată în zonele ocupate de triburile de arabi politeiști din vremea lui Mahomed, astfel existând mărturii ale tradiției care ne vorbesc despre sclavii creștini etiopieni. Preexistența și preeminența ideilor monoteiste din diversele surse mai sus menționate, nu sunt privite, desigur, de către științe, ca fiind simple întâmplări. Ele reprezintă sursa de inspirație a lui Mahomed în enunțarea mesajului său religios, așa cum au înțeles chiar și prea mulți arabi contemporani lui, care l-au acuzat adesea de a copia precepte ale religiilor străine de lumea tribal-politeistă arabă²⁶.

(1) În lucrarea Fundamentele islamului a profesorului în islam Alfred Louis De Prémare (cercetător la IRE-MAM), de la pagina 99 până la pagina 102 în ediția franceză de la Seuil (Univers historique) din 2002, se arată situația favorită pe care evreii, populație sedentară și lucrătoare în agricultură și artizanat, o aveau la Iatrib²⁷.

(2) În lucrarea "Mahomed" a islamologului francez Anne-Marie Delcambre (doctor în drept islamic), la paginile 42 și 43 din ediția originală a lui Desclée De Brover (1999), se povestește că unii dintre contemporanii lui Mahomed credeau că revelațiile îi sunt dictate de către un sclav creștin grec din Mecca, care se ocupa cu producția și vânzarea de bijuterii, și care se numea Giabr. În apărarea sa, Mahomed mai produce un crâmpie de revelație în care se apăra spunând că revelațiile sale sunt într-o arabă pură, în timp ce grecul nu vorbește decât imperfect araba. Evident, asta nu demonstrează nimic privitor la originea revelațiilor sale, însă logica vremii se pare că era alta²⁸.

Coranul- ultima Carte Sfântă

Coranul are 114 capitole, numite "sura", compuse din versete; versetele sunt numerotate." Aproape toate capitolele încep cu "în numele lui Allah cel Milos și Milostiv! „bism Allah al-Rahman al-Rahim! Coranul începe cu sura următoare, care este folosită în fiecare din cele 5 rugăciuni zilnice:

Sura - 1: El - Fatiha (Începutul)

1. În numele lui Allah cel Milos și Milostiv!
2. Slava lui Allah, Stăpânul Lumilor!
3. Cel Milos și Milostiv!

4. Stăpânul Zilei de-apoi!

5. Numai Ție ne rugăm și numai în Tine avem nădejde!

6. *Călăuzește-ne pe noi pe calea cea dreaptă;*

7. *Calea celor care se bucură de mila Ta!*

Nu calea celor asupra cărora se varsă mânia Ta și nici calea celor rătăciți!

Coranul nu este organizat pe anumite teme. O sura tipică poate adresa teme variate ca: creația lumii, profeții, societatea islamică, legea islamică, responsabilitatea omului în fața lui Allah. Învățații musulmani consideră că universalitatea și profunzimea Coranului explică forma narativă non-liniară.

Musulmanii recunosc originea divină a Bibliei, însă consideră că aceasta a fost schimbată în timp de oameni, și de aceea folosesc doar Coranul, care a fost păstrat în forma practic neschimbată de la Mahomed până astăzi. Coranul a fost revelat în peste 20 de ani, fiecare capitol fiind dictat de Mahomed (Coranul este cuvântul lui Allah iar Mahomed doar un intermediar) și scris imediat de scribi²⁹.

În 20 de ani de la moartea profetului, aceste scrieri au fost adunate în cartea pe care o cunoaștem astăzi, de către apropiații profetului. Prioritatea lor a fost păstrarea textelor în forma exactă, fără a le edita sau recombina în vreun fel - de aici forma narativă dezorganizată a Coranului. Păstrarea, studierea și copierea Coranului a fost prima prioritate a învățaților musulmani încă de la moartea profetului.

Deoarece Coranul este o continuare a cărților evreiești și creștine anterioare, dar și o corectare a greșelilor introduse de oameni în aceste cărți, multe din poveștile biblice sunt repetate în Coran, inclusiv unele despre Isus, de obicei cu subtile modificări. Sau, în unele cazuri (când este vorba de Isus) modificări importante - Coranul respinge categoric ideea că Allah si-ar putea împărți divinitatea cu fii sau fiice. De asemenea, în Coran se spune ca Allah își protejează profeții, inclusiv în fața suferinței fizice și că Isus a fost ridicat la cer înainte să fie pus pe cruce³⁰.

Această repetare a poveștilor biblice a fost adusă ca argument pentru originea divină a Coranului, logica fiind că dacă Mahomed nu știa să scrie sau să citească, cum ar fi putut el să cunoască atât de bine iudaismul și creștinismul, care nu erau religiile dominante în ținutul său natal.

Coranul este considerat a fi ultima carte sfântă, făcut pentru stadiile cele mai avansate ale societății și valabilă până la sfârșitul lumii.

În pofida păstrării textului în mod exact, timp de câteva secole scrierea s-a făcut doar cu consoane (conform standardelor vremii). Adăugarea a diferite vocale la aceste consoane produce, ocazional, diferite cuvinte și de aici diferite interpretări ale Coranului.

Coranul este principala sursă care stabilește legea, morala și teologia islamică. În anumite cazuri însă, Coranul nu dă destule detalii - spre exemplu în cazul rugăciunii. De aceea, el este completat de exemplul dat de Mahomed - ce se știe că a zis sau a făcut el (Hadith). Hadith însă, spre deosebire de Coran, nu a fost

scris și a circulat sub forma orală timp de două secole³¹.

În secolul 9, autoritățile islamice au încercat să redea autenticitatea Hatithului. Acesta a fost studiat intens, unele lucruri au fost respinse ca neautentice, iar altele admise.

Se consideră ca prin traducere din arabă, Coranul își pierde din înțeles și profunzime. Traducerile sunt doar aproximații ale textului în arabă, care este cuvântul lui Allah.

SUNNA (CUTUMA). A doua sursă a legii islamice, după Coran, este Sunna. Sunna (ar.: سنة sunna "conduită", în cazul de față, conduita profetului Muhammad) se constituie din spusele și faptele profetului Muhammad, așa cum sunt ele cuprinse în hadith-uri (termen redat prin "tradiții") pe care se bazează jurisconsultii și teologii pentru a preciza mai bine conținutul legii islamice, izvorâtă din Coran. Sunna cuprinde spusele profetului Muhammad și faptele acestuia și ale unora dintre însoțitorii săi, pe care le-a aprobat.

Sensul general al cuvântului hadith (ar.: حديث) este acela de povestire, pildă, spusă memorabilă transmisă de-a lungul generațiilor. Culegerile de hadith-uri se bazează pe o moștenire eminentă orală, deoarece profetul Muhammad interzisese notarea propriilor sale cuvinte pentru a nu fi confundate cu textul coranic revelat. Cele mai cunoscute și apreciate culegeri de hadith-uri sunt: Sahih-ul (Autentic) Al-Bukhari (m. 870), Sahih-ul lui Muslim (m. 875), cunoscute împreună sub numele de As-Sahihani (Cele două autentice).

Hadith-ul, din punct de vedere al formei, se compune din două părți.

Lanțul martorilor sau al garanților și textul propriu-zis. Lanțul (ar.: سلسلة sanad, سند sanad, سلسلة silsila) este o înșiruire de martori sau garanți de o înaltă probitate. Lanțul începe cu menționarea ultimului garant, contemporan cu autorul care povestește hadith-ul, și urcă, apoi, din generație în generație până la un însoțitor cunoscut al profetului Muhammad care l-a văzut pe acesta, într-o situație dată, procedând într-un anumit fel sau decretând un anumit lucru. Pentru ca hadith-ul să fie considerat autentic (ar.: صحيح sahih), lanțul de garanți trebuie să fie neîntrerupt. Dacă lanțul nu este complet, adică are puncte ce pot fi contestate, atunci hadith-ul respectiv este considerat slab (ar.: ضعيف da'if), iar dacă lanțul nu are nici o consistență, atunci hadith-ul respectiv este declarat fals (ar.: مزور muzawwar).

Textul propriu-zis (ar.: متن matn) relatează într-un mod extrem de concis o spusă sau o atitudine a profetului.

Allah a susținut profeții pe care i-a trimis prin miracolele pe care aceștia le-au făcut. În cazul lui Mahomed, Coranul a fost miracolul său și dovada că este un profet adevărat. Musulmanii cred că Coranul este cuvântul lui Allah și că nici un om nu poate inventa un text atât de perfect.

FUNDAMENTELE CREDINȚEI ISLAMICE

Credința în Dumnezeu și în unicitatea lui. Musulmanii cred în unicul, atotputernicul și incomparabilul Dumnezeu. Dumnezeu este Creatorul, Stăpânul, Susținătorul a tot ceea ce este în univers și este înzestrat cu 99 de calități. Unicitatea lui Dumnezeu este cel mai important principiu al religiei islamice. Coranul spune "El este Dumnezeu, cel Unic! Dumnezeu este Stăpânul! El nu zămislește și nu este născut". A spune că Dumnezeu are fii sau fiice (în religia Arabiei pre-islamice se spunea că Dumnezeu are fiice) este mare păcat și contravine principiului unicității lui Dumnezeu.

Credința în Ingeri. Conform religiei islamice îngerii sunt creați de Dumnezeu din lumină. Rolul lor este de a îndeplini poruncile lui Dumnezeu. Spre deosebire de oameni, îngerii sunt ființe imortale care nu păcătuiesc, se supun întotdeauna lui Dumnezeu și nu fac decât ceea ce el hotărăște. Îngerii sunt foarte prezenți în viața noastră. În anumite situații îngerii au luat chip de om și au vorbit profeților. Maria, Avraam, Lut au avut ocazia sa-i vadă.

Trimisul lui Dumnezeu, Mahomed l-a văzut pe îngerul Gabriel. Dumnezeu a dat fiecărei categorii de îngeri o anumită calitate.

În pofida acestor lucruri, oamenii sunt din multe puncte de vedere superiori îngerilor.

Dumnezeu a încredințat pământul oamenilor și nu îngerilor; acestora li s-a spus să se plece în fața lui Adam și oamenii au acces la un nivel de cunoaștere la care îngerii nu au³².

Credința în cărțile lui Dumnezeu. Credinciosul musulman crede în toate cărțile revelatoare care sunt menționate în Coran. Acestea sunt: Tora, Psalmii lui David, Evanghelia, Pergamentele lui Avraam. Totuși, musulmanul urmează doar Coranul și nu celelalte cărți, deoarece Coranul este singura carte care s-a păstrat intactă, fără nici o modificare. Trebuie menționat că Coranul își pierde din înțeles prin traducere, deoarece multe cuvinte arabe au semnificații exacte care nu pot fi traduse.

Credința în profeți. Musulmanii cred în profeți și în mesagerii lui Dumnezeu. Dumnezeu a trimis profeți și mesageri în anumite perioade critice din istoria omenirii. Mahomed este ultimul profet. Primul a fost Adam. Alți profeți sunt Noe, Avraam, Ismail, Salih, Enach, Iacob, David, Ioan, Moise, Iov și Isus. Profeții au fost aleși de Allah dintre oamenii care puteau fi model de urmat pentru comunitățile lor. Toți profeții se bucură de același grad de respect din partea musulmanului.

Profeții sunt dovada iubirii lui Dumnezeu față de oameni, El nu își abandonează creația și încearcă să îi informeze. Totuși, odată ce mesajul a fost revelat, este responsabilitatea oamenilor să îl accepte, iar ei vor fi răsplătiți (sau pedepsiți) în funcție de alegerea lor³³.

Credința în Ziua Judecății. Musulmanii cred în ziua judecății și în faptul că în aceasta zi oamenii își vor primi pedeapsa sau răsplata de la Dumnezeu. În religia islamică Ziua Judecății se mai numește și Ziua Socotirii, Ziua cea Adevărată, Ziua Adunării, Ziua Veșniciei, Ziua Ieșirii din Morminte, Ziua Durerii, Ziua Chemării. În Coran este scris în detaliu despre ceea ce se va întâmpla în această zi. Paradisul este de asemenea descris, în termeni metaforici. Este posibil ca ne-musulmanii să ajungă în paradis, cu condiția să fi fost oameni buni și să creadă în același Dumnezeu (sa fie Creștini sau Evrei).

Credința în destin. Credința în destin înseamnă a fi conștient de faptul că viața și tot ceea ce există este în mâinile lui Dumnezeu. Oamenii nu pot avea ceea ce Dumnezeu hotărăște să nu aibă. Numai Dumnezeu cunoaște destinul oamenilor. Un musulman crede în destin și în predestinare indiferent dacă destinul e bun sau rău. Credința în destin nu este în contradicție cu voința omului³⁴. Omul este capabil să aleagă între bine și rău. Responsabilitatea aparține omului iar faptele sunt create de Dumnezeu. Nimeni nu poate aduce ca argument pentru păcatele sale destinul.

ISLAMUL ȘI FEMEILE. Bărbatul și femeia sunt egali în islam, dar ei au fost creați diferiți și au roluri diferite. Islamul consideră că soțul și soția se completează reciproc. Nici unul nu-l domină pe celalalt. Fiecare are drepturile și îndatoririle sale individuale, împreună ei formează o familie liniștită și fericită care constituie baza unei societăți unite și prospere.

Femeia nu este nici pe departe lipsită de drepturi. Ea are dreptul de a-și alege singură soțul, să aibă și să

moșteneasca avere, să divorțeze în anumite condiții (când bărbatul nu își îndeplinește îndatoririle de soț, nu o poate întreține sau o maltratează). Ea nu este supusă bărbatului ci doar lui Allah, și are dreptul să-l înfrunte pe soțul sau tatăl sau dacă i se cere să meargă împotriva poruncilor lui Allah. Coranul stabilește reguli cu privire la felul în care trebuie să se îmbrace o femeie, dar acestea au fost interpretate în diferite culturi cu diferite strictețe.

Controversatul voal pe care femeile trebuie să îl poarte în public își are originea în Biblie, unde este menționat ca obligatoriu de către apostolul Paul (ați văzut vreodată o călugăriță creștină cu capul descoperit?). Desigur, cum creștinii au ales să ignore această regulă și majoritatea musulmanilor care trăiesc în societăți moderne au ales să o ignore (în Turcia este chiar interzisă purtarea voalului în școlile statului).

De asemenea, islamul stabilește reguli cu privire la cum trebuie să se îmbrace bărbații (spre ex, genunchii trebuie să fie acoperiți - în Iran este ilegal să porți pantaloni scurți!). Dacă aveți impresia că creștinismul este mai puțin strict cu privire la portul bărbaților, iată ce spune Pavel în I Corintieni 11:14: "necinste este pentru un bărbat să-și lase părul lung"³⁵.

Apariția islamului a avut ca urmare o imediată și drastică îmbunătățire a condițiilor de viață a femeilor din peninsula arabică. După moartea profetului însă, regulile stabilite în Coran au fost interpretate în mod diferit și situația femeilor a devenit similară cu cea din epoca pre-islamică. În general însă, Coranul nu face diferențieri între femeie și bărbat. Spre exemplu, când se încurajează studiul se subînțelege că aceasta se aplică atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Diferențele care există în acest sens în unele țări islamice se datorează culturii și obiceiurilor locale, și nu religiei.

Poligamia. În timpul vieții profetului, războiul continuu a lăsat un număr mare de femei văduve care nu mai

puteau să se întrețină și să își crească copiii. Considerând că este mai bine ca un bărbat să aibă mai multe neveste, decât o femeie să trăiască singură și să nu aibă posibilitatea de a se întreține, Coranul permite poligamia. Un bărbat nu trebuie însă să aibă mai mult de patru neveste și trebuie să fie capabil de a fi drept și just față de fiecare dintre ele. O femeie care va deveni a doua soție poate refuza să se căsătorească cu un bărbat pe motivul că acesta are deja o soție. Poligamia nu este încurajată cu excepția situațiilor de mai sus, iar în zilele de astăzi este foarte rar practică și interzisă prin lege în majoritatea țărilor islamice.

Discriminarea femeilor în general. Este adevărat că femeile în majoritatea țărilor islamice au un statut inferior bărbaților. Acest lucru nu se datorează islamului, ci societății. De fapt, discriminarea împotriva femeilor este o problemă a umanității în general.

În toată lumea, speranța de viață a femeilor e cu aproximativ 5 ani mai mare decât cea a bărbaților. Cu excepția Indiei, unde speranța de viață este aproape aceeași, pentru că familia prețuiește mai mult un bărbat și în cazul unei boli acesta beneficiază de asistență medicală mai rapid (și mai bine). Este aceasta vina Hinduismului?

În China, un fiu este mai prețuit decât o fiică. Când numărul de copii a fost limitat de stat la unul pe familie, au început să se nască mai mulți băieți decât fete (în mod normal, într-o țară trebuie să se nască 50% băieți și 50% fete; diferența o reprezintă fetele omorâte la naștere). Este aceasta vina Budismului?

În fine, dacă un grup ca Talibanii ar avea ocazia să creeze o societate bazată pe o interpretare extremă a Bibliei, ce statut ar avea femeile, când Biblia conține paragrafe ca:

"N-a fost zidit bărbatul pentru femeie, ci femeia pentru bărbat." I Corintieni 11:9

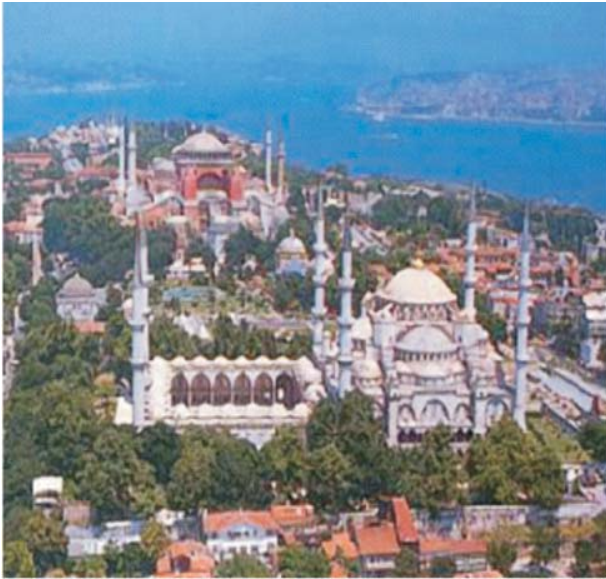
"Nu îngăduiesc femeii nici să învețe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat, ci să stea liniștită. Căci Adam a fost zidit întâi, apoi Eva. Și nu Adam a fost amăgit, ci femeia." I Timotei 2:11-14

"Femeile voastre să tacă în biserică, căci lor nu le este îngăduit să vorbească, ci să se supună, precum zice și Legea. Iar dacă vor să învețe ceva, să întrebe acasă pe bărbații lor, căci este rușinos ca femeile să vorbească în biserică." I Corintieni 14:34-35³⁶.

MUNCA ȘI STIINȚA COMPLETEAZĂ CREDINȚA ISLAMICĂ

În credința islamică, este o datorie a musulmanului să muncească și să studieze. Allah răsplătește omul pentru timpul în care muncește sau învață, considerând aceasta ca o rugăciune.

Profetul Mahomed spune: "Cine călătorește pe un drum în căutarea științei, călătorește pe drumul lui Allah spre Rai". De asemenea, credința islamică spune că "avantajul celui credincios-învățat asupra celui credincios-neînvățat este ca și luna plină față de celelalte

stele.” Un om obișnuit nu se întreabă de ce crede în Allah ci pur și simplu știe că trebuie să creadă și crede, spre deosebire de cel învățat care caută dovezi că credința islamică este adevărată și că Allah există. Rezultatul este ca omul învățat va crede mai târziu decât omul simplu, dar credința lui va fi mult mai puternică, deoarece această credință are o temelie solidă³⁷.

Există o poveste cu privire la un om care atunci când s-a întâlnit cu profetul i-a fost rușine să dea mâna cu el pentru că avea mâinile aspre. Văzând aceasta, Mahomed i-a luat mâinile și i le-a sărutat, spunând: acestea sunt mâinile uni om ce slujește pe Allah (pentru ca era om muncitor).

Teoriile științifice moderne despre formarea universului, apariția și dezvoltarea vieții pe pământ nu sunt în contradicție cu credința islamică: “Știința trebuie să ne sporească credința. Este greșit ca oamenii să nu vadă ceea ce se află în fața ochilor lor. Pentru un musulman, fosilele și dinozaurii descoperiți nu reprezintă o amenințare, ci o confirmare a puterii lui Allah.”

LEGEA ISLAMICĂ SAU SHARIA³⁸. Shari’a (ar.: șari’a “calea cea bună”, avea în pre-islam sensul de “cărare ce duce la o oază”, așadar singura cărare care-i garantează viața celui ce-o urma) este legea islamică ce cuprinde totalitatea poruncilor lui Dumnezeu așa cum au fost ele păstrate în Coran și în Sunna (Cutuma, bazată pe hadîth-uri) sau deduse, uneori, prin alte mijloace (vezi și “Ramurile islamului”). Erudiții musulmani au elaborat o știință numită fiqh (jurisprudența islamică) referitoare la Shari’a prin care se încearcă găsirea unor răspunsuri la toate problemele vieții, de la cele mai simple și banale, legate de cotidian, până la cele mai complicate, legate de doctrină. Legea se referă la cei “Cinci Stâlpi” ai islamului, la dogmă, la dreptul privat, la dreptul penal, la viața socială, familială, la interdicții alimentare, la impunerea unei anumite vestimentații (mai ales în cazul femeilor) etc³⁹.

Legea islamică se bazează pe cinci postulate care guvernează întreaga viață a unui musulman:

- datoria obligatorie (ar.: fard) care trebuie îndeplinită întotdeauna, așa cum a fost prescrisă. fără nici o abatere. Cel ce încalcă o datorie obligatorie este supus pedepsei lui Dumnezeu în Viața de Apoi și pedepsei legiuitorului în această viață;

- îndatorirea (ar.: wāğib) sau ceea ce este de dorit a fi îndeplinit având ca model faptele profetului Muhammad. Dacă musulmanul îndeplinește îndatorirea va fi răsplătit, dacă nu o îndeplinește nu va fi pedepsit, ci va fi considerat doar neglijent;

- lucrul îngăduit (ar.: halāl), ceva ce este permis, licit (în orice domeniu : alimentar, vestimentar, social etc.);

- lucrul nerecomandabil (ar.: makrūh, “detestabil”, “scârbos”), un lucru pe care Legea l-a interzis, însă fără să insiste asupra acestei interziceri;

- lucrul interzis (ar.: harām), un lucru oprit total de către Legiuitor, iar săvârșirea lui atrage după sine atât pedeapsa în Lumea de Apoi, cât și o pedeapsă în lumea aceasta.

Legea islamică la nivel de guvernare și justiție socială se aplică doar acolo unde la conducere se află un guvern islamic.

Există școli diferite și mișcări în cadrul islamului care permit o anumită flexibilitate. Mai mult, islamul este o religie foarte diversă pe măsură ce multe culturi l-au adoptat. În același timp totuși, se pot decela anumite constante ale gândirii juridice islamice, care traversează atât timpul cât și spațiul/frontierele de stat. Explicația acestui fenomen stă în unicitatea surselor care stau la baza viziunii juridice a Legii islamice, și deși aceasta din urmă este interpretabilă și modernizabilă, ea comportă totuși anumite linii directoare greu de adus la zi, o dovadă fiind și dificultățile majore cu care se confruntă toate statele islamice în procesul lor de modernizare și democratizare.

Legea islamică reprezintă un sistem judiciar complex

Kaaba noaptea

bazat în principal pe sfântul Coran, (Coranul stabilește principii de bază pentru comportamentul uman, dar nu cuprinde un cod judiciar propriu-zis), învățăturile profetului Mahomed cât și din interpretări ulterioare ale acestor învățături. Legea Sharia a continuat să fie reinterpretată și adaptată la noi circumstanțe sociale. După moartea profetului, Califii din dinastia Ummayazilor au completat legea Sharia și au adaptat-o la noile circumstanțe din imperiul islamic. Deoarece acest imperiu ajunsese să cuprindă teritorii vaste în afara peninsulei arabice, elemente din legea greacă, iudaică, creștină și persană sunt incorporate în Sharia.

În timpul dinastiei Abbasidilor, se formează două grupuri. Unii consideră că Sharia trebuie să fie formată doar de învățăturile profetului și Coran. Celălalt grup consideră că Sharia poate include învățăturile unor judecători și învățați de seamă. În cele din urmă sistemul adoptat în lumea islamică are următoarea formă: un judecător încercând să rezolve un caz trebuie să consulte întâi Coranul, apoi învățăturile lui Mahomed. Dacă răspunsul nu se găsește în acestea, el urmează opinia generală a judecătorilor Musulmani sau dacă este un caz cu totul nou, îl rezolvă prin analogie cu cel mai apropiat caz cunoscut.

Legea Sharia ajunge la forma clasică (tradițională) în jurul anului 900, deși continuă să se dezvolte și în următorii 1000 de ani. Legea Sharia tradițională cuprinde printre altele: pentru adulter - pedeapsa cu moartea; pentru furt - tăierea mâinii drepte; pentru consumul de alcool - 80 de lovituri de bici. Crima sau rănirea gravă se pedepsește 'ochi pentru ochi'. Spre exemplu, dacă o persoană atacă o altă persoană și cea de a doua persoană își pierde ochiul în atac, iar prima este găsită vinovată de un judecător, cea de a doua persoană are dreptul să îi scoată același ochi primei persoane. Dacă însă a doua persoană rănește mai mult pe prima persoană, ea este aspru pedepsită. Această regulă descurajează victimele de la a se răzbuna în acest fel și de obicei se ajungea la o înțelegere, acceptându-se bani sau obiecte de valoare în schimb. Pentru alte

crime mai puțin serioase, criminalul trebuie să plătească o sumă de bani victimei, să primească lovituri de bici sau să fie închis o perioadă de timp. Legea Sharia descrie și modul în care se desfășoară procesul. Reclamantul sau o rudă a sa depun plângere. Pârâtul se consideră nevinovat până la dovedirea contrariului, are dreptul să nu spună nimic până la proces și să fie reprezentat de un avocat. Un sistem de apeluri permite ca un caz să fie transferat la curți superioare sau în cele din urmă la conducătorul țării. Mărturia unei femei valorează jumătate din cea a unui bărbat, motivul principal fiind că femeile din acea perioadă erau mult mai puțin educate decât bărbații.

Începând cu secolul 19, Sharia este influențată puternic de sistemul legal occidental. Unele țări (Turcia) abandonează complet Sharia, pe când altele o adaptează (interzicând poligamia spre exemplu). Majoritatea specialiștilor în Sharia cred că aceasta poate fi adaptată condițiilor lumii moderne fără a abandona spiritul legii islamice. Astfel de sisteme judiciare moderne bazate pe Sharia sunt folosite spre exemplu în Arabia Saudită și Iran. Un număr mic de autorități locale în Africa continuă încă să aplice Sharia tradițională.

FAPTE ȘI LUCRURI INTERZISE ÎN RELIGIA ISLAMICĂ

Printre altele, religia islamica interzice: carnea de porc, carnea animalelor care au murit natural, băuturile alcoolice, drogurile (în cazul în care nu sunt folosite ca medicament), vânatoarea ca sport, cultivarea drogurilor și a tutunului, adulterul, prostituția, divorțul fără motiv sau amenințarea cu divorțul, maltratarea soției, neascultarea părinților, disprețul, aroganța, minciuna, superstițiile, vrăjitoria, înșelăciunea, blestemele, invidia, specula, împrumutul cu dobânda, jocurile de noroc, sinuciderea, mita, risipa, bârfa și indiferența în relațiile umane. Cele 10 porunci au o importanță la fel de mare în islam ca în iudaism sau creștinism - deși nu au aceeași formă⁴⁰.

Al-kaba'ir - Marile păcate ⁴¹. În funcție de cele cinci postulate enumerate mai sus, Legea islamică definește păcatele pe care ar putea să le săvârșească un musulman și pedepsele care i se aplică de către comunitate, în afară de pedeapsa divină. Dintre acestea cele

mai grave, numitele Al-kaba'ir "marile păcate" sunt (cf. Az-Zahabi, Al-kaba'ir):

- facerea de părtași lui Dumnezeu;
- uciderea unui suflet;
- vrăjitoria;
- neîmplinirea rugăciunii;
- sodomia;
- neachitarea daniei;
- neascultarea și supărarea părinților;
- luarea de camătă;
- întreruperea postului în Ramadan fără justificare și fără îngăduință;
- mărturia mincinoasă;
- sinuciderea;
- consumarea cărnii de mortăciune, a sângelui și a cărnii de porc.

Moschee din Isfahan, Iran

Cel mai de temut păcat este «facerea de părtași lui Dumnezeu», căci prin aceasta se neagă însăși esența religiei islamice «la ilāha illā allāh» nu există Dumnezeu în afară de Dumnezeu: "Dumnezeu nu iartă să-i fie alăturați alții, însă El iartă cui voiește păcate mai puțin grele decât acesta" (Coran, IV, 48). Pedepsa – dată pe aceasta lume – celui ce se face vinovat de un astfel de păcat este moartea. De altfel mare parte din păcatele mari sunt pedepsite fie cu moartea (de exemplu, și sodomia este pedepsită cu moartea celor implicați), fie cu amputarea unor membre (mâini, picioare, urechi, de exemplu, pentru furt), fie cu biciuirea în public (de exemplu, pentru prostituție).

Acestui prim păcat, Legea islamică, îi asociază și apostazia și blasfemia, ambele pedepsite cu moartea. Apostazia, convertirea unui musulman la altă religie, este lipsa de loialitate față de islam a oricui a făcut mărturisirea de credință. Blasfemia este lipsa de respect pentru principiile esențiale ale islamului. Nu există o distincție clară între aceste concepte, mulți credincioși considerând că nu poate exista blasfemie fără apostazie.

În perioada califatului islamic, apostazia era considerată trădare, și era tratată ca ofensă capitală; pedepse cu moartea erau executate sub autoritatea

califului. În zilele noastre apostazia poate fi pedepsită cu moartea în Arabia Saudită, Qatar, Yemen, Iran, Sudan, Pakistan și Mauritania. Blasfemia este de asemenea pedepsită în multe din aceste țări.

În cele mai multe țări, aceste legi sunt invocate doar sporadic și selectiv; condamnările sunt anulate la nivele superioare, sau dacă nu sunt anulate, condamnările pot fi lăsați să plece din țară. Unele țări, mai ales Iran sub Republica Islamică, Afghanistan sub Talibani și Sudan au aplicat legea fără compromisuri. În fiecare din aceste țări regimurile islamiste au executat și închis sute de mii de oameni considerați ca săvârșind apostazie sau blasfemie.

Alte pedepse indicate de Shari'a (în funcție de interpretare) pot să ducă la anularea căsătoriei cu un musulman, îndepărtarea copiilor, pierderea proprietății și drepturilor de moștenitor sau alte sancțiuni.

În ultima perioadă, organizațiile care apară drepturile omului încearcă să se implice într-un dialog cu autoritățile islamice pentru eliminarea acelor pedepse prevăzute de legea islamică, pedepse ce aduc o gravă atingere drepturilor fundamentale ale omului. Astfel de dialoguri se află încă la început, rezultatele nefiind încă vizibile.

Lucrurile interzise sunt numite haram și cele permise halal. Acest sistem al lucrurilor permise și interzise este mai complicat și include și lucruri rele dar nu total interzise (Makruh) și lucruri recomandate dar nu obligatorii (Mustahab)⁴².

Multe lucruri nu sunt interzise în mod absolut; când musulmanul se află într-o situație dificilă și nu are de ales, unele lucruri devin permise. Spre exemplu, musulmanul are voie să mănânce carne de porc dacă nu găsește altceva și moare de foame. Sau, deși împrumutul cu dobândă este interzis, musulmanul poate depozita sau chiar împrumuta bani de la bancă pentru că acest lucru este necesar în societatea occidentală și nu există alternative care să nu folosească dobânda (aceasta presupune că musulmanul depozitează banii la bancă din necesitate, și nu cu scopul de se îmbogăți din dobândă).

JIHADUL ⁴³. Deși cuvântul 'Jihad' poate însemna război sfânt, el are un înțeles mai general, însemnând 'luptă'. Prin Jihad înțelegem folosirea tuturor energiilor și resurselor pentru a stabili sistemul islamic de viață, pentru a obține favoarea lui Allah. Spre exemplu, Jihadul poate fi o luptă cu tine însuși, când un musulman învață să-și controleze propriile sale dorințe și intenții rele.

În pofida percepției destul de largi că islamul s-a răspândit prin război și cucerire, când 'Jihad' înseamnă război sfânt, acesta este prin definiție război de apărare, având ca scop înlăturarea persecuției, și nu răspândirea islamului. Islamul respectă libera alegere a omului și nimeni nu poate fi forțat să se convertească la Islam, deși se așteaptă ca o persoană să recunoască adevărul din Coran și să nu mai poată reveni la religia anterioară odată ce s-a convertit la islam. Cetă-

țenii creștini sau evrei se bucură de protecția statului musulman și au dreptul să-și practice religia, dar au statut de toleranți, au mai puține drepturi și trebuie să plătească o taxă specială. Totuși, ei nu sunt obligați să participe la războiul sfânt (care este obligatoriu pentru toți musulmanii de sex masculin). De asemenea, nemusulmanii nu pot încerca să convertească musulmani la religia lor, acest lucru fiind interzis și în zilele noastre într-un număr mare de țări islamice⁴⁴.

Islamul este religia păcii și a toleranței (islam se traduce ca 'pace' și 'supunere față de Dumnezeu' din

arabă). Crima este una din marile păcate. Profetul Mahomed spunea ca ucigașii vor fi pedepsiți cu focul iadului. Musulmanii sunt încurajați să fie atenți și cu animalele. Profetul Mahomed a spus: „O femeie a fost pedepsită pentru că a ținut închisă în casa ei o pisică și nu i-a dat de mâncare. Pisica a murit din această cauză. Acum acea femeie este chinată în iad”⁴⁵. În dreptul Islamic și în alte texte islamice distrugerea caselor și proprietăților, incitarea la acte de violență, mutilarea oamenilor nevinovați sunt considerate acte strict interzise.

Note:

¹ cf. [http://www.referat.ro/referat/Islamul si expansiunea arabă 5894.html](http://www.referat.ro/referat/Islamul%20si%20expansiunea%20araba.5894.html), 07 mai 2011, ora 01.11

² cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 03.30

³ cf. Sellier Jean, Sellier Andre, Atlasul popoarelor din Orient, Editura Niculescu, București, 2006, pp 11-13

⁴ cf. <http://www.referate.ro/referate/Islam-702.html>, 07 mai 2011, ora 01.09

⁵ cf. [http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Islamul-Credinta si ritual_i46_c985_64253.html](http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Islamul-Credinta%20si%20ritual_i46_c985_64253.html), 07 mai 2011, ora 02.09

⁶ Ibidem, ora 02.12

⁷ cf. [http://www.referate.ro/Islamul si expansiunea araba.5894.html](http://www.referate.ro/Islamul%20si%20expansiunea%20araba.5894.html), 07 mai 2011, ora 01.16

⁸ cf. [http://www.indiscutabil.com/referat-despre-islamul-si-expansiunea-arabă-download-referat-gratuit](http://www.indiscutabil.com/referat-despre-islamul-si-expansiunea-araba-download-referat-gratuit), 07 mai 2011, ora 03.07

⁹ cf. Sellier, Jean, Sellier, Andre, Atlasul popoarelor din Orient, Editura Niculescu, București, 2006, p. 17

¹⁰ cf. Sellier, Jean, Sellier, Andre, Op. cit., p.17

¹¹ cf. Ibidem, p.18

¹² cf. Ibidem, p.18

¹³ cf. Ibidem, p.17

¹⁴ cf. Sellier, Jean, Sellier, Andre, Op. cit., p.18, 156

¹⁵ cf. [http://www.referate.ro/Referate/Islamul 1118.html](http://www.referate.ro/Referate/Islamul%201118.html), 07 mai 2011 ora 01.25

¹⁶ cf. <http://www.calificativ.ro/referate-Islamul-rid5755.html>, 07 mai 2011 ora 02.06

¹⁷ cf. http://www.studentii.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual_i46_c985_64253.html, 07 mai 2011, ora 01.00

¹⁸ cf. <http://www.referate.com/referate/istorie/online8/Islamul-referatele-com.php>, ora 01.40

¹⁹ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 01.45

²⁰ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-i46_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 02.34

²¹ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 02.39

²² cf. [http://www.referat.ro/referate/Mhammad si bazele teologice ale Islamului](http://www.referat.ro/referate/Mhammad%20si%20bazele%20teologice%20ale%20Islamului), 07 mai 2011, ora 01.07

²³ cf. <http://www.preferatele.com/docs/istorie/5/Islamul21.php>, 07 mai 2011, ora 01.52

²⁴ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-i46_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 02.15

²⁵ cf. <http://www.free-referate.ro/referat-Islamul-si-expansiunea-araba-3638.html>, 07 mai 2011, ora 03.44

²⁶ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 02.30

²⁷ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-146_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 03.56

²⁸ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 04.15

²⁹ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-146_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 02.17

³⁰ cf. <http://referate.ro/referat/Islamul1118.html>, 07 mai 2011, ora 01.24

³¹ cf. <http://www.preferatele.com/docs/istorie/5/Islamul-21.php>

³² cf. <http://referatele.com/referate/istorie/online8/Islamul-referatele-com.php>, 07 mai 2011, ora 01.35

³³ cf. [http://referatele.free-referate.ro/index.php?page=reclama & nume = Islam=3210](http://referatele.free-referate.ro/index.php?page=reclama%20%26%20nume%3DIslam%3D3210), 07 mai 2011, ora 02.40

³⁴ cf. Ibidem, 07 mai 2011 ora 02.45

³⁵ cf. <http://www.preferatele.com/docs/istorie/15/Islamul-21.php>, 07 mai 2011, ora 01.56

³⁶ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 02.05

³⁷ cf. <http://preferatele.com/docs/istorie/5/Islamul-21.php>, 07 mai 2011, ora 01.55

³⁸ cf. <http://www.free-referate.ro/referate-Islamul-si-expansiunea-araba-3638.html>, 07 mai 2011, ora 03.47

³⁹ cf. <http://www.referatele.com/referate/istorie/online8/Islamul-referatele-com.php>, 07 mai 2011, ora 01.44

⁴⁰ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-i46_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 02.50

⁴¹ cf. Ibidem, 07 mai 2011, ora 03.05

⁴² cf. <http://www.referate.k5.ro/referate/referat/ce-este-islamul/3495/>, 07 mai 2011, ora 03.17

⁴³ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-i46_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 02.45

⁴⁴ cf. Sammes, Henri, Islamul-credințe și instituții, Editura Corint, București, 2003, p.75

⁴⁵ cf. http://www.studentie.ro/Referate/Religie/Referat-Religie-Islamul-credinta-si-ritual-146_C985_64253.html, 07 mai 2011, ora 21.05

Bibliografie

1. Sammes, Henri, Islamul - credințe și instituții, Editura Corint, București, 2003.
2. Sellier, Jean, Sellier, Andre, Atlasul popoarelor din Orient, Editura Niculescu, București, 2006.

Momente de glorie în războiul pentru întregirea României

Regimentul 48 Infanterie Buzău

Campania anului 1917 (prima parte)

----- Locotenent colonel Liviu Corciu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Motto: *De-a lungul drumurilor nămețite sau prin colibe sărace, se îngrămădeau victimele, mucenicii necunoscuți ai marii cauze, cari-și dădeau sufletul fără glorie, înghețați, înfometați, uitați. (...).*

Lunile ianuarie și februarie 1917 sunt groaznicile luni ale tifosului exantematic și febrei recurente, cari au secerat zeci de mii de suflete și au întins zăbranicul negru al morții peste Moldova mult încercată. (...).

Epidemia a costat atâtea vieți, câte s-ar fi pierdut în zece mari bătălii.

Constantin Kirișescu, Istoria Războiului pentru Întregirea României

Mărturisesc că am fost plăcut surprins de interesul iscat printre colegi și cunoscuți în ultima vreme, față de istoricul Regimentului 48 Infanterie Buzău și faptele de arme ale oamenilor acestei unități: „Nu zău, regimentul ăsta chiar a luptat la Mărășești??” sau „Cum adică a contribuit decisiv la soarta războiului?”.... Acest gen de întrebări gădilă plăcut orgoliul creativ al oricărui debutant în ale scrisului și îl poate face să se creadă vreun pui de cronicar ori romancier sau chiar o combinație a celor două.

Într-o notă mai sobră, a scrie despre niște lucruri atât de importante, cum este rolul jucat de Regimentul 48 Infanterie Buzău în *Marele Război*, cu o așa puțină experiență în contribuții de istorie militară, este o provocare și implică o mare responsabilitate față de memoria unor oameni dar, în același timp, o ispită.

Fiindcă e vorba despre niște oameni cărora valul impersonal și implacabil al evenimentelor, numite de noi, cei de acum simplu *istorie*, le-a afectat iremedibil existența și viețile lor tinere. Doar supraviețuitorilor. Celor care au avut șansa de a se întoarce de pe front, fiindcă *ceilalți, neștiuții, necunoscuții, anonimii*, sunt numiți generic *Eroi*.

RETRAGEREA ÎN MOLDOVA

Campania anului 1916 s-a încheiat cu pierderi catastrofale de partea Armatei Române¹, unele surse indicând cel puțin 250.000 de oameni, din care 100.000 morți ori dispăruți, 50.000 răniți și 100.000 prizoneri. La sacrificiile umane s-au

adăugat și pierderi importante în echipament: 290.000 puști (67% din total), 250 mitraliere (55% din total) și 450 tunuri (24% din total), care constituiau cantități apreciable raportate la gradul de înzestrare a trupelor române.²

Din cei 250.000 de soldați rămași, care pleaseră pe front atât

de entuziaști cu câteva luni înaintea, mai puțin de 100.000 rămăseseră constituiți pe unități. Restul erau „frânturi de armata scăpate de dezastru”³ care erau nevoite să împartă drumurile și sărăcia părții de nord a Moldovei, căci în partea de sud fuseseră cantonați aproximativ 1 milion de soldați ruși, cu popula-

Militari germani în marș pe străzile Bucureștiului. Decembrie 1916.

ția refugiată din Muntenia plecată în bejenie din fața invaziei cu care, bagajele și vitele lor⁴.

Cu toate că această catastrofă are cauzele complexe și multiple, C. Kirițescu⁵ reușește să sublinieze una dintre acestea: *”Cu o totală lipsă de cunoaștere a împrejurărilor războiului modern, cu deprinderi tactice anacronice, cu importante comandamente ocupate de oameni puțin pregătiți, ridicați la situații înalte nu pe bază de selecțiune a meritelor ci pe legături de interese sau prietenie, am început războiul având ca dușman pe acel popor pentru care războiul era „o industrie națională” - după vorba unui om politic francez și „o necesitate biologică”, după un celebru general german, “cu acea armată ai cărei șefi, selecționați prin proba a doi ani de războiu crâncen, erau creatorii înșiși ai celor mai multe din noile metode de luptă.”*

Marșul Regimentului 48 Infanterie Buzău, mai bine zis a rămășițelor sale, către zona de iernare din comuna Deleni, astăzi în județul Iași, era menționat în articolul precedent fără a fi descrisă însă, și atmosfera în care s-a desfășurat acesta. Într-o singură frază, Hamilton Fyfe, corespondent special pe lângă Armata Română, sintetizează poate cel mai bine tragedia și disperarea acelor zile⁶:

”Când Bucureștiul a fost evacuat, Romania s-a prăbușit ca un castel din cărți de joc”.

Într-o foarte documentată lucrare a profesorului Constantin I. Stan⁷, sunt descrise condițiile foarte grele ale retragerii civililor și militarilor în Moldova: trenuri supraaglomerate, debandadă și panică, oameni nevoiți să parcurgă drumuri desfundate de ploile reci, pe jos. Martoră a evenimentelor, Elena Th. Emandi, consemna în memoriile sale: *„Se strivea lumea prin gări să apuce trenurile, care veneau atât de ticsite, că mureau adesea copii înăbușiți, și trebuiau să le arunce cadavrele pe fereastră (...) Dru-*

murile și șoselele erau pline de convoaie nesfârșite de trăsură, de cupeuri, de care și căruțe de toate formele și toate mărimile înhămate alandala (...) Și mergeau bieții fugari cât puteau de iute, cu groaza în ochi de ce văzuse, fără să știe unde se duc și unde să se oprească.”⁸

Corespondentul britanic amintit⁹ descrie în termeni asemănători tabloul deznădejdei: *”refugiații sufereau de foame, de frig și de epuizare, nu se găsea nimic de mâncare, câteodată nici măcar pentru soldați. Drumurile țării erau curățate de orice era comestibil de către grupuri dezorganizate, de tineri cărora li se ordonase să meargă către nord, pentru a fi înrolați în noua armată pe care România spera să o aibă gata până în primăvară. Nu li se asigurase niciun fel de mijloace de transport și nimic nu fusese organizat pentru a li se asigura hrană pe drum, fiind astfel obligați să se desurce cu orice puteau găsi.”*

Aceste grupuri de tineri care făceau parte din contingentele 1917, 1918, 1919 și 1920, evacuate și nerecruitate încă¹⁰, aveau să se transforme, în numai câteva luni, în luptătorul conștient și viteaz, înflăcărat pentru apărarea patriei lui, disprețuitor al oricărui pericol, gata

la orice jertfă; marea biruință a sufletului românesc în campania anului 1917.¹¹

La 21 decembrie 1916 cantonamentul Regimentului 48 Infanterie Buzău s-a mutat din localitatea Maxuț, în comuna Deleni cu cătunele ei, aceasta rămânând cantonamentul definitiv al unității pe tot timpul refacerii. Aici s-a început reorganizarea.

REFACEREA

Reorganizarea armatei române s-a făcut chiar de la vârf, generalul Iliescu fiind înlocuit la șefia Marelui Stat Major al Armatei române cu generalul Constantin Prezan, considerat de către generalul H.M. Berthelot, șeful Misiunii Militare Franceze, ca fiind *singurul militar (român-s.n) care este într-adevăr capabil*¹².

În administrarea refacerii armatei, una din cele mai importante și complexe probleme cu care s-a confruntat noua conducere a Marelui Stat Major a constituit-o aceea a disciplinei militare, care, datorită greutăților determinate de retragere și de boli, începuse să slăbească.

De aceea, la începutul lunii ianuarie 1917 a fost emis Ordinul nr.8892, care cerea în mod imperios: *„Până la 6 ianuarie 1917, toți ofițerii și soldații trebuie să fie la posturile lor. Rățăcesc prin țară numai cine este lipsit de suflet și voință. Nimeni nu are dreptul să acorde permisiile sau concedii ofițerilor și soldaților. Permișiile se vor acorda numai odată pentru toți, la data când Marele Cartier General va ordona.”*¹³

Armata I-a română, din care făcea parte și Regimentul 48 Infanterie Buzău, a fost reconstituită cu multă greutate datorită acelorași disfuncții admi-

nistrative, împrăștierea și răzlețirea soldaților de unitățile lor, lipsa de informații la nivelul autorităților locale, dar și datorită vremii nefavorabile, a ninsorilor ori gerurilor strașnice din acea perioadă.

C. Kirițescu¹⁴ decrie acest proces ca unul de simplificare, bazat pe învățăturile campaniei anului 1916; din cele 80 de regimente de infanterie de la începutul războiului, regimentele 1-40, care existau din timp de pace, au fost menținute cu compunerea lor de bază, fiind doar completate în efective, în timp ce regimentele 41-80, au fost combinate două câte două, fiecare regiment constituit purtând un număr dublu.

Astfel, Regimentul 48 Infanterie Buzău și Regimentul 49 Infanterie Râmnicu Sărat fuzionează¹⁵ formând un singur regiment, Regimentul 48/49 Infanterie, constituit pe 3 batalioane a câte 4 companii de infanterie și 1 companie de mitraliere, la care se adaugă un al 4-lea batalion – *batalionul de marș* – constituit pe 4 companii de infanterie și în care intrau recruții contingentelor 1917 și 1918.

Compania de infanterie număra aproximativ 180-190 de oameni, iar un batalion de infanterie avea un efectiv de aproximativ 750 de soldați. Fiecare companie de infanterie era dotată cu câte 8 puști

mitralieră, iar compania de mitraliere număra 8 piese.

Regimentul 48/49 Infanterie intra în compunerea Brigăzii 26 Infanterie comandată de colonelul Marin Nedeianu, din Divizia 13 Infanterie, comandată de colonelul Ion Popescu¹⁶, și dispunea, ca toate regimentele reorganizate, de efective de aproximativ 2100-2300 de oameni, 24 mitraliere, 96 puști mitralieră și aproape toți soldații erau și grenadierii.¹⁷

La 1 februarie 1917 la comanda regimentului este numit colonelul Ioan Gavrilescu, care, fiind clasat ulterior pentru serviciu interior e mutat în Divizia 5-a, iar la 9 martie ia comanda regimentului locotenent colonelul Alexandru Rotaru. Totodată, se detașează cu serviciul la acest regiment, ca instructor și ajutor al comandantului corpului, căpitanul Mahieux din Misiunea Militară Franceză.¹⁸

Misiunea Militară Franceză a contribuit hotărâtor, *în cea mai mare măsură*, la reorganizarea armatei române¹⁹, fiind compusă din ofițeri și tehnicieni din toate armele și specialitățile: 277 ofițeri, 37 de piloți și observatori, 88 de medici, farmaciști și veterinari, 4 ofițeri de marină și 8 ofițeri de intendanță, la care se adăugau 1150 de subofițeri și grade inferioare. Conducerea Misiunii era formată din generalul

Henry Mathias Berthelot, fostul șef de stat major al mareșalului Joffre în bătălia de pe Marna, supranumit cu simpatie de soldații români *Taica Bertălău* sau *Taica Burtălău*, datorită corpolenței sale deosebite, colonelul Petin, șeful de stat major al misiunii, precum și inspectorul artileriei, generalul Vouillemain și ajutorul său, colonelul Marie Laffont.

Tranșee românești pe frontul Moldovei în iarna 1916/1917
Sursa: Alexandru Averescu - *Notițe zilnice de războiu*

Concomitent cu măsurile de reorganizare administrativă, o muncă uriașă este depusă pentru instrucția ofițerilor și soldaților, pentru familiarizarea lor cu noile metode de luptă și categorii de armament, practic, cea mai importantă secțiune din lucrarea de refacere a armatei. Pe lângă fiecare comandament de divizie era un centru de instrucție divizionar, care avea: o școală de cadre, școală de mitraliere, școală de grenadierii, școală de telefonie și semnalizatori cu rachete luminoase, școală de puști mitralieră, școală de fortificații, școală de patrulare, școală de observatori, școală de agenți de legătură, de brancardieri.²⁰

Ofițerii francezi au fost repartizați pe lângă toate comandamentele ca și consilieri și instructori: pe lângă Marele Cartier General, comandamente de corpuri de armată, divizii și regimente, fiind creierul și inima tuturor școlilor pentru toate specialitățile²¹, din toate centrele de instrucție.

Pentru Regimentul 48/49 Infanterie toate aceste școli se aflau la Hârlău, unde era dislocat comandamentul Diviziei 13 Infanterie²², unde sunt trimiși ofițeri și trupă din regiment pentru a se specializa, mai ales că întreg armamentul corpului se schimbă, înlocuindu-se

cu cel francezesc. Instrucția în regiment însă e suspendată din ordinul Diviziei 13 din cauza epidemiilor ce-l bântuie, în special tifosul exantematic.

EPIDEMIA DE TIFOS EXANTEMATIC ²³

Înainte de războiul din 1916, tifosul exantematic era aproape necunoscut în România, rar se înregistrau mici focare izolate, în special în rândurile populației nomade din jurul Bucureștilor. Cum aceste cazuri erau rare, medicii militari nu cunoșteau boala și nu au avut o experiență în momentul când epidemia s-a declarat, iar în timpul războiului nu s-au semnalat cazuri până la retragerea armatei, epuizată de marșuri și lupte, în Moldova.

În satele moldovene, afluxul trupelor extenuate și exodul populației civile au creat cele mai favorabile condiții pentru extinderea epidemiei. Nu erau rare cazurile când 25-30 de persoane se îngrămădeau într-o cămăruță țărănească. Lipsa de localuri pentru cazarea oamenilor sau pentru izolarea bolnavilor, a rufelor de schimb pentru soldați și imposibilitatea acordării asistenței medicale populației civile a satelor, medicii fiind aproape toți ocupați, sunt factorii care au dus la

declanșarea îmbolnăvirilor.

Oficial, epidemia a fost recunoscută în a doua jumătate a lunii ianuarie 1917, timp în care, neluându-se nicio măsură, de la începutul lunii februarie, boala s-a extins cu o intensitate puțin obișnuită.

Paralel cu epidemia de tifos exantematic, s-a desfășurat și o epidemie de febră recurentă, de o virulență anormală, acestea evoluând simultan și remarcabil, declanșate în același timp, progresând concomitent și atingând împreună maximum de morbiditate și mortalitate, după care epidemia de febră recurentă scade rapid în luna aprilie 1917, și se stinge complet la începutul lunii mai.

Mortalitatea medie dată de tifosul exantematic a fost între 15 și 17%, variind între 12 și 27% în centrele spitalicești. Maximum de mortalitate a corespuns maximumului de morbiditate, nedepășind 7,9% la începutul epidemiei (luna ianuarie 1917), a depășit 30% în luna martie, pentru scăderea la 10% în luna iunie 1917.

Un tribut deosebit de mare a fost dat de medicii care au îngrijit bolnavii de tifos exantematic, unde mortalitatea în rândul personalului medical a atins cifra de 41%, majoritatea cazurilor fiind forme grave. Aproape 350 de medici, aproximativ 1/5 din corpul medical român au murit de această boală. Printre aceștia, au fost și 4 medici francezi.

Pentru combaterea epidemiei s-au luat o serie de măsuri profilactice. Prima a fost internarea obligatorie în spitalele militare sau militarizate a bolnavilor militari sau civili, indiferent de sex și de vârstă. S-a instituit un control sever al populației civile, a satelor și s-au luat măsuri de deparazitare riguroasă și sistematică.

Regimentul 48/49 Infanterie a fost greu lovit de tifos. Cartiruit în bordeie la marginea satului Deleni, în condiții precare de igienă, soldații și subofițerii regimentului au

murit pe capete, sub privirile nepuțincoase ale camarazilor. În registrele regimentului găsite în arhivă² sunt înscrise numele și prenumele, locul și data morții pentru cei **591 de militari** (*aproape de efectivele complete ale unui batalion*), soldați, gradați și subofițeri secerăți de nemiloasa epidemie. Mulți au zăcut și au murit în bordeiele din Deleni, alții în centrele de convalescenți și spitalele înființate în acest scop.

Eforturile autorităților civile și militare în eradicare a flagelului se pot deduce cu ușurință din numărul mare de spitale menționate în evidențe ca fiind locul decesului militarilor: *Spitalul de izolare nr.477 Hârlău, Spitalul regional nr.243 Hârlău, Ambulanța Diviziei 13, Centrul de Infirmități Mânăstirea Neamț, Spitalul Cuza Vodă din comuna Ruginoasa, județul Iași, Centrul Sanitar Roman, Spitalele mobile nr.3,10,13,14, Spitalul Lazaret nr.220 Bacău, Spitalul de izolare nr.263 Iași, Spitalul ruso-francez, Trenul sanitar, Spitalul Misiunii franceze, Spitalele de evacuare nr.9, 12,14,15, Spitalele de contagioși nr.3,5,220, Spitalul de Campanie nr.157, Spitalul tem-*

Piesă de artilerie germană cal. 210 mm pe frontul Siretului, 1917

porar nr.4, Spitalul corpului 5 armată, Spitalul de Campanie nr.4 Tg.Bujor, Spitalul din localitatea Soroceni, județul Botoșani, și lista poate continua.

Pentru a se înlătura acest pericol, s-a stabilit în zona armatelor, la mică distanță de spatele frontului, centre de carantină, unde recruții și rezerviștii plecați de la depozite la unitățile de pe front, erau obligați a face un stagiu de câteva zile aici, unde, după ce erau supuși la o de-

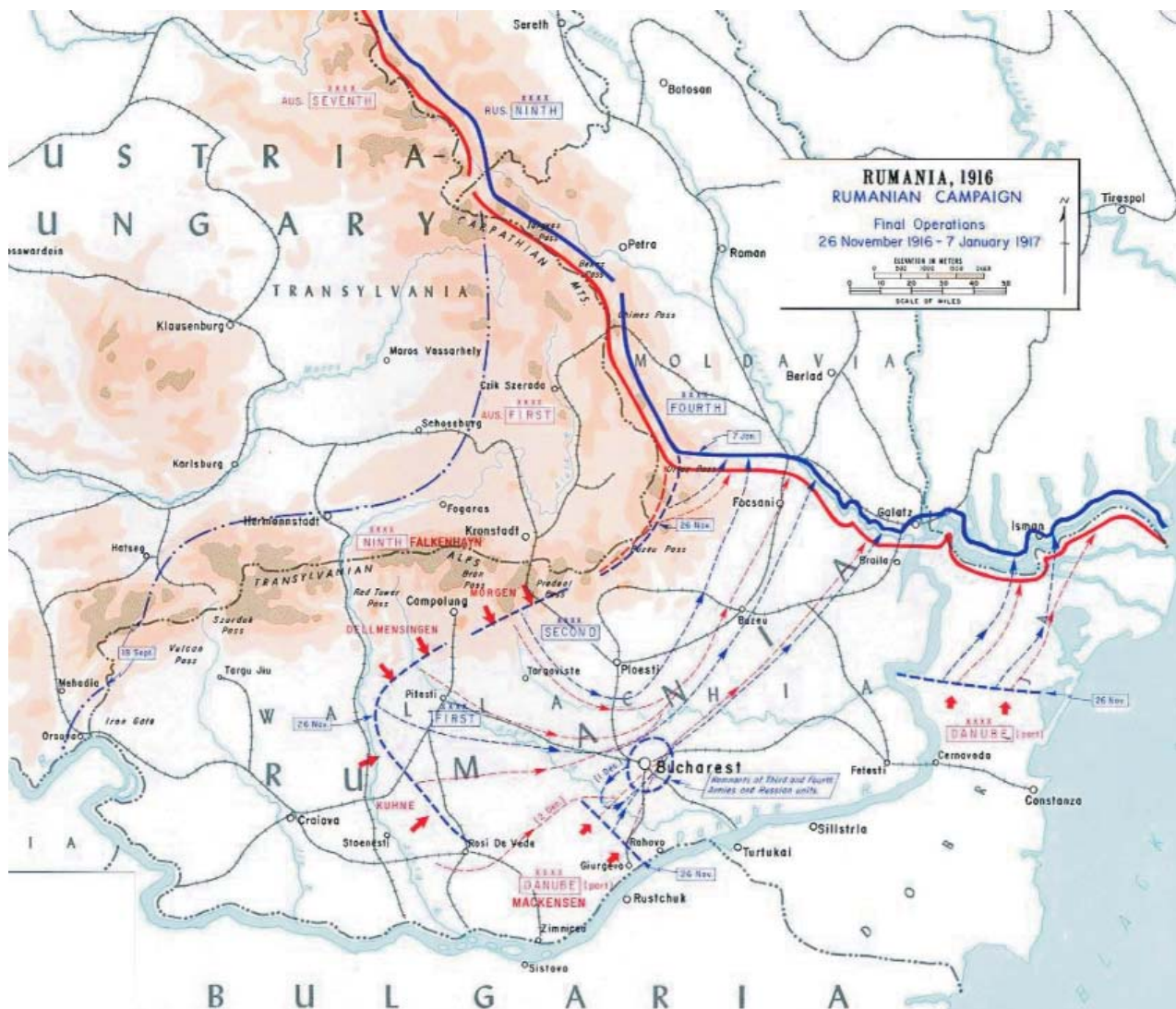
parazitare riguroasă, erau puși sub observație un timp corespunzător perioadei medii de incubație a tifoșului exantematic.²⁵

Concomitent cu valul de îmbolnăviri, la nivelul Regimentului 48/49 Infanterie se iau toate măsurile pentru a combate epidemiile care făceau adevărate ravagii în rândurile trupei.²⁶ Se îmbunătățește hrana trupei, se încadrează regimentul cu medici, iar când epidemiile încep a se stinge, simultan cu specializările în diferite centre, se reîncepe instrucția.

Pe măsură ce timpul se încălzește, trupa e scoasă din bordeiele ce se construiseră în satul Deleni și se muncește *cu multă activitate*²⁷ la instruirea unităților sub direcția căpitanului francez Mahieux, așa că, la **16 mai 1917**, întregă Divizie este inspectată de M.S. Regele, ca (*fiind-s.n.*) una din diviziile refăcute și pregătite îndestul pentru a intra pe front.

C.Kirițescu redă unul din aceste momente, al vizitelor regale în unitățile în refacere: „*Vouă, fiilor de țărani, cari ați apărut cu brațul voastru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun, Eu, Regele vostru, că, pe lângă răsplata cea mare a izbânzii, care vă asigură fiecăruia recunoștința neamului nostru întreg, ați câștigat to-*

*totată dreptul de a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe care v-ați luptat. Vi se va da pământ. Eu, Regele vostru, voi fi întâiul a da pildă. Vi se va da și o largă participare la trebile statului...*²⁸

PLECAREA PE FRONT

La **4 iunie 1917**, batalionul I părăsește tabăra din *Deleni* mărșăluind de la ora 8 seara până la *Lespezi*, unde ajunge la **5 iunie** dimineața, de aici cu trenul pînă la gara *Tutova* (sud vest de Bârlad-s.n.).

Aici (*Tutova-s.n.*) debarcă în ziua de **6 iunie** ora 21 și se pune în marș la ora 24 până la pădurea de lângă satul *Adam* la care ajunge în

dimineața zilei de **7 iunie**.

Și de aici (satul *Adam*) pornește tot seara la ora 8 în direcția *Băleni* unde ajunge în dimineața zilei de **8 iunie**, ora 7^{1/2} bivouacând în pădurea (aflată la - s.n) Sud Est de satul *Băleni*, Călugărița.

Itinerariul a fost astfel stabilit ca trupa să mărșăluiească numai noaptea pînă în zona de concentrare, și a fost strict executat și de celelalte două batalioane care au plecat din *Deleni* la interval de o zi.

10 iunie tot Regimentul 48/49 Infanterie se găsea bivouacat în pădurea *Băleni*, unde rămâne pînă la **15 iunie**.

15 iunie marș de noapte din pădurea *Băleni* pînă la satul *Mânjina*.

17 iunie, ora 20 Regimentul

48/49 Infanterie pleacă din *Mânjina* și sosește a doua zi, la ora 4 dimineața la pădurea *Hanu Conachi*.

18 iunie marș de noapte de la pădurea *Hanu Conachi* la *Blehani* unde ocupă tranșeele de la sudul satului.

19 iunie, ora 21 Regimentul 48/49 Infanterie s-a pus în marș pentru a schimba pe frontul de la Sud-Vest *Blehani*, regimentul rus 2 de pușcași. Schimbarea s-a făcut în bune condițiuni, instalându-se batalioanele I și II în linia I-a în tranșee, iar batalionul III în rezervă în linia II-a, tot în tranșee. Se încep lucrările de întărire, începând cu lărgirea și amenajarea tranșeelelor și șanțurilor de comunicație existente. Se lucrează cu multă intensitate la

întărirea poziției așa că la 4 iulie, când regimentul a fost schimbat de pe front se găseau complet terminate patru șanțuri de comunicație, alimentare și evacuare și trei linii de tranșee legate între ele prin șanțuri de comunicație la distanța de 200 m de inamic.

În noaptea de **4 iulie 1917**, Regimentul 48/49 Infanterie a fost schimbat de pe front de Regimentul 47/72 Infanterie, trecând în rezervă de Brigadă în tranșeele de la *Lișteava*, Sud Vest de *Blehani*. Regimentul găsinde-se la *Lișteava*, lucrează la amenajarea tranșeelelor pe care le ocupă și dă ajutor cu părți din unități, atât ziua cât și noaptea, la întărirea pozițiilor din linia I-a în sectorul Regimentului 47/72 Infanterie și la executarea celei a 4-a linii „*Principele Carol*”, care avea să formeze paralela de

asalt a trupelor de prima linie, în momentul luării ofensivei.

În vederea ofensivei ce avea să se ia pe acest front de către Armata I-a, pentru a se întoarce toate pozițiile inamice, se hotărâse trei atacuri false cu scopul de a distruge rețelele de sârmă inamice și tranșeele de prima linie, precum și pentru a demasca forțele inamice: mitraliere, artilerie și pozițiile lor. Atacurile au avut loc în zilele de **10, 11 și 12 iulie** și și-au atins cu prisosință scopul.

21 iulie Regimentul 48/49 Infanterie a schimbat noaptea Regimentul 51 Infanterie și 2 companii din Regimentul 47/72 Infanterie, care se aflau pe front la Sud-Vest de *Nămoloasa*, așezându-se cu batalioanele I și III în linia I-a, iar batalionul II în linia a II-a, în rezervă.

În această formație a stat până în

noaptea de **22 iulie** când a fost schimbat de pe front cu trupe rusești, trecând în repaus și ocupând tranșeele de la sud de *Blehani*.

23 iulie 1917 marș de la *Blehani* la *Mânjina*.

24 iulie pleacă la ora 22³⁰ în marș de la *Mânjina* la *Matca*, jud. Tecuci, unde sosește la 7 dimineața.

25 iulie marș de noapte de la *Matca* la *Ionășești din Deal* unde a rămas în repaus până în data de **27 iulie**.

27 iulie Regimentul 48/49 Infanterie a executat marș de noapte de la *Ionășeștii din Deal* la *Cosmeștii din Deal*, trecând în rezerva Corpului III Armată.

28 iulie marș de la *Cosmeștii din Deal* trecând pe dreapta *Siretului*, la Sud-Est de *Mărășești* ca rezervă a Diviziei 5.

(*va urma*)

NOTE:

¹ Glen Torrey, *Romania and World War I: A Collection of Studies* (Portland, OR: Center for Romanian, Studies, 1999)

² Constantin I. Stan, *Generalul Traian Moșoiu – ostașul și omul politic (1868 – 1932)*, Ed. ALPHA MDN, 2009,

³ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.363.

⁴ Idem.

⁵ Idem

⁶ Hamilton Fyfe în articolul *O țară în ruine*, publicat în revista *The War Illustrated*, 26 Aprilie 1917.

⁷ Constantin I. Stan, *Generalul Traian Moșoiu – ostașul și omul politic (1868 – 1932)*, Ed. ALPHA MDN, 2009, p.82.

⁸ Idem.

⁹ Hamilton Fyfe în articolul *“O țară în ruine”*, publicat în revista *“The War Illustrated”*, 26 Aprilie 1917.

¹⁰ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.363.

¹¹ Idem, p.689.

¹² Constantin I. Stan, *Generalul Traian Moșoiu – ostașul și omul politic (1868 – 1932)*, Ed. ALPHA MDN, 2009.

¹³ Idem.

¹⁴ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.380.

¹⁵ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 132;

¹⁶ Idem.

¹⁷ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.380.

¹⁸ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, fila 132;

¹⁹ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.389.

²⁰ Idem, p.386.

²¹ Idem, p.390.

²² C. Dumitrescu, *Colecția de manuscrise*, vol.IX B – Material documentar privind viața orașului Buzău - Armata, Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Buzău.

²³ Col.(r) dr. Gheorghe Sanda, *ISTORIA MEDICINEI MILITARE ROMÂNEȘTI*, Fundația „G-ral Mr.Dr. C. Zamfir” București – 1996,p. 327

²⁴ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, filele 8-18;

²⁵ Col.(r) dr. Gheorghe Sanda, *Istoria Medicinii Militare Românești*, Fundația „G-ral Mr.Dr. C. Zamfir” București – 1996, p.327

²⁶ Centrul de studii și păstrarea arhivelor militare istorice, Pitești, fondul R.48 Infanterie, dosar nr.11, filele 8-18;7

²⁷ Idem, p.131

²⁸ C. Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916–1919*, vol.II, Ed. Casa Școalelor, București 1927, p.388.

Monumentul ridicat de medicul buzoian Petre Inotescu

----- Viorel Frîncu, Biblioteca Județeană Buzău

Printre buzoienii care au participat efectiv la campania din Bulgaria, în timpul celui de-al doilea război balcanic, s-a numărat și medicul Petre Inotescu (n. iulie 1859, Mizil – m. 1922, Buzău). Absolvent al Facultății de Medicină din Iași, acesta a fost primul președinte al Societății Studenților Mediciniști din România și bun prieten cu Constantin Bacalbașa și C. Dobrogeanu-Gherea, unul dintre primii adepți ai socialismului din Vechiul Regat. Până la izbucnirea celui de-al doilea conflict balcanic, în 1913, printre alte funcții, a fost numit medicul șef al orașului Buzău și, de la 8 octombrie 1907, al Spitalului Gârlași.

În noaptea de 22 / 23 iunie 1913, deși avea 54 de ani, este concentrat și mobilizat, cu gradul de maior, ca șef al Serviciului de Ambulanță al Diviziei 4, cu sediul în București.

După trecerea Dunării, la 9 iulie, unitatea a fost cantonată în localitatea Teliș, între localitățile Plevna, unde își avea sediul Cartierul General al Armatei Române, în frunte cu principele Ferdinand, și Sofia, capitala Bulgariei.

În iulie, aici au fost instalate mai multe corturi ale Crucii Roșii, pentru îngrijirea bolnavilor de holeră dar, în ciuda eforturilor depuse de medicii Serviciului de Ambulanță, 13 dintre militarii români și-au găsit sfârșitul, alături de mai mulți bulgari. Despre inițiativa medicului buzoian de a ridica un monument în amintirea celor răpuși de epidemie, cităm din ziarul „Adevărul”:

„Înainte de părăsi localitatea, din inițiativa medicului (maior în rez.) P. Inotescu, au fost ridicate, prin munca și subscripția trupei și a ofițerilor, două monumente «la mormintele soldaților cari au căzut victime ale holerei». Pentru a fi sigur de îngrijirea respectivelor monumente, și «înțelegând mentalitatea bulgărească, ca și din dorința ca monumentele ridicate de ambulanța Diviziei 4 să nu aibă soarta monumentelor rusești (dedicate Războiului de la 1877-1878, aflate în paragină – n.n.), am recurs la un expedient (*sic!*): am încuviințat ca lângă mormintele

soldaților noștri, să se îngroape și bulgarii morți de holeră. Am avut satisfacția de a vedea apoi că și mormintele soldaților noștri erau respectate conform uzului bulgăresc: se stropeau și se acopereau cu flori». Inimosul medic-maior lasă posterității și localizarea pioasei și patriotice sale întreprinderi: «Românii cari vor mai avea ocazia de a străbate Bulgaria pe linia ferată Samovit-Plevna-Sofia, vor putea vedea, chiar din tren, pe partea dreaptă a liniei, în dreptul macazului de eșire, spre direcția Sofiei, pe o culme mai înaltă, două monumente și o cruce de stejar, desemnând cele trei locuri în care s’au îngropat soldații morți de holeră: aceia cari vor avea curiozitatea și se vor opri pe loc, pot vedea scris pe monumentul cel mare din mijloc:

*Iulie-August 1913
Ambulanța Diviziei IV
Soldaților români
Victime ale holerei*

Pe laturile monumentului sunt săpate cu litere frumoase, scrise mai întâi de un inginer care l’aveam ca sanitar, numele soldaților morți (13 soldați – n.n.)»

Dr. P. Inotescu / medic șef al spitalului Gârlași din Buzău, fost șef al ambul. diviz. IV/, Monumentul dela Teliș (Bulgaria). Ridicat de Ambulanța Diviziei IV (din București) în memoria soldaților morți de holeră.

Pentru conduita sa în lupta contra epidemiei de holeră, Petre Inotescu a fost decorat cu „Steaua României” în grad de mare comandor, de către regele Carol I.

Note:

¹ Valeriu Nicolescu, *Oameni de ieri, oameni de azi*. Buzău – Râmnicu Sărat, vol. II, partea a 2-a, Evenimentul Românesc – Editura S.A., Buzău, 2001, pp. 156-157.

² *Monumentul dela Teliș (Bulgaria)*, în: „Adevărul”, XXVI, nr. 8.620, 17 septembrie 1913, p. 4.

1821 în zona Buzăului

Emil Niculescu, Cercul Militar Buzău

Patrie să cheamă norodul iar nu tagma jefuitoarelor!

Revoluția română de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu constituie un important reper în istoria națională; în 1871, la comemorarea semi-centenarului, ceremonie datorată societății „Românismul”, condusă de B.P. Hașdeu, istoricul și literatul, în discursul de deschidere, de pe câmpia Cotroceni, unde-și avuseseră tabăra pandurii, se pronunța, cu notoria-i vervă polemică: *Cu anul 1821 începe istoria modernă a României, cu anul 1821 se curmă veacul nostru de mijloc, periodul de întuneric, epoca de rușine sub giulgiul plăcintarilor din Țarigrad, un lung secol de palme pe divina icoană a lui badea Traian; cu 1821 se redeșteaptă din dureroasa-letargie conștiința națională a ramurei latine de pe țărmii Dunării*¹.

Cu același prilej, tânărul, pe atunci și buzoian (Mizilul, în perioada 1845-1948 a aparținut județului Buzău), Gr. G. Tocilescu, părintele epigrafiei noastre latine, va avea intervenția *Anul 1821 în fața istoriei române*, în mare măsură un studiu științific, tipărit sub titlul *Mișcarea din 1821*; făcea o meritată asemuire între asasinarea lui Mihai Viteazul în 1601 și cea a lui Tudor din 1821, sesizând că pentru acel de pe urmă, *în planurile sale nu se cuprindea emanciparea de sub suzeranitatea Turciei; pentru dânsul nu era alt vrăjmaș decât Rusia și grecii, creaturile țarului și ținta resculării era re-nturnarea dreptăților țerei în cuprinderea capitulațiilor, adică abolirea sistemului fanariot și obiectivul strategic al independenței*.

Forța motrice a mișcării a reprezentat-o țărănimea liberă, căreia i s-au alăturat și clăcașii. Buzăul, județul cu cel mai mare număr de sate moșnenești din Muntenia, a fost unul dintre cele în care ecoul Proclamației de la Padeș a ajuns mult mai târziu și cu serioase adăugiri în favoarea țăranilor, fapt pentru care aceștia încep să aibă o atitudine îndârjită față de boieri și autorități, abia în a doua decadă a lunii martie. La Muzeul județean există două fotocopii ale documentelor ce

atestau legătura locuitorilor cu Vladimirescu: unul este proclamația-apel adresată buzoienilor, celălalt, un raport al lui Stan Logofătul către Nicolae Greceanu, ispravnicul de Buzău, în care este semnalată prezența lui Tudor la Moșia Vintilă Vodă, cu puțin înainte de izbucnirea revoluției².

Vestea ridicării lui Tudor a fost primită cu bucurie dar, de la început, țărănimea n-a putut face distincție între averile cele rău agonisite și cele apărute de proclamație, tot astfel cum nu va decela diferența între slujbașii stăpânirii și cei ai boierilor, eteriștii sau turcii în care vedeau pe asupritorii ei și ai intereselor sale.

Întâmpinarea Eteriei

Samavolniciile săvârșite de armata eteristă, în drumul ei de la Iași la București, ajunseseră la Buzău înaintea sosirii acesteia. Proclamațiile Eteriei, ultima dată la Bacău, deși liniștitoare, nu au întrunit prea multă încredere. Aceasta este și principala cauză pentru care populația județului începe să se risipească, majoritatea satelor luând drumul dificil al bejeniei, așa cum consemnază și Naum Râmnicăneanu în *Corespondența moldoveanului cu munteanul: S-au răspit îndată și lăcuitorii județelor Focșani și Buzăul, una, din jafurilor celor de o lege tâlhărie, al doilea, având temere nu cumva să năvălească în aceste județe și vecinii turci de la Brăilă și să socotească și pe dânsii depotrivă cu cei răi iar mai mult pentru că să încredințaseră că și viteji(i) elini cei după lângă Ipsilant tot asemenea, încă și mai cu prisos, tâlhărie au lucrat încă mai mult cu moldovenii, unde după ce au luat de la ticăloșii lăcuitori acei eparhii mai întâi toți caii și armele, apoi i-au golit de toată averea lor de la mare până la mic fără osebire (...)*³.

Populația județului avea experiența necazurilor care o călcaseră și nu se hazarda să creadă în menirea de eliberatori a eteriștilor. În secolul al XVIII-lea, în vre-

mea războaielor ruso-turce, orașul avusese parte de incendieri succesive, cum atestă și „Istoria Țării Românești de la vâleat 1769”: *Sate, orașe frumoase/ Toate până la pământ arse/ La Râmnic și la Buzău/ Tot ferise Dunnezeu/ Tot mai rămăsese nearse,/ Iar acuma de curând/ Le-au ars și acelea la rând.* Dimitrie Ionescu arăta că în 1807, Constantin Ipsilanti (domnitorul al cărui fiu, Alexandru, conducea acum Eteria n.m.) încercând de frica turcilor să treacă în Rusia, un detașament turc din raiaua Brăilei nu izbutește să-l prindă la Buzău dar pradă orașu, ucide 230 de locuitori, pustiește două sate din apropiere (Săgeata și Gălbinași), retrăgându-se încărcat de prăzi. În orașul incendiat, în afară de biserici și casele de zid, totul rămăsese vraise⁴.

Însemnările vornicului Alecu Beldiman, scrise în chip de prefață la *Jalnica tragodie a Moldovei*, dau seamă de starea de spirit pe care anarhia „volintirilor” cauzei grecești o creaseră: *Îndată după sosirea lui Ipsilantu au poruncitu să puie sub sabie și să prăde pe toți turcei din Eși și târguri.(...) Toată curtea domnului s-au inarmatu. După a ei pildă, începură a să scrie la Eterii băeții de prin dugheni, tot ce era grecu.*

*Eforii dau proclamație că priimescu ostași cu leafă, care proclamații s-au lipitu pe toate ulițele orașului. Cu aciastă urmare s-au curățitu târgu de toți răii. Și pentru ca să poată da arme la cei ce nu avea, au publicatu că orișicine ar avea arme, să le ducă la mânăstirea Trisfetitelor spre a-și priimi plata pe iele, căci la dimpotrivă urmare le va lua cu sila. Totuodată au cerutu și 2000 de cai din țară. La care toate aceste, boierei cu mitropolitul s-au împotrivitu. Atunci au început a prăda hanurile, dughenile și toate casile, fără cruțare, sub cuvântu că caută arme și cai.*⁵

La starea de nesiguranță a contribuit și trecerea detașamentelor de arnăuți spre Moldova, în întâmpinarea lui Ipsilanti, și care, în drumul lor până la Focșani, tot pe sub deal, au prădat totul în cale. Oastea de arnăuți se oprește la Buzău, apoi, împreună cu armata eteristă (la Focșani, Ipsilanti înființase „Batalionul sacru”), se întoarce la București.

Cum va fi arătat oastea eteristă care, în afară de mavroforii fanatizați ai „Batalionului sacru”, înveșmântați în negru și purtând la chivără un craniu cu două oase încrucișate (pieriți cu toții, eroic dar fără nici o șansă, în lupta cu turcii, la Drăgășani), era eteroclită și de un pitoresc grotesc, ne confiază același cleric, Naum Râmnicianu: *Lemongii și bragagii,/ Arnăuți și simigii,/ Slugile de la boieri, / Țigani, meșteri, cujniceri,/ Copii de la cojocari,/ Și slugi dă pă la brutari,/ Popi, călugări rasofori,/ Cu nume de mavrofori, / Mai în scurt câtă crăime/ Au fost risipiți în lume/ Și câți calici ticăloși,/ Nevolnici și păduchioși/ Toți aceștia venise/ Cu Ipsilant se unise*⁶.

Ipsilanti, fostul general țarist, șters din evidența oștirii

Alexandru Ipsilanti (1792 - 1828)
conducătorul „Eteriei”.

de către împărat, fiindcă rebeliunea elenă punea în pericol tratatele Rusiei cu Înalta Poartă, își permitea să afecteze uimirea față de cele ce i se raportau privind starea de spirit a locuitorilor din zona de curbură extracarpatică: *mare mirare m-a cuprins strămutarea fără nici un temei a lăcuitorilor orașăleor Râmnicului și Buzăului și socotind răzvrătirea și zarva ce să va fi pricinuit în toată țara dintr-acest fel de urmare, nu lipsi cu grabă a vă înștiința pentru netemerea ce trebuie să aveți și vă rog să publicuiți către toți cei ce se neguțatoresc să nu aibă nici o bănuială pentru negoțul lor și la toți dă obște lăcuitorii petrii voastre nesupărați și nebântuiți*⁷. Pe 6 martie revine, cu o scrisoare către mitropolitul, episcopii și boierii Țării Românești, precum că *el se face chezaș din partea oștirii lui cătră toți lăcuitorii țării pentru nesupărarea persoanelor cu averile lor, făgăduindu-le prieteșug adevărat; să află însă la mare mirare, înțelegând cea fără de cuvânt dosire a lăcuitorilor din Focșani și Buzău (...), cum înregistrează Naum Râmnicianu*⁸.

Dezorganizarea ce domnea în sânul armiei eteriste poate fi probată și de faptul că, la Buzău, unde îl așteptau trupele sale de avangardă, *șeful eteriștilor s-a trezit că nu are praf de pușcă*⁹. Situația, în contextul ei „tactic”, are, cum arăta N. Stoicescu, o alură burlescă, vecină, am spune, cu aceea întâlnită în epopeea lui Budai-Deleanu, „Tiganiada”: *Lângă Buzău s-a petrecut o întâmplare hazlie, care arată lipsa de curaj a eteriștilor. La 16 martie 1821, Alexandru Ipsilante a fost „speriat de o neașteptată întâmplare ce a avut loc lângă Buzău. Soldații (greci) văzând de departe o cireadă de boi, au crezut că este dușmanul și dorind, nenorociții, să ia poziție de luptă cer muniții”. Întrucât Ioan Kolocotronis, care însoțea transportul prafului de pușcă, a fugit în munți, Alexandru Ipsilanti a fost silit*

„să urmeze drumul prin munți spre Ploiești”, iar vitejii săi ostași s-au împrăștiat¹⁰.

Ispravnicii de unii singuri

Teama de eteriști și de turci a făcut ca „spargerea satelor” să fie o caracteristică pentru județul Buzău (Vizireni, Movila Oii, și Strâmbul sunt cele dintâi care încep bejenia), în perioada martie – aprilie. Încercările celor doi ispravnici de Buzău, Nicolae Greceanu și Grigore Tăutu, de a strânge satele risipite nu dau rezultate, după cum eșuează și tentativa de a aduna provizii pentru oastea eteristă, așa cum fuseseră îndemnați de vistiernicul Alexandru Filipescu. Cu toate acestea, se strâng pentru nevoile acestei armii în tranzit aproximativ 1100 de taleri, 23 de vaci și 75 de oi¹¹. Revolta țăranilor era de nezăgăzuit, astfel că, la 3 aprilie 1821, *ispravnicii din județul Buzău informau vistiernicul că „s-au răzvrătit tot județul... nu se pot odihni să se-ntoarcă la satele lor, nici să se apuce de hrană pământului...dar pă noi ne-a lăsat singuri toți orășenii. Încât un suflet în oraș n-a mai rămas, rămânând numai noi amândoi ispravnicii”*¹². Satele Moșești și Găvănești refuzau să mai dea „conac”, (încartiruire și proviant), invocând moartea domnitorului Șuțu, și cereau să dea boierii conac, iar nu „țara”. Tot în județul Buzău, alți săteni refuză să lucreze via lui lordache Filipescu, *zicând că li s-a poruncit...să caute de conace și alte treburi ostășești, iar viile boierești de să vor găsi lucrând li să taie mâinile*¹³, iar cei din Maxenu taie o bună parte din pădurea apropiată ce aparținea Episcopiei Buzăului.

Silit de împrejurări (boierii potrivnici și dezavuarea mișcării sale de către Rusia și Austria), Tudor Vladimirescu dă o proclamație către țară, la 3 martie 1821, în care cerea populației achitarea *rămășițelor de dăjdi și supunere față de stăpânire*. Noua proclamație, ajunsă la Buzău, la 27 martie, nu reușește să pacifice țăranimea, aceasta răspunzând cu „zur-balîcuri” asupra zapciilor și slujbașilor orânduți cu strângerea dajdiilor.

Tudor e silit, în cele din urmă, să încheie o înțelegere cu Alexandru Ipsilanti, în urma căreia s-a împărțit administrația județelor țării, generalului revenindu-i zona județelor de munte, între care și Buzăul. Eteriștii vor ocupa militar județele respective, postând în fiecare câte o companie și rânduind slujbași pentru strângerea de dări și rechiziții. Lipsiți de hrană, atelaje și vite, și chiar arme, aceștia vor încerca să-și completeze lipsurile prin rechiziții forțate, incursiuni organizate, cum a fost aceea a căpitanului Athanasie, cărora li se adaugă jafurile comise de amăuți și volintiri.

Eteriștii vor prăda chiar și biserica catedrală a Episcopiei de toate bunurile sale *mișcătoare*, așa cum se consemnează în pisania așezată în 1834.

Totuși, Vladimirescu pare să-și fi păstrat, după Andrei Oțetea, autoritatea asupra mai multor plaiuri din zona atribuită eteriștilor, între care *Câmpina, plaiul despre Buzău*.¹⁴ Pentru aceasta pledează și demersurile sale făcute în vederea sporirii numărului de oșteni: pe 5/17 aprilie 1821, într-o adresă către mitropolit și vistiernic, pledează *pentru a se concentra „toți polcovnicii și căpitanii cu toți oamenii lor într-armați bine și cu merinde pentru 20 de zile, ca să putem cu dânșii întâmpina trebuințele, atât cele politicești, cât și cele ostășești”. La sporirea efectivelor pandurimii urmau să-și aducă aportul și plăieșii din Câmpina, Buzău, Cloșcani, Vâlcan și Novaci, cei înrolați în oastea revo-luționară fiind îndrumați spre capitală*¹⁵.

Panica boierilor crește, astfel că vor fugi la mânăstiri, schituri sau moșii din apropierea graniței cu Transilvania, mulți îndreptându-se, pe valea Buzăului, spre Brașov.

Intervenția trupelor turcești, pentru spulberarea Eteriei și „liniștirea spiritelor” tulburate de mișcarea lui Vladimirescu, agravează și mai mult situația țării. La vestea sosirii otomanilor, nu numai satele s-au spart, ci însuși orașul Buzău, a cărui populație fuge la munte.

Turcii își fac apariția în județ încă de pe la mijlocul lunii aprilie; Rușețu, Cilibia, Tăbărăști sunt etape parcurse rapid înspre urmărirea și distrugerea „apostaților”. Într-adevăr, încă din 24 martie, patriarhul Grigore al Țarigradului „anatemizase” pe Ipsilanti și, după istoricul cu înaintași buzoieni, I.C. Filitti, de altfel filoeterist, la 1 aprilie *publică și mitropolitul Veniamin blestemul patriarhului împotriva Eteriei*¹⁶. Acesta ar fi avut motivație să creadă mai mult celor care au suportat vitregiile, dacă avem în vedere că un înaintaș al său, Costandie, fusese episcop de Buzău și, din aceeași familie cu origine bizantină, se trăgea și un *Paharnic Răducan Filitti (care) primi în 1811 de la Caragea sălașe de țigani „pentru pricopseală la treburi delicate”. Unul din juristconsulții timpului. Favorabil lui Tudor Vladimirescu*¹⁷.

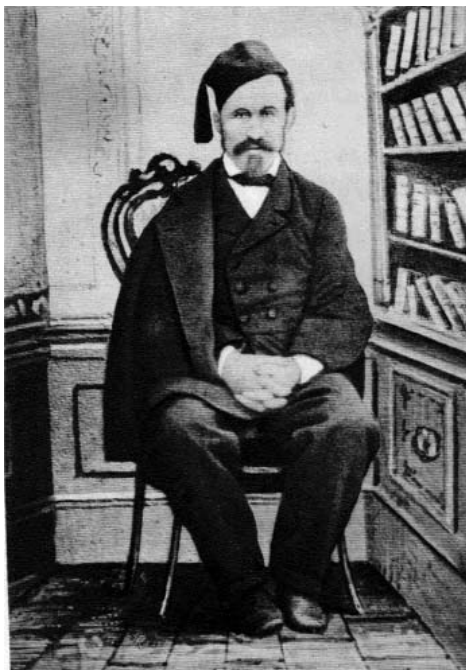
Represiunea otomană

Turcii tăiau și *cu bănuială (...)* și *fără bănuială* și je-fuiau ceea ce mai rămăsese. Oștile din raiaua Brăilei trimise spre Buzău și Focșani au dat naștere unor episoade tragice. La Bradu, mânăstire fortificată din secolul al XVII-lea, cu ziduri de 7-8 metri și turnuri de apărare la colțuri, pe valea Tisăului, *are loc o ciocnire între otomani și eteriștii aflați înăuntru, de pe urma căreia au rămas încrustare în ziduri urmele plumbilor, așa cum se văd și astăzi, precum și cinci cruci mari ce veghează mormintele celor ucși*¹⁸. La schitul Cârnu, lângă Cislău, ctitorie, din 1546 a lui Mircea Ciobanu și a Doamnei Chiajna, se dau, de asemeni, lupte între turci și eteriști, după care locașul de cult a fost prădat

și incendiat. La schitul Găvanu, unde vreo șapte boieri, în frunte cu paharnicul Constantin Hrisoscolev, se refugiaseră căutând adăpost, are loc o scenă sângeroasă: un mic detașament otoman de reprimare, urcă dinspre Râmnicu Sărat, pe la Jitia, mănăstirea Poiana Mărului și Bisoca, interceptează și ucide câțiva boieri și negustori, egumenul și doi robi țigani, incendiind, apoi, schitul.

Familia Hrisoscolev/Chrisoscolev apare în actele Buzăului prin secolul al XVIII-lea și, la vremea zaverei, făcea parte din pătura luminată a protipendadei; Alexandru Filimon, în *Ciocoi vechi și noi* (capitolul XVIII, *Muzica și corografia în timpul lui Caragea*) vorbește despre *muzica nemțească*, ce începuse a fi cultivată și în Valahia, aceea care *cânta marșul zis al lui Napoleon și alte piese muzicale de recreațiune*, precizând, într-o notă de subsol, cu acea rigoare a cronicarului muzical ce însoțea romancierul: *După informațiile ce am, în timpul lui Caragea, existau două muzici europene în țară: una a lui Niculescu, la București, alta a lui Chrisoscolev, la Buzău*¹⁹.

Uciderea urmată de sinistru, impresionantă în detalii, au stat la baza unuia din primele romane ale literaturii noastre, *Catastrofa întâmplată boierilor în muntele Găvanu – 1821*, publicat de Al. Pelimon, la 1864. În paginile acestuia vom întâlni un sugestiv și minuțios portret al lui Tudor Vladimirescu: *...el era un om de o talie mijocie, în etate ca de 40 de ani, smeard la chip (cu un semn pe obraz în jos sub ochiul stâng, ca cum i-ar fi picat o lacrimă) al cărui aer dovedea un caracter ferm și mare capacitate militară; portul său: o dulamă, pantaloni leșești ce era la modă p-atunci, încins cu un brâu peste mijloc, cu o bundă mare îmblănită; cu o căciulă înaltă gelepească de hârșie și înarmat de o spadă ce o purta atârnată de niște găitane pe după gât, cu pistoale la cingătoare etc. Vocea sa era tunătoare*²⁰. Se pare că scriitorul se „documentase”, la fața locului, după cum consemnează G. Călinescu: *În vara lui 1860 vizitează mănăstirile din Buzău, Râmnicu Sărat, Ialomița, Focșani (Memoriu – Descrierea S. Monastiri) (...). La mănăstirea Râmnicelu de lângă Râmnicu Sărat călugării sărbătoreau cu tambură și bătăi din palme pe egumen; această ultimă consemnare dă seama de orientismul ce-și prelungește stagiul în orto-*

Alexandru Pelimon

doxia noastră, până aproape de secularizarea impusă de Cuza. În jurul anului 1900, Vlahuță va întâlni la Găvanu, în călătoria consemnată în *România pitorească*, pe schimnicul Sofronie, care, după propria-i mărturisire, fusese, în tinerețe, ostaș sub Ipsilanti și haiduc de codru.

La 1821 haiduceau în județul Buzău Ion Tantea Crețescu (în Saac și Buzău) și Constantin Grecu, care acționa pe Valea Buzăului și *carele ieșea pă sub cumpăt din Vama Buzăului împreună cu oamenii săi de jefuia familiile care se întorceau în țară*²¹.

Ecouri baladești și culte

Un haiduc, intrat în baladă, este Gheorghelaș, fiul moșneanului Negoită, despre care Basil Iorgulescu, profesor și director al gimnaziului din Buzău, a publicat, la 1872, alături de versurile ce-l evocau, o „schită biografică”, din care decupăm câteva antecedente ale eroului: *...Gheorghe, cunoscut sub diminutivele Gheorghită, Gheorghelș. Gheorghieș etc., semăna cu tatăl său întru toate. Din frageda-l etate se făcu renumit prin gâlcevile și bătăile povocate la cărciuma grecilor din Cislău. (...) Când, la 1821, izbucni mișcarea națională în contra regimului fanariot, Gheorghelș nici că mai așteptă. Părăsi totul și alergă să se înroleze între panduri, cu care participă la luptele date în contra arnăuților la Pătărlage, la mănăstirea Cârnu, la Nișcov și la mănăstirea Găvanu. E de notat că d-nul Alexandru Pelimon, în scrierea „Catastrofa întâmplată boierilor la mănăstirea Găvanu în 1821”, vorbește ceva despre acest haiduc, însă într-un mod palid și după niște date greșite*²². Folcloristul G. Dem. Teodorescu reproduce două variante, prima culeasă, la Chiojd, în 1885, cealaltă, la Lacul Sărat, în 1883, de la Petrea Crețul Șolcan, lăutarul Brăilei, ceea ce poate da seama despre răspândirea baladei, care are peste 30 de variante, acoperind aproape toate provinciile tradiționale românești.

După „zaveră”, între 1821 și 1827, când a fost ucis, la Chichilăi, după B. Iorgulescu, Gheorghelaș a haiducit prin munții Buzăului. Inamicul său, armașul Ștefan Macovei, omul banului Dumitrache Ghica, zis și Căciulă Mare, cel ce uzurpase munții Penteleu, Brăiești. Mușca și Furu de la obștile moșnenești, va fi răpus justițiar de haiduc, se regăsește în documentele

vremii; „depune” și el, în baladă, pentru statutul de căpitan de panduri al răzvrătitudinii: *Și vezi, nu vezi pe Gheorghiuță,/ C-am cu el o pizmuliuță,/ De când era-n răzmeriță*²³. După cum, în varianta Prejbean, se consemnează apartenența lui, la un moment dat, la un organism militar: *Când erai tu flăcăiaș/ Erai mândru și gingaș/ Înalt, înalt și subțirel/ Erai tras ca prin inel/ Erai tânăr ca o floare/ Erai iubit de cocoane/ De ostași erai iubit/ Ca un căpitan vestit*.

Există, și alte opinii asupra sfârșitului lui „căpitan Gheorghiuță” (una dintre variante menționează și această calitate a răzvrătitudinii: *Frunzuliță/ Ș-o crăiță/ Cine-mi urcă la Istriță?/ Savai, căpitan Gheorghiuță*), anume aceea că a fost răpus, prin trădare, abia de cea de a doua putere, trimisă împotriva lui (în anii 1830-1835), dar important este faptul că personalitatea lui s-a impus nu numai în poezia orală, ci și într-un mare număr de tradiții și legende locale²⁴.

Cântecul haiducesc al lui Gheorghelaș pătrunde și în literatură „cultă”, figurând în deschiderea romanului „Domnița din Snagov”(1926) de Panait Istrati, prima carte scrisă după întoarcerea scriitorului în România, cum anunță într-o notă de subsol; reproduce întreaga baladă, una dintre variantele tipărite de Gh. Dem Theodorescu, în ediția „Poezii populare române” (1885). Tot acolo, precizează autorul, fiind victimă a unei confuzii: *Haiducul Gheorghiuță este cel mai autentic dintre toți, deoarece este singurul care are un mormânt atestat istoricește (...)*. Ar fi vorba de „Crucea fetei” (două cruci de lemn, despre care un cioban ursuz deconspiră eroinei, Floarea Codrilor: *Astea-s mormintele haiducului Gheorghiuță și ale ibovnicii lui, amândoi împușcați de putere chiar aici*). Într-un alt capitol, „Muri-bundul din Bisoca”, tratează despre samavolniciile „otusbirilor” otomani: *prădaseră biserică, își băgaseră acolo caii, spărseseră icoanele și prădaseră obiectele prețioase, pe care le vindeau apoi pe drumuri. Foile cărților sfinte sfâși-ate, ca și vechile documente. Le găseai risipite pretutindeni*²⁵.

Victor Eftimiu, în romanul „Pe urmele zimbrului” (1957), va pomeni și el de un Ivașcu, feciorul vestitului Gheorghelaș

*haiducul, din părțile Buzăului, ale cărui isprăvi le cântă încă lăutarii moldoveni și despre care a lăsat scrisuri prietenul său din tinerețe, popa Neagu, protopopa Buzăului, care a trăit mai bine de o sută de ani. (...) Veni răscoala din 1821. Mult nu i-a trebuit lui Gheorghelaș să se hotărăscă a porni la drum spre plaiurile oltenești, să intre în rândurile pandurilor. A luptat alături de ei și alături de ceata lui Iancu Jianu, împotriva armăuților domnești la Pătârlage, la Nișcov (mănăstirea Bradu, n.m.), la Monastirea Cârnelui. (...) Mai multe puteri fuseseră trimise în urma lui Gheorghelaș; din multe capcane a scăpat, până l-a vândut un cumătru al său, Ștefan din Cătina, mai mare peste o ceată de armăuți. Acesta l-a împușcat cu un glonte făcut dintr-un inel, pe care însuși haiducul i-l dăruise. Capul lui Gheorghelaș a fost trimis la București, unde a stat pe Pod câteva zile, în văzul trecătorilor, iar trupul i-a fost îngropat la Chihăului (Chichilăi, n.m.), lângă o potecă ce urcă spre piscul Penteleului*²⁶. „Protopopa de Buzău” era, de fapt, pașoptist, militant pentru emanciparea clăcașilor Râmnicului Sărat, devenit, din 1852, protopop de Cislău. Un desen al acestuia îl creionează pictorul Nicolae Grigorescu, ori la 1866, când vizitează Episcopia Buzăului, ori ceva mai devreme, când a trecut pe Valea Buzăului *mărturie stând portretul dârzului pașoptist, preotul Neagu Bebescu, de la Cislău. E un desen-cărbune, în galeria națională, nesemnă, dar cu însemnarea olografă a pictorului: „Părintele pro(to) P(op) Neagu Benescu. Deputat la 1848*²⁷.

Între cei care au luat parte la răzmerița Vladimirescului, se afla și un anume Stan Olaru, de prin părțile Ploieștiului, fost pandur ce, în 1822, devenea dascăl (învățător) la nou înființata școală din Glodeanu Siliștea. Faptul că anul 1821 a fost cu adevărat crucial pentru istoria românilor, este probat și de discursul pe care-l ține obștii buzoiene Chesarie, la instalarea lui în scaunul Episcopiei Buzăului. Opinând despre influența grecească în viața bisericească și cea laică, face un elogiu al patriei, aducând laudă unirii și vestejind dezbinarea. Agenții zavistiei au fost fanarioții, care au folosit „fățarnice mijloace” și o „arhitectură a relelor lor cugetări”.

Petrache Poenaru

În 1825, la patru ani după revoluția lui Tudor, Chesarie considera că anul revoluției este „meșter povățuitor românilor pentru vremuri viitoare”: Este una dintre evocările cele mai pregnante, venite din partea unui contemporan, unde comandantul pandurilor este numit „omul bunătății Domnului” și propune să i se ridice un monument în capitala țării. Anul revoluției este, pentru episcopul luminat, o piatră de hotar, ce poate arăta românilor „ce ați fost până acum și cum trebuie să fiți de acum înainte”. G.D. Iscru a stabilit o „sursă” de inspirație a înaltului cleric în pomenitele pagini ale lui Naum Râmnicăneanu care, retras la Episcopia Buzău, așeza, în „corespondența” dintre frații despărțiți de Milcov, spre final, aceste cuvinte: *O, anule cu leat 1821! Tu, cu adevărat, prin intrare-ți, de ai și pricinuit românilor amărăciune, dar deodată și deșteptarea. Lunile tale academii s-au închipuit pentru români. Zilele tale învățături s-au făcut pentru români. (...) Neamul românilor are sfânta datorie ca în mijlocul patriei lor să ridice spre pomenirea ta un monument spre veșnica ținere de minte, pentru că întru adevăr, tu ești anul bunătății Domnului*²⁸. Imitația n-am categorisi-o drept plagiat, ci, în cazul lui Chesarie, el însuși patriot, alegerea unui model de predică, mai presus de puterile sale stilistice, la care a rezonat cu totul.

Un martor direct al revoluției, ajuns, mai târziu, la coaptă maturitate, fiu adoptiv al Buzăului, a fost Petrache Poenaru (1799-1875), secretar particular al lui Tudor Vladimirescu, fondator al „Gazetei satelor” (1845), promotor al învățământului național și, parcă, inventator al „condeiului purtăreț” de sine alimentator cu cerneală (stiloul). Discret privind „păcatele tinereților”, va fi precaut, în discursul de recepție în Academie (1870, tipărit, un an mai târziu) despre „Giorgiu Lazăr și școala română”; o parte dintre contemporani nu uitaseră, credem, că inginerul și cărtu-

rarul transilvan fusese consilierul lui Vladimirescu, pe probleme de artilerie, în tabăra de la Cotroceni. Emanoil Haği-Moscu amintește de precaritatea sănătății fostului „grămătic” al conducătorului pandurilor precizând că *Alexandru Odobescu a fost cel care în locu-i a citit discursul de recepție, Poenaru nefiind în stare să se exprime clar. Discurs, totuși frumos redactat, în care preamărește pe predecesorul său, Gheorghe Lazăr, în renașterea limbii românești și aruncă anatema asupra grecilor*²⁹.

În ce privește Buzăul, Petrache Poenaru a fost trimis de către Mihalache Ghica, fratele domnitorului și Departamentului din Lăuntru (internelor), la 1838, să cerceteze și recupereze tezaurul de la Pietroasele, „Cloșca cu puii de aur”, și să facă investigații la locul descoperirii, spre a se vedea dacă nu apar noi piese. În 1846, se va căsători, la Buzău, cu Caliope (1820-1890), fiica Elenei, văduva lui Constantin Hrisoscoleu, cel ucis de turci la mănăstirea Găvanul. Mireasa aducea ca zestre 1300 ha. din moșia Slobozia-Călnău, cu pădurea și satul, 3 prăvălii în București și 2300 galbeni împărătești³⁰.

Faptul că anul revoluției înseamnă și o nouă treaptă în unității de neam este slujit și de intervențiile boierilor „conservatori”, din Muntenia și Moldova, refugiați, de frica zaverei, la Brașov și Sibiu, între care Nicolae Văcărescu, Grigore Băleanu, Constantin Câmpineanu, Constantin Golescu, Ioan Câmpineanu, Emanoil Băleanu, Emanoil Bălescu și chiar episcopul de atunci al Buzăului, Gherasie Rătescu, care fusese în delegația ce l-a rugat pe Tudor să nu intre în București. Nu atât frica de mișcarea pandurilor îi determinase, cât alte raționamente, cum nota Naum Râmnicăneanu: *Îndată ce a sosit știrea că Ipsilanti călcând pământul Valahiei se apropie de orașul Mizil, din județul Săcuienilor, prădând și jefuind tot ce-i stătea în față, și că Tudor se apropie de București, boierii deznădăjduiți (...) au fost nevoiți să plece din țară, suferind multe până au străbătut cu greu munții ca să treacă în pământul Austriei, ca să nu cadă jertfe, bieții de ei, ale răutății apostaziilor*.

Conceptul de patrie, neam și națiune, chiar în aceste momente vitrege, capătă noi temeieri cu și, uneori, fără voia, acestor „actori” pe scena istoriei: *boierii munteni refugiați la Brașov invocau în demersurile lor diplomatice numele locuitorilor „Dachiei”. Ei acopereau, printr-o asemenea denumire, numele particulare ale tuturor provinciilor românești. Conducătorul Eteriei, Alexandru Ipsilanti, printr-o proclamație către locuitorii Bucureștilor spunea că trecuse prin „provinciile dacice”*³¹. Astfel, Tudor Vladimirescu a reaprins o veche aspirație națională.

Dintre semnele de prețuire, de admirație adresate, în postumitate, conducătorului revoluției, desprindem cuvintele pe care le află criticul literar Nicolae Manolescu, privitoare la rostirile acestuia: *Un covârși-*

tor document emoțional îl prezintă proclamațiile și unele ziceri atribuite lui Tudor Vladimirescu. *Legenda vrea ca el să fi rostit acest sumar discurs, demn de un stoic roman, după prinderea lui de către eteriști și înainte de a fi ucis mișelește, cum se știe că a fost: „Vreți să mă omorâți? Eu nu mă tem de moarte. Eu am înfruntat moartea în mai multe rânduri. Mai înainte de a fi ridicat steagul spre a cere drepturile patriei mele, m-am îmbrăcat în cămașa morții.”*

Iar faimoasa lui proclamație este la fel de directă în chemarea la sacrificiul suprem, ca și cum ar vorbi Saint-Just. Este primul document al romantismului politic românesc (...) ³². Genealogistul Hagi-Moscu găsește cu priință a aminti, în acest context, de descendentul boiernașilor Poenari și baș-boierilor Oteteleşeni: *Proclamațiile, scrisorile epocii sunt datorate penei, de atunci iscusite, a lui Petrache Poenaru.*

Între bunurile cele mișcătoare ale Episcopiei Buzăului, desigur, se numărau și cărțile; din punctul de vedere la martorul lui Naum Râmnicăeanu, credem că, și aici, s-a săvârșit un „biblicid”, așa cum narează o altă lucrare a sa, *Izbucnirea și urmările zaverei din Valahia până la pieirea celor doi conducători ai ei, principele Alexandru Ipsilanti și Tudor Vladimirescu, un umil necunoscut din județul Mehedințului, datorat eteriștilor: Vivliothecile mânăstirilor și ale boierilor și cărțile le rumpea și le risipiia, ca lucruri netrebnice, și multe alte răotăți nepomenite făcea, care de s-ar scrie toate, ar trebui fieșcare lăcuitor dintr-aceste două țări, scriind în parte ale lui pătimiri, să unple testele de hârtie, și așa s-ar putea face o vivliothecă întreagă.* „Evghenistul” moldovean Alexandru Beldiman aduce și el jalbă lirică asupra stricăciunilor pricinuite de ienicerii veniți să curme „zurbaua”, care, cel puțin, nu erau creștini: *Enicerii, de mândrie, îngâmfați cât nu s-au dat/ Vinde cu o fală mare acele ce au prădat:/ Blane, strae și odoară, cât văzând te minunai,/ Iar aere, antimisuri erau harșele la cai; (...) Evanghelii de preț mare, sfinte psaltire cum vrei,/ Care de care să vânză, se gâlcevesc între ei* ³³.

În chip de cinstită a marelui patriot, primul gimnaziu buzoian, înființat la 1867, va purta, între 1870 și 1875, numele „Tudor Vladimirescu” (actualul Colegiu „B.P. Hasdeu”); prin strădania directorului Basil Iorgulescu, spre sfârșitul secolului al XIX-lea, aici se afla una din cele mai valoroase biblioteci publice (și școlare) din țară. Ca o pasăre phoenix, paradoxal, simbolul vexilologic al Eteriei, cartea își refăcea unul din vechile cuiburi. Până la „civilizata” ocupație germană din 1916-1918; dar aceasta este o altă istorie.

Note:

¹ B.P. Hasdeu, *Publicistica politică. 1869-1902*, vol.2, Editura „Saeculum I.O.”, 2001, p.256.

² *Buzău*. Ilustrații de Ion Miclea. Text introductiv de Eugen Marius Constantinescu, Editura Sport-Turism, 1988, p. 17

³ Naum Râmnicăeanu, *Correspondența moldoveanului cu munteanul*, în: *Izvoare narative interne privind revoluția de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu*, Editura „Scrisul românesc”, 1987, p. 67.

⁴ Dimitrie Ionescu, *Istoria orașului Buzău*, București, Editura „Litera”, 1979, p. 89-90.

⁵ Ilie Corfus, *Însemnări de demult*, Editura „Junimea”, 1975, p. 39-40

⁶ G. Călinescu, *Studii și cercetări de istorie literară*, Editura Tinerețului, 1955, p.22..

⁷ *Documente privind istoria României. Răscoala din 1821. Izvoare narative*, vol.5, Editura Academiei, 1962, p.63.

⁸ Naum Râmnicăeanu, *Op. cit.*, p.689

⁹ Marin Mihalache, *Tudor Vladimirescu*, Editura Militară, 1971, p. 88.

¹⁰ N. Stoicescu, *Cronica evenimentelor istorice petrecute în eparhia Buzăului (sec. IV-1848)*, în: *Spiritualitate și istorie la întorsura Carpaților*, Vol.1, sub îngrijirea dr. Antonie Plămădeală, Editura Episcopiei Buzău, p. 153.

¹¹ Constantin Corbu, *Rolul țărânimii în istoria României. Secolul XIX*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982, p. 119.; 135-136.

¹² Viorel Frîncu, *Drăgaica. Târgul dintre țări*, Editura „Tempus”, 2004, p.51.

¹³ Dan Berindei și Traian Mutașcu, *Aspecte militare ale răscoalei populare din 1821*, Editura Militară, 1962, p. 103.

¹⁴ Andrei Oțetea, *Tudor Vladimirescu și mișcarea ereristă în țările românești*, București, 1945, p.269

¹⁵ Cristache Gheorghe, *Formațiuni populare militare românești. 1800-1830*, Editura Militară, 1982, p. 59

¹⁶ I.C. Filitti, *Frământările politice și sociale în principatele române de la 1821 la 1828.*, în: *Opere*, Editura „Eminescu”, 1985, p.91; 93

¹⁷ Octav-George Lecca, *Familiiile boierești române. Istorie și genealogie (după izvoare originale)*, ediție de Alexandru Condiescu, Editura „Litera” și Muzeul Literaturii Române, (f.a.), p. 621.

¹⁸ Lazăr Băciucu, Valentin Georgian și Aurelian Pițu, *Buzău. Ghid turistic al județului*, Editura Sport-Turism. 1978, p.68-69; 101; 124.

¹⁹ Nicolae Filimon, *Ciocoli vechi și noi*, Editura „Minerva”, 1977, p. 132.

²⁰ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a 2-a, Editura „Minerva”, 1988, p. 274.

²¹ Nicolae Vrapciu, *Ecouri buzoiene la mișcarea revoluționară din anul 1821*, în: *Studii și cercetări de istorie buzoiană*, Buzău, 1973, p.77-83.

²² G. Dem Teodorescu, *Poezii populare ale românilor*, Vol.2, Editura „Minerva”, 1985, p. 326-327.

²³ Gabriel Cocora, *Pentru libertate și unitate. Studii, articole și documente de istorie buzoiană*, Editura „Litera”, 1983, p. 149; 151.

²⁴ Adrian Fochi, *Coordonate ale culturii populare în zona Buzăului*, în: *Spiritualitate și istorie la întorsura Carpaților*, vol.2, Editura Episcopiei Buzău, 1983, p.286.

²⁵ Panait Istrati, *Neranțula și alte povestiri*, Editura „Minerva”, 1984, p.102; 113.

²⁶ Victor Eftimiu, *Opere*, Vol.16, Editura „Minerva”, 1987, p.101-193.

²⁷ Gabriel Cocora, *Peneluri și condeie*, Editura „Litera”, 1978, p. 39.

²⁸ G.D. Iscu, *Revoluția română din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu*, ediția a doua, Casa de Editură și Librărie „Nicolae Bălcescu”, 1996, p. 199.

²⁹ Emanoil Hagi-Moscu, *București. Amintirile unui oraș. Ziduri vechi. Ființe dispărute*, Editura Fundației Culturale Române, 1995, p.132.

³⁰ Valeriu Nicolescu, *Buzău-Râmnicu Sărat. Oameni de ieri, oameni de azi*, Vol.2, partea I, Editura „Evenimentul Românesc”, 2001, p.238.

³¹ *Unitatea națională a românilor în epoca modernă 1821-1918.*, Editura Academiei, 1985, p. 18.

³² Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Vol.1, Editura „Minerva”, 1990, p. 136.

³³ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a 2-a, Editura „Minerva”, 1988, p.54.

Generalii Moșoiu și Olteanu asistând la trecerea Tisei.

Trecerea Tisei de către Armata Română (30 iulie 1919) În conștiința contemporanilor

Prof. univ. dr. Constantin I. Stan, Universitatea „Dunărea de Jos” Galați

În timp ce la Paris se derulau lucrările Conferinței de Pace, armata română înainta pe teritoriul Transilvaniei, cu toată atitudinea, destul de rezervată, a Alianților occidentali. Regele Ferdinand a pus problema înaintării trupelor sale dincolo de linia de demarcație, cu ocazia ședinței Consiliului de Miniștri desfășurată pe 28 martie/10 aprilie 1913 la Palatul Cotroceni. În urma discuțiilor purtate, s-a ajuns la concluzia că

această înaintare „nu mai poate fi amânată fără a periclita în chipul cel mai grav și cel mai hotărât interesele neamului și întreaga unitate națională.” Șeful statului român, luând seama de părerile exprimate a fost întrutotul de acord cu punctele de vedere exprimate de participanții la ședința Consiliului de Miniștri „susținând necesitatea de a se da trupelor române ordinul de înaintare.”¹ Generalul Constantin Prezan a

avut în cadrul dezbaterilor o atitudine destul de prudentă, chiar defensivă. El a arătat că unitățile maghiare dispuneau de 55.000 de oameni în timp ce armata română avea doar 30.000 de oameni, fapt care nu corespundea însă cu realitatea. Șeful Marelui Stat Major al Armatei Române a invocat apoi în cuvântul său situația grea din sudul Rusiei, unde bolșevicii se apropiau impetuos de linia Nistrului. De aceea, generalul C. Prezan cerea, după opinia noastră greșit, retragerea unor trupe din Transilvania în vederea întăririi forțelor noastre aflate pe teritoriul Basarabiei.²

În schimb generalul Arthur Văitoianu deși i-a fost subordonat lui Prezan era de părere că acțiunea militară nu mai trebuia amânată, cerând celor prezenți „să arunce în balanță spade și riscurile, căci va avea cu siguranță izbândă”.³ Surprinde desigur atitudinea ezitantă a generalului C. Prezan. Ea se explică mai ales prin cunoașterea capacității scăzute a forțelor militare aliate, în special franceze, care sătule de război manifestaseră o condamabilă pasivitate. Nici propunerea maiorului Dumitru Oancea, ca generalul francez Pruneau, comandantul trupelor Antantei din zonă să primească în semn de prețuire și recunoștință, cel mai înalt ordin militar românesc „Mihai Viteazul”, clasa a III-a⁴ nu a schimbat radical situația.

Grăbirea eliberării întregului teritoriu locuit de românii din Transilvania și Banat era necesară și datorită abuzurilor, ilegalităților și chiar crimelor săvârșite de bandele bolșevice maghiare în teritoriile pe care încă le controlau. Pe data de 13 martie 1929, un grup de intelectuali și fruntași politici români din Țara Silvaniei precum: Alexandru Aciu, Coriolan Mezezan, Luliu Pop sunt arestați de unguri, fiind acuzați de „trădare de patrie” și închiși în penitenciarul din Șimleu⁵. Nouă zile mai târziu însă, pe 22 martie 1919, a avut loc un alt val de arestări printre români. Cu acest prilej, au fost reținuți: Valentin Coposu, tatăl lui Corneliu Coposu împreună cu Vasile Anceanu, cumnatul său, și alți oameni pașnici din zonă. Împreună cu alți 30 de ostateci ei au fost aruncați cu cinism în vagoane de vite și trimiși la Nyregyhaza. De aici cei 32 de prizonieri au luat drumul Budapestei. În capitala Ungariei au ajuns doar 12, întrucât 20 dintre ei, profitând de împrejurări, dar riscându-și viața au reușit să evadeze, ajungând după mai multe peripeții în teritoriile eliberate de armata română.⁶

După, practic două luni, pe 23 mai 1919 se ajunsese totuși la un schimb de prizonieri, evenimentul care s-a desfășurat în localitatea Tiszafured. Un număr de circa 100 de ostateci români au fost puși în libertate de autoritățile ungurești în schimbul predării familiei liderului bolșevic maghiar Bela Kun, originar din comuna sătmăreană Lelia.⁷ Printre cei eliberați s-au aflat și surorile lui Luliu Maniu, ales președinte al Partidului Național Român, după moartea lui Gheorghe Pop de Băsești.

Tot în martie 1919 a fost aruncat în temniță de guvernarea de la Budapesta și preotul greco-catolic Corneliu Abrudan, din comuna Reșeg-Piscult județul Sălaj, escortat până la penitenciarul din capitala Ungariei. El era acuzat pe nedreptate de propagandă anti maghiară. De aici, potrivit propriei mărturii publicată după mai bine de două decenii „am fost salvat de armata română la 5 august 1919”.⁸

În aceste condiții extrem de dificile Consiliul Dirigent al Transilvaniei a elaborat și dat publicității un *Ordin de chemare*, unde cerea încorporarea Corpului Voluntarilor români în întregime și în afară de acest corp pe toți tinerii născuți în anii 1896, 1897 și 1898. Ofițerii se vor prezenta în timp (termen n.n.) de 48 de ore de la publicare, gradele inferioare și trupa la 7 februarie 1919 (stil nou). Oamenii corpului voluntarilor români se vor prezenta individual. Cei care nu vor răspunde ordinului de chemare la mobilizare „nu vor fi părtași la pământurile ce se vor împărți”.

Semnatarul documentului, Luliu Maniu evidenția totodată latura patriotă a chemării la arme subliniind că „Nu frica de pedeapsă să vă ducă la împlinirea ordinului de chemare, ci mândria conștientă că îndepliniți o sfântă datorie față de pământul nostru liberat, față de pământul vostru liberat; față de frații care nu se pot bucura încă de libertate și față de patria noastră română.”⁹

Ordinul de chemare a avut efecte extrem de pozitive. Mii și mii de români s-au înrolat în cele două divizii de infanterie a XVI-a și a XVII-a, creat special de Marele Cartier General Român pentru ostașii ardeleni. Ele cuprindeau regimente de infanterie, artilerie, precum și un batalion de vânători de munte. Efectivele totale ale celor două mari unități s-au ridicat la 35.796 de luptători.¹⁰

Diviziile române au fost grupate în corpurile 4 și 5 armată. Cu totul surprinzător, la 12 aprilie 1913, Marele Cartier General Român a numit în fruntea trupelor noastre din Transilvania în locul generalului Traian Moșoiu, fiu al Branului, pe generalul de divizie Gheorghe Mărdărescu apropiat colaborator al familiei Brătianu, „iar pe mine scria T. Moșoiu – m-a însărcinat cu comanda Grupului de Nord.”¹¹

În noaptea de 15/16 aprilie 1919, a început ofensiva română spre vest. Deși liberalii au lăsat impresia că acțiunea a început fără știrea și acordul lui Ion I. C. Brătianu, aflat la Paris „care va fi pus astfel în fața faptului împlinit” realitatea s-a dovedit cu totul alta. Din opoziție, Al. Marghiloman afirmă în notele sale politice că: „- Pherekyde a spus dr-ului Dinu Brătianu că a dat ordin trupelor române să treacă dincolo de linie și să meargă contra ungarilor << Ni seucid oamenii, se face uz de tun; doi francezi au fost uciși și ordinul de a înainta a fost dat fără știrea lui Brătianu, care va fi pus în fața unui fapt împlinit >>. Aceasta e o glumă și toată

lumea crede că lucrul s-a reglat din Paris, între Brătianu și Clemenceau. De altfel, o astfel de contradicție cu hotărârea luată joia trecută, încât e evident că numai în urma unui ordin al lui Brătianu s-a luat această măsură.¹²

Operațiunea militară cu caracter ofensiv declanșată pe 16 aprilie 1919 s-a realizat cu acordul și sprijinul direct al Franței, care avea forțe armate în zonă. Din aceste motive este foarte puțin probabil că o asemenea acțiune de anvergură, care implica numeroase trupe s-ar fi desfășurat fără acceptul lui I. C. Brătianu, respectiv premierul francez Georges Clemenceau. „Regia” pe care ei au pus-o la cale era destinată șefului executivului de la Casa Albă Woodrow Wilson și conducătorului guvernului de la Londra David Lloyd George. Din nefericire „spectatorii” n-au receptat mesajul care le era destinat.¹³

Diviziile române înaintau vertiginos ocupând în scurtă vreme localitățile Hodoa și Ciucea de pe dealul Pietrosu. Divizia 16 infanterie comandată de generalul Hangu, abia intrată în luptă a pus stăpânire pe zona Jirlău-Zalău. Cele mai grele lupte s-au dat în zilele de 16-17 și 18 aprilie 1919, când coloanele românești au zdrobit puternica rezistență a inamicului.

Divizia 6 infanterie a acționat în flancul drept purtând bătălii crâncene în sectorul Crasna. La 17 aprilie 1919, trupele române au eliberat orașul Șimleul Silvaniei, iar în noaptea de 19/20 iulie același an inamicul era alungat din Salonta. Pe 20 aprilie, militarii acestei mari unități au intrat triumfători în Oradea.¹⁴

În ciuda presiunilor tot mai intense ale Antantei, regimamentele române au trecut pentru prima dată Tisa pe 22 aprilie/5 mai 1919 și au ocupat relativ ușor malul stâng al fluviului. Preoții atașați pe lângă unitățile noastre au făcut slujbe religioase de pomenire a celor căzuți la datorie pentru întregirea neamului și au ținut predici în care au evocat eroi și ale lor fapte de arme pe câmpurile de război. Confesorul Regimentului 2 Vânători, spre exemplu, pretinde într-un raport redactat la Solnok și înaintat pe 21 aprilie/14 mai 1919 Marelui Cartier General Român, Serviciul Religios că „Am făcut sfințirea apei pe țărmul Tisei în prezența ofițerilor și trupe. Am înălțat inimile spre rugăciune pentru bravii ofițeri și oșteni căzuți pe câmpul de luptă, am binecuvântat țarina ce acoperea trupurile lor.”¹⁵

Unitățile militare române au pătruns, de asemenea la 4/17 mai 1919 în orașul Arad, mare centru al românismului din Banat. Subunitățile Regimentului 6 Roșiori, primele intrate în bătrâna cetate au fost întâmpinate cu flori și multă bucurie mai ales de populația românească din localitate care îi considera pe ostașii din Regat ca adevărați eroi.¹⁶

Înaintarea regimentelor române, impetuoasă până atunci, a fost însă oprită ca urmare a puternicei contraofensive maghiare declanșată în noaptea de 19/20 iulie 1919. Istoricul american Charles Upson Clark,

bun cunoscător al realităților românești consemna într-o carte dedicată României, publicată la New York în anul 1932, dar tradusă și la noi acum un deceniu următoarele: „Bela Kun a atacat cu șase divizii și trei brigăzi la ora 3 dimineața, pe 20 iulie 1919. El a lansat trei din aceste divizii asupra liniei de apărare subțire a românilor la Szolnok, după un bombardament susținut al tunurilor lui Mackensen. Alte atacuri au pornit în același timp în sectoarele Tokai și Proszha în nord și în regiunea Csongrad din sud.

În nord maghiarii au trecut Tisa la ora 8:30 lângă Szabolcs-Sighet și Tisa-Döb. Având forțe superioare, ei au ocupat satele Timar, Rakmoz și Tisa Eszanâr. Trupele care au traversat la Tisa Dob și Tisa Dada au fost totuși întâmpinate de forțele de rezervă ale românilor și împinse înapoi peste Tisa până în seara zilei de 20. la sud, inamicul a traversat în apropiere de Szolnok, Szentes și Mindszent, împingându-i pe români și ocupând Török-St-Miklós, Szentes și Hozmedö-Vasáhely.”¹⁷

Aflat în zona confruntărilor militare, generalul C. Prezan a luat o serie de măsuri imediate. El a dispus accelerarea deplasării unităților Diviziei 7 infanterie și concentrarea Diviziei 2 infanterie aflată în Oltenia către Banat. Această unitate trebuia, potrivit ordinului șefului Marelui Stat Major al Armatei române să afliască spre Arad. Pentru această operațiune militară se impunea folosirea căi ferate Vârciorova-Timișoara, care se găsea sub controlul trupelor sârbe de ocupație. Generalul C. Prezan a solicitat autorităților de la Belgrad aprobarea pentru utilizarea amintitei linii ferate, dar acestea nu i-au dat-o.¹⁸

Armata română s-a văzut nevoită inițial să se retragă și să organizeze apoi o contraofensivă. Aflat în cel dintâi regiment de artilerie ardelean aparținând Diviziei 16 infanterie, tânărul sublocotenent Ion Grosu mărturisese în memoriile sale că a preluat comanda Bateriei 69 de tragere și „Mai mult de 24 de ore, o zi și o noapte întreagă am fost într-o situație destul de grea: pe punctul de a fi luat prizonier și eram hotărât ca în niciun caz să nu mă las prins.”¹⁹

Flancul stâng al Grupului de nord a fost perturbat de faptul că Regimentul 23 infanterie care traversa sectorul Brigăzii 3 vânători a intrat în panică și s-a împrăștiat în dezordine. Comandantul Grupului a intervenit energic și a restabilit situația. Totuși, generalul C. Prezan a sosit pe 22 iulie 1919 la Oradea fiind însoțit de lt. colonelul Ion Antonescu, șeful Biroului Operații din Marele Stat Major, care concepuse întreaga contraofensivă.²⁰ Rememorând aceste tulbutoase evenimente, viitorul Șef al statului român în anii 1941-1944 arăta în martie 1938 într-un memoriu înaintat ministrului de război de atunci că: „Dacă generalul Prezan și cu mine n-ar fi alergat cu disperare (ințrând odată la Oroshaza chiar în mijlocul inamicului) de la un capăt la altul al frontului, dacă nu am fi întors din această goană trupe și comandanți din drumul retra-

Regele Ferdinand I și Regina Maria asistă la momentul trecerii Tisei de către trupele din Divizia 2 Infanterie, 13 august 1919.

gerii, dacă nu am fi luat pe loc măsuri de ordine și operative, am fi înregistrat cea mai rușinoasă dintre înfrângeri.”²¹

Contraofensiva a început prin acțiunea *Grupului de Manevră* condus de generalul Traian Moșoiu, întemeiat chiar pe 20 iulie 1919. Acest grup era format din Divizia 2 cavalerie, Diviziile 1 și 6 infanterie. Prima mare unitate era concentrată în zona Madara-Raczog, cea de-a doua se găsea în sectorul Barovka-Bihor Udvacaba.²² Acțiunea trupelor comandate de generalul T. Moșoiu a fost încununată de succes, forțele maghiare au suferit înfrângeri grele. La 24 iulie 1919 ostașii români au cucerit localitățile Kukegyeg și Konderes Szolnok, unitățile militare ungurești se retrăgeau de o așa manieră încât produceau o degringoladă generală.²³

În data de 20 iulie 1919, Regele Ferdinand și Regina Maria au asistat alături de Ion I. C. Brătianu la trecerea Tisei de către diviziile Grupului de Manevră. Rememorând aceste clipe entuziaste de profundă vibrație patriotică, generalul C. Prezan scria peste ani următoarele: „Contraatacul nostru principal de la Szolnok reușind am hotărât și fixat ziua trecerii Tisei, cu înaintarea până la ocuparea Budapestei și apoi am anunțat pe rege și pe primul ministru care au asistat la această operațiune importantă.”²⁴ Profund impresionată de înălțătorul eveniment, Regina Maria consemna în amintirile sale între altele: „Am întâlnit nesfârșite coloane de trupe, pe drum am fost ovaționați cu urale frenetice și entuziaste dar, totodată, am fost acoperiți de un praf maroniu. Am văzut, de asemenea numeroase trupe trecând podul. M-am amuzat

aruncând nenumărate pachete de țigări soldaților care treceau. Aceasta i-a umplut de bucurie. Oriunde merg dau din plin țigări, din care am întotdeauna destule (...). Ballif cu mine și cu Mamulea aveam grijă ca mâinile să-mi fie mereu pline, indiferent cât de departe merg, cu ce mijloace de transport. În final, am trecut Tisa pe un pod de vase la Tisa Bo și ne-am dus pe un drum de șes într-un sătuc Kokelec, unde am inspectat o altă divizie și am văzut cum arată o casă distrusă de bolșevici. Și aici am împărțit numeroase țigări, apoi am mers într-un sat îndepărtat unde Moșoiu își are cartierul general. El ne-a dat o masă excelentă pe o verandă (...). Imediat după masă am pornit din nou să inspectăm o altă divizie și o altă trecere a Tisei, pe un alt pod de vase într-un loc numit Tisa-Bure. Am sosit chiar în momentul în care podul era gata și regimentul meu urma să treacă primul (...)

Ne-am înapoiat cu mare viteză și cu un sentiment de satisfacție, dar cu pielea foarte arsă de soare și ochii injectați. Ajunși la gară, am descoperit că sosise Brătianu. Am fost neplăcuți impresionați de un grup de tineri soldați bolșevici îmbrăcați la întâmplare, unii aproape elevi. Ei au fost prinși cu mâinile pline de sânge și mi s-a spus că vor fi împușcați la apusul soarelui. Aproape că mi s-a oprit inima.”²⁵ La rândul său, comandantul trupelor române generalul Gheorghe D. Mărdărescu descria în amintirile sale publicate în anul 1922 emoționantul eveniment astfel: „La ora 17 începe trecerea Tise Divizia a II-a de cavalerie în prezența M.M.L.L. Regele și Regina care și acum ca totdeauna, au ținut să vină în mijlocul trupelor pentru a le răsplăti și a le îmbărbăta. Timp de 3 zile (30, 31 iulie și 1 August)

M.M.L.L. însoțite de generalul Prezan, Șeful Statului Major General al armatei au asistat la trecerea trupelor noastre peste Tisa, atât la Kis-Köre, cât și la Tisa-Bö, înălțând încă cu prezența lor, moralul destul de ridicat al ofițerilor și trupei. M.M.L.L. au trecut și peste Tisa până la linia trupelor celor mai înaintate, intersectându-se de aproape de mersul operațiunilor și dând astfel cel mai înălțător exemplu de împlinire a datoriei către Țară.²⁶

Aflat la comanda Brigăzii 4 Roșiori, generalul Gheorghe Rusescu înfățișează peste ani trecerea Tisei în felul următor: „În seara zilei de 29 iulie 1919, toți șefii de unitate suntem chemați la Marele Cartier General pentru a primi directive ca urmare a Consiliului de Război ce avusese loc în prezența Regelui (...). În acea noapte, prima divizie de vânători a trecut pe dreapta Tisei, pe la Tiszabö. În după amiaza zilei de 30 iulie, Majestatea Sa Regele, însoțit de Majestatea Sa Regina Maria și de suită se afla pe malul Tisei, la Kis-Köre, în mijlocul trupelor de cavalerie, masate la capul podului pentru trecere. Ajungând în fața Brigăzii 4 Roșiori și întinzându-mi mâna zise: La revedere, general Rusescu, la Budapesta. Răspund: Majestate în trei zile vom fi acolo!²⁷ Maiorul Bădescu surprinde trecerea fluviului Tisa de către militarii Diviziei 2 Vânători în noaptea de 28/29 iulie 1919 astfel: „După un violent bombardament și după un atac la baionetă dat de o companie din (Regimentul n.n.) 9 vânători, ce a fost trecută în bărci a trecut toată divizia.²⁸ Un alt martor ocular înfățișează evenimentele de la Tisa-Bö după cum urmează: „Trecerea armatei pe podul de la Tisa-Bö sub ochii Regelui și Reginei sosiți de curând pe front. Cu zece minute înaintea sosirii perechii regale trei avioane inamice au aruncat bombe asupra podului (...). toată armata trecea așa în sunetul muzicii, cu încurajări că trece hotarul țării. Regele exclamă: << Trec oltenii mei! >>²⁹

Tânărul ofițer Constantin C. Luca având gradul de locotenent și funcția de comandant de companie în Regimentul 15 infanterie Piatra Neamț susține în amintirile sale că: „În noaptea de 29/30 iulie 18 baterii ale Diviziilor de vânători bombardarează violent malul Tisei în dreptul satului Tisa Bö. Nu-i răspund decât câteva mitraliere semn că paza e slabă. Generalul Holban dă ordin ca trecerea să înceapă. Pe la ora 3 noaptea, o companie din regimentul 2 vânători a debarcat. Posturile inamice se retrag, o rachetă anunță că vânătorii sunt stăpâni pe mal. Celelalte bărci urmează, iar pontonierii în 2 ore și jumătate construiesc podul. La 5 dimineața Brigada a IV-a Vânători (Reg. 9 și 10) a trecut urmată de Brigada a III-a (Reg. 2 și 3).

Departate de a se gândi la cea mai mică rezistență, ungurii au fugit părăsind mari depozite de muniții și materiale. În același timp 20 km mai jos, la Solnok se dezlănțuia o canoadă violentă între trupele grupului Moșoiu și cele ungare convinse că pe aici vor încerca

românii trecerea Tisei. Pe podul de la Tisa Bö continua trecerea Diviziei II Vânători, pe sub privurile Regelui, Reginei și a primului ministru Brătianu, care a părăsit conferința de la Paris și privește cu mândrie cum soldații României înfăptuiesc ceea ce diplomații de la Paris îi refuzau. Spre seară a trecut și Divizia a 6 a din grupul Moșoiu, urmată de Divizia I. La nord în sectorul Tokai, trupe din Divizia a 16 a au trecut Tisa pe la Tisa Dab, întărind pe cele trecute din ajun.³⁰

Un alt foarte tânăr ofițer de rezervă, istoricul Gheorghe I. Brătianu, fiul președintelui P.N.L. Ionel Brătianu își amintea peste ani între altele: „La capul podului de la Tisa Bö au asistat la trecerea Diviziei 1 Vânători, Regele Ferdinand, Regina și Ion I. C. Brătianu.” Semnatarul acestor rânduri făcea o legătură între momentul 1919 și cel de la 1877, când ostașii români treceau Dunărea „sub privirile lui Carol I și primului ministru Ion C. Brătianu, mica oștire a României independente mergea să se afirme sub zidurile Plevnei³¹ Sublocotenentul Nicolae C. Popescu viitorul ginere al generalului Traian Moșoiu scria în 1924 sub pseudonimul Neculai Cibin o lucrare cu caracter memorialistic în care pretinde că „Trec sub ochii Regelui și Reginei doboranții diviziilor ce biruise la Kislei-Szalleis și Fegyvernek, iar mai spre miazănoapte încă trec Roșiorii. Marșul se urmează grabnic înainte. În nisipurile dintre Nagy-Koros și Czeghed, întreaga armată bolșevică rămasă, peste patruzeci de mii de oameni, peste șase sute de tunuri, e prinsă de diviziile Grupului de Manevră.³² Și subofițerul V. Gheorghe Vică din Regimentul 10 infanterie Putna își amintea acest eveniment memorabil în felul următor: „Regele, Regina, flori, bomboane, țigări, voie bună. Așteptăm să ne vină rândul la trecere până seară, deoarece pentru un moment suntem în rezerva diviziei. Din cauza întunericii, operația durează cam mult, însă pe la vreo 11 (23 n.n.) suntem gata adormiți la adăpostul unei clăci de fân din marginea șoselei Kis-Kore-ului.³³

Constantin Kirițescu înfățișează și el această scenă afirmând în monumentala sa sinteză dedicată participării României la primul război mondial că alături de cei doi monarhi se afla și Ion I.C. Brătianu „Pe podul de la Tisa- Bö continuă trecerea coloanelor de vânători, care calcă voios în sunetele muzicii militare și aclamă cu entuziasm pe suverani. Alături de ei, primul ministru al țării Ionel Brătianu care a părăsit conferința de la Paris.³⁴

Aflat în anturajul Familiei Regale române de mai bine de două decenii ca șef al Serviciului P.T.T. (Poșta Telegraf Telefon), Eugeniu Arthur Buhman notează în însemnările sale din 4 august 1919 că „În acest timp, Regele asistă la Tisza Bö, timp de 2 ore, la trecerea trupelor noastre noastre în Ungaria. Soldații l-au ovaționat. În urmă, Suveranul s-a deplasat și pe alte puncte ale frontierei. A doua zi au trecut Tisza la Szolnok și Kiskoe. La înapoiere au vizitat spitalele de la

Cluj. La Copșa Mică au fost salutați de Iuliu Maniu.”³⁵

Într-adevăr, la întoarcere, conform notițelor Sidoniei Docan, secretara președintelui Senatului Național Român din Cluj, dr. Amosticăncu, Regele Ferdinand și Regina Maria au poposit în capitala Transilvaniei pe 2 august 1919. Suveranii au vizitat cu acest prilej cantina Crucii Roșii din gară fiind plăcut impresionați.³⁶ Aflată în centrul evenimentelor, Regina Maria reitera în însemnările sale din 2 august 1919 că „Am avut o zi extrem de obositoare, de dimineață la Cluj, am mers din spital în spital. A fost o zi splendidă, cu un soare strălucitor, după atât de multă ploaie. Spitalele erau în condiții bune și sosirea noastră a fost întâmpinată cu multă bucurie.”³⁷

După trecerea Tisei, trupele române au înaintat vertiginos în teritoriul Ungariei. Aflat cu regimentul său de artilerie în contact direct cu inamicul, Ion Grosu subliniază în amintirile sale că „După câteva zile, reluându-se operațiunile ofensive am pătruns în adâncime, lupte mai importante având loc la trecerea Hornadului, unde inamicul a marcat o puternică rezistență.”³⁸ Totuși, primele unități ale armatei României, care au pătruns în Budapesta au făcut parte din Brigada 4 Roșiori a generalului Gh. Ruscescu, ce intra în componența Diviziei 2 cavalerie. Aceste trupe constituiau de fapt avangarda Grupului de Manevră al generalului T. Moșoiu. Regimul lui Bela Kun s-a prăbușit. Încă din 1 august 1919 el a prezentat demisia cabinetului său. Imediat s-a constituit un guvern prezidat de Gyula, Peide. A doua zi, Bela Kun a părăsit Budapesta îndreptându-se spre Viena.

România Mare se înfăptuia, astfel, cu imense sacrificii materiale și umane.

Note

¹ Ion Stanciu (editor), *Un nou document privitor la acțiunea politică și militară a României în aprilie 1919*, în „Revista istorică”, serie nouă, tom. 1, nr. 2/1990, pp. 189-190

² *Ibidem*, p. 190; vezi și Viorica Zgutta, *Constantin Prezan: Mareșal al României*, Iași, Editura Dosoftei, 2005, p. 96

³ I. Stanciu (editor), *op.cit.*, p. 160

⁴ Apud *Încorporarea Timișoarei la România Mare. Date istorice adunate de dr. Pompiliu Ciobanu*, Timișoara, Tipografia Atheneu, 1934, pp. 22-23

⁵ Vasile Mircea Zaberca, *România din Banatul iugoslav și Marea Unire. Alba Iulia 1 Decembrie 1918*, Timișoara, Editura Hastia, 1995, p. 13

⁶ Viorel Ciubotă (editor), *Documente inedite privind schimbul de ostateci de la Tișzafurea din 23 mai 1919*, în „Satu Mare studii și comunicări”, vol. XV-XVII/1998-1999, pp. 371-372

⁷ *Ibidem*; Marin Pop, *Biografia protopopului Valentin Coposu semnatul al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918*, în „Sargelie”, XVIII-XXIX/1999-2000, p. 405

⁸ Pr. Grigore N. Popescu, *Preoțimea română și întregirea neamului. Temnițe și lagăre*, vol. II, București, Tipografia „Vremea”, 1990, p. 236

⁹ Arhivele Naționale Brașov, fond Pompiliu Nistor, dosar 24/1919, f. 1-2

¹⁰ *Ibidem*, f. 3; vezi și C.I. Stan, *Generalul Traian Moșoiu ostașul și omul politic (1868-1932)*, ed. a II-a, Buzău, Editura Alpha M.D.N., 2009, p. 169

¹¹ General Traian Moșoiu, *Ocuparea Budapestei în legătură cu operațiile din Ardeal 1918-1919*, Simleul Silvaniei, Atelierele Cartea Românească, 1919, p. 6

¹² Al. Marghiloman, *Note publice*, vol. III, ediție de Stelian Neagoe, București, Editura Machiavelli, 1995, pp. 284-289

¹³ Lucian Leuștean, *O dilemă istoriografică. Cine a atacat în aprilie 1919?*, în vol. *In Honorum Ioan Caprosa. Studii de istorie*, Iași, Editura Polirom, 2002, p. 499

¹⁴ Lt. colonel Constantin Drăgănescu, *Campaniile din 1848, 1849 și 1919 în Transilvania și Ungaria*, București, Tipografia „Izvorul”, 1930, pp. 144-145; Mihai Drecin, *Eliberarea orașului Oradea în aprilie 1919*, în „Cetatea Biharei”, I, nr. 1/1992, p. 8

¹⁵ Gheorghe Nicolescu, Gheorghe Dobrescu, Andrei Nicolescu (editori), *Preoți în lupta pentru Marea Unire 1916-1919. Documente*, București, Editura Europa Nova, 2000, p. 455, doc. 254

¹⁶ „Românul”, Arad, nr. special, din 18 mai 1919; Banatul, Timișoara, I, nr. 18 din 25 mai 1919; Andrei Caciara, Mircea Timbuș (coord.), *Orașul și județul Arad după 1 Decembrie 1918. Studii și documente*, Arad, Editura Gutenberg-Univers, 2008, p. 152

¹⁷ Charles Upson Clark, *România unită*. Traducere de Doina Roventă, București, Editura Malasi, 2001, p. 201

¹⁸ Dumitru Preda, Vasile Alexandrescu, Costică Prodan, *În apărarea României Mari. Campania armatei române din 1918-1919*, București, Editura Enciclopedică, 1994, p. 275

¹⁹ Ion Grosu, *Memoriile unui ofițer de informații*, București, Editura Militară, 2009, pp. 91-92

²⁰ Petre Otu, *Mareșalul Constantin Prezan. Vocația datoriei*, București, Editura Militară, 2008, p. 310

²¹ Ion Ardeleanu și Vasile Arimia, București, Editura Tinerama, 1997, p. 15

²² Lt. colonel C. Drăgănescu, *op.cit.*, p. 230; vezi Charles Upson Clark, *op.cit.*, pp. 203-204

²³ Ion Țepelea, *1919-1920. O campanie pentru liniștea Europei. Bi-lanțuri paradoxale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1996, p. 109

²⁴ Eftimie Ardeleanu, Adrian Pandea (editor), *Din „dosarul” secret al Mareșalului Prezan (3)*, în „Revista de istorie militară”, nr. 1/1997, p. 20

²⁵ Maria, Regina României, *Însemnări zilnice (ianuarie 1918 - decembrie 1919)*, vol. I, ediție de Vasile Arimia, București, Editura Historia, 2006, pp. 253-254

²⁶ General G.D. Mărdărescu, *Campania pentru dezrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei (1918-1920)*, București, Editura Cartea Românească, 1922, p. 149

²⁷ Neculai Maghior, Ion Dănilă, Vasile Popa, *Ferdinand văzut de contemporanii săi*, București, Editura Militară, 2006, p.218

²⁸ Radu Cosmin, *România la Budapesta*, ed. a II-a, de Mircea Dogaru, Arad, Editura Fundației „Moise Nicoară”, 2007, p. 166

²⁹ *Ibidem*, p. 107

³⁰ Lt. colonel (retr.) Constantin C. Luca, *Cărămizi de temelie nouă 14 august 1916-14 noiembrie 1919*, București, Editura Axy, 2005, p. 366

³¹ Gheorghe I. Brătianu, *Acțiunea politică și militară a României în 1919 în lumina corespondenței diplomatice a lui Ion I.C. Brătianu*, ediție de Șerban Papacostea, București, Editura Corint, 2001, p. 100

³² Neculai Cibin, *Războiul nostru*, București, f.e., 1914, p. 132

³³ V. Gheorghiu Vică, „Câteva pagini” din trecutul glorios, Constanța, Tipografia „Albina”, f.a., pp. 9-10

³⁴ Const. Kirițescu, *Istoria Războiului pentru întregirea României 1916-1919*, ed. a II-a, vol. III, București, Editura Casa Școalelor, 1925, p. 477

³⁵ Eugeniu Arthur Buhman, *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României. Memorii. 1898-1940*, ediție de Cristian Scarlat, București, Editura Sigma, 2006, p. 223

³⁶ Cornel Tucă (editor), *Notițe pe zile din toamna anului 1918*. Consemnate de Sidonia Docan, secretara președintelui Senatului Național Român din Cluj, în vol. *Marea Unire a tuturor românilor din 1918*, Focșani, Editura Pallas, 2008, p. 93

³⁷ Maria, Regina României, *op.cit.*, vol. I, p. 255

³⁸ I. Grossu, *op.cit.*, p. 93.

Cezar Boliac, aboliționistul, și Buzăul

Emil Niculescu

Iunkerul Boliac și confinii

Cezar Boliac, fiul unui italian, Anton Bogliacco, „doctor și antreprenor de club”, și al Zincăi, s-a născut (25.III.1813) tocmai când ciuma așa-zisă a lui Caragea era în toi; după lichidarea flagelului, în 1815, tatăl se repatriază iar mama se recăsătorește cu stolnicul Petrache Peretz, în a cărui casă va învăța carte (grecească) având dascăl pe Neofit Duca, cel ce-i va induce pasiunea pentru istorie și scriitorii clasici. Își continuă studiile la colegiul „Sf. Sava”, unde îl are profesor pe I. Heliade Rădulescu și, intermitent, pe Petrache Poenaru, acestuia din urmă dedicându-i, la 1845, un imn deosebit de optimist: *Istoria se întinde/ Al tău nume a primii,/ Și-aureola ce-l cuprinde/ Peste secoli va luci.*

În 1830, intră voluntar în armată („straja pământeană” nou creată), asemeni multor juni învățați din generația sa, mânați de elanul romantic al redeștăririi virtuților și gloriei strămoșești; va primi *la început gradul de iuncăr, fiind avansat, în anul următor, 1831, praporgic (locotenent)*¹.

Oarecarele discriminări de încadrare, conform poziției sociale, a aspirațiilor la cariera militară (*toți fiii de boieri, cu rang de la ban până la paharnic sau stolnic inclusiv, erau primiți cu grad de sublocotenent (praporgic), iar de la paharnic în jos, ca iunkăr*²), vor fi amputat elanul tânărului rebel care, deși legase ceva prietenii cu camarazii Teodor Socoleanu, Constantin Telegescu (viitor coleg complotist, la 1840), Christian Tell (viitor general), va demisiona din armată; la acesta va fi contribuit și un accentuat simț al echității, lezat de cutumele de comportament ale ofițerilor timpului, așa cum reiese dintr-un portret șarjat aflat în „Epistola” dedicată lui D.K.A.K.: *Fuși comandir în oștire: întâi avuși escadron/ Și pe urmă după asta comandași batalion./ Și întâi mai la urmă, tu îmblai tot cu cuvânt/ Să înveți pe soldat slujba; nici o coastă nu i-ai frânt./ Nu i-ai dezlipit ureche, n-ai scos ochi, de păr n-ai tras./ Nici măcar un bobârnac nu l-ai ciocănit în nas. / Un*

ostaș când va să bată, nu dă douăzeci și cinci;/ Strigă: Toți und ofițirii! Dați până cădeți pe brânci,/ Soldatului mănca-i hrana, leafa, nu-l da nici mondir, / Dă-i de muncă, dă-i bătaie, de ești zdravăn comandir!

Prezența sa în breasla ostășească este atestată și de poezia „Plângea sentinela comandirul său”, o elegie, datată „1841, februarie 10”, care exteriorizează regretul unei santinele care nu-și putea părăsi postul pentru a-i aduce un ultim omagiu de dragoste și respect comandantului său, stins din viață: *Plângea comandirii! „Plângea și soldații!.../ Și noi, toată roata, îl plângeam ca frații;/ Căci îl iubeam tare, - și el ne iubea!.../ Îl săruta lumea; dar eu n-am putut,/ Căci eram la postu-mi, - n-avui astă parte!/ Suspinam fierbinte, priveam de departe!/ Așa ne e slujba!...Mijloc n-am avut!*³ “ Luarea la cunoștință de sfârșitul imprevizibil al ofițerului, care-și chemase subordonații, pentru a-și lua adio, exploatează stereotipiile salutului militar, inadecvat în situația dată: *Ne silim, ne ștergem ca să-i dăm raport,-/ Veseli, ca să-i placem, intrarăm în casă.../ Îi citea un preot, ...era-ntins pe masă,-/ Să trăiești! Strigarăm; dar, el era mort!!...⁴*

Vântul înnoitor ce prepara revoluțiile europene de la 1848 era stârnit și de socialismul utopic, de „doctrina” Fourier, ce avea în Teodor Diamant, prieten cu Boliac, un adevărat practician, cu totul insolit, în Valahia, acesta fiind inițiatorul falansterului de la Scăieni-Prahova, pe moșia lui Manolache Bălăceanu: obștea a fost desființată, la sfârșitul anului 1836, de către domnitorul Alexandru Ghica, iar Diamant exilat la mânăstirea Snagov.

Frecventarea unor saloane bucureștene cu vederi liberale, între care cel al maiorului (viitor colonel) Ion Câmpineanu, boierul patriot, propagator de idei generoase, îi prilejuia, cum narează Ion Ghica, în evocarea lui Gr. Alexandrescu, întâlnirea cu *ofițerii români dintr-un regiment cu Câmpineanu, căpitanii Golești, Ștefan și Nicolae, căpitanii Crețulești, Costache și Scarlat, căpitanul Teologu, căpitanul Voinescu II, sublocotenentul Rusetache și mai mulți tineri de pe atunci, care petre-*

cei citind istorii militare: campaniile lui Napoleon, memoriile lui Frederic cel Mare și scrieri ale poezilor cu renume: Lamartine, Hugo, Beranger etc.

Faptul că amfitrionul este arestat de oamenii agiei, la 21 februarie 1840, și întemnițat la Mărgineni, îi prilejuește poetului Boliac, autor de versuri satirice la adresa stăpânirii, un adevărat „manifest” liric instigator la rebeliune, distribuit în foi volante: *Aideți frați la Măgureanul! Să scăpăm pe Câmpineanul!*

În surghiun la Poiana Mărului

Intră, astfel, în vederile căpitanului Costache, șeful agiei Bucureștilor, și, în mai 1841, soarta complotiștilor se hotărăște după cum urmează: *Marin Serghiescu e trimis la ocna de sare de lângă Telega; ceilalți sunt duși la Snagov și prin alte mânăstiri transformate în închisori. Boliac, după cum are să scrie Ion Ghica (în „Amintiri despre Gr. Alexandrescu” din „Scrisori către V. Alecsandri”, n.m.) - „mai norocit, e trimis să respire aer curat de munte la Poiana Mărului, unde un cucernic călugăr îi citește în toate diminețile moliftele sfântului Vasile”*⁵ Mânăstirea, ridicată la sfârșitul secolului al XVIII-lea, între Bisoca și Jitia, fusese un important centru al isihastismului românesc și se afla în (pe atunci) județul Râmnicu Sărat. Surghiunul avea o înfățișare insolită pentru obștea călugărească și sătenii din împrejurimi, după cum reiese din descrierea de pe „pașaportul” arestuitului: *de statură mijlocie, cu păr negru și des pe care-l purta totdeauna foarte îngrijit, mustăți negre, pomeți proeminenți, purtând în permanență ochelari*. De aici va trimite epistola „La maior Voinescu II”, profund marcată de un gigantesc al propriei persoane, ce se alătură unei întregi coloane de martiri ai lirei și gestului sfidător, sfârșiți, de multe ori, în mizerie, o întregă enciclopedie: Tasso, Milton, Cervantes, Chenier, Hugo etc.: Și

d-om arunca privirea peste timpuri de la-nceput,/ Vom vedea un lanț de chinuri printre care au trecut/ Aști martiri de când e lumea. Temnițe și sugrumări,/ Goana, lanțul le-au fost plata l-ale lor cerești cântări.

Modest și nu prea, își justifică stufosul preambul, prin comunicarea pedepsei sale politice și a ambientului natural și moral în care își duce canonul: *Prea lungii astă scrisoare. Vrând să-ți spun ce am pățit/ Din cauza ciocoimii; vrând să-ți spun că-s surghiunit/ În Camceatka României, într-o hoardă d-ototoți,/ Într-o capişte druidă, unde cer să vezi nu poți,/ Ş-unde Teutates s-aude prin copaci bătrâni zbierând,/ Primind ritul cel de groază de la eremiți turbând,/ Unde oameni pitagorici zac pe tabernaculi beți, / Unde șoimul și vulturul de scald vara în nămeți...Asupra darului său de „peisagist” montan (Specialitatea sa este panorama de sus (...)) În poezie, Boliac este un excursiunist care știe să vadă peisajele (...) și dezvăluie o artă decorativă vrednică de un Th. Gautier, observa G. Călinescu⁶) s-au pronunțat mai toți cercetătorii operei sale; astfel, în diagnoza Elenei Tacciu, poetul resimte muntele ca pe un catalizator romantic al antinomiilor, între derizoriul biologic și expansiunea titanismului său⁷. La fel crede Mircea Scarlat despre „O dimineață pe Caraiman”, ce, dacă n-ar fi stânjenit de prolixitate, acest poem (care conține un foarte frumos vers: „Și buciume din stâne s-aud pe vânt venind”) ar fi putut fi unul din cele mai bune scrise în epocă⁸.*

Scrisoarea către maiorul Voinescu II, deși considerată de criticul antecitat doar importantă sub aspect istoric pentru indicarea mitologiei literare a unei epoci, are, totuși, în finalul reprodus aici, o expresivitate particulară; bolgia văzută de Boliac, cu ochii unui meridional, îngrozit de rigorile boreale, amestecă geografiile, mută hototoții în septentrion, druzii în zona Buzăului și Vrancei, unde „oameni pitagorici” își anesteziază, înșiși, frica de mediul ostil cu alcool. E, desigur, o exagerațiune, cu remarca unul dintre scriitorii buzoieni, Dumitru Ion Dincă, ce i-a refăcut itinerariul: *Se vede că exilul din zona Râmnicului Sărat nu atât că l-a marcat pe Bolliac, cât l-a alimentat „orgoliul” de martir al neamului. Supralicitează după cum crede de cuviință și după...necesități. Când nouă luni, când șapte (durata surghiunului, n.m.). Important este că după momentul Poiana Mărului spiritul de dreptate răbufnește în el vijelios⁹.*

Pot fi, destul de îndreptățite, „suspiciuni” că și poezia „Schitul” este inspirată de aceeași perioadă de surghiun; un aer hieratic patronează sosirea sihaștrilor și călugărilor la slujba miezonoptică, pe care, în condițiile știute, scriitorul a putut-o urmări câteva anotimpuri, cu toate ritualurile ei: *Acum e miezul nopții, și tuciul deșteptat./ Lovește și răsună din nalta-i locuință,/ Ca glasul ce pornește o oaste-n biruință,/ Și-n munți, din stâncă-n stâncă, eco l-a repetat./ (...) Pe sute de*

*potece bătute ne-ncetat/ De greii sandali negri ce-n
noapți fără de stele./ În zile fără soare, pe lapovițe
grele./ Pe vijelii, pe viitori, de loc n-au pregetat./ Se
mișc prin întuneric părinții singuriți,/ Mai negri decât
noaptea, mai vechi decât stejarii, / Cu pletele ca blana
pe care-mbracă țarii./ De privegheri și posturi neîn-
cetat slăbiți, // Și când lucește-un fulger pe câțiva gâr-
bovi, orbi,/ Al căror sânge-ngheață în vinele slăbite,/
Se văd jucând pe raze acele barbe-albite,/ Ca fulgii
unei ierne pe penele de corbi.// (...) Nimic nu îi con-
duce spre templul înegrit,/ Nimic decât o lampă ce
parcă licurează/ În fundul monastirii, precum ne lu-
minează/ O rază de speranță când sufletu-i mâhnit.*
Derizoriul biologic este, însă, învins de credința
nestrămutată care îl călește : *Așa se hrănesc și ei de
mana cea din cer;/ Așa credința vine pe-ascuns de îi
nutrește./ Pe când asprimea rugii și postu îi slăbește/
În lunga lor veghere pe un toiag de fier.* Se prefigu-
rează, cu accentuată pregnanță, figurile ascetilor,
pustnicilor semimineralizați din poezia eminesciană,
oficianții „domelor” și peșterilor, înțelepții și purtătorii
de taine și credințe de când lumea.

Cu sprijinul tatălui său adoptiv, ce recurge la
bunăvoința marelui ban Mihalache Ghica, fratele dom-
nitorului, vodă îl iartă, nu înainte ca, la 10 mai 1841,
exilatului să nu i se solicite pocăința, printr-o scrisoare
expediată de la Poiana Mărului: *înălțate doamne, dacă
aș ști că omul poate să-și reguleze și gândirea pre-
cum își poate regula faptele, m-aș socoti netrebnic de
a mă arăta înaintea Măriei tale; dar gândirea fuge și nu
este om care să poată zice că e stăpânit de dânsa.*
*Împins de demonul scrisului, am greșit și eu și mă rog
să mă ierțați!*¹⁰. De unde ar rezulta că arta este un act
luciferic, semn că ceva din molifrele Sf. Vasile rodiseră
în „rațiunea” tânărului scriitor.

Aboliționistul la Buzău

În jurul acestui răstimp al surghiunului Boliac scrie
o sumă din ciclul de poezii sociale, grefate pe starea
de lucruri a timpului său: „Țiganul vândut”, „Fata de
boier și fata de țigan”, „Sila”, „Carnavalul”, „Lepădatul”,
„Epistolă la colonelul I. Câmpineanu”, „Pedeapsa cu
moarte”, texte saint-simoniste în concepție.

Boliac este un abolitiționist, combătând pentru: elibe-
rarea țiganilor robi, desființarea pedepsei capitale.

„Pedeapsa cu moarte”, întrunind ambele
teme/doleanțe, cum semnalează D. Popovici,
*aparține, tematic, unei bogate literaturi ce milita în
acest sens; cea mai răsunătoare scriere în această or-
dine este „Le dernier jour d'un condamné” a lui Victor
Hugo. (...) Romanul lui Hugo a fost tradus în
românește de căpitanul Stoica și traducerea a provo-
cat un schimb de scrisori între el și Heliade.*

Acesta din urmă, încântat de starea poporului român

Cezar Bolliac, portret de Th. Aman.

*în comparație cu popoarele occidentale, ajunge la
mărturisirea că în Țara Românească nu se află călău
pentru că, deși pedeapsa cu moartea este prevăzută
în legi, ea nu se aplicase nimănui. (...) Poezia pornește
însă de la date locale. Un oarecare Vernescu din
Buzău pusese pe un țigan să ucidă pe alt Vernescu
din același oraș. Cei doi erau veri și pricina era soția
celui ucis. Au fost condamnați la moarte și Vernescu și
țiganul. Boierul a fost grațiat de Bibescu. Țiganul însă
nu. Totuși execuția nu s-a putut îndeplini pentru că nu
s-a găsit nimeni în toată țara să facă pe călău!*¹¹. De
fapt, poetul generalizează, și se voalează mobilul
crimei, totul întrând, în lipsa de instrucțiune și manip-
ularea ucigașului de facto, nu a instigatorului la crimă:
*Când face viața moarte o osândiți să moară?-/ El a privit
ciocoiul cum bate și doboară,/ Lăsând pe zile morții țig-
anii ce-i robește,-/ Și nu se face vorbă. I-au dat de
băut bine,/ I-au dat o armă-n mână, când nu era în
sine,/ I-au zis: omoară-ți gădea și eu te ocrotesc.// Tu
măine vei fi liber cu copilașii-n pace;/ Îți dau de chel-
tuială, îți dau orice-ți va place,/ Te-oi face negustor./
Te-oi face om de lume; iar altfel, - vai de tine!-/ Acuma
dar alege-ți, ca ce-ai voi mai bine:/ S-omori sau să te-
omor?. Intervine, e drept penuria de călău, dar
dorobanții, inventivi, găsesc un „voluntar” – un alt
țigan, silit să-l spânzure pe vinovat. Aici, s-ar zice, in-
tervine mâna destinului: ștreangul se rupe de trei ori.
Probabil că l-au forțat să persevereze, producând o
adevărată regresie în vremuri crunte, cum rezultă din*

strofele finale: *Poporul, plin de scârbă, în groaza lui cea mare./ Era uimit de spaimă, și fără răsuflare/ Fugea neconținut./ Priveliștea aceasta el nu o mai văzuse/ Încă de când cu turcii. De mult nu se produse/ Revista de-ngoazit// Buzăul șoptea nopții, spunea d-o grozăvie./ Plângea pe unde luna, și câinii pe câmpie/ Urlau neconținut./ A doua zi, în aer, pe liniște, răcoare./ Sta, vână ca porumba, cu ochii albi în soare./ Țiganul spânzurat.* Dacă la François Villon se simte un flux umanitar, compasiune pentru execuția prin ștreang, între care, în urma activităților sale extrapoetice, ca aparținător la „frăția scoicarilor” organizație bandedească a epocii sale, Boliac, uzând de un parnasianism de invidiat, obține, probabil împotriva intenției sale, un pictural aproape cinic prin tușă și șlefuirea estetă. Uneori, uneltele îl trădează.

Militantismul pentru eliberarea Țiganilor va fi continuat în activitatea sa gazetărească; la 1844, publică în „Foaie pentru minte, inimă și literatură” o știre despre o faptă ce s-ar fi dorit imitată: în Moldova, odată că s-au slobozit Țiganii mănăstirești, iar domnitorul Mihail Sturza a dat slobozenie la toți Țiganii săi, a jertfit un venit de patru mii de galbeni pe an. Apelul se îndreaptă și spre mobilizarea inteligenței: *Veniți domnilor, veniți toți câți ați pus mâna odată pe condei, porniți de un sentiment nobil, profesotri, jurnaliști și poeți, veniți să facem pentru întâia oară o cauză comună, cauza Țiganilor și să luptăm pentru slobozenia lor: religia, interesul statului și duhul înaintării noroadelor ne vor fi de ajutor*¹².

George Potra arată că, abia în 1856, sub Barbu Știrbei, se dă o listă a celor care și-au eliberat Țiganii, nepretinzând în schimb nici o despăgubire de la stat (420 de boieri eliberează 2611 robi); dintre aceștia vom numi numai ofițerii ce au dat curs inițiativei: Burchi, N., căpitan (27), Budișteanu Dimitrie, căpitan (9), Constantinescu, parucicul (13), Cerchez C., maior (9), Câmpineanu Ioan (11), Golescu Radu, maiorul și frații (90), Podeanu, maior (11), Solomon, colonel (9), Voinescu Ioan, colonel (15), Vlădoianu Ștefan, colonel (26). Ar rezulta că vreo 12 ofițeri au dat libertate la 220 de Țigani, ceea ce, în procente, față de situația generală, indică o „rată de entuziasm” mai mare cu 50% decât cea manifestată de celelalte categorii sociale.

Pentru unii, Țiganii intrau în inventarul domestic, erau „bunuri” incluse în foile de zestre, și, uneori, semn de apartenență la boierie, chiar dacă scăpătată, cum notifică George Ranetti, în piesa „Romeo și Julieta la Mizil”: *Tu uiți,*

voyons, că-n timpul domniei lui Știrbey,/ Strămoșul meu Tănase avea la Fefelei/ Cinci robi Țigani și zece pogoane de moșie?/ Uiți tu că făceam parte din aristocrație? Barbarie contra căreia Boliac și-a manifestat, pe front literar și publicistic, poziția evropenească.

Revoluționarul, istoricul, gazetarul

Un prilej de a reveni, temporar, la amintirile vieții oștășești va fi revoluția de la 1848, mai întâi în Țara Românească, când se implică în procurarea armelor pentru ostași și căzuși (cum va nara, în 1860, în „Românul” - „Armarea”): *Din armele adunate de Grigore Ghica am scos eu la 1848 ca la 5000 de puști de lux ce erau într-o pivniță la Mihai-Vodă, cu ușa și cu ferestrele zidite. Le-am depus la vornicia de poliție, după care am ales șase sute carabine de Damasc, pentru care comandasem paturi nouă și capsule din ordinea guvernului*¹³. Va participa și la revoluția din Transilvania, editând, la Brașov, ziarul „Espatriatul”.

Încearcă să creeze solidaritate între capii revoluției maghiare, în speță Kosshut și conducătorii revoluției române din Ardeal, se străduiește să atragă pe generalul ceh Bem, comandantul oștirii ungurești de partea cauzei noastre naționale, cum rezultă dintr-o scrisoare a lui Bălcescu destinată lui Ion Ghica („*Bolliac cum ți-am spus e bine cu Bem și i-a zis într-o zi că noi îi putem face o carieră mai strălucită decât i-au făcut-o ungurii*”) sau din poezia „România solidară”, scrisă la Seghedin, în iulie 1849, în care se includea, ca refren, un îndemn potatoric, toastativ, nu lipsit de adeziunea ambelelor tabere: *Să bem, să bem, să bem/Cu noi e bătrânul Bem!*

Adeverință de emancipare a Țiganilor, semnată de Arh. Snagoveanu, Cezar Boliac și Petrance Poenaru

Dealtfel, către maturitate și senectute, se va dedica publicisticii, după cum se confesează: *Am lăsat școala pentru armată, am lăsat armata pentru litere, am lăsat literele pentru publicitate; voi lăsa publicitatea forțat de această lege draconică și imorală pentru știință. Mediocru în toate, nu-mi voi îngropa „talantul” până când voi putea face uz de dânsul*¹⁴.

Disciplina căreia se i va dedica, datorită și generallului Mavru, care îi va fi naș de cununie, în 1846, a fost arheologia. Va face excursii de explorare în anii 1845, 1846, 1858, 1869: în anii 1864-1866 este director general al Arhivelor statului.

Deși ironizate de Al. Odobescu (în „Fumuri arheologice scornite din lulele preistorice”) campaniile sale pentru descoperirea de antichități, în urma cărora întocmește rapoarte, au salvat piese muzeistice prețioase. Materiale asupra acestora vor intra în coloanele periodicului „Trompeta Carpaților”, între care „Călătorie arheologică în România” (1858), „Despre daci” (1858), „Numismatica”(1868).

În calitatea sa de director, va vizita, în 1865, schitul Cârnu, din județul Buzău, ctitorie din anul 1546 a domnitorului Mircea Ciobanu și a soției sale Doamna Chiajna, prilej cu care a ridicat o parte din manuscrisele și icoanele vechi aflate aici, pentru arhivele statului¹⁵. Încă înainte de legea dată de Cuza pentru secularizarea averilor mănăstirești, Cezar Boliac tipărește „Mănăstirile din România (zise închinete)”(1862), unde arăta: *Chestiunea mănăstirilor, și mai cu seamă a celor închinete, este o chestiune națională de economie și de autonomie. (...) A treia parte din pământul Țării Românești este proprietatea sinților (sfinților), prin urmare și a treia parte din locuitorii țării muncesc pentru acești divini proprietari.*

În 1870, la propunerea unui colectiv format din B.P. Hasdeu, Șuțu, V.A. Urechia și Dim. Sturdza, colecția de medalii a lui Boliac, între care se detașau cele bătute de Traian, va fi achiziționată de stat pentru Muzeul Național de Antichități (132 monede de aur, 97 de argint și 126 de bronz).

Memorialistul Constantin Bacalbașa semnaleză că primul congres al presei naționale (1871) consta într-o adunare de ziariști săraci și începători, afară de Cezar Bolliac o adunare de necunoscuți. Și ce erau ziarele?

Ziarul „Românul” nu-și putea plăti dările și fotoliul lui C.A.Rosetti se vindea.

„Trompeta Carpaților” d’abia își ținea zilele. În luna Noiembrie 1871 acest ziar anunța astfel că Cezar Bolliac își vindea colecția de tablouri spre a-și susține ziarul:

OCAZIUNE

„Sunt de vânzare 60 tablouri originale de marii maestri: Albert Dürer, Paul Peters Braunner, Le Bourguignon, Ribbera, Salvator Rosa, Ioseph Rosa, Zeanbelin, P. Braghel, Albanuo, Iordano, Van Dick etc.

*Această galerie se vinde pentru fondul <Trompeta Carpaților> etc. etc.”*¹⁶.

Lovit de o boală neiertătoare, se stinge din viață la 25 februarie 1881, după ce, câțiva ani, vegetează într-o inactivitate silită, atât de improprie firii sale.

În 1956, când i se editează opera în două volume, cu o consistentă prefață, îndatorată, totuși, epocii proletcultului, George Munteanu aduna câteva din aprecierile unor contemporani: *caracterizarea lapidară și definitivă a lui Eminescu din „Epigonii” asupra lui Bolliac – poetul, care „cânta iobagul și-a lui lanțuri de aramă”; aprecierea admirativă a lui Hasdeu, care – în dedicația cu care-și însoțea monografia „Ion-Vodă cel Cumplit” – îl numea pe Bolliac „Ercule al prozei române”, gândindu-se fără îndoială la prodigioasa și originala publicistică din ultima parte a vieții scriitorului; în sfârșit părerea nu mai puțin entuziastă a lui Macedonski, pentru care Bolliac era „marele nostru poet și prozator”.* La cea de a 130-a comemorare scriitorul rămâne, nu mai puțin pregnant, prin entuziasmul său umanitar, capacitatea de empatie și elanul „căuzaș” ce i-au marcat existența, civismul călăuzitor, propriu epocii de renaștere națională în care s-a implicat cu toată dăruirea.

Note:

¹ Florian Gheorghe, Mihai Popescu și Ion Rotaru, *Prezențe militare în știința și cultura românească. Mic dicționar*, Editura Militară, 1982, p. 57.

² *Amintirile colonelului Locusteanu*, Editura „Porto Franco”, 1992, p.

³ Teodor Vârgolici, *Scriitorii clasici și armata română*, Editura Militară 1986, p. 22.

⁴ Cezar Bolliac, *Opere*, Vol.1, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1956, p. 257.

⁵ Tudor Șoimaru, *Cezar Bolliac*, Editura Tineretului, 1962, p.125.

⁶ G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a 2-a, Editura „Minerva”, 1988, p.250

⁷ Elena Tacciu, *Romantismul românesc*, vol.2, Editura „Minerva”, 1985, p. 134.

⁸ Mircea Scarlat, *Istoria poeziei românești*, vol.1, Editura „Minerva”, 1982, p. 333.

⁹ Dumitru Ion Dincă, *Nevăzuta față a tezaurului de la Pietroasa*, Editura „Eminescu”, 1985, Op. 122.

¹⁰ Tudor Șoimaru, *Op. cit.*, p. 133.

¹¹ D. Popovici, *Romantismul românesc*, Editura „Albatros”, 1972, p.

¹² George Potra, *Contribuții la studiul țiganilor din România*, Mihai Dascal Editor, 2002, p. 105; 109.

¹³ Teodor Vârgolici, *Op. cit.*, p. 60.

¹⁴ Mircea Scarlat, *Op. cit.*, p. 334.

¹⁵ Lazăr Băciucu, Valentin Georgian și Aurelian Pițu, *Buzău. Ghid turistic al județului*, Editura Sport-Turism, 1978, p. 68.

¹⁶ G. Caliga, *Almanahul dicționar al presei din România și al celei românesci de pretutindeni, cu o prefață de d-l Constantin Bacalbașa*, Imprimeria Fundației Culturale „Principele Carol”, 1926, p.7.

Personalități militare buzoiene în Campania din Bulgaria (1913)

----- Viorel Frîncu, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău

În cel de-al doilea război balcanic, în care România a fost implicată, atât diplomatic și militar, pe frontul din Bulgaria au fost prezente atât unitățile militare buzoiene, cât și viitoare personalități care au marcat viața cazonă din garnizoana Buzău. În rândurile de mai jos, vom creiona fișele biografice ale unora dintre aceștia.

Generalul **Alexandru Iarca**, în timpul celui de-al doilea război balcanic (1913), a fost comandantul Corpului 3 Armată. S-a născut în 21 noiembrie 1853, la Palanca, în fosta comună Ojasca (azi comuna Măgura – n.n.), jud. Buzău, fiul lui Costache Iarca (1819-1901), proprietar la Jideni (Podgoria), și al Irinei Cațaçal (1823-1880). În veacul al XIX-lea,

Alexandru Iarca

boierii Ierculești au avut dregătorii importante în județul Râmnicu Sărat, iar pe ulița (I)erculeștilor (azi Str. Lalelelor) ședea macedoneanul Constantin Iarca, cu moșii în Câmpia Râmnicului. La cumpăna secolelor XIX și XX, întreaga mahală din partea de miazăzi a orașului se numea Erculești. Viitorul general își începe studiile la Buzău – școala primară și seminarul -, după care urmează cursurile Școlii Militare de Artilerie din Iași. După absolvire, este avansat la gradul de sublocotenent și repartizat la Regimentul 1 linie, cu care participă la războiul de independență (1877-1878). După încheierea războiului, se căsătorește cu Zoe Constantin Caloenescu. Își continuă studiile militare, în perioada 1880-1883, la Școala de Stat Major din Bruxelles, după care este avansat locotenent și numit ofițer în cadrul Regimentului 4 linie (1885-1886), apoi comandant de companie la Școala militară și profesor de tactică. Avansat la gradul de maior, între anii 1890-1892, își desfășoară activitatea în cadrul Ministerului de Război, după care va fi numit comandant al Regimentului 5 Călă-

rași (1893-1894), cu gradul de locotenent-colonel. Pentru Alexandru Iarca urmează o perioadă fastă, fiind numit șef de Stat Major, la Divizia a IV-a București (1894-1896), și apoi la comanda Corpului 3 Armată.

În această calitate, coordonează acțiunile militare ale unităților din subordine, printre care regimentele de Infanterie 8 Buzău, 9 Râmnicu Sărat, 10 Prahova, 7 Artilerie Buzău, în campania din Bulgaria (1913). La 9 iulie 1914 este numit subinspector al armatei, având în competență problemele privind înzestrarea armatei, pledând, prin numeroase memorii adresate primului-ministru, I. C. Brătianu, pentru dotarea infanteriei cu arme moderne, precum și pentru adoptarea unor reforme în cadrul armatei.

La 1 aprilie 1916, se pensionează și se stabilește la Buzău, iar la 13 mai 1933, trece la cele veșnice.

Este autorul a 21 de lucrări de specialitate militară¹, și a volumului *Memorialul meu*, tipărit, în anul 1922, la Tipografia „Ioan Călinescu” din Buzău, unde autorul face un interesant istoric al Regimentului 7 Artilerie.

Generalul **Aristide (Aristarh) Razu** s-a născut, la 7 martie 1868, în orașul Cahul, dintr-o familie de medici. A urmat studiile la Facultatea Politehnică din cadrul Universității din Liège (Belgia), pe care le termină la 18 octombrie 1895, fiind licențiat în specialitatea inginerie electrică. La 15 iunie 1902, se căsătorește cu Margareta Laura Zoe Mandrea, nepoata lui Costache Aman, fratele vitreg al pictorului Theodor Aman. În timpul campaniei din Bulgaria, a fost comandantul Regimentului 8 Infanterie Buzău. La sfârșitul războiului balcanic, la întoarcerea în cazarmă, în ziua de 24 august 1913, acesta va ține un înflăcărat discurs, mulțumind tuturor ostașilor pentru contribuția la campania de la sud de Dunăre. De asemenea, a luat inițiativa, ca în memoria celor ce și-au pierdut viața în acest război, să se ridice un monument, ce va fi amplasat, în anul 1914, inițial, în cimitirul „Sf. Gheorghe” din Buzău, și, apoi, mutat definitiv în Cimitirul Eroilor. Avansat la gradul de g-ral de brigadă, în timpul Primului Război Mondial, a fost comandantul Diviziei 21 Infanterie (25-30 august 1916), apoi va comanda Divizia 22,

Aristide Razu în grad de căpitan

Generalul Razu împreună cu ofițerii unui regiment de transmisiuni (1928)

până pe 8 decembrie 1916, când această structură militară va fi desființată. De la 23 februarie până la 29 iulie 1917 și de la 2 septembrie 1917 până la 7 februarie 1918, va comanda Divizia a V-a Infanterie. De la 1 august până la 2 noiembrie 1917, conduce Corpul 3 Armată cu care va participa, între 6 - 19 august 1917, la eroicele lupte de la Mărășești.

La 30 septembrie 1920 este avansat la gradul de general de divizie și numit comandant al Corpului 1 Armată. Din anul 1928, va funcționa în calitate de inspector general în cadrul Comandamentului de Geniu al Regimentului de comunicare și semnalizare. Se va pensiona în anul 1932. La 23 mai 1918, a fost decorat cu Ordinul „Coroana României cu spade”, în grad de comandor și cu „Virtutea Militară”, cu panglică, „pentru curajul și vigoarea cu care a condus Divizia a V-a Infanterie pe câmpul de luptă”.

Generalul **Gheorghe Spirescu**² s-a născut, la 16 februarie 1862, în localitatea Motău - Muscel. A absolvit Școala Militară de Infanterie, Geniu și Marină. Având gradul de maior, în anul 1899, este repartizat

la Regimentul 7 Artilerie, după care este numit la comanda Divizionului II, format din bateriile 4 și 5. Din anul 1900, conduce Biroul Mobilizare pe care îl reorganizează. În același an, este numit director al Școlii Regimentare. În perioada 1 octombrie 1911 – 1 iulie 1914, a fost comandantul Regimentului 7 Artilerie Buzău. În această calitate participă la cel de-al doilea război balcanic (1913), regimentul ajungând, în urma strategiilor militare aprobate și a ordinelor de război

Generalul Gheorghe Spirescu

transmise, pe aliniamentul final de la Ciumrok-Kovitz. La întoarcerea în țară, la inițiativa sa, se va ridica un monument, în fața cazărmii, în memoria celor căzuți pe câmpul de luptă³. În timpul primului război mondial, ia parte, cu gradul de general, la campania din Dobrogea și la marea bătălie de la Mărășești. Este președintele comitetului care a avut inițiativa construirii localului Cercului Militar al Ofițerilor din Buzău⁴.

A decedat la 3 mai 1933, în orașul Buzău.

Generalul **Traian Epure**⁵, născut la 1 aprilie 1869, în Bârlad, va funcționa, cu gradul de maior, în Regimentele 18 Gorj, 40 Călugăreni și 76 Infanterie, cu cel din urmă participând efectiv la campania din Bulgaria. La 10 mai 1918, este ridicat la gradul de general și detașat în Basarabia, iar la 8 septembrie 1920, ia comanda Diviziei a V-a Infanterie Buzău, pe care o conduce vreme de opt ani. La 1 aprilie 1929, iese la pensie. A fost căsătorit cu Smaranda, fiica lui Constantin Șișman, căpitan în războiul de Independență, nepoată a colonelului Ștefan Șișman, fost comandant al Regimentului 8 Infanterie, în războiul din 1877. Soția generalului Traian Epure a făcut parte din conducerea Societății de Crucea Roșie.

Locotenent-colonel **Octav I. Constantinescu**⁶, ofițer de infanterie. S-a născut, la 19 octombrie 1889, în comuna Beceni, jud. Buzău. După absolvirea Liceului „Al. Hajdeu”, a urmat cursurile Școlii de Ofițeri de Infanterie din București (1911-1913). La 23 iunie 1913 a fost avansat sublocotenent și repartizat la Regimentul 8 Infanterie Buzău, cu care a participat la campania din Bulgaria. De asemenea, s-a numărat printre ofițerii care au luptat eroic în timpul primei conflagrații mondiale a secolului XX, între

Constantin Fotescu în grad de căpitan

anii 1916-1918. După încheierea războiului, în 1920, s-a căsătorit la Tarantino, în Basarabia, cu fiica unui medic veterinar, Wieder. A decedat în anul 1931, în orașul Buzău.

Generalul de aviație **Constantin Fotescu**⁷ s-a născut la Buzău, la 29 ianuarie 1883. A absolvit Liceul „Al. Hajdeu”, după care a urmat, în

perioada 1902-1904, cursurile Școlii de Ofițeri de Cavalerie din București. În anul 1911, a trecut în aviație, când a primit brevetul de pilot, cu gradul de căpitan. În anul 1913, a participat, ca aviator, la operațiunile de recunoaștere aeriană a armatei române în Bulgaria. Chiar de la începutul operațiunilor, la Calafat, căpitanul Constantin Fotescu, având ca observator pe cpt. (r) I. Aryon, a trecut în zbor Dunărea și a operat o recunoaștere spre Belogradjic. La o altă încercare de a trece Dunărea, în vederea îndeplinirii misiunii de recunoaștere, din cauza curenților, avionul acestora a luat foc, cpt. C. Fotescu reușind să aducă aparatul la aterizare. Pilotul și observatorul au avut de suferit arsuri grave pe față și pe corp. Pentru comportamentul său eroic și pentru serviciile aduse, căpitanul Constantin Fotescu a fost decorat cu „Virtutea Militară” de război.

În timpul primului război mondial, între anii 1916-1918, a fost pilot pe un avion de recunoaștere. În anul 1925, era colonel și comanda Flotila de luptă. Se va pensiona, înainte de 1941 cu gradul de general de escadron.

NOTE:

¹ Arhivele Naționale Buzău (se va cita, în continuare, Ar.N.Bz.), Primăria orașului Buzău, act deces nr. 254/15 mai 1933; apud Valeriu Nicolescu, *File de cronică – o istorie a Buzăului în date*, Ed. Editgraph, Buzău, 2008, p. 213.

² Arh.N.Bz., Primăria orașului Buzău, act deces nr. 227 din 4 mai 1933; apud Valeriu Nicolescu, *Oameni de ieri, oameni de azi. Buzău-Râmnicu Sărat*, vol. II, partea 2, București, Ed. Evenimentul Românesc, 2001, p.

³ G. Sătcoeanu; D. Serbescu-Lopătari, *Un jubileu (1833-1933). Regimentul 7 Artilerie, Cincizeci de ani de viață*, Buzău, 1935

⁴ Col. dr. Mihai Goia, *SOS Cercul Militar Buzău. Lăcaș de păstrare și cultivare a tradițiilor militare*, în: „Străjer în calea furtunilor”, an. 1, nr. 1, p. 11-12.

⁵ C. Dumitrescu, *Material documentar privind viața orașului Buzău până în anul 1944*, vol. VIII, p. 225.

⁶ *Ibidem*

⁷ *Realitatea ilustrată*, anul XIII, nr. 646, 06 iunie 1939

Măsuri de organizare și instruire a forțelor aeriene regale române pentru intrarea în cel de-al doilea război mondial

Comandor aviator dr. Marius - Adrian Nicoară¹

În operațiile aeriene a contat și contează încă foarte mult, faptul că spațiul aerian permite în mod natural mișcarea nelimitată, largă și rapidă, la dispoziția tuturor luptătorilor aerieni, în cele trei dimensiuni ale sale. Pentru folosirea cu succes a acestuia și crearea de avantaje tactice, a fost și este nevoie de lucru în echipă, iar individual de calitate psihice (caracter puternic, curaj, agresivitate) și fizice (aptitudini, rezistență) pentru fiecare luptător aerian. Analiza organizării și instruirii Forțelor Aeriene Regale Române² la începutul celui de-al doilea război mondial, reconstituite conform documentelor timpului, ne oferă imaginea exactă a Aeronauticii Române la intrarea în amintitul conflict. Acest model organizatoric s-a realizat în principal conform „Instrucțiunii 2100 pentru reorganizarea și funcționarea Aeronauticii” din 25 ianuarie 1941, a „Directivei speciale de instrucție în Aeronautică” din toamna anului 1940,³ și a altor acte normative emise în perioada octombrie 1940 – iunie 1941⁴ în strânsă legătură cu Misiunea Aeronautică Germană din România.

Dezmembrarea României Mari, în urma rapturilor teritoriale din vara anului 1940 și periclitarea ființei statului român, a creat o situație deosebit de gravă din punct de vedere politic, militar și economic. În aceste

condiții o alianță cu Germania devenea necesară, deși aceasta jucase un rol decisiv în mutilarea țării, pentru că o alternativă la această alianță nu exista, aliații tradiționali Anglia și Franța, fuseseră eliminați ca factori de putere în Europa.

Rapturile teritoriale din anul 1940 au redus efectivele mobilizate ale Aeronauticii cu aproximativ 25%.⁵ La 1 noiembrie 1940 când s-a trecut la reorganizare, efectivul disponibil pentru mobilizare prezenta o reducere de circa 35%.⁶ De aceea pentru a rezolva acest deficit s-a hotărât completarea organică a tuturor structurilor funcționale. Sprijinul acordat în acest sens de către Misiunea Militară Germană în România (sosită la București în data de 12 octombrie 1940)⁷ a fost important și a ajutat la unificarea instruirii în domeniul aeronautic.⁸ De aceea analiza modelului Aeronauticii Române de la începutul anului 1941, include și evaluarea relațiilor româno-germane de cooperare în domeniile înzestrării cu tehnică (avioane de luptă, tunuri antiaeriene) și a instruirii militare.⁹ În ansamblul relațiilor româno-germane din anii 1940 – 1941, cooperarea în domeniul Aeronauticii a beneficiat de un interes deosebit, chiar special, din partea ambelor părți sub multiple aspecte precum: a) doctrinar, în sensul integrării spiritului ofensiv german în concepția întrebuintării categoriilor

de aviație în război; b) al dotării, cooperarea în acest domeniu, bazată pe importul materialului volant din Germania, a fost permanent un „punct fierbinte” al alianței; c) al acțiunilor militare propriu-zise ș.a.m.d.¹⁰

Potrivit cererilor părții române, Misiunea Militară Germană, a avut două componente de bază, una pentru Trupele de Uscaț iar cealaltă pentru Aeronautică, urmând a „funcționa în legătură cu Marele Stat Major” și trebuind să dispună „de ofițeri specialiști necesari.” Pentru Aeronautică se prevedeau: 6 - 8 escadrile de bombardament; 10 - 12 escadrile de vânătoare; 6 escadrile de asalt (Stuka); 24 baterii de artilerie antiaeriană, (în continuare art. a.a.) de 75 - 88 mm; 20 baterii art. a.a. de 37 - 40 mm; 30 baterii mitraliere de 13 - 20 mm; 6 baterii proiectoare, toate complet dotate și cu muniția necesară.¹¹ Se mai preciza că unitățile de instruire necesare centrelor de instrucție vor fi luate din unitățile amintite mai sus și se vor completa cu unități speciale necesare: a) la avioane de război (formarea personalului) cu 2 escadrile de vânătoare și 2 escadrile de bombardament, toate cu rezervele lor; b) la avioane de școală (faza a 2-a) cu 80 avioane ARADO 96, 70 avioane ARADO 96 B, 30 avioane Foke - Wulf, tipul de trecere pe material modern; c) la apărarea contra-aeronavelor cu 2 baterii de 75 - 88

mm, 3 baterii de 37 - 40 mm și 1 baterie mitraliere grele de 20 mm. De reținut că în mod real, la instalarea Misiunii Aeriene Germană în România, doar o parte din aceste opțiuni românești au fost satisfăcute. Misiunea Militară Germană având scopuri mai diversificate decât solicitările inițiale.¹²

Propunerile guvernului român se refereau și la necesitatea de „a ne apropia în cel mai scurt timp doctrina de luptă a armatei germane și învățămintele trase din ultimul război (Polonia, Franța)”¹³, fapt pentru care se solicitau 3 - 4 ofițeri de stat-major din armata germană pentru a fi detașați pe lângă Școala Superioară de Război,¹⁴ „în scopul de a colabora cu profesorii Școlii pentru difuzarea principiilor și procedeele de luptă ale armatei germane și funcționarea statelor majore la armata terestră și aeriană”¹⁵ De asemenea, un număr de ofițeri români tineri urmau a fi trimiși la Centrele de Instrucție din Germania și în unitățile armatei germane pentru „a fi pregătiți și desăvârșiți (perfecționați – n.n.) în spiritul de doctrină și instrucție al armatei germane și a realiza încrederea și legătura sufletească între cele două armate”.¹⁶ În ceea ce privește colaborarea în caz de război, șeful guvernului român solicita ca aceasta să fie „stabilă în timp, direct între guvernele celor două țări”.¹⁷

Observăm că Misiunea Militară Germană în România în pofida aparențelor, nu a fost o structura militară folosită pentru ocuparea României. Ea a fost cerută de statul român, nu a fost impusă de către Germania (precum cazul Cehoslovaciei, al Poloniei) și s-a instalat în țară în baza unor acte juridice (protocoale) cu responsabilitate internațională, chiar dacă nu a existat un tratat (politic, militar) româno-german. Mai mult în România această misiune nu a exercitat ingerințe în treburile interne ale statului (nu a impus, spre exemplu, schimbarea regimului politic, numirea unui nou guvern etc.), fiind în mod practic, sub controlul administrativ al organelor statului român (plata activităților prestate, subvenții hrană, transport etc.). Dar sub raport strate-

gic, prin misiunea militară din România, Germania a controlat spațiul sud-est european, inclusiv spațiul românesc.¹⁸

Potrivit programului convenit de către părțile română și germană și a Protocolului din 22 octombrie 1940¹⁹, Misiunea Militară Germană s-a instalat în România în perioada 19 octombrie – 14 noiembrie 1940, când ultimele transporturi dinspre Germania au fost încheiate, pentru Aeronautică sosind din Germania: 189 ofițeri, (2 generali, 19 ofițeri superiori, 168 ofițeri inferiori); 648 subofițeri; 3832 trupă; 1013 autovehicule; 256 motociclete; 64 avioane,²⁰ 121 tunuri a.a., 21 mitraliere a.a., 12 proiectoare.²¹ Șeful Misiunii Germane Aeronautice în România a fost generalul-locotenent (echivalent românesc al vremii – general de divizie) Wilhelm Speidel, iar șef de stat-major, colonelul inginer diplomat Bassenge.²²

La 18 octombrie 1940, Statul Major al Aerului (șef: general de escadră aviator Ramiro Enescu), prin Ordinul circular nr.171 făcea cunoscut în Aeronautica Română că pentru legătura Statul Major cu Misiunea Aeriană Germană în România, a dispus înființarea unei Secții de legătură.²³ Atribuțiile și organizarea Secției erau: - conlucrarea cu Secția 5 (Instrucție, Regulamente, Învățământ) din Statul Major al Aerului; - asigurarea cazării și urmărirea aprovizionării comandamentelor și unităților germane în garnizoanele de dislocare; - transmiterea și urmărirea programelor de instrucție între unitățile germane și române ș.a. Un ofițer din această Secție era detașat la secția de legătură de la Marele Stat Major, denumită, Secția 7 Legături cu armatele aliate.²⁴

Misiunea Aeriană Germană în România a avut un rol deosebit de activ în pregătirea teritoriului național românesc pentru acțiunile militare germane în Balcani și contra U.R.S.S. în primăvara și, respectiv, vara anului 1941. La 23 ianuarie 1941, Comandamentul Superior al Trupelor Armatei Germane din România a notificat forțelor militare românești Ordinul nr.51/1941 pentru intrarea în dispozi-

tiv a forțelor aeriene germane în România, referitor la „apărarea spațiului aerian «România»” de către forțele aeriene germane.²⁵ În baza acestui ordin, s-a constituit Comandamentul Aviației de Vânătoare German din România, comandat de maiorul de aviație Handrick, comandantului Grupului 3 din Flotila 52 Vânătoare, subordonat direct șefului Misiunii Aeriene Germane, care potrivit înțelegerilor subordona și „unități de aviație de vânătoare române, pe măsură ce acestea urmează instrucția germană”.²⁶

Se poate aprecia că acțiunile întreprinse în prima parte a anului 1941 de către Misiunea Aeriană Germană vizau pregătirile necesare pentru operațiile viitoare cuprinse în planul „Barbarosa” (atacul asupra U.R.S.S.) mai ales că în concepția comandamentului german, România reprezenta la acea dată pentru „un centru strategic și o bază pentru supremația politică asupra Europei de Est și Sud-Est”, prefigurându-se astfel o cooperare militară deosebit de activă, consumată pe parcursul a trei ani și două luni de război (22 iunie 1941 – 22 august 1944), cu lumini și umbre, potrivit cu evoluția evenimentelor militare la flancul sudic al frontului germano-sovietic și profund marcată de inexistența unui document (tratată) alcătuit expres în acest scop.

Instrucția aeronautică desfășurată în colaborare cu instructorii germani a urmărit: a) cunoașterea experienței aviației germane din perioada 1 septembrie 1939 – decembrie 1940 și prima parte a anului 1941; b) dobândirea deprinderilor practice necesare executării misiunilor; c) însușirea „spiritului ofensiv” în executarea misiunilor, specific doctrinei germane; d) cultivarea „legăturilor de camaraderie cu aviatorii germani” ș.a.²⁷ Deja în august 1941 Subsecretariatul de Stat al Aerului aprecia că: „Rezultatele colaborării de instrucție româno-germane au evidențiat faptul că aviația română este capabilă să-și însușească cunoștințele necesare pentru executarea perfectă a misiunilor ce-i revin și pe care ea le posedă (aceste cunoștințe – n.n.) în

cea mai mare parte. Dacă i se pune la îndemână aceeași bogăție de mijloace de toate categoriile, se speră ca rezultatele obținute să fie egale cu cele ale aeronauticii Germane” (subl.n.).²⁸

Forțele Aeriene Regale Române²⁹ au intrat în marele conflict mondial cu două organe centrale de conducere superioară, subordonate *Subsecretariatului de Stat al Aerului* (cu misiunea principală de coordonare a acțiunilor unităților subordonate): *Statul Major al Aerului*, care făcea parte din Marele Stat Major al Armatei cu scopul de a asigura „pregătirea de război a forțelor aeriene și a apărării antiaeriene”, funcționând ca „organ de concepție, conducere și dotare” a Aeronauticii și *Secretariatul General*, care era organ de conducere superioară tehnică și administrativă a Aeronauticii.³⁰

S-au prevăzut inițial două organe superioare de comandament, control, îndrumare și supraveghere a pregătirii de război: *Comandamentul Forțelor Aeriene* pentru aviație, aerostație și geniu aeronautic; *Comandamentul Apărării Antiaeriene* pentru apărarea antiaeriană, a armatelor terestre și a teritoriului, apoi a apărut cel de-al treilea, *Comandamentul Apărării Passive* pentru prevenirea eficientă asupra atacurilor aeriene pe întreg teritoriul țării.³¹

Aviația era organizată pe categorii de aviație (informații, bombardament, vânătoare, transport și legătură) în cadrul Flotilelor de aviație compuse din 2 – 3 Grupuri de aviație, fiecare grup fiind compus din 2 – 3 Escadriile după modelul german, care au permis: a) un grad ridicat de operativitate și eficiență în acțiunile de luptă; b) un spor de personal la toate nivelele. Flotila de aviație, pe timp de război a fost organul de execuție a operațiilor aeriene ordonate, dislocându-se cu sau fără toate unitățile sale conform planurilor de mobilizare, dovedind un ridicat grad de mobilitate a forțelor luptătoare. Fiecare flotilă aeriană avea în subordine și câte o Bază Aeriană, cu sarcini principale în asigurarea funcționării tehnice, administrative și de servicii a unităților de aviație. Astfel, fiecare co-

mandant de flotilă era degrevat de atribuțiile administrative directe, având în atenție doar sarcinile rezultate din acțiunile de luptă. Aceasta a sporit capacitatea de dislocare a unităților de aviație deoarece nu mai depindeau de logistica terenurilor de bază. În acest scop s-au constituit cu deosebită eficiență *eșaloane de dislocare*, care pentru executarea acestei manevre aeronautice extrem de complexe, împărțeau unitățile de aviație în *eșaloane volante* (de zbor), *eșaloane rulante* (rutiere și pe calea ferată) pentru tehnică și materiale auxiliare și *eșaloane pedestre* (la nevoie) pentru trupă. Să menționăm faptul, că și în prezent, dislocările de aviație se execută cu același tip de eșaloane, fiind considerat modul de lucru cel mai eficient

Artileria antiaeriană română cuprindea Centrul de Instrucție al Apărării Antiaeriene, și inițial șase Grupări (Regimente) de Artilerie Antiaeriană, fiecare având în componență câte o Bază tehnică și patru Grupuri (Divizioane) a câte trei baterii de apărare antiaeriană.³²

Structura incipientă de apărare pasivă a fost organizată pe două batalioane a câte trei companii pândă radio, dispuse pe trei cercuri concentrice în interiorul țării, în centrele sale cele mai importante. Inițial, aceasta a făcut parte din organica Comandamentului Apărării Antiaeriene.

Pentru legătura cu forțele terestre operaționale au funcționat *Comandamentele Aero ale Armatei Române* ce au coordonat activitatea structurilor din subordinea lor și foloseau aeronave ușoare de informații tip I.A.R. - 39. Misiunile aeriene specifice acestor comandamente au fost condiționate de mersul operațiilor întreprinse de trupele terestre pe care le deserveau. Au executat misiuni de cercetare.

Pentru legătura cu forțele navale a funcționat *Comandamentul Aero Dobrogea* ce avea în baza din Constanta, în cele trei hidroscale de pe lacul Siut - Ghiol, aparate de tip Kant - 501 Z și He. - 114.³³ Forțele Comandamentului Aero Dobrogea și ale hidroaviației române s-au dovedit extrem de eficiente, efectuând misiuni

de sprijin nemijlocit al forțelor terestre și navale din zonă.

Teritoriul național era împărțit în trei zone, numite Regiuni Aeriene, prin care se realiza comandamentul și administrarea tuturor unităților aeronautice, mai puțin școlile militare. Acestea asigurau instrucția armelor din categoria forțelor aeriene (aviație, artilerie antiaeriană, apărare pasivă, aerostație, parașutiști etc.), cunoașterea reciprocă a acestora și modalitățile de conlucrare între ele, precum și activitatea sanitară. *Regiunile 1, 2, și 3 Aeriene Române*, deși aveau în subordine unități neoperative, au reacționat cu maximă eficiență în apărarea bunurilor și infrastructurii, pregătind totodată condiții eficiente de refacere a personalului și a tehnicii în curs de deplasare spre zonele de dislocare.

Erau prevăzute trei *Baze Aeriene Înaintate* și opt *Baze Aeriene* în teritoriul național, pentru asigurare tehnică și logistică a unităților aeriene luptătoare. În plus, Bazele Aeriene din teritoriu aveau greua reponsabilitate de a asigura familiilor cadrelor militare plecate pe front plata salariilor, a primelor de zbor și facilitarea aprovizionării cu alimente, lemne etc.³⁴ Atunci când unitățile de aviație române se aflau pe teritoriul țării, soțiile personalului aeronautic „*voluntare necombatante*,” puteau urma pe soții lor spre a le ușura viața de front în problemele gospodărești, dislocându-se la nevoie cu eșalonul rulant. Bazele Aeriene Înaintate urmau itinerariile de deplasare ale forțelor aeriene pe care le deserveau.

Aerostația și parașutiștii din Forțele Aeriene Regale Române erau organizați într-o Flotilă de aerostație, care cuprindea un batalion de baloane de protecție și un batalion de parașutiști.³⁵

Geniul aeronautic român dispunea de toate specialitățile armeei și avea o dotare corespunzătoare. A fost extrem de activ în amenajarea terenurilor de zbor și infrastructurii necesare aeronauticii, în dinamica extraordinară a activităților aeriene.³⁶ *Transmisiunile* aeronautice române au ținut pasul cu dezvoltarea tehnică a timpului, mai ales că se aprecia că

pentru o reușită deplină a misiunilor aviației, comunicațiile radio erau esențiale. Apăruseră mijloacele de navigație radio pe unde intersectate, ca mijloace eficiente de radionavigație pe timp de noapte.

Secția columbofilă a fost creată pentru a transmite mesaje cu ajutorul porumbeilor special antrenați. Eficiența și discreția evidentă a serviciului era asemănătoare omonimului său din forțele aeriene britanice.³⁷

Serviciile aeronauticii cuprindeau: o bază înaintată, detașamente de aerodrom, detașamente de zonă, trenuri (atelier și de carburanți), depozite și stabilimente aero A.S.A.M. (Administrația comercială a Stabilimentelor Aerului și Marinei).³⁸

Organele tehnice pentru amenajarea aerodromurilor cu balizaj și alte construcții auxiliare ce au fost extrem de eficiente în organizarea de zbor a locațiilor. Numărul mare de aerodromuri și terenuri de zbor sau a locațiilor de artilerie antiaeriană folosite în cel de-al Doilea Război Mondial de aeronautica română, au fost construite, în mare măsură, de personal și tehnică de lucru românească, mai puțin pista betonată încălzită (singura din sud - estul Europei) de la Ziliștea-Boboc construită de germani, cu mână de lucru, prizonieri sovietici, în anul 1942.³⁹

La nivelul Statului Major al Aerului exista un *Detașament al Trupe*⁴⁰ care asigura paza locației sale, aceasta fiind principala misiune a ostașilor din unitățile și subunitățile din aeronautica română.

De asemenea, funcționau *Centre de prevedere a vremii și de protecție a navigației aeriene*, începând cu anul 1938, la Băneasa și Cluj, și din anul 1941, la Iași,⁴¹ cu scopul de a furniza oportunități aviației, informații asupra condițiilor meteorologice.

Statul Major al Aerului dispunea și de *formațiuni neoperative* în teritoriul național dislocate în zonele București, Stâlpu-Buzău, Craiova, Stănești, Turda, Blaj-Mediaș, Brașov, Balomir.⁴²

De actualitate este și studiul modului de realizare al cooperării cu trupele de uscat sau cu forțele navale,

ca și analiza restructurărilor, reorganizărilor și dislocărilor operative, efectuate pentru realizarea misiunilor primite în contextul în care de foarte multe ori reușitele aeriene au acoperit prin spectaculosul lor, grave dificultăți la sol. Statele majore ale marilor unități sau unităților din aeronautică, au avut un aport esențial la succesele aeriene, prin elaborarea originală a concepției și executarea exactă a acțiunilor militare aeriene și terestre desfășurate, prin reușita dislocărilor succesive ale unităților și marilor unități, sau prin realizarea blocării aerodromurilor.

Noile condiții ale dotării și instruirii unităților de Aeronautică din toamna anului 1940 și prima parte a anului 1941, s-au constituit ca parte integrantă a acțiunilor destinate realizării modelului organizatoric preconizat pentru intrarea acesteia. În acest război fără precedent, Comandamentul Forțelor Aeriene a avut în dotare avioane: de vânătoare I.A.R. - 80 și Me. - 109 de diferite variante; de asalt I.A.R. - 81, P.Z.L. - 11 F, Savoia - Marchetti (S) - 79; Henschel (Hs.) - 129; de legătură Fieseler Storch - 156; de transport Junkers (Ju.) - 52; de bombardament Heinkel (He.) - 111 și He. - 112, Ju. - 87 (Stukas) și Ju. - 88, hidroavioane Savoia Marchetti etc. Se observă o îmbinare a tehnicii române cu cea germană și o varietate de tipuri și caracteristici de aeronave, ceea ce a constituit o mare problemă în asigurarea mentenanței, din cauza lipsei acute a pieselor de schimb. În ceea ce privește dotarea cu avioane românești, producția internă a fost asigurată de: Arsenalul Aeronauticii, fabrica Astra-Arad, fabrica S.E.T. (Societatea de Exploatare Tehnice), uzinele I.A.R. Brașov, întreprinderea I.C.A.R. (Întreprinderea de Construcții Aeronautice Române), întreprinderea militară A.S.A.M. și Societatea de Transport Constanța (S.T.C.), care au fabricat avioane atât în perioada interbelică, cât și pe timpul războiului. S-au produs aparate de zbor de concepție proprie dar și sub licență (Me. - 109 de diferite variante; S - 79; Fieseler Storch - 156).⁴³

La sfârșitul anului 1939, deci când

al Doilea Război Mondial începuse, aviația militară românească dispunea doar de 276 avioane de luptă. Ca urmare, documentul „Ipoteza 32”, elaborat în acel an de Marele Stat Major solicita ca strict necesare 838 avioane pentru dotarea unităților operative, detaliind pe categorii de aviație necesarul.⁴⁴ Evenimentele dramatice din vara anului 1940, situația grea în care se afla România, alianța cu Germania, devenită practic unic furnizor extern de materiale de război pentru Armata Română, au schimbat parțial datele problemei. Cu toate acestea, ca nici o altă categorie de forțe ale Armatei, Aeronautica, aviația îndeosebi, a continuat să rămână mare consumatoare de resurse financiare - și așa puține, în noua situație geopolitică și geostrategică a României - date fiind: a) costul întotdeauna ridicat al aparatelor de zbor, înglobând și piesele de rezervă corespunzătoare (motoare etc.); b) uzura fizică și morală extrem de rapidă a acestor aparate de zbor. De remarcat că, renunțarea, pe aceste motive, la Aeronautică și la serviciile aduse de ea pentru apărarea țării nu s-au conceput în epocă și nici ulterior. De la 1 aprilie 1935 până la 1 septembrie 1940 Aeronautica a primit în cinci ani pentru înzestrare suma totală de 9.120 milioane lei de la bugetul de stat.⁴⁵ Din 1941 până în 1944, Aeronautica a primit anual de 4,5 ori mai mult, fapt resimțit în calitatea materialului nou din dotare, deși în cantități de cele mai multe ori insuficiente.

Comandamentul Apărării Antiaeriene avea în înzestrare: tunuri de calibru mijlociu de 88 mm (de producție germană Krupp) și de 75 mm (de producție engleză Vickers); de calibru mic 40 mm Bofors (de producție suedeză), 37 mm Rheinmetall (de producție germană), 25 mm Hotchkiss (de producție franceză), 20 mm Gustloff (de producție germană) și Oerlikon (de producție suedeză); mitraliere de calibru 13,2 mm; proiectoare de 150 cm Siemens sau Nedalo și de 60 cm. ușoare; telemetre și altimetre stereoscopice cu baza de 4 sau 5 m. etc.⁴⁶ Uzinele Reșița au fabricat tunuri antiaeriene de cali-

bru 75 mm model englez Vickers, de calibru 37 mm. model Rheinmetall german și țevi pentru tunuri antiaeriene de calibru 88 mm. germane etc⁴⁷.

Așadar Aeronautica Română a intrat în război cu tehnică de luptă de aviație și artilerie antiaeriană provenită dintr-o mare varietate de surse (țări Italia, Franța, Anglia, Germania, Polonia, Suedia, România) și tipuri, achiziționate în răstimpul anilor 1936 – 1941, nu numai în cantități insuficiente dar și cu un grad de uzură morală ridicat. Cu vădită amărăciune, dar și firesc optimism, raportând Președinției Consiliului de Miniștri, realizările Subsecretariatului de Stat al Aerului din anii 1940-1943, șeful acestei structuri de conducere, generalul de escadră Gheorghe Jienescu arăta: „Cu toate eforturile făcute în ultimii ani, și pe care trebuie să le recunoaștem, lipsurile sunt mari și la material și la personal, iar materialul volant este un muzeu cu 52 tipuri de avioane și 36 tipuri de motoare. Fabricile se luptă a găsi lucrători, însă cererile abia satisfac nevoile de pace (...) Deși greutatea de aprovizionare au fost enorm de mari, totuși cu ceea ce s-a putut fabrica în țară și ceea ce s-a obținut din Germania, dotarea a sporit simțitor, putând ajunge la o modernizare a unităților operative și la reducerea diversității de tipuri care era o sarcină foarte apăsătoare”.⁴⁸

În toamna anului 1940 Statul Major al Aerului a elaborat documentul *Directiva specială de instrucție în Aeronautică*, în baza căruia s-a desfășurat, în anii 1941 – 1944, „instrucția armeei în raport cu războiul modern”,⁴⁹ stipulând scopuri precise: a) „formarea rațională a specialiștilor ceruți de tehnicitatea armeei”; b) „sudarea lor în echipaje, celule, patrulare și plotoane”.⁵⁰ Documentul stipula cu claritate: „Caracteristica principală ce se evidențiază în decursul formării executanților este metoda de instruire practică, nelăsându-se expunerilor teoretice decât un minim de timp strict necesar” (subl. n.).⁵¹ Condiționată de situația de război, soluția adoptată (metoda de instrucție practică) s-a dovedit benefică. În întregul sistem de învățământ (Școli de ofițeri

și subofițeri, Centre de instruire etc.), pe întreaga durată a războiului, s-a reușit pregătirea unui număr ridicat (aproape dublu față de necesar) de cadre: piloți, tehnicieni etc. Aeronautica, atât aviația, cât și artileria antiaeriană nu au dus lipsă de personal specializat care să încadreze tehnica de luptă din dotare. Numai în decurs de aproape un an (septembrie 1940 – august 1941) au fost instruiți în unitățile de învățământ din țară și din Germania peste 2000 oameni, din care peste 1500 pentru aviație și circa 500 pentru artileria antiaeriană, acoperindu-se practic toate specialitățile și nevoile de pregătire.

Instruirea în Aeronautica Regală Română era condusă și coordonată de Comandamentul Școlilor și Centrelor de Instrucție în Aeronautică, având legături strânse cu Secretariatul General al Aeronauticii. Ca școli militare, centre și detașamente de instrucție aero, existau sub conducerea acestui comandament la aviație: Școala de Ofițeri de Aviație; Școala de Vânătoare; Școala Tehnică Aeronautică; Școala de Zbor fără Vizibilitate; Centrul de Instrucție al Aviației; Centrul Militar de Pilotaj; Centrul de Trageri și Bombardament iar pentru artileria antiaeriană funcționau Centrul de Instrucție al Artileriei Antiaeriene și Detașamentul de Instrucție Aero. Fusesse nevoie de o largă dezvoltare a învățământului aeronautic, cu dese restrucțiuni și reorganizări pentru specializarea practică a personalului. Dinamica ținea cont de necesități și de experiența de război, de foarte multe ori specializarea și perfecționarea făcându-se chiar în unitățile de pe front. Trebuie precizat faptul că, la nevoie, școlile au putut operaționaliza forțe și mijloace.⁵²

Remarcabilă a fost preocuparea factorilor de conducere ai Aeronauticii Române, pentru dezvoltarea învățământului aeronautic civil precum aeromodelismul, zborul fără motor și zborul cu motor, care au asigurat rezerva necesară de tineri deja instruiți pentru școlile militare de aeronautică.⁵ Programele de instruire din aceste școli, conduse de Direcția Aeronautică Comercială al Subsecretariatului de Stat al Aerului, urmăreau

în principal, unificarea instrucției pilotajului în școlile civile și militare până la faza a doua (faza de formare) inclusiv, și asigurau o continuitate de instrucție de la inițiere în școlile civile și până la specializare în școlile militare.

Încă de la începutul marelui conflict influența germană asupra aeronauticii române a fost evidentă. Ea a schimbat fundamental concepția de organizare și de funcționare, modalitățile de pregătire și execuție a misiunilor de luptă, pornind de la doctrina Douhet, la care s-au adăugat principiile războiului de mișcare având la bază binomul tanc – avion⁵³ ale cunoscutului Blitzkrieg. Aviația română a adoptat în scurt timp filosofia de luptă a aviației germane, organizând ca formațiune indivizibilă de luptă *celula de zbor* („*Rotte*” = două avioane de luptă cu un cap de formație și un însoțitor, iar ca dispozitiv „*săgeata de luptă*”), având superior organizate *patrula* („*Schwarm*” = formată din două sau trei celule, 4 - 6 aparate, conduse în luptă de un cap de formație, iar ca dispozitiv de luptă îmbinarea celulelor, bază a celebrului dispozitiv aerian „*Wallhalla*”).⁵⁴

Structurile organizatorice superioare erau: *escadrila* („*Staffel*” germ., „*Squadron*” engl., „*Eskadrilia*” sov., 10 - 16 aparate), *grupul* („*Gheschweder*” germ., „*Group*” engl., „*Regiment*” sov., 30 - 64 de aparate), *flotila aeriană* („*Jagd Gheschweder*” sau „*Flotte*” germ., „*Wings*” engl., „*Divizia*” sov., 90 - 256 de aparate), *escadra sau corpul aerian* („*Luft Korps*” germ., „*Air Corps*” engl., „*Vosdușnii Corp*” sov., 270 – 1.024 de aparate), *armata aeriană* („*Luftwaffe*” germ., „*Air Fleet*” engl., „*Sovietskii Voenii Vosdușnii Sil*” sov., 810 – 4.096 de aparate).

O atenție deosebită se acorda conducerii centralizate și execuției descentralizate, care să permită folosirea aviației în teatrul extern de acțiuni militare, dar și în spațiul aerian al României. De aici și nevoia de constituire a trei corpuri aeriene române, niciodată în funcțiune în același timp toate trei, din cauza lipsei materialului aeronautic. Așadar, au activat concomitent cel mult două corpuri aeriene, care au funcționat ca

mari unități operative integrate, având în principiu, unul misiuni în afara teritoriului național, celălalt misiuni interne.

Ca modalitate de lucru, statele majore ale marilor unități sau unităților de aeronautică, după primirea misiunilor, le analizau și propuneau varianta optimă de întrebuițare a mijloacelor, care să asigure îndeplinirea cu succes a misiunilor, fără a limita inițiativele raționale. Pentru luarea celei mai eficiente decizii de luptă de către comandanți, statele majore lucrau cu maximă responsabilitate la alegerea obiectivelor, concentrarea forțelor, realizarea și evitarea surprizei, luarea măsurilor de siguranță necesare și imprimarea unui caracter ofensiv pronunțat tuturor acțiunilor aeriene, pentru câștigarea în final a inițiativei și impunerea propriului mod de acțiune în fața inamicului. Ulterior, în teoria artei militare aeronautice postbelice, prin îmbinarea acestor cerințe și principii s-a consolidat conceptul de putere

aeriană.⁵⁶

Putem concluziona, că deși adversarii aerieni au fost cele mai valoroase forțe aeriene⁵⁷ ale momentului, sistemul româno – german de apărare aeriană a României a fost extrem de eficient și a făcut față cu succes acțiunilor aeriene desfășurate deasupra teritoriului nostru național.⁵⁸ fiind astăzi greu de cuantificat. Eforturile și sacrificiile grele ale aeronauticii române, nu a putut să schimbe destinul României, dar au salvat ceea ce se mai putea salva până la acea dată. Profesionalismul ridicat al aviatorilor români în campania anului 1941, spiritul lor de jertfă și camaraderia debordantă aveau să impresioneze și să convingă pe aliați, care, se vor manifesta ulterior prin recunoașterea rolului diferitelor categorii de Aeronautică, îndeosebi a aviației de vânătoare și a artileriei antiaeriene, precum și a valorii deosebite a personalului navigant român în dinamica acțiunilor de luptă.

Concluziile militare necesare, conform tradiției de luptă a Forțelor Aeriene Regale Române, ne aduc în atenție modelul său de funcționare, din punct de vedere organizatoric, administrativ și funcțional-operativ. Adevărul istoric nepolitizat cu privire la această categorie de forțe armate ne permite să urmărim și modul în care s-au mișcat și au evoluat marile idei ale artei militare aeronautice românești și mondiale. Anticipând, putem spune că după cel de-al Doilea Război Mondial aeronautica a fost desființată și fragmentată pe armele din compunerea sa, conform doctrinei militare sovietice, și abia după evenimentele din decembrie 1989 s-a revenit la matca normală a Forțelor Aeriene Regale Române, de întrebuițare conform doctrinelor militare aeriene occidentale, ca element central de structură militară, o categorie de forță armată care prin armele din compunere sa, să pună în practică conceptul de putere aeriană.

NOTE:

¹ Comandantul Centrului de Instruire pentru Forțe Aeriene.

² Deși nu am găsit un document juridic pentru fixarea acestei denumiri, ea a fost folosită în documentele oficiale ale timpului. (nota noastră, în continuare n.n.)

³ Arhivele Militare Române, în continuare A.M.R., fond 1376, dosar 1375, f.5.

⁴ Pentelescu, comandor aviator (r) Aurel, „*Aeronautica Română pe frontul de est*”, teză de doctorat, Academia de Înalte Studii Militare, București, 1995, p. 14

⁵ A.M.R., fond 1377, dosar 73, f. 61.

⁶ Ibidem.

⁷ Roba, Jean-Louis, Mombeek, Eric, „*La chasse de jour allemande en Roumanie*,” Edition Modelism International SRL, Bucurest, 1994, p. 3

⁸ În „Sinteza Subsecretariatului de Stat al Aerului din august 1941” se arată: „*Ajutată de colaborarea de instrucție româno-germană (...) și profitând de învățămintele dobândite prin experiența sa proprie în actualele operațiuni, Aeronautica Română are un cadru solid pentru pregătirea de război a unui personal numeros, gata de a deservi materialul ce i se va pune la dispoziție*” Cf. A.M.R., fond 1376, dosar 1375, f. 8.

⁹ Pentelescu, comandor aviator (r) Aurel, „*Op. Cit.*”, p. 23

¹⁰ A.M.R., fond 1377, dosar 1, f. 252 În ceea ce privește acest ultim aspect, este deosebit de elocventă scrisoarea lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu din 18 iunie 1941, prin care îl pune la curent cu hotărârea luată de „*a reduce definitiv pericolul pentru Europa*” pe care îl reprezenta Rusia Sovietică, precizând între altele, locul și rolul Aeronauticii Române în desfășurarea războiului, astfel: „*Pentru armata aeriană română se pune în primul rând problema asigurării securității României și în special a regiunii petrolifere. În cele din urmă, aviația română va trebui să sprijine acțiunea Marilor Unități Române*”. În același timp, se făcea precizarea de maximă importanță pentru funcționalitatea eficientă a legăturilor de comandament, potrivit căreia: „*Pentru aceasta este necesar a se limita precis misiunile aviației române față de acele ale Corpului aviației germane și față de acele ale unităților de cercetare ale Armatei 11 Germane*”

¹¹ În context, se preciza că „*aceste unități reprezintă jumătate din necesarul pentru a apăra regiunea petroliferă și principalele centre pe comunicațiile între România și Germania, în plus va trebui asigurată apărarea bazelor aeriene ocupate de aviația de mai sus*”, vezi A.M.R., fond DOC., dosar M 7b, f. 2

¹² Pentelescu, comandor aviator (r) Aurel, „*Op. Cit.*”, passim p. 26 – 29.

¹³ A. M. R, fond DOC., dosar M 7b, f. 5.

¹⁴ Râpan, comandor prof. univ. dr. Florian, *Aviația în războaiele moderne*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2001, p. 71. precizează că începând cu anul 1939, în Școala Superioară de Război se înființase o secție de aviație în care au fost admiși pentru a fi pregătiți ca ofițeri de stat-major numai ofițeri de aviație.

¹⁵ A. M. R, fond DOC., dosar M 7b, f. 8

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem, f.6.

¹⁸ Pentelescu, comandor (r) Aurel, „*Op. Cit.*”, p. 26

¹⁹ Protocolul s-a încheiat „*ca bază a unui acord ce se va încheia*”, avînd șapte anexe care reglementau, în principal, aspectele administrative ale instalării, vezi A. M. R, fond DOC., dosar M 7b, f.7.

²⁰ Idem, f. 39, 46.

- ²¹ Ibidem, f.43.
- ²² Ibidem, Fond 1377, dosar 2 f.195. „*În vederea unei strânse colaborări cu Misiunea Aeronautică Germană în România (...) Statul Major al Aerului a dispus înființarea unei Secții de legătură, ce va ține contactul cu această Misiune Germană*”,
- ²³ Ibidem, f.157.
- ²⁴ Ibidem, f.159, Ideea de secție (compartiment) de legătură cu forțele aliate este permanent actuală în cadrul războiului de coaliție. În timpul războiului în Est, la nivel tactic, au funcționat Detașamente de legătură, prevăzute cu ofițeri români și germani.
- ²⁵ Ibidem, dosar 1, f.251-157.
- ²⁶ Ibidem, f.252.
- ²⁷ În „*Sinteza situației Aeronauticii la 15 octombrie 1940*”, document al Statului Major al Aerului, se preciza: „*Din punct de vedere numeric, personalul navigant este complet față de numărul avioanelor. Rămâne a fi desăvârșit prin instrucția în comun cu Misiunea Militară Aeriană Germană*”.
- ²⁸ Ibidem.
- ²⁹ Forțele aeriene sunt definite ca: „*instrumentul prin care se aplică puterea aeriană*” în lucrarea lui Jamie Belich, Richard Holmes, *The Oxford Companion to Military History*, Published by Richard Holmes, Oxford, 2001
- ³⁰ Pentelescu, comandor Aurel, „*Op. Cit.*”, p. 15
- ³¹ Apărarea pasivă română era organizată pe principiul ternar, cu formațiuni de pândă și de informare aeriană, dispunând de experiența apărării pasive germane, una dintre cele mai eficiente pe parcursul celui de-al Doilea Război Mondial, beneficiind de radare eficiente și fiabile, Freya sau Wurtzberg, amplasate în zonele strategice vitale ale României și de cele din Grecia, Bulgaria și Iugoslavia, astfel încât, informațiile utile soseau, în general, cu una la două ore înainte ca adversarii aerieni să ajungă pe teritoriul nostru național. Sistemul a fost extrem de eficient. Pentru observarea vizuală a spațiului aerian, la fiecare post de observare existau albume cu siluete ale avioanelor amice și inamice și legături telefonice de anunțare a raidurilor aeriene. Au fost folosite în România stații de radiolocație, dispuse în zona Ploiești, București (Băneasa, Otopeni, Herăstrău), Cernavodă, Ziliște-Boboc și pe Valea Prahovei (Crângul lui Bot). Nicoară, căpitan-comandor Marius-Adrian, *Aeronautica Română pe frontul de vest*, Editura Universității Naționale de Apărare, București 2007, p. 44
- ³² Ibidem, p. 15
- ³³ Ibidem.
- ³⁴ A.M.R., Fond 359, Dosar 7/1944, f. 366.
- ³⁵ A.M.R., Fond de documentare Biblioteca A.M.R., Dosar 36, f. 93.
- ³⁶ Ibidem, f. 108.
- ³⁷ Ibidem.
- ³⁸ Ibidem. f. 108-109.
- ³⁹ Coșerea, comandor dr. Eminescu, Nicoară, locotenent-comandor Marius-Adrian, *Școala aripilor românești la a 90-a aniversare. Trecut, prezent și perspective*, Tipografia Statului Major al Forțelor Aeriene, Boboc, 2002, p. 28.
- ⁴⁰ A.M.R., Fond de documentare Biblioteca A.M.R., Dosar 36, f. 108.
- ⁴¹ Povară Rodica, *Meteorologie generală*, Editura Fundației România de Măine, București, 2006, p. 21.
- ⁴² *Aripi românești-contribuții la istoricul aeronauticii*, Editura Militară, București, 1966, p.122.
- ⁴³ *Vezi: Istoria aviației române*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1984, pp. 206 – 230; *Aripi românești-contribuții la istoricul aeronauticii*, Editura Militară, București, 1966, pp. 78-82; Urdăreanu, general – locotenent (r) ing. Tiberiu, *Factorul tehnic în războaiele României moderne. 1877-1878, 1916-1918 și 1941-1945*, Editura Militară, București, 1994, pp. 167 – 168.
- ⁴⁴ Ibidem, p.150.
- ⁴⁵ A.N.R., fond P.C.M.C.M., dosar 37/1943, f.69.
- ⁴⁶ Bungescu, colonel I., *Evoluția artileriei contra aeronavelor*, Tipografia Școalei Ofițeri de Artilerie „Regele Carol I”, Pitești, 1943, pp. 16 – 18, Cutoiu, general-colonel (r.) dr. Vasile, *Istoria apărării antiaeriene a teritoriului României*, Editura Militară, 1984, p. 79.
- ⁴⁷ Pentelescu, comandor Aurel, *op. cit.*, p. 19.
- ⁴⁸ Arhivele Naționale Române, (în continuare A.N.R.), fond P.C.M.C.M., dosar 37/1943, f.65; 70.
- ⁴⁹ A.M.R., fond 1376, dosar 1375, f.5.
- ⁵⁰ Ibidem.
- ⁵¹ Ibidem.
- ⁵² *Aripi românești. Contribuții la istoricul aeronauticii*, Editura Militară, București, 1968, p. 147.3
- ⁵³ A.M.R., fond 1376, dosar 1375, f.29.
- ⁵⁴ Comandor av. Alexandru Sahini, „*Arma aerului în arta militară*”, București 1943, passim, pp. 54-58.
- ⁵⁵ Celulele zburau două câte două, alcătuiind în plan orizontal un dispozitiv aerian de luptă sub formă de romb, care se putea multiplica în funcție de numărul de avioane plecate în misiune, fiind greu de atacat în aer datorită compactității sale, Marcel Julien, *Bătălia Angliei*, Editura Politică, București, 1968, passim, pp. 16- 28.
- ⁵⁶ Comandor av. Alexandru Sahini, *op. cit.*, p. 8. Teoreticienii timpului apreciau că, „*mica, dar solidă noastră forță aeriană, a adoptat de la începutul campaniei (războiului n.n.) normele doctrinei germane, prin stabilirea de faze de conduită strategică care au adus succesul strategic al operațiunilor înaintea celui tactic, grăbind și ușurând prin aceasta, marșul operațiunilor prin: câștigarea spațiului aerian; paralizarea spatelui inamic; neutralizarea rezervelor strategice inamice, avantaje ce au deschis calea strategică spre victorie, mai mult decât va fi produs legarea aviației de picioarele infanteriei sau cavaleriei, cum în mod instinctiv și ancestral, părea că s-ar fi pretins în anumite cazuri locale, din necunoașterea perfectă a proprietăților și posibilităților armei aeriene. Cunoașterea și utilizarea armei aeriene încă noutăți pentru mulți ar fi putut duce la o superficială întrebuințare, în cazul subordonării ei tactice sectoarelor terestre, dacă trecerea la noua religie aeriană, inspirată de aliați (n.n. germani) și impusă de puterea ei, nu ar fi fost pusă încă de la început în practică cu cele mai frumoase și fericite rezultate practice, evitându-se astfel măcinarea sigură a armei eminentemente strategice, pentru cucerirea tactică a unei porțiuni de poziție, care putea cădea odată cu întreaga poziție, în mod strategic.*”
- ⁵⁷ Forțele aeriene sunt definite ca: „*instrumentul prin care se aplică puterea aeriană*” în lucrarea lui Jamie Belich, Richard Holmes, *The Oxford Companion to Military History*, Published by Richard Holmes, Oxford, 2001, cf General de flotilă aeriană dr. Victor Strâmbeanu, „*Puterea aeriană în paradigma securității naționale și globale*,” Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2006, p. 23.
- ⁵⁸ Generalul de flotilă aeriană dr. Victor Strâmbeanu, *op. cit.*, p. 107.

MEMORIA VETERANILOR

Confesiunile unui veteran de război

De la Cotul Donului, la Oradea

----- Colonel (r.) Petre Costea

Pe domnul Petre Costea, colonel în retragere și veteran de război, merită să-l cunoști și să-l asculți vorbind. Căci nu numai că este un bătrân, căruia nici vorbă să-i dai cei 90 de ani (s-a născut în anul 1921 în județul Ilfov), pe care-i poartă cu demnitatea conferită de participarea la cea de-a doua conflagrație mondială, pe ambele fronturi, cum ne confirmă paginile sale memorialistice.

Nonagenarul a acceptat propunerea redacției de a-și așeza amintirile de război pe hârtie.

Domnia sa face parte din acei oameni care au trăit istoria pe propria piele și a încercat s-o descrie așa cum a trăit-o, direct și nemijlocit. Memorează anii de infern ai războiului, cu detalii interesante, ce trădează o bună memorie afectivă.

Petre Costea este vicepreședintele A.N.V.R. filiala Buzău.

Redacția

În luna februarie 1942, am fost încorporat pentru satisfacerea serviciului militar la Regimentul 32 Ploiești. Am făcut instrucție prin dealurile Măneciului și pentru a ne obișnui cu efortul, ranița era plină cu 30 kg de pietre spre a ne căli cu greutatea pentru front.

În august 1942 am plecat pe front în Rusia cu trenul de marfă în care am îmbarcat toate cele necesare. Direcția era, deocamdată, Crimeea, pentru că numai până acolo era cale ferată; armata rusă, în retragere, a demontat toate căile ferate.

Am trecut prin Basarabia și Transnistria și, o noapte, am dormit într-un sat numit Schirochinsii.

A doua zi, încolonarea și direcția inițială: Caucaz, apoi, pe drum, am primit ordin să schimbăm direcția spre Cotul Donului.

Până acolo nu am întâlnit niciun sat, mergând cu ranițele pline cu muniție pe o căldură istovitoare.

Armament aveam românesc, însă mâncarea și solda le primeam de la nemți. Acestea se distribuiau zilnic, seara pentru a doua zi, cei mai mulți mâncau tot și până a

doua zi seara nu mai aveau nimic.

Am mers cam în marș forțat, deoarece rușii încercau să facă pod peste Don, însă aviația germană le strica tot ce făceau.

A venit ceața și atunci au terminat și rușii podul peste Don. Am ajuns la frontul propriu-zis, satul Fominschi, acolo am văzut cum se făceau acte pentru un soldat român, care capturase un tanc rusesc și primea concediu să vină în țară.

Noi ne-am instalat în tranșeele făcute de nemți și am intrat „în pâine”, rușii au tras asupra noastră

fără să ne facă victime sau alte stricăciuni.

După câteva zile am fost mutați în alt sector, care era în bătaia unei mitraliere rusești cu 4 țevi și carușe de 16,5.

Compania noastră era chiar în locul unde rușii puteau trage asupra noastră.

Mitraliera rusească era foarte bine amplasată și camuflată și trupele noastre nu au putut-o neutraliza, din mai multe motive: nu aveau aviație, artileria grea nu se putea folosi pentru că armatele erau foarte aproape.

Comandantul Diviziei 5, din care făceam noi parte, era instalat în partea opusă rușilor și vedea tot ce se întâmpla pe front.

Pentru a neutraliza mitraliera a dat ordin ca compania a 4-a din Regimentul 32, în care eram și eu, să atace cu tot armamentul și cu toți soldații, inclusiv cu bucătari și curieri.

Comandant de companie nu mai aveam, deoarece acesta fusese rănit și trimis în spate pentru recuperare, comanda revenind plutonierului companiei, un destoinic și foarte capabil ostaș în ale războiului.

Pentru a conduce atacul, am primit un maior desemnat de general.

Am fost asigurați că vom primi ajutor de la artileria noastră care era amplasată în apropierea generalului și care vedea tot ce se întâmplă.

Pregătirea atacului și bombardamentul cu artilerie au fost foarte reduse. În acest fel, era și normal ca atacul să nu aibă sorți de izbândă.

Acesta a discutat cu cadrele din companie și, după o sumară susținere de către artileria ușoară, am pornit la atac care s-a soldat cu mulți răniți și morți. Am înaintat circa 100 m și generalul comandant al diviziei care

privea atacul prin lunetă, văzând pierderile ce le aveam, a dat ordin să fie oprit atacul și să ne amplasăm la teren, în gropile individuale și, pe cât posibil, doi ostași la un amplasament.

Am executat ordinul dat și, în după amiaza acelei zile, comanda batalionului a cerut ca un om din cei care luaseră parte la atac să dea unele relații în legătură cu acesta.

Comandantul companiei m-a destinat pe mine împreună cu serg. TR Constantinescu, din Ploiești, să mergem la batalion; s-a mai dat și un sanitar. Terenul pe care ne deplasam era acoperit de arbuști de circa 2,50-3,50 m și buruieni înalte.

Ne-am deplasat circa 50 m și cei de la mitralieră ne-au reperat și au tras câteva rafale asupra noastră, una din ele lovindu-l pe Constantinescu în abdomen; l-am văzut cu

intestinele pe jos. Sanitarul l-a pansat, dar fără efect, iar el a vorbit cu mine circa 10-15 minute, rugându-mă să mă duc, dacă scap întreg, la familia lui și să spun cum a murit. Menționez că el era convins că moare, cu care ocazie mi-a încredințat ceasul de la mână și câteva scrisori de la familie și de la o prietenă din Ploiești.

Mergând, fără să ne simtă inamicul, cu el pe o foaie de cort, târându-ne, am ajuns la batalion, unde i s-au făcut actele respective, semnate de mine și sanitar, și l-am înmormântat în cimitirul din apropierea batalionului.

La acea data aveam 20 de ani și jumătate și am plâns ca un copil după acest drag camarad.

Comanda batalionului avea în formații că rușii ne vor ataca cu tancuri și a dat ordin să ne facem gropi antitanc.

Pe înserat, am revenit la companie, iar cei care conduceau în acel timp au dat ordinul necesar să ne amplasăm la teren înarmați cu sticle incendiare, să-i primim cum se cuvine pe tanchiști.

Atacul a avut loc a doua zi după masă, cu circa 20 de tancuri, din care circa 5 au fost distruse, iar restul, trecând linia frontului, nu s-au mai întors. Menționez că tancurile nu au fost însoțite de infanterie ceea ce ne-a ajutat să-i respingem cum se cuvine. Personal am distrus un tanc care a făcut explozie, ocupanții, nu știu câți, au murit în acest incendiu.

Unitatea noastră era amplasată, cum am arătat mai sus, lângă satul Fominschi, pe faimoasa vale a Zarizei, pe unde se infiltrau trupele rusești. Într-o seară, un tanc a venit tocmai când sosea mâncarea; a legat căruța de tanc, iar noi am postit în acea zi.

Martie 1942, două zile înainte de plecarea pe front.
Petre Costea - stânga sus.

După aceste evenimente, situația s-a mai liniștit în acest sector. Am primit misiunea să fac cercetări pe teren cam unde erau amplasate trupe rusești, în dosul acelei perdele de arbuști.

Împreună cu un sergent și doi soldați am plecat pe unde ni s-a indicat. Între noi și ruși era o creastă de deal. Ca armament aveam un brand de 56 și, fiecare, pistolul din dotare.

Când am ajuns aproape de creastă, am văzut 2-3 inamici care pregăteau un brand pentru tragere dar nu ne-am descoperit. Am spus sergentului să amplaseze brandul în așa fel ca să poată ataca locul unde erau ruși.

Când a fost gata, am tras un proiectil, care a căzut foarte aproape de ei. Ca să mărim ritmul de tras, am aranjat cu sergentul să introducem proiectilele, în timp ce unul ieșea pe țevă altul să fie băgat, în așa fel se creia impresia că suntem mai mulți decât ei. S-a întâmplat atunci un incident, eu eram pregătit să bag proiectilul în timp ce al lui ieșea de pe țevă, o greșeală care ne putea costa viața pe amândoi.

Pentru că nu aveam alt ordin ne-am retras și am spus celor care ne-au trimis de cele executate.

În acest loc am stat câteva zile după care am fost mutați în alt sector unde rușii reușise să construiască un pod și să ne încercuiască.

Podul nu se putea termina, întrucât aviația germană îi bombarda continuu. Acest obiectiv era în sectorul italian. Vremea s-a schimbat, s-a lăsat ceață și avioanele nu mai puteau interveni, podul fiind terminat și gata pentru a fi folosit de trupe. Artileria ușoară, tancurile nu se puteau folosi de acest pod.

Comandantul diviziei a fost informat că trupele rusești au trecut pe pod și au apărut pe creasta dealului; noi fiind cam la jumătatea panței, lucru ce-i avantaja pe inamici. A dat ordin ca din trupele unităților ce erau în acel sector să se formeze un tampon care să oprească înaintarea rușilor. Acest tampon era

format din circa două batalioane, dar prost dotate cu armament și era un ger năprasnic. Noi eram bine amplasați la teren în tranșee făcute după regulile militare.

După câteva zile și hărțuieli, rușii, simțind că suntem o trupă nu bine dotată, de adunătură, au declanșat atacul cu artileria ușoară și brandurile.

Am început să cedăm teren, până pe firul văii, care era în acel timp fără apă. Retragerea noastră s-a transformat într-o debandadă, iar morții și răniții erau cu sutele. Cred că a fost destulă carne pentru lupi și câini.

Rușii au mai slăbit atacul și noi ne-am regrupat și retras spre răsărit, ajungând pe un platou, de unde veneau alte trupe rusești. Până pe seară, o parte s-au predat prizonieri, grupul din care făceam și eu parte am ocupat niște cazemate făcute de artilerie unde am dormit.

Dimineața au apărut trupe rusești care strigau să ne predăm. În locul unde am dormit au apărut doi ruși și, după un fel de negociere, ne-am predat toți, circa 7-8 persoane.

Ieșind din adăpost, am dat peste o căruță cu pâine și, cu ceasul comandantului, am luat două pâini mari. Cu una am făcut schimb și am luat conserve, iar una am oprit-o pentru noi (eram trei persoane care nu ne-am despărțit până în lagăr).

Santinele nu prea existau decât unele care ne îndrumau pe unde să mergem la o mănăstire pe malul Donețului. Acolo, care apucau, mai luau câte ceva de mâncare, care nu, răbdau. De acolo eram mai mult îndrumați decât păziți, mergeam spre gara Mihailovca unde erau mii de prizonieri și, când era o garnitură de tren liberă, ne imbarcau pe ger și fără mâncare. Am mers la lagărul de triere 58 Tabov, unde am fost dezinfecțaiți, spălați și cazați în cabane încălzite. Italienii erau cazați în cabane din foi de cort.

Până a ajunge la Mihailovca, am mers prin zăpadă și ger, zăpada fiind de un metru; noaptea dor-

meam în case distruse de război, fără foc.

Îmbarcați în vagoane, cât mai înghesuți pentru a ne încălzi, cei care mureau de foame sau frig erau dezbrăcați de uniforme și acestea erau puse la ușa vagonului să oprească frigul sau zăpada. Pe șoseaua care mergea spre apus, treceau în viteză tancuri care nu ne dădeau nicio atenție. Cercul era închis și cine încerca să treacă spre apus murea de frig și foame ori erau împușcați de către armata rusă.

Ajunși în lagărul 58, unde am stat circa 10 zile, pe un ger năprasnic, o parte din noi eram imbarcați în vagoane de marfă, acum cu o sobă, care aproape că nu se simțea că există. Am luat drumul Siberiei, Celiabinsk, prin Moscova, Kazan, Gorki și alte localități. Am mers așa circa 20 de zile, plecarea a fost de Bobotează.

Ajunși în noul lagăr, a urmat despaddingerea și etuvele și am fost cazați în cabane cu paturi, mai bine zis trei rânduri de scânduri pe fiecare latură a cabanei. Am fost triați, după puterea de muncă, în patru categorii. Cei apți de muncă au fost repartizați la exploatarea pădurilor din apropierea lagărului. Eu am fost categoria a patra și stăteam în cabană.

După 2-3 zile, a venit la mine un comisar, care știa românește și m-a întrebat ce înseamnă silvicultor. Datele au fost luate după fișele care existau în lagăr. I-am explicat cu ce mă ocupam eu, cu creșterea pădurii și exploatarea ei pentru foc sau construcții. Mi-a propus să merg și să arătăm, cu pădurarul, cum se face tăierea pădurii. Am spus că nu pot să merg din cauza anemiei, cred că aveam circa 45-50 de kg. Atunci am să am eu grijă, a zis el, ca în circa 10-15 zile să poți căpăta ceva forțe. Deocamdată am mers la biroul lui și mi-a arătat cum se face calculul muncii prestată de fiecare echipă, în funcție de care se făcea distribuția pâinii, de la 600 gr., la 1 kg., con-

form cu procentul de realizare a normei, care era de un dublu ster de două persoane.

Când m-am simțit mai în putere, am mers la pădure și, în fiecare zi, aduceam munca prestată pe echipe, pentru a se da pâinea a doua zi. Într-o zi m-a întrebat dacă pot să fac o schiță a lagărului. I-am spus că nu am instrumente, dar laturile le voi face prin unghiuri conform teoremei lui Pitagora. Cu o echipă de oameni am început să lucrez și s-a deteriorat o parte din gardul de sârmă. În acel moment a trecut pe lângă noi și a întrebat în rusește cine conduce acea lucrare. M-am prezentat și mi-a spus că, pentru deteriorarea gardului, voi sta la carceră 10 zile. M-a luat și am trecut într-o cameră unde mai erau câțiva pedepsiți. A doua zi comisarul cu care lucram a venit la mine și m-a luat în biroul lui, iar cu carcera a promis că aranjează el să nu o mai execut.

Cam așa trecea timpul în lagăr.

În luna martie o parte din noi am fost îmbarcați în tren și am mers în lagărul 156 la sud-est de Moscova, unde clima era mai dulce. În acest lagăr, pe baza lucrului la pădure, am primit o echipă de prizonieri și am început lucrul la o mică fabrică de cherestea. Lucram numai noaptea, pentru că lumină nu aveam, uzina electrică nu funcționa uneori ziua.

În acest lagăr s-a format un nucleu care a cerut să fim înrolați într-o unitate cu care să luptăm contra nemților și ungurilor, cine vrea să facă cerere. M-am sfătuit cu un prieten, Dragnea Marin, președintele veteranilor de astăzi, și am hotărât să ne înscriem.

Am făcut cererea, în care, printre altele, am pus condiția că nu vom lupta contra armatei române, drapelului roșu, galben și albastru.

Cu această ocazie am aflat că și cehoslovacii au format un corp de armată pentru același scop. Am scris în cerere că vom lupta pentru alipirea Ardealului de Nord la România, ceea ce am și făcut.

Așa s-a creat Divizia „Tudor Vladimirescu” și ne-am mutat într-o tabără în Riazan, am început instrucția după modelul cel românesc, cu armament rusesc.

O parte din prizonieri a condamnat inițiativa noastră, ba unii ne-au calificat trădători, lucru ce ne-a mirat pe mulți dintre cei înscriși.

Frontul se deplasa spre vest, iar divizia a început să se deplaseze cu noi, camuflați prin păduri. Într-o zi am fost îmbarcați în tren cu destinația Vapriarka.

Inițial am fost numit ofițer cu cifru la Regimentul 1, apoi, neavând ce face acolo, am cerut să mi se dea comanda unei subunități la Regimentul 2, unde era și prietenul meu Dragnea Marin.

Am primit comanda unui pluton de pistolari și, în fiecare zi, făceam instrucție desfășurată conform programului unei trupe în rezervă.

Pentru a ajunge la stația Vapriarka am fost îmbarcați în tren și, pe înserat, am debarcat și am fost încartiruiți, provizoriu, în jurul gării.

Noaptea, gara a fost bombardată, șeful stației anunțând aviația germană de existența noastră; bineînțeles că acesta a fost descoperit că anunțase de prezența noastră și a fost împușcat.

A doua zi am primit ordin ca împreună cu un sergent major să mergem în Transnistria și să fixăm cartiruirea regimentului; deplasarea am făcut-o pe jos, neavând alt mijloc de transport.

Instalați în Transnistria, am așteptat ca luptele să ia mai multă amploare și, astfel, s-a făcut încercuirea trupelor de la Chișinău și, apoi, de la Iași.

Odată cu actul de la 23 august 1944, am fost îmbarcați în camioane și am făcut deplasarea la București-Ciorogârla, unde am stat 2-3 zile, ca apoi pe vagoane platformă să ajungem la Brașov.

În comuna Ilieni s-a făcut pregătirea de luptă, care începea cu bătaia orașului Sf. Gheorghe, ocupat de armata maghiară. Când s-a dat semnalul de atac, soldații noștri au

pornit și eliberat orașul Sf. Gheorghe. Îmi reamintesc cum un ostaș, oltean, a plecat la atac cântând și a fost rănit la gât, nu grav încât să-i pericliteze sănătatea.

După ocuparea orașului, ne-au așteptat un contraatac din partea trupelor maghiare și am primit ordin să ne facem amplasamente pentru a respinge un atac cu tancuri; între timp, a venit ordin că alarma a fost falsă.

După eliberarea orașului Sf. Gheorghe unitatea mea a mers spre nord, ținta fiind Oradea și eliberarea totală a Ardealului.

Ajungând la râul Criș, am fost întâmpinați cu focuri de armă din partea inamicului; am așteptat și cercetat ce trebuie să facem pentru a trece Crișul fără pierderi.

După o noapte cu schimburi de focuri sporadice și ceva odihnă, a doua zi, după o pregătire temeinică, am trecut râul prin apă și ne-am instalat pe o miriște, deoarece inamicul se instalase și ne prirea cu focuri de armă.

În aceeași seara s-au tras focuri de armă din spate, și la strigătele mele: „*nu mai trageți că suntem români!*”, focul nu s-a oprit. Am trimis o grupă, și, spre surprinderea mea, mi s-a raportat că sunt civili unguri, un grup mic care într-adevăr deschiseseră foc cu arme unguște.

În acel grup se distingeau unul mai înalt care trăgea cu arma. Am dat ordin lunetistului din unitatea mea să-l împuște.

După ce a căzut cel care trăgea, situația s-a liniștit și, cercetând locul de unde se trăgea, am constatat că mai erau puțini. La vederea noastră au început să tremure de frică și întrebându-i ce urmăresc cu acele focuri de armă, au aruncat vina pe cel omorât; aveam un ostaș care știa unguște și s-a înțeles cu ei.

Nu am putut să-i iau prizonieri, deoarece trebuia să micșorez efectivul care era amplasat la teren. Consideram închis incidentul; într-adevăr nu s-a mai întâmplat nimic, am continuat lupta cu inamicul din față, fiind atent ce se întâmplă și în

spate.

După ce am lichidat lupta dusă pe itinerarul principal, am trecut pe șoseaua Oradea. Dintr-un lan de porumb, o mitralieră trăgea asupra noastră. Ne-am amplasat la teren. Am primit ordin de la comandantul de batalion, care era vecin cu unitatea mea, să neutralizăm această mitralieră care-i necăjea și pe ei.

Între noi și această mitralieră era șoseaua Salonta-Oradea. Pentru a o neutraliza, trebuia să trecem această șosea. De acord cu comandantul de grupă, am luat următoarele măsuri. Șoseaua trebuia trecută pe rând, în timp ce celelalte grupe trăgeau foc continuu asupra mitralierei.

În acest mod, grupa mea a trecut cu bine, fără pierderi și în viteză, apoi a urmat cealaltă grupă. Acum eram mai aproape de inamic.

Pentru a nu le permite să ceară ajutor sau să tragă asupra noastră, am continuat trecerea și cu celelalte grupe, și, la ultima grupă am constatat o încetinire a focului. Mai rămăsesem în acea parte de șosea eu și curierul meu, Ionică.

M-am deplasat la el, pentru că nu răspundea la chemarea mea. Acesta fusese împușcat în cap de mitraliera inamică; am rămas înmărmurit, pentru că eram oarecum legat de acest ostaș, la care țineam, și îi promiseseam, la cererea lui, că atunci când se vor termina ostilitățile și se va încheia pacea, îl voi cununa (coresponda cu o fată din comuna lui).

Am ajuns la companie sub ordinele lt. Draga Petre, care mi-a comunicat că trebuie să atacăm și să intrăm în orașul Oradea. Eu fiind pe marginea șoselei Salonta-Oradea, am fost desemnat să intru primul în Oradea. Trebuia să trec Crișul Negru, care era la circa 800 m. Comandantul de companie mi-a comunicat că voi avea ca ajutor un tun antitanc de 45 mm., o mitralieră rusească și două branduri de 56 mm. Am discutat cu sergentul Chiran, din partea dreaptă a unității, să țină legătura cu ei. În stânga nu

aveam pe nimeni.

Am început atacul fără focuri de armă de la inamic. Crezând că nu este nimeni dincolo de Crișul Negru, am mers cu încrederea că intrarea în Oradea va fi ușoară.

Când ne-am apropiat de râu, am primit focuri de mitralieră ce au rănit un soldat din grupa care era în frunte. Am ordonat ca unitatea să se amplaseze la teren și să se camufleze. Dinspre Oradea a trecut un tanc fără să tragă foc și nu avea nici ostași care să-l apere de eventualele atacuri.

Tunul de 45 a tras în el și dacă a văzut că noi avem cu ce să le facem față, a făcut cale înapoi. În schimb am observat în partea stângă, o formație de 2-3 batalioane de unguri, care înaintau în trăgători, să ne înconjoare dacă am fi trecut Crișul.

Am dat ordin celor 2 aruncătoare să tragă asupra inamicului, dar fără efect, acesta fiind desfășurat în trăgători, și pe o câmpie întinsă.

L-am întrebat pe Chiran dacă are pe cineva în dreapta și mi-a răspuns că nu are pe nimeni. Am pregătit un curier să meargă la comandantul de companie, să-i spună care este situația și ce trebuie să fac. În același timp a venit un curier de la companie prin care mi se ordona să ne retragem pe vechile poziții și să ne amplasăm bine la teren.

Ne-am retras în ordine. A doua zi, ungunii, sprijiniți de aviație, tancuri și artilerie și de trupe germane, au atacat trupele noastre.

Pe liziera unui lan de porumb se camuflează un tun de 76 cu șase cai și servanții respectivi. Aviația germană i-a observat și în repetate rânduri l-a atacat, distrugându-l complet.

Aviația de bombardament germană, care decola de la Debrețin, a atacat artileria diviziei care era amplasată în pădurile din jurul stațiunii Felix, neutralizând-o aproape complet.

Unitatea mea era în apărare pe linia Chișirid-Păușa.

Am stat în refacere circa 2 săptămâni și s-au reorganizat unitățile. Pentru atacarea Oradei ni s-au alăturat vânătorii de munte și o unitate sovietică. Astfel, s-au izgonit trupele maghiare din oraș, după o pregătire de artilerie la care s-au adăugat aviația și tancurile.

În timp ce eram în refacere, am simțit o durere în partea stângă și cu ajutorul șefului de stat major al regimentului, căpitanul Tutoveanu, am consultat medicul, care a găsit că am cardiopatie și că trebuie să nu mai depun efort. Căpitanul Tutoveanu a propus să mi se ia comanda plutonului și m-a numit ofițer cu cifru la regiment, funcție pe care am îndeplinit-o până la finele războiului. Menționez că am făcut cursuri, după școala militară, pentru aceasta.

În afară de îndatoririle mele, am îndeplinit funcția de ofițer la observator în timp ce unitatea era în apărare, și am primit comanda companiei puști anticar.

Spre sfârșitul războiului, în luna aprilie, o parte din trupele diviziei au fost trimise în țară. Eu am revenit cu trupele ce rămăseră pe front, în orașul Caransebeș, unde am serbat 9 Mai 1945, fiind comandant al companiei de puști anticar.

De la Caransebeș am fost mutați într-o comună din suburbia Bucureștiului; am fost numit ofițer de legătură între Comenduirea capitalei și regimentul din care făceam parte.

Pe data de 20 decembrie am fost trecut în rezervă și m-am încadrat în viața civilă, în silvicultură, de unde am ieșit la pensie.

Longevitatea, cu voia lui Dumnezeu, mi-a permis să prind în ultimele două decenii o reparație făcută foștilor luptători: aceea de a li se lua în calcul și cei trei ani de pe Frontul de Est. Un gând pios pentru camarazii absenți și un salut membrilor A.N.V.R. filiala Buzău.

RAFTUL CU CĂRȚI

Mircea Tănase PARAȘUȚIȘTI PE FRONTUL INVIZIBIL

„Eroi ai nimănu: agenți parașutați în România în timpul și după cel de-al Doilea Război Mondial” (Editura Militară, 2010, 344p.), este cea de a patra contribuție „în branșă” a autorului și, cum suntem avertizați în introducere, un prim pas în decopertarea acestui subiect „fierbinte” al Războiului Rece, parașuțiștii lansați de serviciile speciale occidentale în țară, pe măsură ce fondurile arhivistice vor deveni mai transparente și se vor identifica și fructifica alte lucrări din literatura de specialitate străină.

Poziția noastră geopolitică, în intervalul de timp investigat, a făcut ca acești „orfani” ai unei istorii vitrege să aibă, totuși, pe măsura desfășurării războiului și a evaluării consecințelor acestuia în Europa de Est, o multiplă patenitate: URSS, inclusiv prin lideri comuniști români convinși de brand-ul sovietic, comandouri și formații paramilitare ale Germaniei ce, inițial, au încercat să contracareze actul de la 23 august 1944, Guvernul Național Român de la Viena, patronat de Horia Sima, Armata Națională de Eliberare și Mișcarea Legionară, Grupul Etnic German, sau Oficiului pentru Coordonare Politică american, Anglia și Franța, ce au folosit ca „mână de lucru” legionari, pentru garanția oferită de fervoarea lor anticomunistă (de remarcat că, din punct de vedere al etniei, Aliații, deveniți post bellum adversari, au folosit ca agenți și evreii: din Tel-Aviv, americanii, din Chișinău, sovieticii).

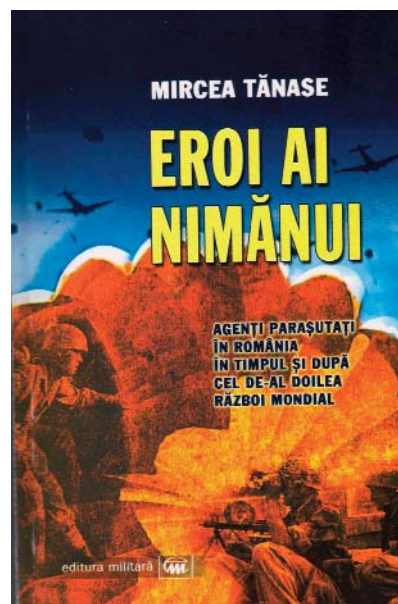
Sunt consemnate reacțiile generate de aceste provocări serviciilor române: Siguranța, Jandarmeria, Serviciului Secret de Informații și, mai apoi, Securitatea, care au anihilat, în majoritate, imediat sau după un timp, grupurile de agenți parașutate; de exemplu, dintr-un grup de sovietici „coborâți” la Târgul Mureș, în 1941, au fost prinși, doi dintre ei, la 19 august 1942, în zona Cislău, județul Buzău, unde urmau probabil să acționeze asupra Depozitului de Muniție de la Cislău, depozitului de carburanți de la Măruntșu sau fabricii de cherestea de la Nehoiu. Tot în acest areal, la 4 august 1944, pe teritoriul comunei Gura Teghii, serviciile roșii au lansat o adevărată „internațională”, în care sexul frumos era vizibil discriminat – un grup de 12 agenți din care 4 prizonieri germani, 4 prizonieri români, 3 ruși și o rusoaică.

Un document „strict confidențial”, din 1945, o listă a *Participanților activi ai complotului militar care fac parte din organizația „Mișcarea de rezistență”*, cuprindea și pe buzoienii: generalul C. Constantinescu-Claps, generalul de divizie Ion Dumitrache și generalul Nicolae Ciupercă; în paginile cărții va mai fi întâlnit un personaj fabulos prin aura legendară (și autogenerată – erou al propriei imaginații - în pușcăriile

comuniste), maiorul Ioan Tobă Hatmanu, intim al celebrului „recuperator” și comandant de comandouri cu misiuni secrete, Otto Skorzeny (vezi: Teodor Duțu, *După 50 de ani. Amintiri despre cei care nu mai sânt*, 2 vol., Buzău, Editura „Alpha MDN”, 1999).

Experiența și simțul de prozator al lui Mircea

Tănase sunt probate și de orchestrarea informațiilor asupra marelui număr de „aventuri”, de cele mai multe ori nefericite ale parașutaților. În iunie 1944, Inspectoratul General al Jandarmeriei făcea cunoscută populației următoarea ofertă: *un premiu de 20000 de lei pentru cel care va denunța un parașutist sau agent inamic*, iar, în cazul tănuirii acestora, deferirea vinovaților către Curtea Marțială. Pâinea neagră a teroristului este certificată de jurnalul sublocotenentului Mitrofan Cerina (3-15 iulie); lipsa de instruire a făcut ca, din cei 12 „tovarăși”, Mitrofan, cosilierul politic al comando-ului, să nu se mai poată „regrupa” decât cu unul, care s-a predat a doua zi; cu o sumă mult mai mare decât recompensa care se pusese pe capul lui reușește să se aprovizioneze restul zilelor; pe 8 iulie notează: *Mă apropii de o casă și bat la ușă: La geam se arată un moșneag. (...) Îi cer să-mi dea ceva de mâncare și bătrânul îmi spune că n-are decât mămăligă. I-am dat 500 lei. Bătrâna a aprins focul, a făcut mămăligă și mi-a fiert 5 ouă. Am mâncat 3 iar două le-am oprit pentru altădată. (...) Am mâncat zeamă cu mămăligă, i-am mai dat 500 lei și i-am mai cerut câteva ouă. Bătrâna mi-a mai dat încă 3 ouă. Ultimul rând din jurnal, înainte de capturare, este grotesc de patetic: *Îmi este foame. Blestemat este satul Țuțora*. E drept că, în cazul „Schmidt-Stoicănescu”, sovieticii i-au plimbat pe complotiști prin lagărele de la Verhoiansk, Irkutsk, Krasnoiarsk, Vorkuta, dincolo de Cercul Polar, pe unii timp de mai bine de zece ani, pentru ca, repatriați, să rămână în închisorile comuniste naționale până în 1964. „Blindată” de informații și documente, cartea sa poate fi citită, spre meritul lui Mircea Tănase, și în cheia unui roman picanteresc, tragic și păgubos totdeodată, prin destinele „eroilor”.*

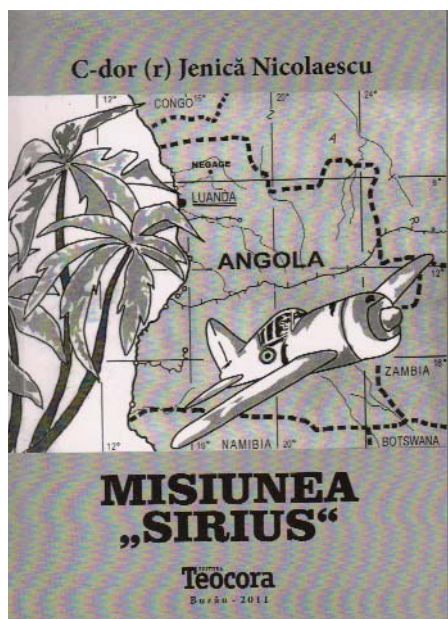

C-dor (r.) Jenică Nicolaescu MISIUNEA „SIRIUS”

Binevenită, la chiar treizeci de ani de la începerea misiunii și demararea jurnalului domnului Jenică Nicolaescu., această reeditare (*Misiunea „Sirius”*, Buzău, Editura „Teocora”, 2011, 244 p., prima ediție a apărut în 2006)), este o mărturie de „la sol”, în sensul figurat al cuvântului, despre una din importanțele misiuni ale zburătorilor români, aceea de a crea prima Școală Militară de Aviație din Angola (1981-1982).

Autorul, pilot și instructor de zbor, absolvent al Școlii Militare de Ofițeri de Aviație „Aurel Vlaicu”, promoția 1965, rulând mii de ore de zbor pe nouă tipuri de avion, a aterizat, împreună, cu camarazii „de catedră” (150 de cadre), în fosta colonie portugheză, într-un moment tensiv: la 1000 km se afla linia frontului între angolezi (ajutați de trupe cubaneze și consilieri sovietici) și armata sud-africană. „Studentii”, din care urma ca produsul finit să reprezinte 54 de piloți, 18 ofițeri de stat major, 54 tehnicieni, 13 meteorologi și 7 logisticieni, aveau un nivel de pregătire la altitudinea de 7-8 clase elementare; totuși, miracolul a fost posibil, prin ambiția și dorința lor de a se instrui în tainele acestei „meserii” dificile, aviația, și eforturile, nu puține, ale instructorilor.

Jurnalul este un „altimetru” al ofițerului, care, în lipsa unui confesor, în epocă nici nu putea fi vorba de o asemenea funcție, are „disciplina” și sinceritatea de a se destăinui unui caiet; provocările nu sunt, de cele mai multe ori, uluitoare: *Aseară am mers la singurul cinematograful* (din Nagage, n.m.), *vizionând filmul francez (cu multe scene porno) NADA (NIMIC), al cărui conținut s-a apropiat de titlu* (desigur, incompatibil cu alte pelicule aduse din țară „Telegrama”, după Caragiale, „Rug și flacăra”, după romanul lui Eugen Uricaru, „Balada husarilor” (URSS), „Revanșa” sau chiar „Expresul de Buftea”). Între obiceiurile „tribale”, aduse din țară, făceau

parte atât lecțiile de pregătire politică (4 ore), aniversările partidului (tot într-o sală de cinema, împreună cu autorități locale, sovietici, cubanezi și bulgari, *pentru a comemora* (sic!) *șase decenii de la crearea P.C.R.*), dar și cazanul de țuică (ce prelucra banane, papae, mango și ananași) – lucru nu fără consecințe: sancțiuni cu vot de blam.

Amalgamul existenței cuprinde și sărbătoarea Paștelui, cu cozonac și ouă roșii (subversive!), audierea postului de radio BBC (despre scumpirea alimentelor în România) și „prelucrări” referitor la respectarea legii vamale și a traficului de valută, și colecția de fluturi a colonelului Iancu, și repetiția la cor (*asta mai lipsea în vederea programului artistic pregătit de români în cinstea zilei de 1 Mai*, și lectura din „Pământul făgăduinței” de Maurois, și moartea căpitanului Preda și a ucenicului Ruy Nelson într-un accident aviatic. Toate percepute nu din poziția unor favorizați de soartă, cât, mai ales a unor victime ale sistemului, care nu-și recunosc (public) condiția (*noi, umilii și neputincioșii sacrificiați pe altarul intereselor patriei*). A opta aniversare a Angolei prilejuește lansarea unui brand – *babicul de Buzău a întrecut așteptările oaspeților* – și, din patria cafelei se notează: *șansele de a trimite cafea în țară s-au spulberat (max. 2 kg)*; cum orice nenorocire are partea ei bună, în compensație, poate, expedea *un pachet de 15 kg. cu Enciclopedia britanică și câteva articole de îmbrăcăminte* (de unde și prezumția că „rezistența prin cultură” nu a fost chiar un slogan). Achiziționarea unei statuete de fildeș era, în condițiile momentului (diurnele pe lunile august și septembrie 1982 însumau 188 dolari), aproape o extravaganță. Până și satisfacțiile de ordin profesional – aceea de a realiza, într-un limbaj compozit, care a dat *dialectul rom-angol*, un mixaj de română și portugheză – buni ofițeri de aviație, din absolvenți de școală generală, sunt grevate de indolența autorităților (festivitatea de absolvire a început cu patru ore întârziere) și precaritatea economiei de război (doar absolvenții au fost beneficiarii unei sticle de bere).

Totul este narat cu naturalețe, la zi, impresiile au o anume precizie de reporter, dar, pentru mulți din lectorii tineri, un aer „arheologic”; spre pildă, în esca de la Roma, ofițerul este surprins de diferența dintre noi și frații de gintă latină: *ceea ce-i mai curios e faptul că n-am observat nici o coadă*; televizorul hotelului avea programe prin cablu și telecomandă. Rudenia noastră antică derapa, pe atunci în defavoarea lor, când și când; astfel, un ofițer de la Bobocu a fost furat, lângă Fontana di Trevi, de 1.088.000 lire, adică echivalentul a 800 dolari.

La sfârșitul misiunii, domnul Jenică Nicolaescu avea patruzeci de ani. Jurnalul, în primă ediție, a văzut, cum se zice, lumina tiparului, după alți douăzeci și patru.

Refuzul oricărei literaturizării/cosmetizării conferă paginilor din „Misiunea <Sirius>”, în pofida intențiilor inițiale ale „junalierului” – însemnări personale, strict confidentiale prin subiacentul și, de multe ori, francul „criticism” incumbat -, o valoare de document, dar fără uscăciunea oficială a arhivelor (pe 11 noiembrie 1982 are loc a 7-a aniversare a Angolei, cu apostila că petrecerea a fost sobră datorită anunțării oficiale a decesului lui Leonid Brejnev, considerat mare prieten al poporului angolez). Totdeauna popoarele mici au mari prieteni, sau vorba cronicarului moldovean, oamenii sunt sub vremuri. Ceea ce, de multe ori, cu o savoare nepremeditată, transpare, merituos, și din această carte.

Generalul de Flotilă Aeriană ION-STRATULAT DOBRAN veteran de război

Coordonatorii, Aurel Pentelescu, Marius-Adrian Nicoară și Dan Antoniu, volumului omagial *Generalul Ion-Stratulat Dobran, veteran de război* (Buzău, Editura „Editgraph”, 2010, 294 p.) întreprind o restituire a unei memorii oclutate sau amputate de perioada comunistă, (re)dând dimensiunea reală unei pregnante personalități aparținând așilor aviației de vânătoare din cel de al Doilea Război Mondial.

Palmaresul/panoplia din breviarul biografic al fostului luptător aerian relevă, în intervalul 1941-1945, 340 de misiuni la inamic, 74 de lupte aeriene, 10 victorii aeriene, un avion inamic distrus la sol, precum și faptul că, împotriva ratei de pierderi a vieții piloților de vânătoare, a fost doborât de trei ori, supraviețuind fără vreo rană, lucru ce ține aproape de miracol.

Întârzierea cu care reintră în atenția publică se datorează și faptului că, până acum douăzeci de ani, exista un lapsus, ce dicta că atitudinea „justă” a armatei române, în ultima conflagrație mondială, a început la 23 august 1944 și a luat sfârșit la 9 mai 1945 (ca probă și micul dicționar din fosta serie „Bărbați ai datoriei”). Ori, din cele unsprezece „victime” omologate, nouă sunt date înainte „înțarcerii armelor”, ceea ce îl făcea pasibil pe ofițer, în cazul în care ar fi devenit mai cunoscut, prin mijloacele media ale epocii, să fie apt de condamnare, cum i s-a întâmplat unui alt celebru luptător (devenit, din personaj de șlagăr, deținut – *A plecat la vânătoare Agarici/ Să vâneze bolșevici...*).

Cele mai prestigioase ordine și medalii românești și străine de război, dintre care lipsea numai Ordinul „Mihai Viteazul”, deși propunerea pentru conferirea acestuia fusese semnată de unul dintre așii aviației de vânătoare, Băzu Cantacuzino, nu au putut para fracturarea carierei de zburător, survenită în 1952, când este „deblocat” și împins, pentru zece ani (două cinci-

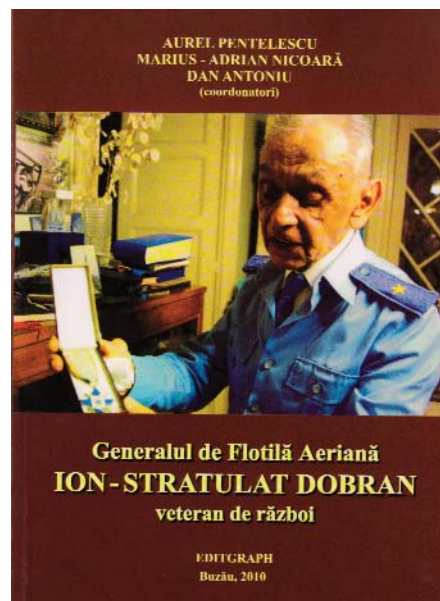
nale), în câmpul muncii, la Uzina „Timpuri noi” (și atroce față de foștii luptători de pe Frontul de Est). În echipa de acolo se aflau, la un moment dat – 1964, și alți camarazi ai pilotului, unii abia ieșiți din închisoare, ce își conștientizau, cu

resemnare noua condiție: *eram niște paria, strecurați în clasa muncitoare, pentru reeducare.*

Reabilitat, parțial, în 1966, devine pilot în Aviația Utilitară și, între 1967-1973, deci până la pensionare, pilot de linie (intern-extern) la TAROM.

Timpul a fost îngăduitor cu militarul de altădată, asigurându-i răgazul să publice *Jurnalul locotenentului Dobran* (1998, 2010), o istorie în imagini a Forțelor Aeriene Regale Române (1941-1945), în colaborare și în limba engleză, și emoția de a se întâlni, după aproape șaiszeci de ani, în mai multe locații, între care Cercul Militar Național, cu Barrie Davis, adversarul vânătorului român într-un duel aerian desfășurat, cum trece vremea, în mileniul trecut.

Volumul însumează un consistent și pitoresc interviu cu generalul veteran de război, realizat de Aurel Pentelescu (autorul, între alte contribuții asupra aviației, monografiei unui pilot buzoian: *Destinul unui zburător. Căpitanul aviator Mircea T. Bădulescu. 1917-1967*, apărută în 2002), un capitol de mărturie asupra acestuia, texte inedite ale omagiatului, anexe, cuprinzând documente de arhivă și pagini din corespondență, precum și o sumă de testimonii iconografice. Cartea reprezintă un semn de prețuire față de fostul comandant de escadrilă din Grupul 9 Vânătoare, unul din decanii de vârstă ai Asociației Române pentru Istoria Aeronauticii, ce este, el însuși, personaj în această istorie și, grație longevității, memoriei, și expresivității, cum notează Cornel Marandiu, *MARTORUL, JUDECĂTORUL, SCRITORUL (iar acestuia îi voi spune și DEGUSTĂTOR ÎN AMINTIRE)*.

Noul concept strategic al Alianței Nord-Atlantice și impactul său asupra securității și apărării naționale

----- General maior (r.) prof. univ. dr. Visarion Neagoe

1. Introducere

NATO a devenit, în secolul al XXI-lea, o organizație care contribuie activ și complex la securitatea globală, fără a-și altera, însă, caracterul său de alianță cu vocație euroatlantică. Esența Alianței o constituie principiul apărării colective, stipulat de prevederile Articolului 5 al Tratatului de înființare: un atac împotriva unui stat membru este considerat atac împotriva tuturor aliaților. NATO promovează cooperarea și acționează pe baza principiului consensului: în luarea deciziilor, aliații lucrează împreună și se consultă permanent în probleme de apărare și securitate. Mediul de securitate în continuă transformare cere ca răspunsurile la amenințări să fie adaptate în conformitate cu tendințele de evoluție ale acestuia.

Alianța a fost proiectată ca organizație politico-militară cu rolul de a consolida democrațiile fragile din Europa din epoca post război mondial și pentru a le apăra împotriva agresiunii comuniste reprezentată de capacitățile militare în dezvoltare ale fostei Uniuni Sovietice. De atunci lumea s-a schimbat în mod radical și, în aceeași măsură, s-a schimbat și Alianța. De fapt, de la constituire, NATO a fost într-un continuu proces de adaptare. Evoluția strategiei Alianței din ultimele decade și primirea de noi membri după terminarea războiului rece a fost cel mai vizibil rezultat al acestui proces.

Totuși, în ciuda acestor schimbări, NATO a reușit să-și păstreze valorile, acestea fiind, în același timp, liantul care-i ține pe aliați împreună și a făcut din Alianță o organizație de succes și extrem de atractivă pentru noii membri. Azi, comunitatea euroatlantică

reușește să-și mențină și să se bazeze pe valorile și viziunile comune care includ: libertatea și securitatea; pacea justă și durabilă; democrația, drepturile omului, libertatea individuală și statul de drept; cooperarea și solidaritatea; instituții de piață și întreprinderi libere.

2. Evoluția conceptului strategic NATO

În definiția dată de către NATO, conceptul strategic reprezintă modul de acțiune adoptat în urma analizei unei situații strategice. Este enunțarea a ceea ce trebuie făcut, în termeni suficient de flexibili, încât să permită dezvoltarea liniilor de acțiune militară, diplomatică, economică, psihologică, precum și a altor acțiuni care reies din aceasta.

Trebuie, însă, subliniat că definirea conceptelor strategice se realizează prin documente clasificate NATO, ce conțin orientări esențiale de natură strategică și militară. Versiunile publice nu subliniază strategia generală pe care se bazează operațiile, dar explică obiectivele politice generale ale Alianței, esența existenței sale, mediul în care operează și viziunea sa pe termen mediu și lung.

În decursul istoriei sale, NATO s-a adaptat și remodelat continuu, făcând față cu succes schimbărilor în mediul global de securitate. Noul mediu de securitate internațional dinainte și de după războiul rece, în special cel de după atacul terorist de la 11 septembrie 2001, conduce la trei premise fundamentale, care trebuie luate în calcul pentru procesul de transformare, și anume: noile amenințări, în special cele asimetrice, implică un răspuns adecvat, cu noi tipuri de misiuni; noile tipuri de misiuni cer noi capacități; noile misiuni

și noile capacități necesită un nou cadru de cooperare, noi relații, noi concepte doctrinare.

Primul concept de apărare colectivă a fost adoptat în 1949, reflectând natura pur defensivă a Alianței, cu accent pe prevenirea războiului, importanța unității strategice, rolul armelor nucleare. Formularea acestei strategii NATO pentru apărarea zonei nord-atlantice a fost cunoscută sub denumirea de *“Conceptul de apărare colectivă”*. Conceptul a fost dezvoltat între octombrie 1949 și aprilie 1959, considerându-se că Alianța a stabilit o strategie de operațiuni la scară largă în apărarea teritorială.

În 1967, când, în urma unor intense dezbateri în cadrul Alianței, Consiliul Nord-Atlantic aproba *“Raportul Harmel”* asupra viitoarelor sarcini ale Alianței, Comitetul de Planificare a Apărării adopta noul concept strategic al NATO, denumit *“riposta flexibilă”*. Trecerea de la doctrina și strategia *“represaliilor masive”* la *“riposta flexibilă”* reprezintă una dintre cele mai de seamă modernizări ale conceptului strategic al NATO din acea perioadă. Deși cursa înarmărilor se declanșase vertiginos, iar Statele Unite trecuseră deja la aplicarea unei strategii de *“indiguire”* în relația cu Uniunea Sovietică, potrivit conceptului geopolitic al *rimland*-ului, elaborat de americanul Nicolas Spykman, doctrina *“ripostei flexibile”* relansa ideea suficienței strategice și, pe această bază, a echilibrului strategic, deci facilita dialogul politic și menținea (dar mult mai nuanțat) conceptul de descurajare.

Ideea de bază a strategiei *“ripostei flexibile”* era să asigure o structură mai echilibrată a forțelor NATO și să permită o gamă mai largă de opțiuni politico-militare, în funcție de complexitatea situației internaționale. Conceptul a fost astfel gândit, încât să ofere garanția că orice fel de act de agresiune va fi perceput ca implicând riscuri inacceptabile și contracarat pe măsură. Doctrina și strategia *“ripostei flexibile”* reprezentau un progres și un act de maturitate al Alianței. Aceasta era susținută de o tehnologie performantă și de un sistem al valorilor democratice, care și-au dovedit, în timp, temeinicia și forța.

La reuniunea de la Londra din iulie 1990, șefii de stat și de guvern din țările membre ale NATO au convenit asupra necesității de a adapta Alianța Atlantică la noua eră deschisă în Europa odată cu prăbușirea sistemului comunist. Se simțea nevoia unor schimbări strategice fundamentale, care însemnau, de fapt, un nou început pentru NATO, adică o alianță reconfigurată. Aceștia au declanșat o reexaminare strategică aprofundată, rezultatul fiind un nou concept strategic al Alianței, ce a fost adoptat la reuniunea la vârf a Consiliului Nord-Atlantic de la Roma din noiembrie 1991. Având puține asemănări cu conceptele anterioare, acesta sublinia cooperarea în locul confruntării cu foștii adversari, dar adăuga obligația de a depune efor-

turi pentru extinderea și întărirea securității în Europa. Odată cu acest nou concept a început și procesul de transformare a NATO dintr-o alianță militară într-o alianță de apărare și securitate.

Pentru prima dată, conceptul strategic al Alianței a fost publicat, fiind deschis discuțiilor și comentariilor parlamentelor, specialiștilor în securitate, jurnaliștilor și publicului larg. Conceptul strategic adoptat la Roma definea caracterul defensiv al NATO și voința membrilor săi de a-și apăra securitatea, suveranitatea și integritatea lor teritorială, dar și intenția de a participa la gestionarea crizelor și conflictelor, la asigurarea securității în spațiul euroatlantic, orientând politica de securitate a Alianței pe baza dialogului, cooperării și pe o apărare colectivă eficientă.

În 1997, liderii NATO au fost de acord cu reexaminarea și actualizarea conceptului, astfel încât acesta să reflecte schimbările din Europa survenite de la adoptarea lui, dar au reconfirmat hotărârea aliaților privind apărarea colectivă și legătura transatlantică, oferind garanția că strategia NATO este adaptată complet la provocările secolului XXI.

Conceptul strategic al NATO aprobat la Washington în 1999 lărgeste aria de responsabilitate a Alianței, diversifică misiunile și funcțiile ei, accentuând astfel caracterul NATO de organizație de securitate și apărare. În anumite privințe acest concept reprezintă o încercare admirabilă de a cuprinde complexitatea securității internaționale după războiul rece și de a descrie posibilitățile multiple de răspuns ale Alianței.

Prin Conceptul strategic din 1999, NATO a continuat să aplice o abordare iterativă politicilor strategice, în care fiecare nivel strategic (larg, colectiv și militar) le informează pe celelalte, menținând o prezență discretă în procesul general. Acest concept este mai degrabă descriptiv decât decizional și datorită hotărârii de a-l face public a avut și un rol de atragere și menținere a sprijinului public acordat Alianței.

3. Noul concept strategic – Lisabona 2010

Ținând cont de ritmul și natura schimbărilor în lume, contextul conceptului strategic se modifică într-un ritm alarmant și, într-o lume ideală, ar fi necesară actualizarea frecventă a acestuia. Problema care se pune este aceea a modului în care este interpretat, acesta nefiind de natură strategico-militară, ci politică. În consecință, există o mică legătură între conceptul strategic și viziunea strategică necesară pentru a face față schimbărilor și a le *“administra”* ulterior. Foarte multe evenimente s-au petrecut începând cu 1999, când conceptul strategic a fost în concordanță cu centrul de greutate al majorității intereselor strategice ale membrilor Alianței, mai presus decât ale Europei. Minimal, Alianța a trebuit să schimbe focalizarea eurocentrică a conceptului strategic și să-l re poziționeze la un nivel global.

Fără un concept strategic atotcuprinzător și relevant, planificarea forțelor și a apărării devine dezechilibrată. Prin asigurarea unei interfețe eficiente între strategia politică și cea militară, un conceptul strategic trebuie să permită forțelor armate să păstreze acea abilitate totală de a se reconstitui în fața schimbărilor deosebite ale mediului de securitate.

Atacurile teroriste asupra SUA din septembrie 2001 au accentuat necesitatea ca NATO să se adreseze surselor de instabilitate aflate în regiuni din afara ariei de responsabilitate tradițională. Ulterior, operațiunile militare din Afganistan, îndreptate împotriva surselor acestor atacuri teroriste, au demonstrat valoarea unor forțe moderne, ușoare, înalt tehnologizate, expediționare, precum și a unui sistem sofisticat și rapid de luare a deciziilor, comandă și control. Aceasta a reconfirmat nevoia unei analize militare cuprinzătoare noi și a demonstrat că apărarea colectivă nu se mai poate concentra exclusiv pe amenințările tradiționale produse de forțe numeroase, aflate față în față. Evenimentele din 11 septembrie au servit drept confirmare a faptului că terorismul global, potențialul folosirii armelor de distrugere în masă, instabilitatea regională, statele dezmembrate, ideologiile radicale și conflictele înghețate reprezintă acum cea mai mare amenințare la adresa viitorului păcii și a securității națiunilor aliate. În ultimii zece ani, NATO a suferit o transformare continuă, evoluând de la o structură al cărei rol era de descurajare, preponderent în plan militar (fără a avea un trecut activ în plan operațional, acțional) la o organizație cu rol de impunere a păcii, prin angajarea forței.

Ca urmare a acestor evenimente istorice cheie și a unei îngrijorări crescânde în cadrul Alianței de a se adresa problemelor legate de securitate într-un context global, organizația nord-atlantică a început să recunoască nevoia implicării sale în roluri precum prevenirea conflictelor, managementul crizelor, menținerea păcii, intervenția în cazul unor dezastre și ajutorul umanitar. Pentru asigurarea succesului în aceste noi misiuni, NATO a recunoscut nevoia de a-și readapta modul de gândire.

La **summit-ul NATO** de la Lisabona au fost adoptate noul concept strategic și decizia privind un scut antirachetă al NATO integrat cu proiectul american, Rusia a fost invitată să participe la acest sistem antirachetă și și-a dat acordul de principiu, iar decizia privind începerea transferului responsabilității de securitate forțelor afgane va începe în 2011 și este preconizat că afganii vor avea controlul asupra teritoriului propriu în 2014.

Secretarul general al NATO, Anders Fogh Rasmussen a declarat la adoptarea noului concept strategic că acesta creează cadrul pentru a „dezvolta capacități moderne, de apărare împotriva amenințărilor actuale” și a „ajunge la partenerii noștri

din toată lumea”¹

Conceptul strategic NATO, care va servi ca itinerar pentru Alianță în următorii 10 ani, a fost descris ca fiind viziunea pentru o alianță care evoluează și care își va păstra capacitatea de a-și apăra membrii împotriva noilor amenințări și care va transforma NATO într-o organizație mai activă și mai eficientă.

Conceptul strategic NATO, denumit „Angajare activă, apărare modernă”, subliniază trei sarcini esențiale care contribuie la protejarea membrilor NATO: apărarea colectivă (apărare și descurajare), gestionarea crizelor (securitate prin managementul crizelor); și securitate prin cooperare (promovând securitatea internațională prin cooperare).

“NATO este o comunitate fără egal, de libertate, pace, securitate și valori împărtășite. Dar lumea se află într-o continuă schimbare. Ne confruntăm cu noi amenințări și provocări. Acest concept strategic reprezintă asigurarea că NATO rămâne la fel de eficientă ca întotdeauna în apărarea păcii, securității și prosperității membrilor săi”.²

Subliniind faptul că a venit timpul ca NATO să dezvolte noi capacități și noi parteneriate, noul concept strategic trasează și facilitează modul în care alianța își va moderniza abilitatea de a își îndeplini misiunea fundamentală de apărare colectivă, promovând în același timp stabilitatea internațională.

Astfel, noul document îi îndeamnă pe aliați să investească în capacități cheie pentru a face față cu succes noilor amenințări și să dezvolte în cadrul NATO capacitățile necesare apărării în fața atacurilor cu rachete balistice și atacurilor informatice.

Noul concept strategic oferă țărilor partenere de pe tot cuprinsul globului mai multe oportunități pentru dialog și cooperare, angajează NATO să intensifice cooperarea cu Rusia și afirmă disponibilitatea Alianței de a include în viitor și alte state democratice europene.

Documentul accentuează nevoia NATO de a-și asuma în continuare un rol activ în managementul crizelor, de fiecare dată când va fi nevoie.

De asemenea indică nevoia ca Alianța să rămână eficientă din punct de vedere al costurilor și recunoaște reforma internă continuă a organizației ca fiind un aspect cheie al modului în care NATO își va desfășura activitatea în viitor.

4. Implicațiile noului concept strategic pentru România

Noul Concept Strategic al Alianței reprezintă primul document programatic la care România participă în calitate de membru NATO, conceptul strategic anterior fiind adoptat în 1999, când România nu era membră NATO.

Documentul conține trei aspecte de interes major pentru România, care vizează: întărirea relațiilor de

parteneriat cu statele din vecinătatea Alianței, în vederea contracarării amenințărilor și provocărilor care persistă în Regiunea Extinsă a Mării Negre; continuarea politicii ușilor deschise, ca modalitate de sprijin al procesului de reformă în statele care aspiră la statutul de membru al Alianței; dezvoltarea unei cooperări pragmatice cu Federația Rusă, dar fără a neglija valorile și principiile de bază ale acestei relații. Unul dintre aceste principii se referă la respectarea angajamentelor asumate în raport cu partenerii.

În privința sarcinilor fundamentale asumate de NATO prin noul Concept Strategic al Alianței, președintele României consideră în special relevantă pentru România apărarea colectivă – „O să fac o mică dezvoltare a primei sarcini, aceea de apărare colectivă, care rezultă din noua strategie. Ea este fundamentată pe art. 5 al Tratatului de la Washington și în interiorul ei se stabilește crearea sistemului NATO antirachetă pentru protejarea tuturor statelor europene. Asta înseamnă ca și acordul bilateral dintre România și SUA devine parte a noului sistem de apărare antirachetă al NATO. Cu această ocazie, cei care au mai criticat inițiativa bilaterală româno-americană pot să înțeleagă ceea ce este de înțeles, și anume: România a fost, poate, cel mult cu un pas înaintea în deciziile strategice pe care le-a luat.”³ Acest summit NATO stabilește dezvoltarea unui sistem antirachetă la nivelul tuturor statelor NATO, iar relația bilaterală România-SUA cu privire la sistemul antirachetă care să protejeze teritoriul României este o relație care se integrează acum în noul Concept de apărare antirachetă.

În Noul Concept Strategic ca document programatic, se regăsesc obiectivele și pozițiile susținute de România și prin acesta statele de pe cele două maluri ale Atlanticului transmit un mesaj politic clar privind întărirea solidarității și a acțiunii comune. Viziunea României, care se regăsește în noul Concept Strategic, este aceea a unei Alianțe transatlantice puternice și unite, capabilă să răspundă provocărilor regionale și globale de o manieră cuprinzătoare și în cooperare cu alți parteneri și organizații internaționale.

Viziunea României este aceea a unei alianțe transatlantice puternice și unite, capabile să răspundă provocărilor regionale și globale din mediul de securitate, de o manieră cuprinzătoare și în cooperare cu alți parteneri și organizații internaționale. În ceea ce privește noile amenințări la adresa securității internaționale, România a fost unul dintre statele care au susținut includerea în cadrul conceptului de apărare colectivă a alianței a apărării antirachetă, precum și importanța dezvoltării unor capacități adecvate la nivelul alianței în domeniul securității energetice și pentru a răspunde amenințărilor cibernetice. „România dorește ca apărarea antirachetă să devină o componentă a apărării colective a alianței, iar contribuția românească la

proiectul inițiat de SUA să devină astfel și o contribuție la viitoarea capacitate NATO în domeniul apărării antirachetă”⁴, a menționat ministrul Afacerilor Externe, exprimând totodată deschiderea României pentru cooperarea Alianței cu Rusia în acest proiect.

România, fiind o țară situată la frontiera alianței, consideră ca importantă o atenție sporită a NATO acordată vecinătății sale, continuării politicii ușilor deschise, precum și dezvoltării rețelei de parteneriate, care capătă o valoare sporită atât din perspectivă politică, cât și în plan operațional, prin contribuțiile partenerilor la misiunile Alianței. În acest context, România este deosebit de interesată de dezvoltarea relației de parteneriat strategic între NATO și UE, precum și pentru dezvoltarea relației NATO-ONU.

Este tot mai evident că NATO se constituie, pe zi ce trece, într-un generator de securitate cu valențe globale. Stabilitatea din zona euroatlantică își extinde aria de influență asupra celorlalte spații strategice, cuprinse adesea de tensiuni și conflicte, situații de criză, pericolul escaladării nucleare, al diseminării armelor de nimicire în masă, iar aplicarea prevederilor conceptului strategic de la Lisabona extinde aria de acțiune a Alianței și, prin aceasta, mărește zona de securitate în spațiile complementare celui euroatlantic.

Note:

¹ <http://usacac.army.mil/blog/blogs/reflectionsfromfront/archive/2010/11/25/the-lisbon-summit-nato-s-strategic-concept.aspx>

² http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_68172.htm

³ http://www.presidency.ro/index.php?_RID=det&tb=date&id=12556&_PRID=search

⁴ <http://www.mae.ro/node/5351>

Bibliografie:

- Cragg, A., „A new Strategic Concept for a new era”, NATO Review, 47/2, Summer 1999, p. 19.
- Cornish, Paul, „A Strategic Concept for the Twenty-first Century”, Defense Analysis Vol. 15, No. 3, pp. 241–260, 1999
- <http://www.nato.int/>
- <http://www.mae.ro>
- <http://www.presidency.ro/>
- <http://usacac.army.mil/>

Rolul informațiilor militare în procesul de luare a deciziilor în contextul aderării României la NATO

----- Colonel dr. Vasile Cerbu, Divizia 2 Infanterie „Getica”

La începutul mileniului trei, situația globală de securitate, (inclusiv cea regională) este într-o continuă transformare. Această transformare este profundă, determinată de continua evoluție a unor procese și fenomene de natură militară și non-militară, care au impact asupra stării de securitate, asupra tuturor statelor, dar și asupra politicii acestora de protejare a propriilor interese naționale.

1. Caracterizarea mediului de securitate.

Actualul mediu de securitate din spațiul euroatlantic și din zona de proximitate a acestuia aflat într-un proces amplu de restructurare și de remodelare favorizând apariția/ manifestarea stărilor de tensiune și de incertitudini care pot degenera sau chiar generează conflicte militare. Proliferarea unor riscuri, pericole și amenințări specifice, convenționale sau asimetrice, poate afecta grav evoluția generală pozitivă de edificare a unei arhitecturi de securitate în Europa și în lume.

Putem aprecia că actualul mediu de securitate este influențat de tendința de reconfigurare multipolară a arhitecturii de putere, de competiția dintre noii actori globali și regionali, de disputa pentru accesul la/ și controlul resurselor vitale precum și de schimbare a regimurilor într-o zonă care tradițional se caracterizează prin instabilitate/ situații de securitate volatilă. Este vorba de Orientul Mijlociu și de zona Africii de Nord.

În plan internațional, amplul proces de globalizare și reorganizare a raporturilor cu noii poli de putere și noii actori internaționali de securitate statali și non-statali, determină reluarea competiției pentru controlul și gestionarea, la nivel global cât și la nivel regional, a resurselor strategice și a căilor de acces către acestea, concomitent cu creșterea gradului de interdependență și interacțiune între statele lumii. Protejarea intereselor fundamentale și realizarea obiectivelor de securitate națională ale României impun ca sistemul militar să fie în măsură să prevină, să descurajeze și să zădărnicească orice încercare de agresiune, indiferent de modul sub care s-ar putea produce aceasta sau de modul în care s-

ar încerca justificarea în fața opiniei internaționale cât și a organismelor internaționale de securitate.

Delimitarea netă între evoluțiile din mediul intern și cel internațional este din ce în ce mai greu de realizat în contextul în care există acțiunea conjugată și întrepătrunderea unor procese care crează condiții favorabile pentru apariția, previzibilă sau nu, a unor riscuri la adresa securității naționale. Acestea au de cele mai multe ori un impact transnațional. Accentul se va deplasa, în viitor, tot mai mult de pe riscurile, pericolele și amenințările de natură militară către cele non-militare, iar anumite vulnerabilități vor influența evoluția acestora.

În plan intern, continuă să existe situații sensibile care sunt determinate de diferite stări sociale și economice, de imigrații, de statutul unor minorități sau entități teritoriale. Aceste situații au evoluții sau involuții ale gradului de risc și trebuie să determine atât creșterea atenției care se acordă acestor zone și fenomene cât și măsuri eficiente pentru supraveghere și contracarare. Supravegherea este esențială pentru identificarea indiciilor de transformare a acestora în pericole și amenințări la adresa intereselor naționale ale statului român.

Actuala situație de securitate a României se exprimă prin diferența dintre dezideratul asigurării unei stări optime în care statul român să se poată dezvolta liber, să-și promoveze nestânjenit interesele, pe de o parte și starea de fapt pe care i-o conferă mediile extern și intern de securitate pe de altă parte.

În spațiul euroatlantic și zona de proximitate a acestuia, s-a redus considerabil pericolul unor confruntări armate dar se manifestă o creștere a riscului declanșării

unor crize locale și conflicte regionale. Astfel, pentru țara noastră, sursele de risc devin tot mai neconvenționale dar amenințările non-militare se amplifică și provin din direcții și surse greu de prevăzut, care, dacă sunt asociate tendințelor antisociale și antiromânești pot conduce la destabilizarea societății și implicit, la apariția unor conflicte care pot avea implicații militare ulterior. Deficiențele economice, sociale și politice, pot determina riscuri de ordin militar, surse potențiale de insecuritate, riscuri non-militare, noi tipuri de provocări și pericole. Chiar dacă România nu consideră niciun stat ca potențial agresor, într-o conjunctură nefavorabilă, poate fi victima unor acțiuni ostile interne, externe sau combinate. În acest sens este necesar să se prevadă din timp, pe toate planurile și sub toate formele, efectele acutizării, modificării de echilibru geostrategic.

Explozia fără precedent a terorismului și formele din ce în ce mai diversificate de manifestare a acestuia, au scos în evidență o serie de vulnerabilități existente în societatea actuală românească și internațională precum, și provocări asimetrice, atipice, disimulate, neconvenționale care asigură o imagine mai completă la adresa stabilității și securității.

Apreciez că evoluția situației internaționale în primele decenii ale secolului XXI, va depinde de factorii politico-militari și economici, ale căror tendințe sau chiar efecte se manifestă deja în prezent, influențând raporturile internaționale și situația securității mondiale. O parte a acestor factori, potențial generatori de crize, vor afecta și starea de securitate a României într-o măsură mai mare sau mai mică.

2. Crizele și domeniile lor de manifestare.

Noul concept strategic al NATO menține gestionarea crizelor ca o misiune fundamentală și angajează NATO, de la caz la caz, și prin consens, în conformitate cu articolul 7 al Tratatului de la Washington pentru a contribui eficient la prevenirea conflictelor și pentru a se angaja activ la gestionarea acestora, inclusiv în operațiile de răspuns la crize (denumite în continuare CROs). Astfel Alianța dezvoltă proceduri robuste de consultare, aranjamente pentru gestionarea crizelor, capacități militare și instruire pentru Planificarea acțiunilor în caz de urgențe civile.

Se poate aprecia că eficiența Alianței în gestionarea crizelor este dată de contribuția sa distinctă la eforturile comunității internaționale pentru prezervarea sau restaurarea păcii și prevenirea conflictelor. În acest sens NATO și-a oferit și continuă să-și ofere prilejul pentru operații de menținere a păcii și pentru alte operații sub responsabilitatea Consiliului de securitate al ONU, UE sau OSCE, inclusiv prin punerea la dispoziție a mijloacelor și capacităților sale. România are o contribuție importantă și distinctă în gestionarea și rezolvarea crizelor/ conflictelor, unele aflate în curs de soluționare.

La Summitul de la Lisabona, NATO a apreciat că mijloacele sale de gestionare a crizelor trebuie adaptate la riscurile și amenințările pe care Alianța le-ar putea soluționa și sunt necesare măsuri de dezvoltare a sistemului

NATO unic integrat de răspuns la crize. Atacurile cibernetice au adăugat o nouă dimensiune cadrului NATO de gestionare a crizelor, în sfera și sub imperativul apărării colective. A fost luată astfel decizia de constituire a unor structuri de apărare împotriva acestor atacuri/ acțiuni.

Toate statele NATO sunt participante la Sistemul Alianței de Răspuns la Crize. În scopul realizării unui sistem integrat, viabil și interoperabil la nivelul NATO, se impune dezvoltarea Sistemului Național Integrat de Gestionare a Crizelor. Este necesar să se asigure compatibilitatea acestuia cu politicile și procedurile existente la nivelul Alianței.

În condițiile în care, în prezent, interesele statelor din spațiul euroatlantic nu sunt generatoare de stări conflictuale, în zona sudică de proximitate a acestuia se manifestă fenomene de instabilitate și conflict cu efecte, posibil majore, greu de determinat, tendințe de fragmentare, marginalizare sau izolare a unor state.

Astfel, în spațiul de interes al Alianței se pot manifesta crize, care după domeniul în care se manifestă și cauzele care le determină sunt de natură politică, diplomatică, economică, socială, financiară, militară, ecologică sau de altă natură.

În contextul modificării substanțiale a mediului internațional de securitate conceptul de supraveghere și avertizare timpurie capătă noi valențe și se impun măsuri de reconsiderare a acestuia în Armata României, precum și a rolului structurilor de informații.

3. Necesitatea avertizării timpurii.

În condițiile provocărilor diversificate legate de avertizare, în conformitate cu noul Concept Strategic NATO adoptat la Lisabona, Sistemul Informațional de Avertizare NATO (NIWS), țintește zone netradiționale de expertiză militară. Astfel se acordă o foarte mare importanță acțiunilor de culegere a informațiilor, a schimbului și diseminării acestora, către potențialii beneficiari naționali sau la nivelul Alianței cu privire la evoluția riscurilor, pericolelor, amenințărilor sau problemelor care ar putea avea impact asupra intereselor de securitate (ale Alianței, statelor membre ale acesteia precum și ale celor partenere). Procesul de avertizare trebuie să fie instituționalizat și să nu survină ad-hoc, să fie oportun și corect, să asigure informații procesate și structurate pentru formularea deciziilor care să descurajeze sau să neutralizeze o criză în evoluție. Avertizarea este completă doar în momentul în care se ia o decizie iar pentru a fi eficientă trebuie să se realizeze la timp dar să fie și predictibilă. Oportunitatea și acuratețea avertizării sprijină asigurarea necesarului de informații. La un nivel minim poate fi premisa deciziei de a nu acționa. Orice acțiune poate avea impact asupra opțiunilor preventive, măsurilor de răspuns la crize, contra-surprinderii sau contra-agresiunii.

4. Supravegherea și Avertizarea Timpurie în noul context de securitate.

Riscurile și amenințările la adresa securității naționale sunt multidirecționale și complexe iar locul și modul în care acestea se pot dezvolta într-o criză sau o amenin-

țare militară sunt greu de prevăzut și de evaluat. În cadrul Alianței, Armata României trebuie să fie capabilă să răspundă acestor riscuri, pericole și amenințări, și dacă este necesar să și intervină pentru asigurarea stabilității în Europa și a securității membrilor NATO, precum și pentru gestionarea unor situații conflictuale/ crize în zona de proximitate a spațiului euroatlantic.

La adresa securității naționale sau a Alianței, riscurile și amenințările, cel mai probabil, rezultă din consecințele negative ale instabilității care poate rezulta din dificultăți economice, sociale și politice majore. Aici includem terorismul, disputele de graniță, tensiunile etnice și naționaliste, fanatism religios, competiție pentru resurse, presiunile ecologice și ale populației, luptele pentru puterea internă. Aceste riscuri pot rezulta din concentrarea unor cantități mari de armament convențional în multe țări și proliferarea armelor de nimicire în masă și ale mijloacelor de întrebuițare a acestora. Acestea au generat ultimele crize din nordul Africii și din Orientul Mijlociu, dar au afectat într-o măsură diferită și țările din spațiul euroatlantic.

Structurile de informații militare, unitățile și subunitățile din forțele de supraveghere și avertizare timpurie trebuie să fie în măsură să supravegheze, să identifice, să monitorizeze și să semnaleze factorilor de decizie militară indiciile de declanșare a unor crize externe, în spațiul de interes strategic a României sau crize interne, astfel încât să fie posibil a se adopta în timp util măsurile necesare prevenirii situațiilor care să pună în pericol securitatea națională și integritatea teritorială.

Apreciez că, în sens larg, Avertizarea Timpurie – se bazează pe date și informații, obținute din mai multe surse, care includ și rețele de știri sau sisteme specializate multilateral, cum sunt cele din domeniul acțiunilor umanitare ale ONU sau OSCE, ONG, centre de cercetări științifice care difuzează informații utile prin mass-media sau INTERNET.

5. Subsistemul de informații militare – componentă de bază a sistemului de sprijin a comenzii și controlului operațiilor Forțelor Terestre.

Unul din elementele esențiale ale sistemului de comandă-control a structurilor de forțe terestre îl constituie sistemul de sprijin și cuprinde subsistemul de informații militare, subsistemul de comunicații și informatică, subsistemul de sprijin logistic, punctele de comandă și procedurile de comandă-control.

Subsistemul de informații militare al structurilor de forțe terestre reprezintă un ansamblu de elemente interrelaționate (forțe, mijloace, acțiuni și măsuri), conceput într-o idee unitară în scopul asigurării de informații oportune și eficiente, conducerii acestora și a elementelor de comandă-control a forțelor terestre, de la nivelurile operativ și tactic, pe timpul operațiilor. Acesta este element al puterii de luptă a structurilor de forțe terestre și asigură informații relevante, procesate, pentru comandant și statul său major, în exercitarea comenzii și controlului. De asemenea, apreciez că informațiile sunt cea mai importantă resursă aflată la dispoziția comandantului pentru planifi-

care operațiilor. Informațiile de la toate eșaloanele, din toate sursele, generează imaginea operațională comună recunoscută a amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților din aria de confruntare/operații. În urma interpretării imaginii operaționale comune integrate/recunoscute, comandanții înțeleg situația și iau decizii.

Luarea deciziei este produsul analizei situației operaționale comune recunoscute pentru a determina diagrama de relații între factorii mediului operațional (misiune, inamic/forțele de opoziție, teren și situația meteorologică, forțele la dispoziție) și sprijinul acordat acestora, timpul la dispoziție și considerații civile. Analiza situației operaționale comune, facilitează procesul de luare a deciziei prin identificarea oportunităților și limitărilor/restricțiilor pentru îndeplinirea misiunilor, forțelor la dispoziție și necesarului de informații.

În același timp, înțelegerea situației, riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților inamicului/adversarului (atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ) este întrebuițată în procesele de comandă și control în sensul influențării percepțiilor și acțiunilor organizațiilor neguvernamentale sau ale unor instituții/ organizații internaționale. Aceste informații constituie suportul de informații și al operației informaționale - componentă a oricărei operații.

Pe timpul etapei escaladării crizei, mai ales, un rol important îl are *supravegherea și avertizarea timpurie*. Componentele sistemului național de supraveghere și avertizare timpurie sunt: a) supravegherea terestră; b) supravegherea aeriană; c) supravegherea navală; d) supravegherea electronică; e) supravegherea CBRN. Forțele terestre participă/execută activități specifice *supravegherii electronice, supravegherii CBRN, supravegherii terestre și supravegherii aeriene* (cu structuri de avioane fără personal la bord etc.).

Structurile de informații militare tip „2” și elementele ISTAR din structurile de forțe terestre, atât de la nivel operativ cât și tactic, trebuie să fie în măsură să supravegheze, să identifice, să monitorizeze și să transmită factorilor de decizie militari specifici acestor niveluri, indiciile de declanșare a unor crize interne și externe în ariile de responsabilitate și de interes. Aceste informații asigură adoptarea în timp util a măsurilor necesare prevenirii situațiilor de criză. Obiectul avertizării timpurii îl constituie informația prelucrată sub toate aspectele sale: secretă sau nesecretă/publică, codificată sau necodificată, cu caracter civil sau militar, destinată identificării indiciilor unor posibile crize și/sau conflicte militare, gestionării evoluției factorilor de amplificare a riscurilor, pericolelor sau amenințărilor. Este ceea ce generic numim superioritatea informațională, greu de realizat pe toată perioada CROs, dar esențială în momentele cheie de planificare și executare a acestora.

Există o diferență între avertizarea timpurie și prevenirea conflictelor. Astfel, avertizarea timpurie are funcția de a asigura informații procesate pe baza cărora la nivelul elementelor de comandă-control ale forțelor terestre pot fi proiectate și aplicate măsuri preventive pe termen scurt și mediu și pentru care se pot prevedea modalități de prevenire a conflictelor pe termen lung. Prevenirea conflic-

telor presupune măsuri și acțiuni pentru a se evita manifestarea riscurilor și amenințărilor și escaladarea disputelor/dezvoltarea efectelor riscurilor.

Supravegherea la nivelul structurilor forțelor terestre se realizează prin culegerea informațiilor prin toate sursele specifice disciplinelor OSINT, HUMINT, SIGINT, IMINT și MASINT, fuziunea informațiilor, analiza și diseminarea acestora, gestionarea bazelor de date, protecția informațiilor și activități de instruire.

Structurile forțelor terestre care constituie subsistemul ISTAR (care asigură supravegherea și avertizarea timpurie) ca parte a sistemului național militar de informații, are o componentă de comandă-control, o componentă de execuție (care asigură colectarea informațiilor), componentă proprie de comunicații și informatică -parte a sistemului de comunicații și informatică existent la nivelul fiecărei mari unități și unități și subsistemul logistic. Este necesară o componentă de comunicații și informatică proprie, deoarece acțiunile structurilor ISTAR preced acțiunea structurilor care asigură prevenirea/managementul crizelor, ceea ce presupune o ridicare a capacității operaționale/operationalizare anticipată, cantitatea de informații vehiculată este mare, iar vehicularea altor informații ar putea genera blocarea componentei de comunicații cu efecte negative majore asupra cunoașterii situației operaționale integrate recunoscute.

Putem aprecia că realizarea superiorității/avantajului informațional în CROs are ca efect reducerea duratei ciclului informațional și o superioritate/dominație decizională, generează o putere de luptă crescută prin conectarea în rețea a senzorilor, factorilor de decizie și sistemelor de armament. Se realizează o imagine de ansamblu sau partajată a situației, o viteză de comandă-control crescută, un ritm înalt al operațiilor, letalitate crescută, viabilitate ridicată și un grad sporit de sincronizare.

În opinia noastră, scopul superiorității informaționale este de a asigura dezvoltarea unui alt concept de CROs, care să aibă ca efect dominarea operațională a spațiului de confruntare/operații. Aceasta se poate realiza prin trei provocări la adresa superiorității operaționale: a) preluarea automată și transportul informațiilor; b) cunoașterea spațiului de confruntare/operații; c) operațiile informaționale, bazate pe o infrastructură informațională dezvoltată.

Putem aprecia că superioritatea informațională realizată prin structurile ISTAR, potențiază toți factorii puterii de luptă a structurilor de forțe terestre mult mai pregnant în operațiile de răspuns la criză. Avantajul/superioritatea informațională și dominația/superioritatea decizională reprezintă cheia succesului în operațiile de răspuns la criză, atât în mediu național cât și multinațional.

* *

Tehnologia a revoluționat spațiul de confruntare și continuă să exercite o influență semnificativă asupra desfășurării operațiilor. Digitizarea, aplicarea tehnologiilor informatice pentru a obține manipula și utiliza informații în

spațiul tridimensional al câmpului de luptă conform nevoilor fiecărui comandant, structurilor subordonate și elementelor de sprijin, va permite acestora să aibă o viziune clară și exactă asupra câmpului de luptă, asigurând astfel superioritatea actului de comandă – control. Tehnologia modernă permite obținerea unui mediu complex de informații integrat, atât pe orizontală cât și pe verticală, furnizând totodată metode rapide de procesare și diseminare a informațiilor militare. Digitizarea presupune interoperabilitate clădită pe un set comun de protocoale și standarde care să furnizeze date de comandă și control pe verticală de la nivel strategic până la nivel tactic și, de asemenea, la orizontala câmpului de luptă. Acest lucru nu va înlocui însă analiza de informații militare realizată de om în cadrul procesării datelor și informațiilor. Digitizarea efectivă va îmbunătăți și va grăbi procesul de luare a deciziilor, permițând comandantului o repartizare optimă a forțelor în funcție de misiuni, ca răspuns la deciziile inamicului. Totuși, partea mai puțin analizată a acestei revoluții tehnologice o reprezintă dependența de sisteme vulnerabile la o gamă largă de acțiuni ale inamicului.

Creșterea numărului și redimensionarea structurilor de informații militare, va determina o îmbunătățire semnificativă a datelor și informațiilor de care dispun comandanții și structurile subordonate. O gestionare corespunzătoare va îmbunătăți capacitatea comandantului de a evalua o anumită situație și de a planifica operațiile, astfel încât acestea să se desfășoare cu succes. Pe de altă parte, în cazul în care, conform planurilor, sistemul C4I nu poate face față volumului de informații, acesta se poate bloca. Astfel, volumul foarte mare de informații are dublă implicație și trebuie analizat cu grijă.

Aplicarea tehnologiei „WEB” permite accesul la date și informații dintr-o gamă largă de surse de informații. Chiar dacă abundența de date și informații este benefică, o atenție deosebită trebuie acordată datelor neverificate sau celor a căror sursă nu este cunoscută. Se impun precauții suplimentare pentru a se evita situațiile în care date și informații confidentiale, care se referă la capacități și activități ale Forțelor Aliate, sunt prezentate ca fiind nesecrete.

O caracteristică principală a operațiilor actuale de răspuns la criză - CROs o reprezintă asimetria totală dintre părțile rivale. Această asimetrie este reprezentată, pe de o parte, de un stat modern, puternic, cu forțe foarte bine echipate și cu interes național bine definit, precum și cu o politică severă și constrângeri de ordin moral, iar pe de altă parte, un stat sau un grup de oameni cu forțe mici și slab echipate, care nu se supun normelor internaționale, cu o dăruire totală pentru cauza lor și fără a le păsa prea mult de viață și bunuri materiale.

În războiul asimetric, procesarea informațiilor militare este deosebit de complexă din cauza volumului mare de cereri de informații ce apar din nevoia de a conduce operații împotriva unui adversar imprevizibil.

Reflectarea agresiunilor non-convenționale în politicile de securitate ale NATO și Uniunii Europene

----- Căpitan comandor drd. Alfred Vasilescu, Statul Major General

Politicile și strategiile de securitate nu sunt apanajul exclusiv al națiunilor. Organizațiile internaționale își pot crea propriile politici și structuri care să încerce rezolvarea problemelor specifice de securitate la adresa statelor lor membre, în ansamblu. Aceste politici nu reprezintă nici suma politicilor naționale, nici reflectarea politicii statului mai puternic din organizație, dar nici nu sunt politici cu totul diferite, marcate de un grad ridicat de originalitate. Deși ele se inspiră din politicile naționale, au de rezolvat chestiuni specifice mediului internațional, precum amenințările la adresa relațiilor dintre parteneri/aliați, coordonarea eforturilor tuturor membrilor în situații de importanță majoră (crize de mari dimensiuni, agresiuni ce depășesc puterea de rezolvare a statelor membre, în mod individual) sau promovarea unui set de valori comune, cu o forță de penetrare exponențial mai mare. În prezentul articol am analizat două dintre aceste modele instituțional-organizaționale relevante, NATO și Uniunea Europeană, din perspectiva raportării lor la problematica agresiunilor non-convenționale.

Într-un raport intitulat „Amenințări transnaționale la adresa NATO până în anul 2010”, Wiley Wilson, director adjunct pentru probleme de informații al CIA, aprecia că principalele amenințări la adresa securității naționale a SUA și a partenerilor europeni din cadrul Alianței vor fi terorismul, armele de distrugere în masă, crima organizată și traficul de droguri, migrația ilegală, amenințările ecologice.¹

Conceptul strategic al NATO din 1999, document în 5 părți care definea scopul și sarcinile Alianței, perspectivele sale strategice, abordarea securității în secolul XXI și ghidul principiilor de forță ale strategiei organizației, avea în vedere riscurile agresiunilor non-convenționale la adresa Alianței: „opresiunea, conflictele etnice, neputința economică, colapsul ordinii politice și proliferarea armelor de distrugere în masă” (art.3) precum și alte riscuri de o natură mai largă: „acte de terorism, sabotaj sau crimă organizată și [...] întreruperea fluxului de resurse vitale” (art.24).² Conceptul identifica drept potențiali agresori nu numai entitățile statale clasice ci și *adversari non-statali*, utilizând operații informaționale pentru a contrabalansa

superioritatea NATO privind armamentul clasic (art.23). El prevedea că Alianța trebuie să dețină capabilități puternice de intelligence, supraveghere și război electronic (art.55), pentru cooperarea civilo-militari (art.60), împotriva proliferării armelor NBC (art.56) și forțe nucleare propriu-zise, „ca elemente credibile și eficiente ale strategiei aliaților de a preveni războiul” (art.63).

NATO a subliniat ca regiuni de importanță geostrategică Sud-estul Europei (cuprinzând Balcanii și zona Mării Negre, inclusiv zona Caucazului), Europa de Est (în particular Rusia și Ucraina), Asia Centrală, Orientul Mijlociu și Nordul Africii. Această „hartă a intențiilor” demonstra amplitudinea responsabilităților pe care NATO dorea să și le asume la nivel mondial, în beneficiul statelor membre și al civilizației democratice.

Treptat, statele naționale au realizat importanța de a-și schimba viziunile lor învechite asupra războiului. NATO s-a îndreptat și ea, timid, precaut, către aceeași direcție. Pentru a fi capabilă să își atingă scopul strategic, NATO a început să își îmbunătățească instrumentele militare. Conform

Angajamentului Capabilităților de la Praga (Prague Capabilities Commitment – PCC) din 2002, a fost creată o Forță de Răspuns a NATO (NRF) flexibilă, avansată și dislocabilă cu începere din anul 2006, structuri militare de comandă eficiente și eficace, dar și noi capabilități militare (NBC, intelligence, supraveghere și achiziție a țintelor și de contracarare a atacurilor cibernetice). La Summitul de la Istanbul, din 2004, NATO a inclus printre misiunile sale principale lupta împotriva terorismului. Aceste evoluții au arătat că NATO înțelegea necesitatea de a se adapta noilor tipuri de agresiuni și căuta permanent soluții viabile pentru a contracara amenințările viitorului.

Din păcate, Conceptul Strategic al NATO din 1999, fiind un document precedent atacurilor de la 11 septembrie 2001, nu a furnizat o evaluare adecvată a riscurilor și amenințărilor la adresa Alianței și de aceea nu a propus o foaie de parcurs corespunzătoare cuprinzând prioritățile privind misiunile și obiectivele potențiale NATO și nici căile posibile pentru ca acestea să fie îndeplinite la nivel militar. Cu alte cuvinte, acesta a rămas un document prea generic care neglija aspectele „soft” ale puterii. Fără a avea acest ghid călăuzitor în vigoare, într-o formă adaptată amenințărilor de astăzi, multe dintre ele asimetrice, difuze, non-kinetice sau non-convenționale, statele membre NATO nu au găsit motivația de a-și transforma suficient capabilitățile.

Pe de o parte, NATO a înregistrat unele succese în domeniul non-convențional, mai ales în ceea ce privește utilizarea operațiilor psihologice și a operațiilor informaționale în Bosnia și Herțegovina, Kosovo și Afganistan. Pe de altă parte, atacurile informatice ale Rusiei asupra Estoniei, din mai 2007, au demonstrat necesitatea nu doar a unei coordonări naționale împotriva unor astfel de acțiuni, dar și a unei cooperări internaționale, cel puțin

la nivelul NATO și UE, pentru contracararea lor. De altfel, la cererea secretarului american al apărării, guvernele statelor membre NATO au analizat dacă aceste tipuri de atacuri nu intră sub incidența articolului 5 al Tratatului de la Washington, ceea ce ar fi putut determina pe viitor un răspuns militar împotriva agresorului.³

În această logică și din aceste rațiuni, NATO avea nevoie de un nou Concept Strategic care să ia în considerare toate aspectele menționate. Autori precum Peter Faber au avansat în această perioadă soluții care ar fi putut să stea la baza noului Concept Strategic, precum includerea în prevederile sale a elementelor propuse de teoria *Războiului Combinațiilor*⁴, dar fără un prea mare succes. Cauzele sunt multiple, fie de ordin legal, fie etic, fie, mai ales, datorate deseori lipse de convergență a intereselor naționale fundamentale ale statelor membre. *Noul Concept Strategic al NATO*, aprobat la summitul de la Lisabona, la 19.11.2010, demonstrează că, până la un punct, Alianța s-a adaptat noilor riscuri și amenințări, dar are anumite limite pe care nu și le poate depăși. Astfel, printre aspectele pozitive se află faptul că, de la începutul documentului, se reconfirmă intenția națiunilor membre de a se apăra împreună în cazul unui atac, „inclusiv împotriva noilor amenințări”⁵. Printre posibilele tipuri de agresiune la adresa Alianței se identifică, explicit sau implicit: *agresiunea nucleară, agresiunea teroristă, agresiunea infrațională, agresiunea cibernetică, agresiunea vizând resursele, agresiunea spațială și agresiunea ecologică* (Art.9-15).⁶ Marele câștig al prezentului Concept este sublinierea importanței cruciale a dezvoltării capabilităților NATO în domeniul *cibernetice*, devenit noua „vedetă” a alocărilor bugetare în SUA. Partea negativă a Noului Concept Strategic (în opinia noastră o mare

eroare) este absența totală a preocupării Alianței pentru *agresiunile informaționale, psihologice, media-tice, culturale, religioase, imagologice, simbolice, morale*, adică a categoriei de riscuri și amenințări bazate pe mijloace „soft”. Putem presupune că această povară a fost lăsată pe umerii națiunilor, în mod individual, dar lipsa de coordonare în domeniile menționate este posibil să ducă la slăbirea Alianței, inclusiv prin erodarea sa internă.

Situația adaptării Uniunii Europene la emergența tipurilor de agresiune non-convențională nu diferă prea mult față de cea a NATO. Acest lucru pare firesc, având în vedere că majoritatea statelor membre fac parte din ambele organizații. Astfel, în decembrie 2003, statele membre UE au identificat în cadrul Strategiei de securitate a Uniunii Europene următoarele amenințări la adresa lor: terorismul internațional; armele de distrugere în masă; statele destabilizate; conflictele regionale și crima organizată.⁷ După cum se observă, un conflict convențional nu este considerat o amenințare majoră, covârșitoarea parte a amenințărilor fiind de natură non-convențională (inclusiv pericolul statelor destabilizate, care pot genera amenințări și agresiuni de natură politică, socială, etnică sau economică).

Instituțional, Uniunea Europeană și-a înființat un Centru Întrunit de Evaluare (SitCen) în cadrul Secretariatului său General, care să pună bazele unei Politici Externe și de Securitate Comună (CFSP), generând o analiză integrată a situațiilor și a amenințărilor și facilitând procesul de luare a deciziei în Consiliul UE în situații sensibile.⁸ Spre exemplu, este de discutat dacă am putea defini presiunile exercitate de UE asupra Turciei pentru a-și adapta modul de viață tradițional la rigorile europene, ca *agresiune civilizată*.

O altă încercare europeană a fost cea de aprobare a unei strategii comune de combatere a terorismului, după atacurile de la Madrid, din 11 martie 2004, care să prevadă obligativitatea companiilor de comunicații de a înregistra toate convorbirile telefonice și toată corespondența electronică. În final, propunerea s-a redus doar la păstrarea listei de apeluri cu data, ora, numele apelantului și apelatului, pentru o perioadă de un an, dar nu și a conținutului convorbirilor. Co-

misia Europeană și-a dat acordul, iar Parlamentul European a declarat că va da în judecată guvernele statelor care vor încerca să ocolească decizia Comisiei.⁹ În anul 2005, Uniunea Europeană a adoptat propria Strategie contra-teroristă¹⁰, centrată pe prevenire, protecție, urmărire și răspuns la agresiunile teroriste. Activitatea continuă de combatere a terorismului s-a reflectat și în creșterea spectaculoasă a numărului de personal din serviciile de informații

existente ale tuturor țărilor europene, cât și în adaptarea specializării lor la noua realitate, în care, după cum spunea Richard J. Aldrich „Araba a devenit noua rusă”¹¹.

Concluzionând, putem afirma că Uniunea Europeană este departe de a se poziționa corect și unitar față de amenințarea varietății agresiunilor non-convenționale, politicile ei de securitate și apărare necesitând îmbunătățiri substanțiale pentru a deveni viabile.

NOTE:

¹ Cotidianul, 17 iunie 1999, în Cristian Troncotă și Horațiu Blidaru, *Careul de ași. Serviciile secrete ale Marii Britanii, S.U.A., Rusiei, Israelului. O cronică a frontului secret la răspântie de milenii*, Ed. Elion, București, 2004., pp. 75-76.

² *** *The Alliance's Strategic Concept*, North Atlantic Council, Washington D.C., 24 aprilie 1999.

³ Cf. <http://stiri.kappa.ro/externe/14-02-2008/razboiul-cibernetice-arma-viitorului-165962.html> consultat la 20.10.2010.

⁴ Peter Faber, *NATO in Countering Terrorism: Today and Tomorrow*, Rome, NATO Defense College, 2003.

⁵ *** *Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation*, adoptat de șefii de stat și de guvern la Lisabona, 19.11.2010, în prefață.

⁶ *Idem*.

⁷ Anthony Glees, *În căutarea unui nou sistem de informații. Experiența britanică*, în Steve Tsang, *Serviciile de informații și drepturile omului în era terorismului global*, Traducere de Irina Bondar, Cristina Dogaru, Laura Drăghici și Adelina Negoită, studiu introductiv de Ambasador George Maior, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2008, p.299.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Anthony Glees, *Op.cit.*, p.305.

¹⁰ *** *The European Union Counter-Terrorism Strategy*, Council of the European Union, 30 noiembrie 2005.

¹¹ Richard J. Aldrich, *Stabilirea priorităților într-o lume a amenințărilor în schimbare*, în Steve Tsang, *Op.cit.*, p.313.

Retenția personalului în Ministerul Apărării Naționale

----- Maior Marian Caloian, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Citesc de ceva vreme referințe la studii și investigații realizate pe diverse companii, despre factorii care influențează esențial performanța angajaților sau despre care sunt provocările majore ale companiilor în prezent.

Revin obsedant aspectele: retenția angajaților valoroși sau dezvoltarea managerilor. Deși mulți acceptă că acestea sunt cele mai

mari provocări pentru o companie, eforturile și resursele financiare sunt mereu direcționate către zonele de vânzări și marketing.

Atunci când vine vorba de retenția personalului, mulți manageri gândesc în termenii următori: Dolar, Euro, Leu, și uită că de fapt e ceva mult mai important atunci când vine vorba de motivarea unui angajat să muncească sau să ră-

mână într-o companie: relația **cu șeful direct**.

Nu vă amăgiți cu faptul că salariul mai mare, un bonus sau schimbarea mașinii de serviciu va determina o loialitate mai mare a unui angajat. Până la urmă, dacă ești plătit mai bine, nu vei munci mai bine, cel mult vei spune: „Era și cazul, după cât m-a stresat până acum!”. Și, data viitoare, vei vrea

mai mult pentru același rezultat.

Ceea ce motivează un angajat să muncească mai bine, să rămână loial unei companii sau îl determină să plece este relația cu șeful său. Felul în care un manager reușește să comunice cu angajații săi, să le dea obiective clare (nu doar să trăiască liniștit cu impresia că ele sunt clare) sau felul în care le oferă feedback pentru realizările lor.

În anul 2008, în România salariul începea să nu mai fie motivul cheie pentru care angajații erau loiali. Adică începeam să devenim civilizați, începeam să urcăm pe drumul către un nivel de trai acceptabil sau chiar bun, comparativ cu anii precedenți. Pentru mine, companiile în care oamenii stau numai datorită salariului sunt încă în faza de dezvoltare, în care încearcă din greu să își găsească o identitate. Estimăm că acele companii au și fluctuația de personal cea mai mare, pentru că încearcă stabilizarea angajaților prin metode punctuale, pe termen scurt în loc să adopte strategii de stabilizare și motivate cu bătaie lungă.

În anul 2010, criza economică și-a pus amprenta pe calitatea vieții, și vom observa că regulile jocului se vor schimba foarte mult. Mai mult ca niciodată se pot vedea reacțiile oamenilor în condițiile diminuării salariilor, în condițiile instabilității locului de muncă și poate că nici nu preconizăm care ar mai putea fi aceste condiții.

Retenția de personal, factor cheie pentru succesul organizației militare

Criza economică, migrația forței de muncă, fluctuația de personal, globalizarea sunt doar câteva dintre fenomenele care au indus presiuni și exigențe noi la nivelul strategiilor și practicilor managementului de resurse umane. Individualismul, era contractelor pe durată determinată, a relației nesigure și temporare dintre organiza-

ție și individ, diminuarea salariilor, integrarea personalului într-un sistem unitar de pensii, alocarea de fonduri diminuate la norma de echipare, la norma de hrană, mentenanță, achiziționarea de tehnică nouă și competitivă au diminuat loialitatea angajaților față de armată.

Avem probleme cu retenția?

Putem spune că retenția este o problema fundamentală a zilelor noastre, însă nu putem spune că un anumit sector este mai afectat decât altul. Valorile monetare care fac parte din pachetul salarial contează în continuare, dar nu sunt singurul factor de motivare. Ceea ce vreau să subliniez este faptul că salariul propriu-zis este o tactică slabă a strategiei generale de remunerare, deoarece este foarte ușor de copiat de competitori. Recompensele intangibile, non - financiare sunt dificil de reprodus și în acestea constă unicitatea, aici se face diferența reală. Dar în condițiile actuale, de criză economică recompensele financiare sunt și mai dificil de reprodus. Situația este destul de complicată, oamenii nu și mai pot asigura nivelul minim de existență și de aici intervin o serie de probleme atât la nivel managerial cât și la nivel de execuție:

- lipsa de concentrare;
- randament scăzut în îndeplinirea sarcinilor de serviciu;
- imposibilitatea managerilor de a recompensa financiar pe cei care își depășesc atribuțiile funcționale;
- relațiile interpersonale încordate;
- climatul organizațional - impropriu îndeplinirii obiectivelor stabilite.

Am fi tentați să credem că în situația actuală, când privațiunile sistemului militar nu mai sunt răsplătite financiar, asistăm la un val de demisii și la o reorientare a personalului armatei către viața civilă.

Dar, cu aceste probleme enumerate în pagina anterioară, nu se confruntă doar armata ci și cele-

lalte instituții și, bineînțeles, mediul privat. Este o problemă generală.

Recunoașterea oficială a valorii

De cele mai multe ori se întâmplă ca un angajat să fie criticat și sancționat atunci când nu și îndeplinește la timp sau conform standardelor sarcinile care îi revin. Însă, nu există și reversul medaliei care să prevadă mulțumiri din partea șefului direct pentru reușitele în muncă. Un simplu astfel de gest i-ar conferi angajatului mai multă încredere și dorință ca și data viitoare să performeze. Departamentul de resurse umane ar trebui să intervină și să stimuleze astfel de comportamente din partea șefilor de departamente.

Tratament echilibrat

Modul în care este perceput la nivel global tratamentul de care beneficiază angajații joacă un rol important în retenția acestora. În situația în care, unii angajați primesc măritări salariale sau condiții mult mai bune de lucru decât alții, cu toate că aportul celor două categorii este egal, va crea nemulțumiri în companie, iar cei care se simt nedreptățiți vor dori să plece. Din acest motiv, o echilibrare a sistemului motivațional va garanta retenția angajaților.

Concluzii

Oamenii nu părăsesc companiile, ei părăsesc managerii. Programele de retenție implementate de departamentele de resurse umane sunt drăguțe, dar nu rezolvă problema. Problema trebuie rezolvată la nivelul Manager - Angajat. Managerii trebuie să ofere îndrumare, training, instrumente și suport dar, la sfârșitul zilei, este necesar să evalueze indicatorii de retenție ai echipei. Dacă managerii oferă suport și în continuare există probleme cu re-

tenția angajaților, sunt două variante de a remedia situația: fie managerul are nevoie de un program de dezvoltare, fie este nevoie să fie avertizat și apoi concediat dacă nu poate menține situația sub control.

Jobul managerului este să obțină un angajat performant, iar cel al specialistului de resurse umane să îl ghideze pe manager în această întreprindere dificilă. În acest mod, specialistul în resurse umane contribuie la succesul financiar al companiei și la satisfacția profesională a angajaților.

Motivarea și păstrarea angajaților necesită însă abilități manageriale solide, care să faciliteze funcționarea unui sistem adecvat de lucru: așa cum compania are nevoie de angajați potriviți, așa și

aceștia au nevoie să li se pună la dispoziție instrumentele și condițiile corespunzătoare realizării atribuțiilor zilnice. Un aspect la fel de important este și existența unui plan de recompensare bazat pe performanță, care să consolideze loialitatea angajaților față de companie și să-i încurajeze să aducă o contribuție semnificativă acesteia. În același sens acționează și un sistem de comunicare bine pus la punct, menit pe de o parte, să fluidizeze schimbul de informații în vederea realizării sarcinilor, iar, pe de altă parte, să ofere fiecărui angajat șansa de a oferi și primi feedback la activitatea pe care o întreprinde. Identificarea frustrărilor pe care angajații le pot acumula și găsirea unor soluții pentru eliminarea lor

sunt, de asemenea, demersuri pe care un astfel de sistem comunicațional le poate înlesni. În egală măsură, angajații apreciază să li se recunoască valoarea și să li se prețuiască eforturile. Uneori, aprecierea, implicarea în luarea deciziilor importante și încrederea ce li se acordă, cântăresc mai mult pentru angajat decât o recompensă financiară primită într-un mediu de lucru neplăcut și apăsător.

Fără doar și poate, cunoștințele și abilitățile pe care le dețin cei responsabili cu managementul resurselor umane vor determina succesul în crearea unei atmosfere în care angajații să se simtă motivați și să rămână loiali companiei.

Telefonia VoIP

(Voice over Internet Protocol)

----- Locotenent Florinel Suci, Batalionul 47 Comunicații și Informatică

Telefonia tradițională, bazată pe linii de transmisie dedicate, utilizată în ultimele decenii, și-a găsit prin telefonia Voice over Internet Protocol un concurent important, în special datorită diferențelor de tehnologie dintre ele.

Voice over Internet Protocol, VoIP, numită și Telefonie IP este procesul de transmitere a conversațiilor vocale prin legături de date de tip IP sau prin rețele în care este folosit acest protocol.

Telefonia IP se caracterizează prin conversia vocii în pachete de date ce se transmit prin rețele IP de la sursă la destinație, unde sunt puse din nou în ordinea inițială și convertite în semnale acustice.

În momentul de față sunt 2 metode de implementare pentru VoIP: o metodă hibridă care constă în introducerea telefoniei IP pe lângă cea tradițională TDM și o metodă care implementează sistemul de comunicații IP începând de la zero.

Prima metodă, și cea mai des întâlnită, oferă un

grad mai mare de protecție a investițiilor și o migrare graduală în timp ce a doua metodă este mai potrivită pentru implementarea într-o locație nouă sau în cazul în care întregul sistem se dorește a fi înlocuit. Această a doua metodă este foarte simplă și rapid de implementat utilizând infrastructura existentă. Ambele metode de implementare au avantajul de a integra aplicațiile IP la costuri foarte reduse.

O soluție de telefonie IP necesită de obicei folosirea a trei tipuri de componente de rețea: Voice gateway - folosit pentru conectarea rețelei locale la rețeaua publică PSTN (Public Switched Telephone Network) astfel încât să fie posibilă comunicarea între telefoanele IP și telefoanele tradiționale (acest rol poate fi îndeplinit de asemenea de un router special); Call Manager - oferă servicii specializate, centralizate pentru procesarea vocii către telefoane, gateway-uri și servicii adiționale (el acționează ca un nucleu inteligent al rețelei și îndeplinește funcții ca administrarea utilizatorilor,

servicii de agendă telefonică, și translatarea numărului de telefon într-o adresă IP); Telefoane IP - aparatele telefonice care transformă vocea în date și invers (există diverse tipuri de telefoane în funcție de serviciile disponibile, unele au facilități auxiliare cum ar fi acces la agenda telefonică, sistem de conferință, imagini video, și chiar acces web).

Avantajele principale ale implementării telefoniei IP

a. Reducerea costurilor

Reducerea de costuri se datorează utilizării aceluiași mediu de transport pentru voce și date. Așa cum am amintit mai sus implementarea telefoniei IP se poate face pe rețeaua existentă fără a se face alte modificări. Un alt avantaj îl poate constitui în funcție de necesități, spațiul foarte mic pe care echipamentele dedicate pentru telefonia IP îl ocupă față de vechile centrale telefonice.

b. Fiabilitate sporită

Soluțiile de comunicații IP oferă mai multe niveluri de redundanță: infrastructura LAN/WAN poate asigura cea mai rapidă convergență a soluțiilor de comunicare în cazul în care linia nu funcționează (timpul de convergență scade până la zeci de milisecunde); aplicațiile software pentru procesarea apelurilor și aplicațiile de comunicații pot funcționa în arhitecturi de tip cluster sau main/standby, asigurând procesul automat de failover.

c. Siguranța

Soluțiile oferă posibilități sigure de conectare, identificare și protejare împotriva accesului neautorizat, pentru toate componentele sistemului de comunicații IP: infrastructura, procesarea apelurilor telefonice, terminale și aplicații. În general se folosesc soluții IP care folosesc două unități separate care se sincronizează în timp real astfel încât în cazul producerii unor avarii sau defecțiuni la una din ele, cealaltă să preia funcționalitățile fără nici un fel de întrerupere.

d. Funcționalitatea îmbunătățită

Un alt avantaj important este funcționalitatea îmbunătățită față de telefonia clasică. Unele din funcționalitățile oferite de telefonia IP sunt dificil sau chiar imposibil de realizat în telefonia clasică. Printre aceste funcționalități se află posibilitatea de a utiliza un telefon IP oriunde există o conexiune la rețeaua Internet. Aceasta face posibil ca telefonul „fix” să aibă același număr de apel peste tot.

e. Calitatea convorbirilor

Datorită cererii tot mai mari a implementării soluțiilor de telefonia IP, calitatea echipamentelor și implicit a serviciilor pe care acestea le oferă a crescut semnificativ astfel încât nu se mai poate vorbi de o diferență în ceea ce privește calitatea vocii oferită de sistemele clasice și cele IP. Aceasta se datorează folosirii unor codificări avansate și sisteme de compresie/decompresie care oferă o transmisie sigură și eficientă a

semnalelor pe rețeaua de date.

f. Management centralizat

Sistemul de management al unei centrale IP permite administrarea într-un mod unitar și centralizat. Terminalul de management se conectează la centrală utilizându-se capacitățile native IP indiferent de locația fizică a acestora. Programul de administrare permite modificări ale utilizatorilor, trunchiurilor, modificări ale drepturilor personale, intervenții de la distanță pentru remedierea unor defecțiuni, etc. De asemenea, prin intermediul programelor specifice de taxare se pot extrage rapoarte periodice referitoare la apelurile de ieșire, calculându-se costurile pe fiecare utilizator, compartiment, sau după oricare alte criterii. O altă facilitate majoră a managementului este că gestionează un sistem de alarmare centralizat făcând facilă intervenția în timp util la locul defecțiunii.

g. Servicii suplimentare

Datorită utilizării unei conexiuni de date partajată, se pot transmite imagini video, fișiere sau mesaje text în paralel cu apelul. Multe din soft-urile existente pentru telefonia IP pun la dispoziție astfel de servicii. Aceste servicii sunt deosebit de utile în cazul când există mai multe sedii și puncte de lucru răspândite pe o arie largă în teritoriu, existând aparate de telefonia IP cu cameră video și cu display încorporat care pot face posibilă o videoconferință fără alte echipamente sofisticate.

Beneficiile aduse de telefonia IP față de cea clasică

Telefonie IP

1. Facilități pentru securizarea comunicației prin criptarea traficului
2. Controlul strict al accesului angajaților la serviciile de telefonie
3. Confidențialitatea comunicației între locații
4. Nivel sporit de redundanță, flexibilitate și scalabilitate
5. Reducerea TCO (Total Cost of Ownership) prin managementul centralizat, identificarea și localizarea rapidă a problemelor apărute, reducerea costului de intervenție

Telefonie „Clasică”

1. Comunicație nesecurizată între furnizorul de servicii și companie
2. Flexibilitate limitată a acestor servicii
3. Nu există garanții în această privință
4. Redundanța se poate obține numai cu însemnate costuri adiționale pentru upgrade-ul centralei (PBX)
5. Serviciu susținut de service provider

După cum se poate observa, actuala tendință pare să ne asigure că în viitor toate rețelele tradiționale cu comutare de circuite vor fi înlocuite cu rețele bazate pe IP cu comutare de pachete.

Dealul Istrița

Chilia lui Ambrosie

Locotenent colonel Romeo Feraru, Divizia 2 Infanterie „Getica”

Trebuie să recunoaștem că frumusețea județului nostru se datorează și varietății formelor de relief. Buzăul se desfășoară pe cele trei mari trepte de relief - munți, dealuri și câmpie, ce coboară din vârfurile înalte ale Penteleului până în Bărăgan.

Dacă, în numărul anterior al revistei am „urcat” în munții Siriului, la Lacul Vulturilor, de această dată, vă invit la drumeție în zona de deal o zonă cu nenumărate obiective, turistice și istorice, care se bucură de bogății naturale de invidiat. Livezile de pruni, meri, caiși, pier-sici, vișini și cireși, dar și renumitele podgorii, fac ca județul nostru să fie

cunoscut în toată țara și nu numai. Tămâioasa de Pietroasele, țuica de Pătârlagele și Chiojdu fac parte din brand-urile Buzăului.

Cunoscută sub numele de Subcarpații Buzăului este formată dintr-o succesiune de culmi deluroase, cu altitudinea între 400 și 800 m.

Dealul Istrița

Partea vestică se află la aproximativ 35 km. de municipiul Buzău. Dealul Istrița face parte din grupa sudică a subcarpaților de curbură și cuprinde dealurile Năenilor, Istrița și cele ale Nișcovului.

Călătoria noastră începe din localitatea Istrița de Jos, aflată pe

Drumul Național 1B, Buzău - Ploiești, de unde urcăm, spre dreapta, către localitatea Năeni. Pe traseu întâlnim panouri de informare ce ne îndrumă spre obiectivele care pot fi vizitate.

După aproape 20 minute de mers, pe un drum „românesc” ajungem pe dealul Colarea, la Biserica dintr-o Piatră, construită, după Revoluție, integral dintr-un bloc de calcar, de artistul plastic Gheorghe Tarascenco. Biserica se află în imediata apropiere a unei necropole tracice, adusă la lumină, oficial, în anul 1938, de istoricul Nestor care a descoperit morminte scobite în piatră și chiar o sabie

tip Akinakes. Pe muchea de sus a dealului Colarea, într-un loc greu accesibil, se află grottele preistorice, săpate în piatra acum 4.000 - 5.000 ani, unde au fost descoperite o vatră, inscripții rupestre, arme și unelte ale epocii.

De curând, inimosul preot Mihai Milea și-a propus să amenajeze aici, împreună cu Fundația „Sfântul Sava”, un sat dacic ce va cuprinde bordeie, un atelier de olărit și o fierărie.

Mergând mai departe, am atins dealul Tigoarea, la tabăra de sculptură, unde, în fiecare toamnă, tineri artiști cioplesc în piatra moale de Năeni, piatră folosită încă de pe vremea dacilor. Calcarul, format din cochilii fosilizate, ușor de modelat, a fost folosit în construcția Palatului Parlamentului, Casei Radio, Palatului Comunal din Buzău și altor obiective importante din țară. Primăria Năeni organizează, în luna octombrie, Festivalul „Glasul Pietrei”, ajuns la ediția a treia, dedicat pietrei și meșterilor cioplitori, ce constituie, în același timp, și sărbătoarea locuitorilor comunei.

În continuare, mergem către est, fără mașină, trecând prin satul Vârf, iar, după aproximativ două ore, ajungem la o locuință rupestră, aflată într-un loc greu accesibil, pe Piatra Șoimului. Locul a fost ales de monahul Ambrozie, de la Mănăstirea Ciolanu, pentru a trăi în si-

Subcarpații Buzăului se împart în patru grupe:

Grupa vestică este constituită din dealul Cornețel, situat între râul Buzău și pâraul Bâsca Chiojdului; dealul Priporului situat între Valea Zeletinului și Bâsca Chiojdului; Dealul Salcia, între Zeletin și Dealul Ciolanu. În această zonă de deal se află depresiunea culoar Rătești - Scorțoasa - Vintilă Vodă, precum și depresiunile Nișcovului, Pătărlagele - Cislău și Pîrșcov - Berca.

Grupa centrală - (Dealurile Botanului) este cuprinsă între văile Buzău și Slănic, având un contur sub formă de „inimă”.

Grupa estică este delimitată de văile Slănic și Râmnic și cuprinde Dealurile Călnău, Bisoca, Blăjani, Buda și Dealul Căpățanii.

Grupa sudică cuprinde Dealurile Ciolanu și Istrița. Dealul Ciolanu este delimitat la sud de depresiunea Nișcovului, iar la nord de văile Cricovului și Buzăului. Dealul Istrița se împarte în trei subunități: Dealul Nișcov, în partea de est, Dealul Istrița propriu-zis și Dealul Năeni, situat în vestul grupei. (A se consulta o hartă fizică a Buzăului)

hăstrie, după întoarcerea sa de la Sfântul Munte Athos. Pustnicul a locuit aici aproximativ 50 de ani, până prin anii 70.

Privind în jur, simți că ți se așterne lumea la picioare. Spre sud se întinde Câmpia Română, iar dacă întorci capul, poți admira cele mai înalte vârfuri ale Bucegilor.

Ne întoarcem pe același drum, dar, din Breaza, mergem la stânga, spre Pietroasele. Tradiția cultivării viței de vie, confirmată în timp de recunoașterea națională și internațională a soiurilor de struguri și a vinului, a făcut ca aceasta să reprezinte emblema localității.

Faima comunei este legată și de istoria fascinantă a locurilor, unde, în anul 1837, s-a descoperit celebrul tezaur gotic „Cloșca cu puii de aur”, format din 22 piese de aur, datat din secolul al IV-lea.

În anul 1980, dar și în zilele noastre, datorită amenajării „Drumului Vinului”, au ieșit la iveală ruinele unui castru roman și unor terme, depre care revista noastră a scris în numărul 6/2009.

Deditei galbeni pe Dealul Istrița

De la Primărie (clădirea este așezată pe locul castrului roman), mergem spre Pietroasa Mică, iar, după câteva curbe, în pantă, se face la stânga pe o uliță și se ajunge la monumentul ce amintește că acolo s-a descoperit tezaurul.

Ne întoarcem, pe același traseu, și urmăm „Drumul Vinului”, până la Merei, unde, spre stânga mergem la stațiunea balneară, dar nu fără a opri la Stațiunea de Cercetare Viti-colă, unde putem degusta nobilele vinuri - Dealul Mare.

Drumeția noastră pe Dealul Istrița se încheie la Sărata Monteoru, unde, pe lângă stațiunea balneară, se află singura mină de petrol din Europa, dar și vila și capela familiei Monteoru.

22 decembrie, Ziua Victoriei Revoluției Române

Pe 22 decembrie, la Monumentul Eroilor Revoluției din Decembrie 1989, aflat în Piața Dacia din municipiul Buzău, s-a desfășurat un ceremonial militar și religios în memoria eroilor martiri ai Revoluției.

Muzica militară a intonat Imnul de Stat al României, iar un sobor de preoți a oficiat o slujbă de pomenire a eroilor căzuți în acele zile.

Despre cele întâmplate în municipiul Buzău, în urmă cu 21 de ani, a vorbit profesorul Călin Ghețu, participant la acele evenimente.

În continuare s-au depus coroane și jerbe de flori la monument, iar manifestarea s-a încheiat cu defilarea gărzii de onoare și a muzicii militare.

De asemenea, în localitatea Spătaru, s-a desfășurat un ceremonial în memoria generalului

erou, Ștefan Gușă. Au fost prezenți membrii familiei și reprezentanți ai Fundației „General Ștefan Gușă”.

La aceste activități au participat revoluționari, familiile eroilor martiri,

reprezentanți ai autorităților publice locale, cadre militare active, în rezervă și retragere, veterani de război, lideri politici, cetățeni ai municipiului Buzău.

Divizia 2 Infanterie „Getica”

Preluare de ștafetă

Generalul de brigadă dr. Nicolae-Ionel Ciucă a fost investit la 15 ianuarie 2011, în funcția de comandant al Diviziei 2 Infanterie „Getica” și comandant al Garni-

Gl. bg. dr. Nicolae-Ionel Ciucă, gl.mr. dr. Ștefan Dănilă și gl. mr. dr. Nicolae N. Roman

zoanei Buzău, în prezența șefului Statului Major General, general-maior dr. Ștefan Dănilă, locțiitorului șefului Statului Major General, general-locotenent dr. Dan Ghica-Radu, șefului Statului Major al Forțelor Terestre, general de brigadă Ariton Ioniță, primarului municipiului Buzău, inginer dr. Constantin Boșcodeală, prefectului județului Buzău, inginer Paul Beganu și a comandanților marilor unități și unități din subordinea diviziei.

Generalul de brigadă dr. Nicolae-Ionel Ciucă a preluat comanda și drapelul de luptă al Diviziei 2 Infanterie „Getica” de la generalul-maior dr. Nicolae N. Roman, care a fost promovat în funcția de șef al Direcției Instrucție și Doctrină din Statul Major General.

Generalul Nicolae Ciucă a fost comandant al Batalionului 26 Infanterie „Neagoe Basarab”, șef de stat major al Brigăzii 2 Infanterie „Rovine”, comandant al Brigăzii 282 Infanterie Mecanizată „Unirea Principatelor” și a executat misiuni internaționale în Angola, Kosovo, Bosnia-Herțegovina, Afganistan și Irak.

60 de ani de la înființare Topogeodezii militari buzoieni

Începutul acestui an a fost încărcat de evenimente și emoție pentru întreg personalul Unității de Instrucție și Asigurare Topogeodezică din Buzău: pe lângă responsabilitățile de bază, misiunile avute în sarcină și activitățile specifice de închidere de an și de pregătirea pentru intrarea în noul an, unitatea s-a confruntat cu noi provocări. Astfel, cadre militare din birourile de asigurare geografică, au participat la un amplu proiect, inițiat și condus de Direcția Topografică Militară, privind executarea reperajului fotogrammetric în vederea realizării ortofotoplanurilor pe teritoriul României.

Ca măsură a volumului și complexității activităților, putând să fie comparați ca un resort extins la limitele sale, a sosit și decizia mutării unității în alt loc din garnizoană. Activitate laborioasă, cu implicarea unor mari resurse, dar mai ales cu relevarea unor sentimente de... deznădejde! Trebuie spus că era amplasamentul istoric al topogeodezilor militari, edificat de generații de topografi și geodezi, și care aproape se identifica cu arma noastră, fiind locul unde și-au făcut „ucenicia” toți specialiștii militari în domeniu. Mutarea se desăvârșea tocmai acum, când eram angrenați într-o altă activitate, la fel de importantă, dar mult mai apropiată de sufletul personalului: aniversarea a 60 de ani de la înființarea unității.

Genealogia unității începe în anul 1859, când domnitorul A.I. Cuza decreta înființarea Serviciului Topografic Militar Român, devenit pe rând Serviciul Geografic al Armatei,

Institutul Geografic al Armatei, Institutul Geografic Militar. Evoluția a avut salturi spectaculoase mai ales după 15 ianuarie 1951 când, prin **Ordinul nr. 00316 din 13 ianuarie 1951** se înființează Direcția Topografică Militară, cu o structură nouă axată pe fazele principale ale proceselor tehnologice de realizare a hărții.

În baza aceluiași ordin se înființează Detașamentul Geodezic și Detașamentul Topografic, subordonate nemijlocit Direcției Topografice Militare, specializate în executarea lucrărilor de teren și de cabinet necesare întocmirii hărții topografice a țării, care vor constitui în anul 1961 Unitatea de Geodezie și Topografie, cu sediul în garnizoana Buzău; din anul 2002 denumirea este schimbată în Unitatea de Instrucție și Asigurare Topogeodezică „General de divizie Constantin I. Brățianu” (UIAT).

Lucrările la care a participat unitatea noastră de-a lungul timpului acoperă integral domeniile topografiei și geodeziei, iar realizările au depășit sarcinile stabilite; astfel, în afară de misiunea de bază de a culege informații geografice în interesul forțelor armate, unitatea a participat la lucrări de reper în economia națională cum ar fi Canalul Dunăre-Marea Neagră, Centrala atomoelectrică de la Cernavodă, multiple hidrocentrale, aplicarea legii Fondului funciar. Proiecte la fel de importante avem și acum sub conducerea Direcției Topografice Militare, iar unitatea răspunde cu succes misiunilor încredințate, reușind să iasă mai puternică, mai

elastică și mai eficientă după șirul de restructurări din armată. Astfel, unitatea este angrenată în proiecte importante, cum ar fi actualizarea hărții topografice vectoriale VMAP2 și lucrări la teren pentru determinarea și prelucrarea punctelor de reper fotogrammetrice.

Se poate afirma, fără teamă de supraevaluare, că nu a fost lucrare de importanță națională sau zonală la care specialiștii din unitate să nu fi luat parte și majoritatea dintre acestea au făcut cunoscută și apreciată UIAT atât în mediul militar cât și în societatea civilă. Dar am convingerea că puțini cunosc participarea și contribuția noastră.

Hărțile topografice, seturile de coordonate în diverse proiecții cartografice, planurile topografice executate pentru cele mai diverse scopuri sunt produsele finale, denumite generic informații geografice, cunoscute și accesate de colegii militari sau de instituțiile civile; dar câți dintre utilizatori cunosc imensele eforturi depuse de topogeodezii militari, resursele profesionale, tehnice și personale folosite pentru realizarea lor?

De multe ori ne întâlnesc în cele mai nebănuite locuri pentru aceștia, pe câmpuri, dealuri, munți, în locuri izolate sau greu accesibile, pe ploaie, frig sau caniculă și, de cele mai multe ori se miră că începem măsurătorile la răsărit și ne surprind că ne întoarcem mult după apusul soarelui. Rămân pe teren, ca semne ale trecerii noastre, piramidele care protejează și semnalizează punctele geodezice din rețeaua geodezică națională,

dispuse pe întreg teritoriul național, plantate exclusiv de specialiștii UIAT.

De aceea, este o mândrie amestecată cu afectivitate, atunci când, din fuga mașinii vedem o piramidă geodezică, o privim îndelung întrebându-ne de numele ei, de cei care au ridicat-o, de povestea ei și o simțim ca un liant peste timp pentru toți topogodezii militari.

Acum, rețeaua de puncte GPS tinde să subordoneze rețeaua de puncte geodezice, aparatura modernă de poziționare prin sistemele de navigație cu sateliți, precum și cea electrono-optică folosită în ridicările topografice a înlocuit total vechile aparate care „au făcut istorie”, dotările cu software și hardware au diminuat radical timpul alocat prelucrării măsurătorilor și întocmirii produselor finale și toate acestea congruează cu pregătirea superioară a personalului unității și actualizarea constantă a acesteia cu noutățile în domeniu.

La ora aniversării unității noastre putem spune, fără rezerve, că bilanțul activităților de-a lungul timpului se prezintă îmbucurător: avem o tradiție care ne face onoare, realizări ce par a exceda numărul anilor și proiecte majore care se derulează pe lungi perioade de timp și care se încadrează în viziunea Direcției Topografice Militare de acoperire a cerințelor de informații geografice în sistem integrat NATO.

Satisfacția întregului personal constă în recunoașterea meritelor generațiilor de topogeodezi care au activat în această unitate prin două evenimente marcante: acordarea Drapelului de luptă prin Decretul prezidențial nr. 497 din 30 noiembrie 2000 și decorarea cu emblema de onoare a Statului Major General, în 15 ianuarie 2011, la data aniversării a celor 60 de ani de existență.

Aniversarea, în sine, am considerat-o reușită citind aceasta în

ochii participanților, plini de bucuria revederii colegilor, profesorilor, numelor mari a celor care au ridicat nivelul unității la grad de renume; dacă am urmărit să facem o organizare simplă, restrânsă, asemeni timpurilor, invitaților li s-a părut realmente grandioasă, probabil simțind însuflețirea care a susținut evenimentul.

În final, nedorind să încarc cititorul cu date și denumiri tehnice specifice, doresc să aduc în lumină faptul că multitudinea de realizări a unității, în scurta ei perioadă de existență, a fost posibilă datorită tenacității personalului acesteia, înaltului profesionalism și a acelei caracteristici scoasă în evidență prin expresia „*Semper ubivis / Oricând oriunde*”, care a fost adoptată ca deviză de topogeodezii militari din Unitatea de Instrucție și Asigurare Topogeodezică „General de Divizie Constantin I. Brătianu”.

Lt. col. Dorian Luparu

„Cultul Eroilor”

Conferința anuală a filialei Buzău

La începutul fiecărui an, Asociația „Cultul Eroilor” – filiala Buzău își prezintă raportul de activitate; luni, 21 februarie 2011 reprezentanții asociației și-au desfășurat întâlnirea alături de membrii filialei și de invitați din garnizoană și municipiu.

Președintele filialei, gl. bg. (r.) Achim Alstani a făcut cunoscut programul activității, care a debutat cu un istoric al „Cultului Eroilor”.

Asociația este continuatoarea nobilelor tradiții ale Societății Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, înființată în 1919, prin Decretul-Lege nr. 4106, semnat de Regele Ferdinand, având ca fondator și președinte de onoare pe Regina Maria – care era și președinte al Crucii Roșii din România –, iar ca președinte activ pe Mitropolitul primat Miron Cristea.

În anul 1948 a fost desființată, iar după Revoluție, în noiembrie 1991, Cultul Eroilor a fost restatutat, inițial prin Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor.

În județul Buzău, la data de 18.07.2001, un grup de inițiativă, a încheiat un Act Constitutiv, înregistrat la nr. 201/18.07.2001, pentru înființarea filialei județene a „Cultului Eroilor”.

În prezent, asociația are în evidență următoarele

opere comemorative: monumente ale eroilor – 126; cimitire – 19; osuare – 2; obeliscuri – 88; cruci comemorative – 38; troițe – 14; mausoleu – 1; plăci comemorative – 7; morminte – 877.

Între obiectivele asociației pentru anul 2011, s-au enumerat: dezvoltarea relațiilor cu autoritățile administrației locale, cu asociațiile și uniunile care pot contribui la organizarea activităților de comemorare și cinstire a eroilor; completarea înobilării

monumentului Regimentului 48 Infanterie prin montarea unor plăci comemorative conținând numele celor jertfiți pentru patrie în Războiul de Întregire Națională; întocmirea unor programe și obiective ce revin filialelor locale din județ; sărbătorirea a 10 ani de la înființarea Asociației Naționale „Cultul Eroilor” - filiala Buzău (18 iulie).

Reprezentanții Garnizoanei Buzău și ai autorităților locale au salutat activitatea asociației, propunându-și să sprijine, în continuare, demersurile acesteia, întru cinstirea eroilor neamului.

Rezerviștii în sărbătoare

Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageră (A.N.C.M.R.R.) este continuatoarea nobilelor tradiții ale structurilor asociative ale cadrelor militare în rezervă și retrageră atestate legal, din 1925, precum și moștenitoarea patrimoniului acesteia.

Deține calitatea de persoană juridică de drept privat, de utilitate publică, independentă, democratică, apolitică, independentă și deschisă. Este o structură asociativă constituită prin liberul consimțământ al cadrelor militare în rezervă și retrageră provenite din Ministerul Apărării Naționale și are structuri în toate județele țării, precum și în sectoarele Capitalei.

Deviza statutară a asociației este: ONOARE, PATRIE, DEMNITATE.

Filiala Județeană Buzău s-a înființat la 22 ianuarie 1991 sub denumirea „Mareșal Alexandru Averescu”, prin strădania unui grup de inițiativă coordonat de generalul de brigadă (r) Ion Lupu.

Filiala buzoiană și-a conturat un profil distinct, democratic, reușind să-și reunească membrii în jurul unor nobile crezuri și idealuri, unor interese comune, menite să conserve formația lor profesională, să protejeze statutul lor social, să ducă mai departe sentimentul camaraderiei, solidarității, al onoarei și demnității militare.

Pe parcursul „carierii” sale de două decenii, asociația a rezolvat favorabil o serie de doleanțe și

drepturi ce țineau de îmbunătățirea vieții tuturor acelor care au slujit patria sub drapel, rămânând, încă, probleme ce își caută o mai bună rezolvare în unele domenii, precum cel al asistenței medicale.

Filiala a colaborat foarte bine cu conducerea administrației locale, comandanții structurilor care au premers „Diviziei 2 Infanterie Getica”, conducerea Comendurii Garnizoanei, unde își desfășoară activitatea asociația, cu veteranii de război, Asociația „Cultul Eroilor” și, nu în cele din urmă cu Primăria Buzău.

La data aniversativă, filiala Buzău a A.N.C.M.R.R. reprezintă un reper între organizațiile din județ, având 780 de membri.

Cu ocazia Zilei Rezervistului Militar, generalul maior Ștefan Dănilă a conferit Emblema de onoare a Statului Major General, Filialei Județene Buzău. Aceasta a fost înmănată colonelului (r.) Ion Stanciu, președintele asociației, de către generalul de brigadă dr. Nicolae Ciucă, la 31 mai, în cadru festiv.

Debut de carieră în Forțele Aeriene Române

În luna februarie, la Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu” s-a desfășurat repartiția pe prima funcție și festivitatea de absolvire a cursului de bază pentru ofițeri aviație nenaviganți – controlori de trafic aerian și ofițeri rachete și artilerie antiaeriană.

După șase luni în care tinerii ofițeri au continuat pregătirea în arma și specialitatea pentru care au optat și care a început atunci când

au pășit în Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, după absolvirea cursului de bază din cadrul Școlii de Aplicație pentru Forțele Aeriene „Aurel Vlaicu”, aceștia au fost repartizați pe prima funcție în unitățile operaționale ale Statului Major al Forțelor Aeriene. La

această activitate a fost prezent reprezentantul eșalonului superior, domnul general de flotilă aeriană Alexandru Gălușcă care le-a prezentat perspectivele lor în cadrul Forțelor Aeriene Române și i-a felicitat pe tinerii ofițeri cu ocazia absolvirii.

Primii clasaiți au fost și cei dintâi care au accesat funcțiile puse la dispoziție pentru încadrare.

Ne-au împartășit impresiile lor, acum, la început drum:

- sublocotenent Ana-Maria Susan, ofițer aviație nenaviganți – controlori de trafic aerian: *„Toată lumea are impresia că pentru noi acum la început de drum, cel mai important lucru este să găsim un loc bun atât în cadrul unității militare în care am fost repartizați, cât și în ceea ce privește noua noastră „casă”. Adevărul este că dincolo de toate acestea cel mai important pentru noi este colectivul de muncă, unde căutăm modele asemeni unor copii care vor să imite pe cei mari cu experiență. Avem sedimentat un cadru teoretic în ceea ce privește misunea noastră, așa că de aici înainte primele impresii, primele sfaturi, primele lecții pe care le vom primi vor forma baza experienței. Avem nevoie de modele mai mult decât orice, așa că aceasta consider că este direcția de perspectivă.”*

- sublocotenent Diana Manolache, ofițer de artilerie antiaeriană și rachete sol-aer: *„Specialitatea de artilerie antiaeriană și rachete sol-aer este una de natură tehnică, ce solicită mult studiu teoretic, dar mai ales aplicarea tuturor cunoștințelor în plan practic. Este o specialitate cu mari deschideri spre viitor ce ne oferă posibilitatea evoluției*

ulterioare. În ceea ce privește funcția pentru care am optat, aceasta îmi va oferi ocazia de a-mi pune în valoare aptitudinile și cunoștințele dobândite atât pe parcursul celor 3 ani din Academia Forțelor Aeriene, cât și în cadrul cursului de bază din Școala de Aplicație pentru Forțele Aeriene. Roadele eforturilor, atât de natură teoretică, cât și practică, depuse până acum se vor concretiza în îndeplinirea cu succes a tuturor atribuțiilor specifice funcției.”

Le mulțumim pentru aceste impresii desosebite și, asemeni cuvintelor frumoase spuse de comandantul școlii, comandorul Nicolae Grigorie, citându-l pe Napoleon Bonaparte, le transmitem „să aspire către și să poarte fiecare dintre ei în ranița lor, bastonul de mareșal”.

Ziua NATO în ROMÂNIA

sărbătoare a democrației și spiritului euroatlantic

Ziua NATO a fost celebrată în Piața Dacia din municipiul Buzău (luni 4 aprilie a.c) în prezența oficialităților locale, cadrelor militare active, în rezervă și retragere, a reprezentanților societății civile, și a unui numeros public.

În cadrul ceremoniei militare, dedicată împlinirii a 62 de ani de la crearea Organizației Tratatului Atlanticului de Nord și a șapte ani de la aderarea României la Alianță, au fost înălțate pe catarg drapelele României și NATO, în acordurile Imnului Național al României și ale Imnului Alianței.

După alocuțiunile susținute de prefectul județului Buzău - ing. Paul Beganu și comandantul garnizoanei Buzău - general de brigadă dr. Nicolae Ciucă, garda de onoare și muzica militară au dat onorul audienței.

Activitățile prilejuite de sărbătorirea Zilei NATO, au continuat la sediul Comandamentului Diviziei 2 Infanterie „Getica” cu simpozionul: „NATO - trecut, prezent și perspectivă”, moderat de gl. Ciucă și la care au avut intervenții gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, gl. bg. Lucian Foca și col. dr. Vasile Cerbu.

Zilele Buzăului

În acest an, municipiul Buzău a împlinit 1639 de ani de la prima atestare documentară, care amintește de martiruirea Sfântului Sava Gotul, ocrotitorul orașului, la 12 aprilie 372.

Primăria Buzău a organizat, și de această dată, o serie de manifestări dedicate evenimentului aflat sub genericul „Zilele orașului”.

Pe 13 aprilie, s-a desfășurat simpozionul „Buzăul, străveche vatră de cultură și civilizație”, în cadrul căruia invitați de marcă au vorbit despre momentele importante din istoria municipiului, printre aceștia: acad. Dan Berindei, prof. univ. Ion Bulei, prof. univ. Mihai Păstrăguș, pr. Mihail Milea, publicistul Nicolae Peneș, istoricii locali Doina Ciobanu și Valeriu Nicolescu.

La Galeriile de Artă, pe 21 aprilie, au avut loc, vernisajul expoziției Opera Omnia a lui Gheorghe Ciobanu și a volumului „Album retrospectiv”, precum și lansarea cărții „Amintiri despre apusul zeilor” de Bucur Chiriac.

Au fost prezentate lucrările „Orașul cu castani și amintiri”, vol. II, de Nicolae Peneș și „Sărata - Merei. 500 de ani de atestare documentară” de Valeriu Nicolescu, meritoase contribuții la istoria mai veche și mai nouă a județului.

Festivitatea de conferire a titlului de „Cetățean de onoare al municipiului Buzău” a consemnat următoarele personalități: exdirectorul Muzeului Județean Buzău, Doina Ciobanu, preotul Mihail Milea,

fostul primar al Buzăului, Gheorghe Milu, profesorul Constantin Ungureanu și publicistul Ștefan Iovan.

S-au premiat cetățenii de onoare și s-a conferit titlul de „Omul anului” profesorului preot Mihail Milea și scriitorului Dumitru Ion Dincă.

Vineri, 29 aprilie, în Piața Dacia, a avut loc un spectacol susținut de artiști buzoieni, iar, a doua zi, s-a dedicat o seară muzicii populare.

Zilele Buzăului s-au încheiat, la 1 mai, cu un spectacol dedicat tinerilor.

La ceas aniversar

Geniștii buzoieni

Batalionul 3 Geniu „General Constantin Poenaru” este continuatorul tradițiilor Regimentului 3 Geniu, unitate înființată la 1 iunie 1969.

În cei 42 de ani de activitate, militarii acestei unități s-au remarcat atât prin participarea la numeroase misiuni pe teritoriul național (construcția unor obiective civile și militare, amenajarea canalelor navigabile, prevenirea și înlăturarea efectelor calamităților naturale, asigurarea viabilității căilor de comunicații), cât și în misiunile internaționale din toate teatrele de operațiuni la care au participat militarii români.

Începând cu anul 1992, subunități din cadrul unității au acționat în Somalia, Angola (1993), Bosnia-Herțegovina (1992-2004), Irak (2003-2006) și Afganistan (din 2002 și până în prezent).

După anul 2006, Batalionul 3 Geniu a primit sarcini de operaționalizare a unor structuri în vederea

punerii acestora la dispoziția Alianței Nord-Atlantice.

Astfel, până la sfârșitul anului 2009, Detașamentul Purificare Apă a parcurs etapele necesare pentru operaționalizare și punere la dispoziția NATO. Această reușită a fost rezultatul unei munci susținute pe parcursul a doi ani, timp în care militarii detașamentului au participat la evaluarea inițială (2008), un exercițiu de certificare (CERTEX 09), un curs de purificare a apei desfășurat în comun cu militari americani (Water Purification Course, în cadrul JTF East Rotation 09) și la un exercițiu național de afirmare (ROUEX 09, evaluarea fiind făcută de o comisie mixtă de la CC LAND MADRID și Statul Major General).

În cursul anului 2010, unitatea a îndeplinit o altă sarcină importantă din domeniul operaționalizării structurilor. Prin eforturi susținute, pe parcursul mai multor exerciții

multinaționale a fost atins dezbateratul final și anume, declararea IEL-MILU (Unitatea Multinațională Logistică Integrată cu Specific de Geniu) “gata pentru luptă”.

IEL-MILU este o inițiativă regională care urmează să acționeze sub egida NATO și are în componență subunități din România, Bulgaria, Croația și Georgia.

În prezent, militarii Batalionului 3 Geniu are ca obiective majore, pregătirea unor subunități pentru a acționa în teatrul de operații din Afganistan și menținerea nivelului atins de subunitățile operaționalizate.

La ceas aniversar, geniștii buzoieni, la 152 de ani de la înființarea Armei Geniu de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, la 31 mai 1859, și la 42 de ani de istorie a Batalionului 3 Geniu, dau onorul tuturor camarazilor care au servit patria de-a lungul anilor.

Locotenent Victor Curălea

Militarii Detașamentului Purificare Apă și omologii americani la Cursul de purificare a apei, Capu Midia, 2009.

Aquator®

Filtre de purificare a apei

Apă bună - viață lungă!

apă bună de băut

apă sigură pentru baie

apă purificată pentru gătit sănătos

apă curată pentru protejarea electrocasnicelor și a instalațiilor

apă proaspătă pentru florile din apartament și animalele de casă

apă ieftină fără efort

"Peste 80% din bolile corpului omenesc se datorează apei!"

Dr. Louis PASTEUR

DISTRIBUȚIE BUZĂU:

Sediul GRUP ROMET - Șos. Brăilei nr. 15

Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Nord (vis a vis de sediul BCR)

Magazin METALO - CHIMICE - Unirii Sud (vis a vis de Piața Sud)

Produs de S.C. AQUATOR S.A. Buzău, membră

Șos. Brăilei nr. 15, Buzău - 120118, România

Tel: 0238 - 710 301; 0338 - 101 140; Fax: 0238 - 710 300

www.grupromet.ro www.aquator.ro

GRUP ROMET®

1928

Acordați 2% din impozitul anual pe venit
Fundăției „Mareșal Alexandru Averescu”
pentru a reda patrimoniului național o clădire istorică
CERCUL MILITAR BUZĂU

Detalii de completare și trimitere a formularului 230 pe site-ul
www.fundatia-averescu.ro

editgraph
editura - tipar offset - tipar digital

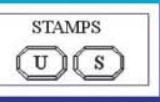
CONSILIUL JUDEȚEAN BUZĂU

NETDATA
online solutions

Products:

1. Chlorine Tanks
2. Dampers
3. Expansion Joints
4. Coils
5. Pressure Vessels
6. Decompression Chambers

SC BETA SA

Phone: +40 238 710 555
Fax: +40 238 710 779
Website: <http://www.betabuzau.ro>
39, Santierului Street,
120 226

BUZAU ROMANIA

Fundația „Mareșal Alexandru Averescu”
Buzău, Bulevardul Unirii nr. 140
www.fundatia-averescu.ro